

AUS

AKILLI ULAşIM
SİSTEMLERİ

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

T.C. ULAşTIRMA VE
ALTYAPI BAKANLIĞI

HAREKETLİLİĞİN GELECEĞİ

AKILLI ULAŞIM SİSTEMLERİ

Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimler Sözlüğü

<https://hgm.uab.gov.tr/uploads/pages/akilli-ulasim-sistemleri-aus/aus-terimler-sozlugu.pdf>

Haberleşme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimler Sözlüğü, Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır. Lisansın bir kopyası için <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr> bağlantısı ziyaret edilebilir.

Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimler Sözlüğü hakkındaki görüş ve öneriler aşağıda yer alan elektronik posta adresine iletilir.

Elektronik Posta: aus.hgm@uab.gov.tr

SÜRÜM TARİHİ

19.03.2025

v2.2.9

AKILLI ULAŞIMIN DİLİ

İnsanlar, kavramlarla düşünür, terimlerle ifade eder. Bir terimin anlamı, yalnız başına değil, bir sistem içerisinde değer kazanır. Bu anlamıyla terimler, düşünce dünyamızın şekil almış halidir.

Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS) de kendisine özgü terimlere sahiptir. AUS ekosisteminde ortak çalışma ortamında terimler, dil ve ifade birlikteliğini sağlamak açısından çok önemlidir. Özellikle teknoloji ile desteklenen akıllı ulaşım sistemlerinde sürekli gelişen yeni teknolojilerin kelime ve

kavramlarının kendi dilimizdeki tam ve doğru karşılığını bulup kullanmak, farklı disiplinlerin ortak bir dilde birlikte çalışmasına katkı sağlayacaktır.

AUS ekosisteminde aynı dili konuşabilme ihtiyacından yola çıkarak Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımız, 2017 yılında Akıllı Ulaşım Sistemlerinde, tüm dünya tarafından yaygın olarak kullanılan terimlerin en yakın Türkçe karşılıklarının ve açıklamalarının yer aldığı “Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimleri Sözlüğü”nü yayımladı. Gelişen teknolojilerle birlikte AUS uygulamalarında hayatımıza yeni kavramların girmesi, mevcut sözlüğü güncelleme ihtiyacı doğurdu. Bu nedenle, Haberleşme Genel Müdürlüğümüz, yaklaşık 2 bin terim, tanım ve kavram içeren yeni bir AUS Terimleri Sözlüğü hazırladı. Öncelikle bu sözlüğün yenilenmesine katkı sunan tüm mesai arkadaşlarımı, paydaşlarımızı yürekten kutluyorum.

Akıllı ulaşım sistemlerinin yaygınlaştırılmasında temel hedefimiz, halkımızın günlük hayatındaki ulaşım aktivitelerini kolaylaştırmak, daha emniyetli, daha çevreci, daha konforlu ulaşım çözümleri sunmaktır. Bu amaçla çalışmalarımıza yön veren Ulusal Akıllı Ulaşım Sistemleri Strateji Belgesi ve Eylem Planımızı hazırladık. Strateji belgemizde yer alan stratejik amaçlar, eylemler ve uygulama adımlarının her biri ile akıllı ulaşım yol haritamızı belirledik.

Tüm bu süreç ve eylemlerde, hukuki ve idari süreçlerle birlikte, inşa ve işletme tekniklerinde de uluslararası dil ve terim birliğine önem veriyoruz. Evrensel literatürü takip edebilen, bilim ve teknoloji ile desteklenen, modlar arası senkronizasyonun sağlandığı, yenilikçi ulaşım çözümlerinin yaygın olarak kullanıldığı, kaza ve can kayıplarının minimize edildiği, çevre hassasiyetinin yüksek tutulduğu, hızlı, güvenli ve konforlu bir ulaşım sistemini tesis ederken bu çalışmalarımızda dil birliği oluşturmayı önemsiyoruz.

Bunun en güzel örneklerinden birisi de şu anda elinizde bulunan AUS Terimler Sözlüğü'dür.

Akıllı Ulaşım Sistemleri sektörümüzün gelişmesine önemli katkılar sağlayacak bu eşsiz literatür çalışmasının basılıp yayınlanmasında emeği geçen Haberleşme Genel Müdürlüğü ekibimizi tebrik ediyor, sektör adına hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı
Abdulkadir URALOĞLU

KISALTMALAR LİSTESİ

Kısaltma	İngilizce Karşılığı	Türkçe Karşılığı
1G	<i>1th Generation</i>	1. Nesil
2G	<i>2th Generation</i>	2. Nesil
3B	<i>Three Dimensional</i>	Üç Boyutlu (3D)
3D	<i>Three Dimensional</i>	Üç Boyutlu (3B)
3G	<i>3rd Generation</i>	3. Nesil
3GPP	<i>3rd Generation Partnership Project</i>	3. Nesil Ortaklık Projesi
3PL	<i>Third Party Logistics Provider</i>	Üçüncü Taraf Lojistik Sağlayıcısı
4.5G (LTE)	<i>4.5G (Long Term Evolution)</i>	4.5'inci nesil
4B	<i>Four Dimensional</i>	Dört Boyutlu (4D)
4D	<i>Four Dimensional</i>	Dört Boyutlu (4B)
4G	<i>4th Generation</i>	4. Nesil
4PL	<i>Fourth-Party Logistics</i>	Dördüncü Taraf Lojistik
5G	<i>5th Generation</i>	5. Nesil
5G NR	<i>5G New Radio</i>	5G Yeni Radyo
5GAA	<i>5G Automotive Association</i>	5G Otomotiv Birliği
5GC	<i>5G Core Network</i>	5G Çekirdek Ağı
6G	<i>6th Generation</i>	6. Nesil
AA	<i>Authorization Authority</i>	Yetkilendirme Yetkilisi
AADT	<i>Annual Average Daily Traffic</i>	Yıllık Ortalama Günlük Trafik
AASHTO	<i>American Association of State Highway Transportation Officials</i>	Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği
AB	<i>European Union (EU)</i>	Avrupa Birliği
ABD	<i>The United States of America (USA)</i>	Amerika Birleşik Devletleri
ABHS	<i>In-Vehicle Information and Communication System</i>	Araç İçi Bilgi ve Haberleşme Sistemi
ABS	<i>Anti-lock Braking System</i>	Anti Blokaj Fren Sistemi

AC	<i>Alternating Current</i>	Alternatif Akım
ACACC	<i>Advanced Cooperative Adaptive Cruise Control</i>	Gelişmiş Kooperatif Adaptif Hız Sabitleyici
ACC	<i>Adaptive Cruise Control</i>	Adaptif Hız Kontrolü
ACEA	<i>European Automobile Manufacturers Association</i>	Avrupa Otomobil Üreticileri Birliği
ACTIF	<i>Framework Architecture for Intelligent Transport in France</i>	Fransa Akıllı Ulaşım Sistemleri Çerçeve Mimarisi
AD	<i>Automated Driving</i>	Otonom Sürüş
ADAS	<i>Advanced Driver Assistance System</i>	Gelişmiş Sürücü Destek Sistemi
ADR	<i>Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road</i>	Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması
ADS	<i>Automated Driving System</i>	Otonom Sürüş Sistemi
AEB	<i>Automatic Emergency Braking</i>	Otomatik Acil Durum Frenlemesi
AECC	<i>Automotive Edge Computing Consortium</i>	Otomotiv Uç Nokta Bilgi İşlem Konsorsiyumu
AER	<i>All-Electric Range</i>	Tamamen Elektrikli Menzil
AES	<i>Advanced Encryption Standard</i>	Gelişmiş Şifreleme Standardı
AETR	<i>European Agreement Concerning the Work of Crews of Vehicles Engaged in International Road Transport</i>	Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Personelin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşması
AFAD	<i>Disaster and Emergency Management Presidency</i>	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AFC	<i>Automatic Fare Collection</i>	Otomatik Yol Ücreti Toplama
AFV	<i>Alternative Fuel Vehicle</i>	Alternatif Yakıtlı Araç
AGLOSA	<i>Automated Green Light Optimum Speed Advisory</i>	Otonom Optimum Yeşil Işık Hız Önerisi
AGR	<i>European Agreement on Main International Traffic Arteries</i>	Ana Trafik güzergahları için Avrupa Anlaşması

AHP	<i>Analytical Hierarchy Process</i>	Analitik Hiyerarşi Süreci
AI	<i>Artificial Intelligence</i>	Yapay Zekâ
AID	<i>Automatic Incident Detection</i>	Otomatik Olay Tespiti
AIM	<i>Autonomous Intersection Management</i>	Otonom Kavşak Yönetimi
AIS	<i>Automatic Identification System</i>	Otomatik Tanımlama Sistemi
AKOM	<i>Disaster Coordination Center</i>	Afet Koordinasyon Merkezi
AMN	<i>Autonomous Mobility Networks</i>	Otonom Hareketlilik Ağları
AMoD	<i>Autonomous (Automated) Mobility on Demand</i>	Talebe Dayalı Otonom (Otomatik) Hareketlilik
AMR	<i>Automated Mobile Robot, Autonomous Mobile Robot</i>	Otonom Mobil Robotlar
ANNs	<i>Artificial Neural Networks</i>	Yapay Sinir Ağları
ANPR	<i>Automatic Number Plate Recognition System</i>	Otomatik Plaka Tanıma Sistemi
ANSI	<i>American National Standards Institute</i>	Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü
AP	<i>Access Point</i>	Erişim Noktası
APC	<i>Automated Passenger Counting</i>	Otomatik Yolcu Sayımı
API	<i>Application Programming Interface</i>	Uygulama Programlama Arayüzü
APM	<i>Automated People Mover</i>	Otomatik İnsan Taşıma
APS	<i>Assisted Parking System</i>	Yardımlı Park Sistemi
AR	<i>Augmented Reality</i>	Artırılmış Gerçeklik
ARC-IT	<i>The Architecture Reference for Cooperative and Intelligent Transportation</i>	Kooperatif ve Akıllı Ulaşım için Referans Mimarisi (ABD)
ARIB	<i>The Association of Radio Industries and Businesses (Japan)</i>	Radyo Endüstrileri ve İşletmeleri Derneği (Japonya)
ART	<i>Autonomous Rail Transit</i>	Otonom Raylı Toplu Taşıma
ARTS	<i>Automated Road Transport Systems</i>	Otonom Yol Ulaştırma Sistemleri

ASCII	<i>American Standard Code for Information Interchange</i>	Amerikan Bilgi Değişimi Standart Kodu
ASECAP	<i>European Association of Operators of Toll Road Infrastructures</i>	Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği
ASIL	<i>Automotive Safety Integrity Level</i>	Otomotiv Emniyet Bütünlüğü Seviyesi
AT	<i>Authorization Ticket</i>	Yetkilendirme Bileti
ATDM	<i>Active Transportation and Demand Management</i>	Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi
ATHENA	<i>Autonomous Telecommunication Hyper Enhanced Network Architecture</i>	Otonom Telekomünikasyon Hiper Gelişmiş Ağ Mimarisi
ATIS	<i>Alliance for Telecommunications Industry Solutions</i>	Telekomünikasyon Endüstrisi Çözümleri Birliği
ATM	<i>Active Traffic and Demand Management</i>	Aktif Trafik ve Talep Yönetimi
ATMS	<i>Adaptive Traffic Management System</i>	Adaptif Trafik Yönetim Sistemi
ATTY	<i>Active Traffic and Demand Management</i>	Aktif Trafik ve Talep Yönetimi
AUS	<i>Intelligent Transportation Systems (ITS)</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri
AUS-İ	<i>ITS Station</i>	AUS İstasyonu
AUTY	<i>Active Transportation and Demand Management</i>	Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi
AV	<i>Autonomous Vehicle</i>	Otonom Araç
AVI	<i>Automatic Vehicle Identification System</i>	Otomatik Araç Tanımlama Sistemi
AVL	<i>Automatic Vehicle Location</i>	Otomatik Araç Konumu
AVLS	<i>Automatic Vehicle Locating System</i>	Otomatik Araç Yer Tespit Sistemi
BaaS	<i>Bike as a Service</i>	Hizmet Olarak Bisiklet
BCR	<i>Benefit-Cost Ratio</i>	Fayda Maliyet Oranı

BDCMS	<i>Bicyclist Detection and Collision Mitigation Systems</i>	Bisikletli Tespit ve Çarpışma Azaltma Sistemleri
BeiDou	<i>BeiDou Navigation Satellite System</i>	Çin Küresel Navigasyon Uydu Sistemi
BEREC	<i>The Body of European Regulators for Electronic Communications</i>	Avrupa Elektronik Haberleşme Düzenleyicileri Kurulu
BEV	<i>Battery Electric Vehicle</i>	Bataryalı Elektrikli Araçlar
BMS	<i>Battery Management System</i>	Batarya Yönetim Sistemi
BPSK	<i>Binary Phase Shift Keying</i>	İkili Faz Kaydırmalı Anahtarlama
BRT	<i>Bus Rapid Transit</i>	Metrobüs
BSA	<i>Basic Set of Applications</i>	Temel Uygulamalar Seti
BSI	<i>British Standards Institute</i>	İngiliz Standartlar Enstitüsü
BSM	<i>Basic Safety Message</i>	Temel Güvenlik Mesajı
BSS	<i>Basic Service Set</i>	Temel Hizmet Seti
BSW	<i>Blind Spot Warning</i>	Kör Nokta Uyarısı
BTK	<i>Information Technologies and Communication Authority</i>	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
BTP	<i>Basic Transport Protocol</i>	Temel Taşıma Protokolü
C2C	<i>Center-to-Center Communications</i>	Merkez-Merkez Haberleşmesi
C2C-CC	<i>Car2Car Communication Consortium</i>	Araçtan Araca Haberleşme Konsorsiyumu
C2F	<i>Center-to-Field Communications</i>	Merkez-Saha Haberleşmesi
C2I	<i>Center-to-Infrastructure Communication</i>	Merkezden Altyapıya Haberleşme
CA	<i>Cooperative Awareness</i>	Kooperatif Farkındalık
CA	<i>Certificate Authority</i>	Sertifika Yetkilisi
C-ACC	<i>Cooperative Adaptive Cruise Control</i>	Kooperatif Adaptif Seyir Kontrolü, Kooperatif Adaptif Hız Kontrolü
CACS	<i>Comprehensive Automobile Traffic Control Systems</i>	Kapsamlı Otomobil Trafik Kontrol Sistemleri

CAEVs	<i>Connected Autonomous Electric Vehicles</i>	Bağlantılı ve Otonom Elektrikli Araçlar
CALM	<i>Communication Access for Land Mobiles</i>	Karasal Mobil Sistemler Haberleşme Erişimi
CAM	<i>Cooperative Awareness Message</i>	Kooperatif Farkındalık Mesajı
CAN	<i>Controller Area Network</i>	Denetleyici Alan Ağı
CAP	<i>Cooperative Automated Parking</i>	Kooperatif Otonom Park Etme
Car2Car	<i>Cooperative Vehicle-to-Vehicle Communication</i>	Kooperatif Araç-Araç Haberleşmesi
Car2I	<i>Cooperative Vehicle-to-Infrastructure Communication</i>	Kooperatif Araç-Altyapı Haberleşmesi
Car2VRU	<i>Cooperative Vehicle-to-Vulnerable Road User Communication</i>	Kooperatif Araç-Savunmasız Yol Kullanıcısı Haberleşmesi
Car2X	<i>Cooperative Vehicle-to-Everything Communication</i>	Kooperatif Araç-Her Şey Haberleşmesi
CAV	<i>Connected and Automated Vehicle</i>	Bağlantılı Otonom Araç
CAV	<i>Connected and Automated Vehicle</i>	Bağlantılı ve Otonom Araç
CBA	<i>Cost-Benefit Analysis</i>	Fayda Maliyet Analizi
CBS	<i>Geographical Information Systems (GIS)</i>	Coğrafi Bilgi Sistemleri
CCAM	<i>Connected, Cooperative and Automated Mobility</i>	Bağlantılı, Kooperatif ve Otonom Araç Hareketliliği
CCN	<i>Connected and Cooperative Navigation</i>	Bağlantılı ve İş Birliğine Dayalı Navigasyon
CCRW	<i>Cooperative Collision Risk Warning</i>	Kooperatif Çarpışma Riski Uyarısı
CCS	<i>Combined Charging System</i>	Kombine Şarj Sistemi
CCSA	<i>China Communications Standards Association</i>	Çin Haberleşme Standartları Derneği
CCTV	<i>Closed Circuit Television</i>	Kapalı Devre Televizyon
CDA	<i>Cooperative Driving Automation</i>	Kooperatif Sürüş Otomasyonu

CDMA	<i>Code-Division Multiple Access</i>	Kod Bölmeli Çoklu Erişim
CEDR	<i>Conference of European Directors of Roads</i>	Avrupa Yol Yöneticileri Konferansı
CEF	<i>Connecting Europe Facility</i>	Avrupa Birleştirme Mekanizması
CELC	<i>Cooperative Emergency Lane Change</i>	Kooperatif Acil Şerit Değişirme
CEN	<i>European Committee for Standardization</i>	Avrupa Standardizasyon Komitesi
CEN TC 278	<i>European Committee for Standardization Technical Committee 278</i>	CEN Akıllı Ulaşım Sistemleri Teknik Komitesi
CENELEC	<i>European Committee for Electrotechnical Standardization</i>	Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi
CF-IVC	<i>Cluster Formation for Inter-Vehicle Communications</i>	Araçlar Arası Haberleşme için Küme Oluşturma
C-I2X	<i>Cooperative Infrastructure-to-Everything Communication</i>	Kooperatif Altyapı-Her Şey Haberleşmesi
CIA	<i>Community Impact Assessment</i>	Topluluk Etki Değerlendirmesi
CITI	<i>Cooperative Intelligent Transport Initiative</i>	Kooperatif Akıllı Ulaşım Girişimi
C-ITS	<i>Cooperative Intelligent Transportation Systems (K-AUS)</i>	Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri
CIWS	<i>Cooperative Intersection Signal Information and Warning Systems</i>	Kooperatif Kavşak Sinyal Bilgileri ve İhlal Uyarı Sistemleri
CKAN	<i>Overview Comprehensive Knowledge Archive Network</i>	Kapsamlı Bilgi Arşivi Ağı
CLC	<i>Cooperative Lane Change</i>	Kooperatif Şerit Değişirme
CMP	<i>Congestion Management Process</i>	Sıkışıklık Yönetimi Süreci
CMS	<i>Changeable Message Sign</i>	Değiştirilebilir Mesaj İşareti
CNG	<i>Compressed Natural Gas</i>	Sıkıştırılmış Doğal Gaz
CNN	<i>Convolutional Neural Network</i>	Evrişimli Sinir Ağı

ConOps	<i>Concept of Operations</i>	Operasyon Konsepti
CPM	<i>Collective Perception Message</i>	Toplu Algı Mesajı
CPO	<i>Charge Point Operator</i>	Şarj İstasyonu Operatörü
CPOC	<i>C-ITS Point of Contact</i>	K-AUS İletişim Noktası
CPS	<i>Collective Perception Service</i>	Toplu Algı Hizmeti
CRCS	<i>Connected Road Classification System</i>	Bağlantılı Otoyol Sınıflandırma Sistemi
CRL	<i>Certificate Revocation List</i>	Sertifika İptal Listesi
CSMS	<i>Charging Station Management System</i>	Şarj İstasyonu Yönetim Sistemi
CSW	<i>Curve Speed Warning</i>	Viraj Hız Uyarısı
CToC	<i>Cooperative Transition of Control</i>	Kooperatif Kontrol Geçişi
CV	<i>Connected Vehicle, Cooperative Vehicle</i>	Bağlantılı Araç
C-V2X	<i>Cellular Vehicle-to-Everything</i>	Hücreli Şebeke Üzerinden Araçtan Her Şeye
CVIS	<i>Cooperative Vehicle-Infrastructure Systems</i>	Kooperatif Araç-Altyapı Sistemleri
CVISN	<i>Commercial Vehicle Information Systems and Network</i>	Ticari Araç Bilgi Sistemleri ve Ağı
CVRIA	<i>Connected Vehicle Reference Implementation Architecture</i>	Bağlantılı Araçlar Referans Uygulama Mimarisi
ÇED	<i>Environmental Impact Assessment</i>	Çevresel Etki Değerlendirmesi
D2D	<i>Device-to-Device</i>	Cihazdan Cihaza
DAB	<i>Digital Audio Broadcasting</i>	Sayısal Ses Yayını
DAS	<i>Driving Assistance Systems</i>	Sürüş Destek Sistemleri
DATEX II	<i>Data Exchange II</i>	Avrupa Birliği Bünyesinde Geliştirilen Veri Alışveriş Standardı
DC	<i>Direct Current</i>	Doğru Akım
DCC	<i>Decentralized Congestion Control</i>	Merkezi Olmayan Sıkışıklık Kontrolü

DCE	<i>Data Circuit-Terminating Equipment, Data Carrier Equipment, Data Communication(s) Equipment</i>	Veri Taşıma Ekipmanı
DDT	<i>Dynamic Driving Task</i>	Dinamik Sürüş Görevi
DEN	<i>Decentralized Environmental Notification</i>	Merkezi Olmayan Çevresel Bildirim
DENM	<i>Decentralized Environmental Notification Message</i>	Merkezi Olmayan Çevresel Bildirim Mesajı
DES	<i>Data Encryption Standard</i>	Veri Şifreleme Standardı
DfT	<i>Department for Transport</i>	Ulaştırma Dairesi (Birleşik Krallık)
DL	<i>Deep Learning</i>	Derin Öğrenme
DLA	<i>Dynamic Lane Assignment</i>	Dinamik Şerit Ataması
DLL	<i>Data Link Layer</i>	Veri Bağı Katmanı
DMS	<i>Dynamic Message Sign</i>	Değişken Mesaj İşareti
DNS	<i>Domain Name System</i>	İnternet Alan Adı Sistemi
DoS, DDoS	<i>Denial of Service attack</i>	Servis Dışı Bırakma Saldırısı
DoT	<i>Department of Transport</i>	Ulaştırma Departmanı
DRSP	<i>Dynamic Ride-Sharing Problem</i>	Dinamik Sürüş Paylaşım Problemi
DSP	<i>Digital Signal Processing</i>	Dijital Sinyal İşleme
DSRC	<i>Dedicated Short Range Communication</i>	Tahsis Edilmiş Kısa Mesafeli Haberleşme
DT	<i>Digital Twin</i>	Dijital İkiz
DTaaS	<i>Digital Twin as a Service</i>	Hizmet Olarak Dijital İkiz
DTE	<i>Data Terminal Equipment</i>	Veri Terminal Ekipmanı
DTI	<i>Dynamic Traveler Information</i>	Dinamik Yolcu Bilgileri
DTSN	<i>Distributed Transport for Sensor Networks</i>	Sensör Ağları için Dağıtık Taşıma
DVR	<i>Digital Video Recorder</i>	Dijital Video Kayıt Cihazı
EBL	<i>Emergency Electronic Brake Light</i>	Acil Durum Fren Lambası Uyarısı

EC	<i>European Commission</i>	Avrupa Komisyonu
eCall	<i>Emergency Call</i>	Acil Durum Çağrısı
eCAV	<i>Electric, Connected and Autonomous Vehicle</i>	Elektrikli, Bağlantılı ve Otonom Araç
ECO-AT	<i>European Corridor – Austrian Testbed for Cooperative Systems</i>	Avrupa Koridoru - Kooperatif Sistemler Avusturya Test Ortamı
ECTL	<i>European Certificate Trust List</i>	Avrupa Sertifika Güven Listesi
ECU	<i>Electronic Control Unit</i>	Elektronik Kontrol Ünitesi
EDCA	<i>Enhanced Distributed Channel Access</i>	Gelişmiş Dağıtık Kanal Erişimi
EDI	<i>Electronic Data Interchange</i>	Elektronik Veri Değişimi
EDS	<i>Electronic Violation Detection Systems</i>	Elektronik Denetleme Sistemi
EEBL	<i>Electronic Emergency Brake Light</i>	Elektronik Acil Durum Fren Lambası
EES	<i>Electronic Enforcement System</i>	Elektronik Denetleme Sistemi
EETS	<i>European Electronic Tolling Service</i>	Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti
EFC	<i>Electronic Fee Collection</i>	Elektronik Ücret Tahsilatı
EIT	<i>European Institute of Innovation & Technology</i>	Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü
eMBB	<i>Enhanced Mobile Broadband</i>	Gelişmiş Mobil Geniş Bant
EPDK	<i>Energy Market Regulatory Authority</i>	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
ERCA	<i>European Root Certificate Authority</i>	Avrupa Kök Sertifika Otoritesi
ERGS	<i>Electronic Route Guidance System</i>	Elektronik Rota Kılavuzluk Sistemi
ERP	<i>Electronic Road Pricing</i>	Elektronik Yol Fiyatlandırması
ERTICO	<i>European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organization</i>	Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü
ESC	<i>Electronic Stability Control</i>	Elektronik Denge Kontrolü

ESCAP	<i>The United Nations Economic and Social Commission for Asia and The Pacific</i>	Birleşmiş Milletler Asya ve Pasifik Ekonomik Komisyonu
ESO	<i>European Standards Organization</i>	Avrupa Standartları Örgütü
ESP	<i>Electronic Stability Program</i>	Elektronik Stabilite Programı
ETA	<i>Estimated Times of Arrivals</i>	Tahmini Varış Zamanı
ETC	<i>Electronic Toll Collection</i>	Elektronik Ücret Toplama
ETCS	<i>Electronic Toll Collection System</i>	Elektronik Ücret Toplama Sistemi
ETD	<i>Estimated Times of Departure</i>	Tahmini Hareket/Kalkış Zamanı
ETL	<i>Express Toll Lanes</i>	Ekspres Ücretli Gişeler
ETS	<i>Emissions Trade System</i>	Emisyon Ticaret Sistemi
ETSI	<i>European Telecommunications Standards Institute</i>	Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü
ETSI TC ITS	<i>ETSI Technical Committee Dealing with Intelligent Transportation Systems</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri ile İlgilenen ETSI Teknik Komitesi
EU	<i>European Union</i>	Avrupa Birliği (AB)
EU CCMS	<i>European Union C-ITS Security Credential Management System</i>	Avrupa Birliği K-AUS Güvenlik Kimlik Yönetim Sistemi
EU EIP	<i>European Union ITS Platform</i>	Avrupa Birliği AUS Platformu
E-UTRA	<i>Evolved Universal Terrestrial Radio Access</i>	Gelişmiş Evrensel Karasal Radyo Erişimi
EV	<i>Electric Vehicle</i>	Elektrikli Araç
EVA	<i>Emergency Vehicle Approaching</i>	Acil Durum Aracı Yaklaşıyor Uyarısı
EVAC	<i>Emergency Communications and Evacuation Information</i>	Acil Durum Haberleşme ve Tahliye Bilgileri
EVI	<i>Electronic Vehicle Identity</i>	Elektronik Araç Kimliği
EVP	<i>Emergency Vehicle Priority</i>	Acil Durum Araç Önceliği
EVSE	<i>Electric Vehicle Supply Equipment</i>	Elektrikli Araç Besleme Ekipmanı

F/O	<i>Fiber Optic</i>	Fiber Optik
FA-SAP	<i>Facilities/Applications-Service Access Point</i>	Servisler/Uygulamalar- Hizmet Erişim Noktası
FCEV	<i>Fuel Cell Electric Vehicle</i>	Yakıt Hücreli Elektrikli Araç
FCW	<i>Forward Collision Warning</i>	Önden Çarpışma Uyarısı
FCWS	<i>Forward Collision Warning System</i>	Önden Çarpışma Uyarı Sistemi
FDDI	<i>Fiber Distributed Data Interface</i>	Fiber Dağıtık Veri Arayüzü
FDM	<i>Frequency Division Multiplexing</i>	Frekans Bölmeli Çoklama
FFT	<i>Fast Fourier Transform</i>	Hızlı Fourier Dönüşümü
FHWA	<i>Federal Highway Administration</i>	Amerika Birleşik Devletleri Federal Yol Otoritesi
FL	<i>Facilities Layer</i>	Servisler Katmanı
FMCW	<i>Frequency Modulated Continuous Wave</i>	Frekans Modülasyonlu Sürekli Dalga
FNTP	<i>Fast Networking & Transport Protocol</i>	Hızlı Ağ ve Taşıma Protokolü
FOTs	<i>Field Operation Tests</i>	Saha Operasyon Testleri
FPGA	<i>Field Programmable Gate Arrays</i>	Alanda Programlanabilir Kapı Dizileri
FPS	<i>Frame Per Second</i>	Saniye Başına Kare
FTP	<i>File Transfer Protocol</i>	Dosya Aktarım Protokolü
FVCWS	<i>Forward Vehicle Collision Warning Systems</i>	Önden Araç Çarpışma Uyarı Sistemleri
G2V	<i>Grid-to-Vehicle</i>	Şebekeden Araca
Galileo	<i>European Global Navigation Satellite System</i>	Avrupa Küresel Navigasyon Uydu Sistemi
GDPR	<i>General Data Protection Regulation</i>	Genel Veri Koruma Yönetmeliği
GHG	<i>Greenhouse Gases</i>	Sera Gazları
GHz	<i>Gigahertz</i>	Gigahertz
GIS	<i>Geographical Information System</i>	Coğrafi Bilgi Sistemi

GLONASS	<i>Global Orbiting Navigation Satellite System</i>	Küresel Yörüngeli Navigasyon Uydu Sistemi
GLOSA	<i>Green Light Optimal Speed Advisory</i>	Yeşil Işık Optimum Hız Uyarısı
GN	<i>GeoNetworking</i>	Konumsal Ağ Katmanı Protokolü
GN6	<i>IPv6 over GeoNetworking</i>	Konumsal Ağ Katmanı Protokolü Üzerinden İnternet Protokolü Sürüm 6
gNB/gNodeB	<i>Next-Generation Node B</i>	Yeni Nesil Düğüm B
GNSS	<i>Global Navigation Satellite System</i>	Küresel Navigasyon Uydu Sistemi
GPRS	<i>General Packet Radio Service</i>	Genel Paket Radyo Hizmeti
GPS	<i>Global Positioning System</i>	Küresel Konumlandırma Sistemi
GPU	<i>Graphics Processing Unit</i>	Grafik İşlemci Birimi
GSM	<i>Global System for Mobile Communications</i>	Mobil Haberleşme için Küresel Sistem
GSMA	<i>Global System for Mobile Communications Association</i>	Mobil İletişim için Küresel Sistem Birliği
GSM-R	<i>Global System for Mobile Communications-Railway</i>	Demiryolu için Küresel Mobil İletişim Sistemi
GSR	<i>General Safety Regulation</i>	Genel Emniyet Regülasyonu
GTDM	<i>Global Transportation Data Management</i>	Küresel Ulaştırma Veri Yönetimi
GTHS	<i>Vessel Traffic Services System</i>	Gemi Trafik Hizmetleri Sistemi
GTYS	<i>Vessel Traffic Management System</i>	Gemi Trafik Yönetim Sistemi
GUI	<i>Graphical User Interface</i>	Grafik Kullanıcı Arayüzü
GZFT	<i>Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats (SWOT)</i>	Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler
HAR	<i>Highway Advisory Radio</i>	Otoyol Danışma Radyosu

HARTS	<i>Harmonized Architecture Reference for Technical Standards</i>	Teknik Standartlar için Uyumlaştırılmış Referans Mimari
HCM	<i>Highway Capacity Manual</i>	Karayolu Kapasite El Kitabı
HD	<i>High Definition</i>	Yüksek Çözünürlük
HDAS	<i>Humanized Driver Assistant System</i>	İnsanlaştırılmış Sürücü Destek Sistemi
HDM	<i>Heavy-Duty Vehicle</i>	Ağır Hizmet Taşıtı
HDMI	<i>High Definition Multimedia Interface</i>	Yüksek Çözünürlüklü Multimedya Arayüzü
HEV	<i>Hybrid Electric Vehicle</i>	Hibrit Elektrikli Araç
HGM	<i>Directorate General of Communications</i>	Haberleşme Genel Müdürlüğü
HGS	<i>High-Speed Toll Collection System</i>	Hızlı Geçiş Sistemi
HGV	<i>Heavy Goods Vehicle</i>	Ağır Yük Taşıtı
HLN	<i>Hazardous Location Notifications</i>	Tehlikeli Konum Bildirimleri
HLN-APR	<i>Animal or Person on the Road Warning</i>	Yolda Hayvan veya İnsan Uyarısı
HLN-AWWD	<i>Alert Wrong Way Driving</i>	Ters Yönde Giden Araç Alarmı
HLN-EVA	<i>Emergency Vehicle Approaching</i>	Acil Durum Aracı Yaklaşma Uyarısı
HLN-OR	<i>Obstacle on the Road Warning</i>	Yol Üzerinde Engel Uyarısı
HLN-SV	<i>Stationary Vehicle Warning</i>	Duran Araç Uyarısı
HLN-TSR	<i>Temporary Slippery Road Warning</i>	Geçici Kaygan Yol Uyarısı
HMI	<i>Human Machine Interface</i>	İnsan Makine Arayüzü
Home eNodeB, HeNB	<i>Home eNodeB, HeNB</i>	Konut veya Küçük İşletme Ortamlarında Kullanılan Kompakt Hücresel Baz İstasyonu
HOT Lane	<i>High Occupancy Toll Lane</i>	Yüksek Doluluklu Ücretli Şerit
HOV Lane	<i>High Occupancy Vehicle Lane</i>	Yüksek Doluluklu Araç Şeridi

HPC	<i>High-Performance Computing</i>	Yüksek Performanslı Hesaplama (YPH)
HRI	<i>Human-Robot Interaction</i>	İnsan-Robot Etkileşimi
HSDPA	<i>High Speed Downlink Packet Access</i>	Yüksek Hızlı Aşağı Bağlantı Paket Erişimi
HSM	<i>Hardware Security Module</i>	Donanım Güvenlik Modülü
HSUPA	<i>High Speed Uplink Packet Access</i>	Yüksek Hızlı Yukarı Bağlantı Paket Erişimi
HTG	<i>Harmonization Task Group</i>	Uyumluluk Görev Grubu
HTTP	<i>Hypertext Transfer Protocol</i>	Hiper Metin Aktarım Protokolü
HTTPS	<i>Hypertext Transfer Protocol Secure</i>	Güvenli Hiper Metin Aktarım Protokolü
I2C	<i>Infrastructure-to-Center</i>	Altyapıdan Merkeze
I2Car	<i>Cooperative Infrastructure-to-Vehicle Communication</i>	ITS-G5'e Dayalı Kooperatif Altyapı-Araç İletişimi
I2I	<i>Infrastructure-to-Infrastructure</i>	Altyapıdan Altyapıya
I2V	<i>Infrastructure to Vehicle Communication</i>	Altyapı-Araç Haberleşmesi
I2X	<i>Infrastructure to Everything Communication</i>	Altyapı-Her Şey Haberleşmesi
IAAA	<i>Identification, Authentication, Authorization, Accountability</i>	Tanılama, Kimlik Doğrulama, Yetkilendirme, Sorumluluk
IAB	<i>Integrated Access and Backhaul</i>	Entegre Erişim ve Ana Taşıma
IBSS	<i>Independent Basic Service Set</i>	Bağımsız Temel Hizmet Seti
ICC	<i>Integrated Circuit Card</i>	Entegre Devre Kartı
ICM	<i>Integrated Corridor Management</i>	Entegre Koridor Yönetimi
ICRW	<i>Intersection Collision Risk Warning</i>	Kavşak Çarpışma Riski Uyarısı
ICS	<i>Interchange Control Services</i>	Kavşak Kontrol Hizmeti
ICT	<i>Information and Communication Technology</i>	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
ICU	<i>Intersection Capacity Utilization</i>	Kavşak Kapasite Kullanım Oranı

ICV	<i>Intelligent and Connected Vehicle</i>	Akıllı ve Bağlantılı Araç
IEC	<i>International Electrotechnical Commission</i>	Uluslararası Elektroteknik Komisyonu
IEEE	<i>Institute of Electrical and Electronics Engineers</i>	Elektrik Elektronik Mühendisleri Enstitüsü
ILD	<i>Inductive Loop Detection</i>	Endüktif Döngü Algılama
IMA	<i>Intersection Movement Assist</i>	Kavşak Hareket Desteği
IMU	<i>Inertial Measurement Unit</i>	Ataletsel Ölçüm Birimi
INC	<i>Incident Information</i>	Olay Bilgisi
INS	<i>Inertial Navigation System</i>	Ataletsel Navigasyon Sistemi
INSPIRE	<i>Infrastructure for Spatial Information in the European Community</i>	Avrupa Birliği Konumsal Veri Altyapısı
IoRT	<i>Internet of Robotic Things</i>	Robotik Nesnelerin İnterneti
IoT	<i>Internet of Things</i>	Nesnelerin İnterneti
IoV	<i>Internet of Vehicles</i>	Araçların İnterneti
IP	<i>Internet Protocol</i>	İnternet Protokolü
IPCC	<i>Intergovernmental Panel on Climate Change</i>	Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli
IPSec	<i>Internet Protocol Security</i>	İnternet Güvenliği Protokolü
IPv4	<i>Internet Protocol Version 4</i>	İnternet Protokolü Sürüm 4
IPv6	<i>Internet Protocol Version 6</i>	İnternet Protokolü Sürüm 6
ISA	<i>Intelligent Speed Assistance</i>	Akıllı Hız Desteği
ISO	<i>International Organization for Standardization</i>	Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı
ISO TC 204	<i>International Organization for Standardization Technical Committee 204</i>	Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı (ISO) Akıllı Ulaşım Sistemleri Teknik Komitesi
ITE	<i>Institute of Transportation Engineers</i>	Ulaştırma Mühendisleri Enstitüsü
ITMS	<i>Integrated Transportation Management System</i>	Entegre Taşımacılık Yönetim Sistemi

ITS	<i>Intelligent Transportation Systems</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri
ITS G5	<i>Frequency Band for Intelligent Transportation Systems</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri için Frekans Bandı
ITS JPO	<i>ITS Joint Program Office</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri Ortak Program Ofisi
ITS JPO	<i>ITS Joint Program Office</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri Ortak Program Ofisi
ITS4US	<i>ITS Transportation for All of US</i>	Yetersiz Hizmet Alanlar için Akıllı Ulaşım Sistemleri Yaygınlaştırma Programı
ITS-AID	<i>ITS Application Object Identifiers</i>	AUS Uygulama Nesnesi Tanımlayıcıları
ITS-G5	<i>Frequency Band for Intelligent Transportation Systems</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri için Frekans Bandı
ITS-S	<i>Intelligent Transportation Systems Station</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri İstasyonu
ITS-SCP	<i>ITS-S Communication Profiles</i>	AUS İstasyonu Haberleşme Profilleri
ITSS-R	<i>ITS Station – Roadside Unit</i>	AUS İstasyonu - Yol Kenarı Ünitesi
ITSS-V	<i>ITS Station - Vehicle</i>	AUS İstasyonu - Araç
ITU	<i>International Telecommunication Union</i>	Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
ITU-T	<i>International Telecommunication Union Telecommunication Standardization Sector</i>	Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Telekomünikasyon Standardizasyon Sektörü
IVI	<i>In-Vehicle Information</i>	Araç İçi Bilgi
IVIM	<i>Infrastructure-to-Vehicle Information Message</i>	Altyapıdan Araca Bilgilendirme Mesajı
IVS	<i>In-Vehicle Signage</i>	Araç İçi İşaret
İHA	<i>Unmanned Aerial Vehicle (UAV)</i>	İnsansız Hava Aracı
JTaaS	<i>Journey Time as a Service</i>	Bir Hizmet Olarak Yolculuk Süresi

KAREN	<i>Keystone Architecture Required for European Networks</i>	Avrupa Ağları için Gerekli Temel Mimari
K-AUS	<i>Cooperative Intelligent Transportation Systems (C-ITS)</i>	Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri
KGM	<i>Directorate General of Highways</i>	Karayolları Genel Müdürlüğü
KHG	<i>Personal Rapid Transit (PTR)</i>	Kişisel Hızlı Geçiş
KKÖ	<i>Pay As You Drive (PAYD)</i>	Kullandığın Kadar Öde
KPIs	<i>Key Performance Indicators</i>	Anahtar Performans Göstergeleri
KVKK	<i>Personal Data Protection Authority</i>	Kişisel Verileri Koruma Kurumu
LAN	<i>Local Area Network</i>	Yerel Alan Ağı
LCD	<i>Liquid Crystal Display</i>	Likit Kristal Ekran
LCRW	<i>Longitudinal Collision Risk Warning</i>	Önden ve Arkadan Çarpışma Riski Uyarısı
LCS	<i>Lane Control System</i>	Şerit Kontrol Sistemi
LCW	<i>Lane Change Warning</i>	Şerit Değiştirme Uyarısı
LDM	<i>Local Dynamic Map</i>	Yerel Dinamik Harita
LDV	<i>Light-Duty Vehicle</i>	Hafif Hizmet Taşıtı
LDW	<i>Lane Departure Warning</i>	Şeritten Ayrılma Uyarısı
LDWS	<i>Lane Departure Warning Systems</i>	Şeritten Ayrılma Uyarı Sistemleri
LED	<i>Light Emitting Diode</i>	Işık Yayan Diyot
LEV	<i>Light Electric Vehicle</i>	Hafif Elektrikli Araç
LEZ	<i>Low Emission Zone</i>	Düşük Emisyon Bölgesi
LIDAR	<i>Laser Illuminating Detection and Ranging, Light Detection and Ranging</i>	Lazer Algılama ve Mesafe Belirleme
Li-Fi	<i>Light Fidelity</i>	Li-Fi
LoRa	<i>Long Range</i>	Uzun Mesafe
LoRaWAN	<i>Long Range Wide Area Network</i>	Uzun Mesafe Geniş Alan Ağı
LOS	<i>Level of Service</i>	Hizmet Seviyesi

LPR	<i>License Plate Recognition</i>	Plaka Tanıma Sistemi
LPWA	<i>Low Power Wide Area</i>	Düşük Güç Geniş Alan
LPWAN	<i>Low Power Wide Area Network</i>	Düşük Güç Geniş Alan Ağı
LRR	<i>Long Range Radar</i>	Uzun Menzilli Radar
LSADS	<i>Low Speed Automatic Driving System</i>	Düşük Hızlı Otomatik Sürüş Sistemi
LSTM	<i>Long Short-Term Memory</i>	Uzun Kısa Süreli Bellek
LTCA	<i>Long Term Certificate Authority</i>	Uzun Dönem Sertifika Otoritesi
LTE	<i>Long Term Evolution</i>	Uzun Süreli Gelişim
LTE-V2X	<i>Long Term Evolution - Vehicle to Everything</i>	LTE ile Araçtan Her Şeye
M2M	<i>Machine-to-Machine</i>	Makineden Makineye
MaaS	<i>Mobility as a Service</i>	Bir Hizmet Olarak Hareketlilik
MAC	<i>Medium Access Control</i>	Ortam Erişim Kontrolü
MAC	<i>Message Authentication Code</i>	Mesaj Doğrulama Kodu
MAGLEV	<i>Magnetic Levitation</i>	Manyetik Levitasyon
MAI	<i>Motorcycle Approach Indication</i>	Yaklaşan Motosiklet Uyarısı
MAN	<i>Metropolitan Area Network</i>	Büyükşehir Bölgesi Ağı
MANET	<i>Mobile Ad Hoc Network</i>	Mobil Özel Ağ
MAO	<i>Maximum Allowable Outage</i>	Kabul Edilebilir En Uzun Hizmet Kesinti Süresi
MAPEM	<i>Map Message</i>	Harita Mesajı
Mbps	<i>Megabit Per Second</i>	Saniye Başına Milyon Bit
MCA	<i>Multi Criteria Analysis</i>	Çok Kriterli Analiz
MDS	<i>Mobility Data Specification</i>	Hareketlilik Veri Tanımlaması
MEC	<i>Multi-Access Edge Computing</i>	Çoklu Erişimli Uç Bilişim
MF-SAP	<i>Management/Facilities-Service Access Point</i>	Yönetim/Servisler-Hizmet Erişim Noktası
MHz	<i>Megahertz</i>	Megahertz
MI	<i>Mobile Internet</i>	Mobil İnternet
MIMO	<i>Multiple Input Multiple Output</i>	Çoklu Giriş Çoklu Çıkış

MIS	<i>Management Information System</i>	Yönetim Bilgi Sistemi
ML	<i>Machine Learning</i>	Makine Öğrenmesi
mMIMO	<i>Massive Multiple Input Multiple Output</i>	Büyük Çoklu Giriş Çoklu Çıkış
MMS	<i>Multimedia Messaging Service</i>	Çoklu Ortam Mesaj Servisi
mMTC	<i>Massive Machine Type Communication</i>	Büyük Makine Tipi Haberleşme
MoD	<i>Mobility on Demand</i>	Talep Üzerine Hareketlilik
MoU	<i>Memorandum of Understanding</i>	Mutabakat Zaptı
MR	<i>Mixed Reality</i>	Karma Gerçeklik
MSD	<i>Minimum Set of Data</i>	Minimum Veri Seti
MTF	<i>Mean Time to Failure</i>	Ortalama Arıza Süresi
MTR	<i>Mean Time to Repair</i>	Ortalama Onarım Süresi
MTTA	<i>Mode & Trip Time Advice</i>	Mod & Yolculuk Süresi Önerisi
MuCCA	<i>Multi-Car Collision Avoidance</i>	Zincirleme Çarpışma Önleme
Multi-RAT	<i>Multiple Radio Access Technology</i>	Çoklu Radyo Erişim Teknolojisi
NAP	<i>National Access Point</i>	Ulusal Erişim Noktası
NB-IoT	<i>Narrowband-Internet of Things</i>	Dar Bant Nesnelerin İnterneti
NCHRP	<i>National Cooperative Highway Research Program</i>	Ulusal Kooperatif Karayolu Araştırma Programı
NEDC	<i>New European Driving Cycle</i>	Yeni Avrupa Sürüş Çevrimi
NEMA	<i>National Electrical Manufacturers Association</i>	Ulusal Elektrik Üreticileri Birliği
NFC	<i>Near Field Communication</i>	Yakın Alan Haberleşmesi
NF-SAP	<i>Network-Transport/Facilities-Service Access Point</i>	Ağ-Taşıma/Servisler-Hizmet Erişim Noktası
NFV	<i>Network Function Virtualization</i>	Ağ Fonksiyonu Sanallaştırma
NGA	<i>Next Generation Access</i>	Yeni Nesil Erişim Ağları
ng-eNB	<i>Next Generation e-NodeB</i>	Yeni Nesil e-NodeB
NGMN	<i>Next Generation Mobile Networks</i>	Yeni Nesil Mobil Şebekeler

NGSIM	<i>Next Generation Simulation</i>	Yeni Nesil Simülasyon
NGV	<i>Next Generation V2X</i>	Yeni Nesil Araçtan Her Şeye
NHTSA	<i>National Highway Traffic Safety Administration</i>	Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi
NIB	<i>National Investigation Body</i>	Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığı
NLOSb	<i>Non-Line-of-Sight Links Obstructed by Buildings</i>	Binalar Tarafından Engellenen Görüş Hattı Bağlantıları
NLOSv	<i>Non-Line-of-Sight Links Obstructed by Vehicles</i>	Araçlar Tarafından Engellenen Görüş Hattı Bağlantıları
NR	<i>New Radio</i>	Yeni Radyo
NR-V2X	<i>New Radio Vehicle-to-Everything</i>	Yeni Radyo Araçtan Her Şeye
NTCIP	<i>National Transportation Communications for Intelligent Transportation System Protocol</i>	AUS için Ulusal Ulaşım Haberleşme Protokolü
NTN	<i>Non-terrestrial Network</i>	Karasal Olmayan Ağ
NTP	<i>Network Time Protocol</i>	Ağ Zaman Protokolü
NVR	<i>Network Video Recorder</i>	Ağ Video Kaydedici
OBD-II	<i>On-Board Diagnostics 2</i>	Araç Arıza Tespit Cihazı
OBE	<i>On-Board Equipment</i>	Araç İçi Donanım
OBU	<i>On-Board Unit</i>	Araç İçi Birim
OCIT	<i>Open Communication Interface for Traffic</i>	Trafik için Açık Haberleşme Arayüzü
OCPP	<i>Open Charging Point Protocol</i>	Açık Şarj Noktası Protokolü
OCR	<i>Optical Character Recognition</i>	Optik Karakter Tanıma
ODD	<i>Operational Design Domain</i>	Operasyonel Tasarım Alanı
OECD	<i>The Organization for Economic Co-Operation and Development</i>	Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü
OEM	<i>Original Equipment Manufacturer</i>	Orijinal Ekipman Üreticisi
OEMs	<i>Original Equipment Manufacturers</i>	Orijinal Ekipman Üreticileri

OOFDM	<i>Orthogonal Frequency-Division Multiplexing</i>	Ortogonal Frekans Bölmeli Çoklama
OOFDMA	<i>Orthogonal Frequency-Division Multiple Access</i>	Ortogonal Frekans Bölmeli Çoklu Erişim
OGS	<i>Automatic Toll Collection System</i>	Otomatik Geçiş Sistemi
OIZ	<i>Organized Industrial Zones</i>	Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)
OLA	<i>Operational Level Agreement</i>	İşletim Seviyesi Anlaşması
OSB	<i>Organized Industrial Zones (OIZ)</i>	Organize Sanayi Bölgeleri
OSI	<i>Open Systems Interconnection</i>	Açık Sistemler Ara Bağlantısı
OSS4ITS	<i>Open Source Software for ITS</i>	AUS için Açık Kaynaklı Yazılım
OTA	<i>Over-The-Air Updates, Communications</i>	Kablosuz Güncellemeler, İletişimler
OTS	<i>Automatic Identification System (AIS)</i>	Otomatik Tanımlama Sistemi
P&R	<i>Park and Ride</i>	Park Et Devam Et
P2I	<i>Pedestrian-to-Infrastructure Communication</i>	Yaya-Altyapı Haberleşmesi
P2P	<i>Peer to Peer</i>	Eşler Arası Bağlantı Protokolü
P2V	<i>Pedestrian-to-Vehicle Communication</i>	Yaya-Araç Haberleşmesi
P2X	<i>Pedestrian-to-Everything Communication</i>	Yaya-Her Şey Haberleşmesi
PAYD	<i>Pay As You Drive</i>	Kullanıma Dayalı Ödeme
PC	<i>Personal Computer</i>	Kişisel Bilgisayar
PCA	<i>Pseudonym Certificate Authority</i>	Rumuz Sertifika Otoritesi
PCE	<i>Passenger Car Equivalent</i>	Binek Otomobili Eşdeğeri
PCM	<i>Platooning Control Message</i>	Konvoy Kontrol Mesajı
PCS	<i>Platooning Coordination System</i>	Katarlama Koordinasyon Sistemi
PCU	<i>Passenger Car Unit</i>	Yolcu Araç Birimi
PCW	<i>Pedestrian Collision Warning (PCW)</i>	Yaya Çarpma Uyarısı
PDA	<i>Personal Digital Assistant</i>	Kişisel Dijital Asistan

PDCMS	<i>Pedestrian Detection and Collision Mitigation Systems</i>	Yaya Algılama ve Çarpışma Azaltma Sistemleri
PDR	<i>Packet Delivery Ratio</i>	Paket Teslim Oranı
PDRM	<i>Probe Data Reporting Management</i>	Araç Verisi Raporlama Yönetimi
PDU	<i>Protocol Data Unit</i>	Protokol Veri Ünitesi
PEV	<i>Pure Electric Vehicle</i>	Tam Elektrikli Araç
PHEV	<i>Plug-in Hybrid Electric Vehicle</i>	Şarj Edilebilir Hibrit Elektrikli Araç
PHY	<i>Physical Layer</i>	Fiziksel Katman
PI	<i>Physical Internet</i>	Fiziksel İnternet
PIARC	<i>Permanent International Association of Road Congresses</i>	Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği
PIV	<i>Plug-In Vehicle</i>	Şarj Edilebilir Araç
PIXIT	<i>Protocol Implementation eXtra Information for Testing</i>	Test için Protokol Uygulama Ek Bilgileri
Pinfo	<i>Off-Street Parking Information</i>	Yol Dışı Park Bilgileri
PKI	<i>Public Key Infrastructure</i>	Açık Anahtar Altyapısı
PLMN	<i>Public Land Mobile Networks</i>	Kamu Kara Mobil Ağları
PMang	<i>On Street Parking Information and Management</i>	Yol Üstü Park Bilgileri ve Yönetimi
PMCF	<i>Platooning Maneuver Control Function</i>	Katarlama Manevra Kontrol Fonksiyonu
PMD	<i>Personal Mobility Device</i>	Bireysel Hareketlilik Aracı
PoC	<i>Proof of Concept</i>	Kavram İspatı
POCF	<i>Platooning Operation Control Function</i>	Katarlama Operasyon Kontrol Fonksiyonu
PoE	<i>Power over Ethernet</i>	Ethernet Üzerinden Güç
POI	<i>Point of Interest</i>	İlgi Noktası
PoTi	<i>Position and Time Management</i>	Konum ve Zaman Yönetimi
PPP	<i>Private-Public Partnership</i>	Özel-Kamu Ortaklığı
PRT	<i>Personal Rapid Transit</i>	Kişisel Hızlı Geçiş

PSAP	<i>Public Safety Answering Point</i>	Kamu Emniyeti Cevap Noktası- 112 Acil Çağrı Merkezi
PSM	<i>Personal Safety Message</i>	Kişisel Emniyet Mesajı
PTS	<i>Automatic Number Plate Recognition System (ANPR), License Plate Recognition (LPR)</i>	Plaka Tanıma Sistemi
PTSF	<i>Percent Time Spent Following</i>	Katarlamalı Sürüş Seyahat Süresi Yüzdesi
PTZ	<i>Pan-Tilt-Zoom</i>	Pan-Tilt-Zoom
PVD	<i>Probe Vehicle Data</i>	Araç Verileri
RADAR	<i>Radio Detection and Ranging</i>	Radio Dalgası Algılama ve Mesafe Ölçümü
RAD-IT	<i>Regional Architecture Development for Intelligent Transportation</i>	Akıllı Ulaşım için Bölgesel Mimari Geliştirme Yazılımı
RAN	<i>Radio Access Network</i>	Radio Erişim Ağı
RBDPS	<i>Road Boundary Departure Prevention Systems</i>	Yol Sınırından Ayrılmayı Önleme Sistemleri
RCA	<i>Root Certificate Authority</i>	Kök Sertifika Otoritesi
RDS	<i>Radio Data System</i>	Radio Veri Sistemi
REX	<i>Range-Extended Ev</i>	Menzil Genişletilmiş Elektrikli Araç
RFID	<i>Radio Frequency Identification</i>	Radio Frekansıyla Tanımlama
RHS	<i>Road Hazard Signal</i>	Yol Tehlike Sinyali
RHW	<i>Road Hazard Warning</i>	Yol Tehlike Uyarısı
RLAN	<i>Radio Local Area Network</i>	Radio Yerel Alan Ağları
RLVW	<i>Red Light Violation Warning</i>	Kırmızı Işık İhlali Uyarısı
RMC	<i>Recommended Minimum Specific GPS/Transit Data</i>	Önerilen Minimum Spesifik GPS/Toplu Taşıma Verileri
RNN	<i>Recurrent Neural Network</i>	Tekrarlayan Sinir Ağı
RNSS	<i>Radionavigation Satellite Service</i>	Radio Navigasyon Uydu Servisi
RO-RO	<i>Roll On, Roll Off Cargo</i>	Tekerlekli Araçların Taşınması
ROS	<i>Robot Operating System</i>	Robot İşletim Sistemi

RSM	<i>Road Safety Message</i>	Karayolu Güvenliği Mesajı
RSU	<i>Roadside Unit</i>	Yol Kenarı Ünitesi
RSZW	<i>Reduced Speed Zone Warning</i>	Düşük Hızlı Bölgeye Giriş Uyarısı
RTO	<i>Random Task Offloading</i>	Rassal Görev Aktarımı
RTOS	<i>Real Time Operating System</i>	Gerçek Zamanlı İşletim Sistemi
RTTI	<i>Real Time Travel Information</i>	Gerçek Zamanlı Seyahat Bilgisi
RTTT	<i>Road Transport and Traffic Telematics</i>	Karayolu Taşımacılığı ve Trafik Telematiği
RVW	<i>Reduced Visibility Warning</i>	Kısıtlı Görüş Uyarısı
RWIS	<i>Road Weather Information System</i>	Yol Hava Durumu Bilgi Sistemi
RWS	<i>Road Weather Station</i>	Yol Hava İstasyonu
RWW	<i>Road Works Warning</i>	Yol Çalışması Uyarısı
RWW-ROVA	<i>Road Operator Vehicle Approaching</i>	Bakım Aracı Yaklaşma Uyarısı
RWW-WM	<i>Winter Maintenance</i>	Kış Bakım Aracı Uyarısı
SACARI	<i>Supervision of an Autonomous Car by an Augmented Reality Interface</i>	Artırılmış Gerçeklik Arayüzüyle Otonom Araç Denetimi
SAE	<i>Society of Automotive Engineers</i>	Otomotiv Mühendisleri Topluluğu
SAP	<i>Service Access Point</i>	Hizmet Erişim Noktası
SCATS	<i>Sydney Coordinated Adaptive Traffic System</i>	Sidney Koordineli Adaptif Trafik Sistemi
SCM	<i>Supply Chain Management</i>	Tedarik Zinciri Yönetimi
SCMS	<i>Secure Credential Management System</i>	Güvenli Kimlik Bilgisi Yönetim Sistemi
SD kart	<i>Secure Digital Memory Card</i>	Güvenli Dijital Hafıza Kartı
SDK	<i>Software Development Kit</i>	Yazılım Geliştirme Kiti
SDN	<i>Software-Defined Network</i>	Yazılım Tanımlı Ağ
SDR	<i>Software Defined Radio</i>	Yazılım Tanımlı Radyo
SDU	<i>Service Data Unit</i>	Hizmet Veri Birimi

SDVN	<i>Software-Defined Vehicular Network</i>	Yazılım Tanımlı Araç Ağı
SERM	<i>Traffic Light Signal Request</i>	Trafik Işığı Sinyal Talebi
SET-IT	<i>Systems Engineering Tool for Intelligent Transportation</i>	Akıllı Ulaşım için Sistem Mühendisliği Yazılım Aracı
SF-SAP	<i>Security Facilities-Service Access Point</i>	Güvenlik Servisleri-Hizmet Erişim Noktası
SI-ISVW	<i>Signal Violation</i>	Sinyal İhlali Uyarısı
SKHP	<i>Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)</i>	Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı
SKUP	<i>Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)</i>	Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı
SLA	<i>Service Level Agreement</i>	Hizmet Seviyesi Anlaşması
SLAM	<i>Simultaneous Localization and Mapping</i>	Eşzamanlı Yerelleştirme ve Haritalama
SMARTM2M	<i>Smart Machine-to-Machine Communications</i>	Akıllı Makineden Makineye Haberleşme
SmartR	<i>Traffic Information and Smart Routing</i>	Trafik Bilgileri ve Akıllı Rotalama
SMS	<i>Short Message Service</i>	Kısa Mesaj Servisi
SNMP	<i>Simple Network Management Protocol</i>	Basit Ağ Yönetim Protokolü
SNMP	<i>Simple Network Management Protocol</i>	Basit Ağ Yönetim Protokolü
SNR	<i>Signal to Noise Ratio</i>	Sinyal Gürültü Oranı
SOAP	<i>Simple Object Access Protocol</i>	Basit Nesne Erişim Protokolü
SON	<i>Self Organizing Networks</i>	Kendi Kendini Düzenleyen Ağlar
SOT	<i>Field Operation Tests (FOTS)</i>	Saha Operasyon Testleri
SPaT	<i>Signal Phase and Timing</i>	Sinyal Fazı ve Zamanlama
SPaTEM	<i>Signal Phase and Timing Message</i>	Sinyal Fazı ve Zamanlama Mesajı
SREM	<i>Signal Request Extended Message</i>	Sinyal Talebi Genişletilmiş Mesajı
SRM	<i>Signal Request Message</i>	Sinyal Talebi Mesajı

SRR	<i>Short Range Radar</i>	Kısa Menzilli Radar
SSEM	<i>Signal Request Status Extended Message</i>	Sinyal İsteği Durumu Uzatılmış Mesaj
SSM	<i>Signal Status Message</i>	Sinyal Durumu Mesajı
SSMS	<i>Sustainable and Smart Mobility Strategy</i>	Sürdürülebilir ve Akıllı Hareketlilik Stratejisi
SSOV	<i>Scalable Service Oriented V2X</i>	Ölçeklenebilir Hizmet Odaklı Araçtan Her Şeye
SSS	<i>Sensor Sharing Service</i>	Sensör Paylaşım Servisi
SSV	<i>Slow or Stationary Vehicle Warning</i>	Yavaş Giden veya Duran Araç Uyarısı
SULP	<i>Sustainable Urban Logistics Plan</i>	Sürdürülebilir Kent İçi Lojistik Planı
SUMO	<i>Simulation of Urban MObility</i>	Kentsel Mobilite Simülasyonu
SUMP	<i>Sustainable Urban Mobility Plan</i>	Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SKUP), (SKHP)
SUT	<i>System Under Test</i>	Test Altındaki Sistem
SUV	<i>Sport Utility Vehicle</i>	Spor Kullanımlı Araç
SVM	<i>Support Vector Machine</i>	Destek Vektör Makinesi
SWD	<i>Shock Wave Damping</i>	Şok Dalgası Sönümleme
TaaS	<i>Transportation as a Service</i>	Hizmet Olarak Ulaşım
TAD	<i>Traffic Separation Scheme (TSS)</i>	Trafik Ayrım Düzeni
TAM	<i>Transportation Asset Management</i>	Ulaşım (Taşımacılık) Varlık Yönetimi
TCC	<i>Traffic Control Center</i>	Trafik Kontrol Merkezi
TCP	<i>Transmission Control Protocol</i>	İletişim Kontrol Protokolü
TCU	<i>Telematics Control Unit</i>	Telematik Kontrol Birimi
TDM	<i>Transport Demand Management</i>	Ulaşım Talep Yönetimi
TEN-T	<i>Trans European Transport Networks</i>	Trans Avrupa Ulaşım Ağları
TERN	<i>Trans European Road Network</i>	Trans Avrupa Yol Ağı
TIC	<i>Transportation Information Center</i>	Ulaşım Bilgilendirme Merkezi (UBM)

TIM	<i>Traveler Information Message</i>	Yolcu Bilgilendirme Mesajı
TJW	<i>Traffic Jam Ahead Warning</i>	İleride Trafik Sıkışıklığı Uyarısı
TLI	<i>Traffic Light Information</i>	Araç İçi Trafik Sinyal Bilgisi
TLM	<i>Trust List Manager</i>	Güven Listesi Yöneticisi
TMC	<i>Traffic Management Center</i>	Trafik Yönetim Merkezi
TMDD	<i>Traffic Management Data Dictionary</i>	Trafik Yönetimi Veri Sözlüğü
TMS	<i>Traffic Management System</i>	Trafik Yönetim Sistemi
TOD	<i>Transit Oriented Planning, Development</i>	Ulaşım Odaklı Planlama, Geliştirme
TPEG	<i>The Transport Protocol Experts Group</i>	Ulaşım Protokolü Uzmanları Grubu
TPS	<i>Truck Platooning Systems</i>	Kamyon Katarlama Sistemleri
TraCI	<i>Traffic Control Interface</i>	Trafik Kontrol Arayüzü
TRB	<i>Transportation Research Board</i>	Ulaştırma Araştırma Kurulu
TRIMIS	<i>Transport Research and Innovation Monitoring and Information System</i>	Ulaşım Araştırma ve Yenilik Görüntüleme ve Bilgi Sistemi
TRL	<i>Technology Readiness Level</i>	Teknoloji Hazırlık Seviyesi
TROY	<i>Türkiye's Payment Method</i>	Türkiye'nin Ödeme Yöntemi
TSC	<i>Traffic Signal Controller</i>	Trafik Sinyal Denetleyicisi
TSO	<i>Traffic Signal Controllers</i>	Trafik Sinyal Denetleyici
TSDSI	<i>Telecommunications Standards Development Society (India)</i>	Telekomünikasyon Standartları Geliştirme Derneği (Hindistan)
TSL	<i>Trusted Service Status List</i>	Güvenilir Hizmet Durumu Listesi
TSM	<i>Transport Security Model</i>	Taşıma Güvenlik Modeli
TSP	<i>Traffic Signal Priority</i>	Trafik Sinyal Önceliği
TSS	<i>Traffic Separation Scheme</i>	Trafik Ayrım Düzeni
TTA	<i>Telecommunications Technology Association (Korea)</i>	Telekomünikasyon Teknolojisi Derneği (Kore)

TTC	<i>Telecommunication Technology Committee (Japan)</i>	Telekomünikasyon Teknolojisi Komitesi (Japonya)
TTG	<i>Time to Green</i>	Yeşile Dönme Zamanı
TTP	<i>Trusted Third Party</i>	Güvenilir Üçüncü Taraf
TTT	<i>Transport and Traffic Telematics</i>	Ulaşım ve Trafik Telematiği
UAB	<i>Ministry of Transport and Infrastructure</i>	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
UAM	<i>Urban Air Mobility</i>	Kentsel Hava Hareketliliği
UAV	<i>Unmanned Aerial Vehicle</i>	İnsansız Hava Aracı
UBM	<i>Transportation Information Center (TIC)</i>	Ulaşım Bilgilendirme Merkezi
UBRW	<i>Unsecured Obstacle Warning</i>	Müdahale Edilmemiş Engel Uyarısı
UDB	<i>International union of Railways (İngilizce), Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)</i>	Uluslararası Demiryolları Birliği
UDHAM	<i>Center for Transportation, Maritime and Communications Researches</i>	Ulaştırma, Denizcilik, Haberleşme Araştırmaları Merkezi
UDP	<i>User Datagram Protocol</i>	Kullanıcı Datagram Protokolü
UGV	<i>Unmanned Ground Vehicle</i>	İnsansız Kara Aracı
UIC	<i>Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)</i>	Uluslararası Demiryolları Birliği
ULEV	<i>Ultra Low Emission Vehicle</i>	Ultra Düşük Emisyonlu Araç
UML	<i>Unified Modeling Language</i>	Birleşik Modelleme Dili
UMTS	<i>Universal Mobile Telecommunication System</i>	Evrensel Mobil Telekomünikasyon Sistemi
UPS	<i>Uninterruptible Power Supply</i>	Kesintisiz Güç Kaynağı
URL	<i>Universal Resource Identifier</i>	Evrensel Kaynak Tanımlayıcı
URLLC	<i>Ultra Reliable Low Latency Communication</i>	Ultra Güvenilir Düşük Gecikmeli Haberleşme
USB	<i>Universal Serial Bus</i>	Evrensel Seri Veri Yolu
USDOT	<i>United States Department of Transportation</i>	Amerika Birleşik Devletleri Ulaştırma Bakanlığı

USRR	<i>Ultra Short Range Radar</i>	Ultra Kısa Menzilli Radar
UTC	<i>Coordinated Universal Time</i>	Koordineli Evrensel Zaman
UTMC	<i>Urban Traffic Management Control</i>	Kentsel Trafik Yönetim Kontrolü
UTMS	<i>Universal Traffic Management Society</i>	Evrensel Trafik Yönetim Topluluğu
UTO	<i>Uniform Task Offloading</i>	Tekdüze Görev Aktarımı
UTRAN	<i>Universal Terrestrial Radio Access Network</i>	Evrensel Karasal Radyo Erişim Ağı
V/C	<i>Volume/Capacity Ratio</i>	Hacim/Kapasite Oranı
V2G	<i>Vehicle-to-Grid</i>	Araçtan Şebekeye
V2I	<i>Vehicle-to-Infrastructure</i>	Araçtan Altyapıya
V2N	<i>Vehicle-to-Network</i>	Araçtan Ağa
V2P	<i>Vehicle-to-Pedestrian</i>	Araçtan Yayaya
V2V	<i>Vehicle-to-Vehicle</i>	Araçtan Araca
V2VRU	<i>Vehicle-to-Vulnerable Road User Communication</i>	Araçtan Savunmasız Yol Kullanıcısına
V2X	<i>Vehicle-to-Everything</i>	Araçtan Her Şeye
VAN	<i>Vehicle Area Network</i>	Araç Alan Ağı
VANET	<i>Vehicular Ad-Hoc Network</i>	Araçlara Özel Ağ
VCC	<i>Vehicle Cloud Computing</i>	Araç Bulut Bilişim
VDP	<i>Vehicle Data Provider</i>	Araç Veri Sağlayıcısı
VDS	<i>Variable Direction Signing</i>	Değişken Yön İşaretleme
VHCN	<i>Very High Capacity Network</i>	Çok Yüksek Kapasiteli Ağ
VHF	<i>Very High Frequency</i>	Çok Yüksek Frekans
VICS	<i>Vehicle Information and Communication Systems (Japan)</i>	Araç Bilgi ve Haberleşme Sistemleri (Japonya)
VMS	<i>Variable Message Signs</i>	Değişken Mesaj İşaretleri
VNF	<i>Virtualized Network Function</i>	Sanallaştırılmış Ağ Fonksiyonu
VOTT	<i>Value of Travel Time</i>	Zaman Maliyeti
VPN	<i>Virtual Private Network</i>	Sanal Özel Ağ

VR	<i>Virtual Reality</i>	Sanal Gerçeklik
VRU	<i>Vulnerable Road Users</i>	Savunmasız Yol Kullanıcıları
VRU2Car	<i>Vulnerable Road User-to-Vehicle Communication</i>	Savunmasız Yol Kullanıcısı-Araç Haberleşmesi
VRUP	<i>Vulnerable Road User Protection</i>	Savunmasız Yol Kullanıcısı Koruması
VSPD	<i>In-vehicle Speed Limits</i>	Araç İçi Hız Limitleri
VTOL	<i>Vertical Take-Off and Landing</i>	Dikey Kalkış ve İniş
VTs	<i>Vessel Traffic Service</i>	Gemi Trafik Hizmetleri
VVICW	<i>Vehicle-To-Vehicle Intersection Collision Warning</i>	Araçtan Araca Kavşak Çarpışma Uyarısı
WAN	<i>Wide Area Network</i>	Geniş Alan Ağı
WAVE	<i>Wireless Access in Vehicular Environments</i>	Araç Ortamları için Kablosuz Erişim
WCDMA	<i>Wideband Code Division Multiple Access</i>	Genişbant Kod Bölmeli Çoklu Erişim
WGS	<i>World Geodetic System</i>	Dünya Jeodezi Sistemi
WIM	<i>Weigh In Motion</i>	Hareket Halinde Ağırlık Ölçümü
WIMS	<i>Weigh In Motion System</i>	Hareket Halinde Ağırlık Ölçüm Sistemi
WiBro	<i>Wireless Broadband</i>	Kablosuz Genişbant
Wi-Fi	<i>Wireless Fidelity</i>	Kablosuz Ağ
WiMAX	<i>Worldwide Interoperability for Microwave Access</i>	Mikrodalga Erişim için Evrensel Birlikte Çalışabilirlik
WLAN	<i>Wireless Local Area Network</i>	Kablosuz Yerel Alan Ağı
WSMP	<i>WAVE Short Message Protocol</i>	WAVE Kısa Mesaj Protokolü
WSN	<i>Wireless Sensor Network</i>	Kablosuz Sensör Ağı
WWD	<i>Wrong Way Driving</i>	Ters Yönde Sürüş
XaaS	<i>X as a Service</i>	Hizmet Olarak Her Şey
XML	<i>Extensible Markup Language</i>	Genişletilebilir İşaretleme Dili
XR	<i>Extended Reality</i>	Genişletilmiş Gerçeklik
YHT	<i>High Speed Railway Line</i>	Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı

YOGT	<i>Annual Average Daily Traffic (AADT)</i>	Yıllık Ortalama Günlük Trafik
ZAC	<i>Zone Access Control</i>	Bölgesel Erişim Kontrolü
ZEV	<i>Zero Emission Vehicle</i>	Sıfır Emisyonlu Taşıt
ZLEV	<i>Zero and Low Emission Vehicles</i>	Sıfır ve Düşük Emisyonlu Araçlar

A

ABD Ulaştırma Bakanlığı (USDOT)

United States Department of Transportation (USDOT)

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ulaşım hizmetleri ve programları için federal finansman kurumu.

acil durum emergency

İnsan hayatına, sağlığına, mal ve mülklerine veya çevreye zarar vermek üzere risk taşıyan ani olarak ortaya çıkan durum.

acil durum altyapısı

emergency infrastructure

Acil durum sistemleri ve bu sistemlerin birbirleri ile entegre çalışmalarını için gerekli olan altyapı sistemi.

acil durum aracı yaklaşıyor uyarısı

Emergency Vehicle Approaching (EVA)

Trafikte ilerleyen ambulans, itfaiye vb. gibi acil durum araçlarının hızla ilerlemeleri için öndeki araçların uyarılmasını sağlayan K-AUS hizmeti.

acil durum araç önceliği

Emergency Vehicle Priority (EVP)

Acil durum araçlarının bir acil durum çağrısına yanıt verirken belirli bir güzergâh boyunca trafik sinyal sırasının otomatik olarak tetiklenmesini sağlayan hizmet.

acil durum çağrı yönetimi, eCall yönetimi emergency call management, eCall management

Acil durum çağrısının alınması ve belirlenmesi, çağrıya cevap verilebilmesi için gerekli önlemlerin başlatılması ve yönetilmesi faaliyetleri.

acil durum çağrısı, e-çağrı emergency call, eCall

Araçlarda acil durumlarda otomatik ya da manuel olarak devreye girerek 112 acil çağrı merkezine araçta bulunan sensörlerden alınan konum ve durum verileri ile birlikte bağlantı sağlayan sistem.

acil durum çıkışı

emergency exit, tunnel emergency exit

Acil bir durumda tünel içerisinde dışarıda boş ve emniyetli bir alana emniyetle tahliye sağlayacak, tünel ana girişlerini de içeren bir kapı ya da başka bir açıklık.

acil durum eğitimi

emergency training

Acil durumlara yönelik temel bilgi ve kavramlar ile acil durum anında yapılması gerekenleri içeren eğitim.

acil durum eylem planı
emergency action plan

Mal ve can güvenliğinin sağlanması için acil durumlarda yapılan tahliye, ilkyardım ve görev dağılımını içeren kapsamlı planlama.

acil durum fren lambası uyarısı
Emergency electronic Brake Light (EBL)

Trafikte meydana gelen ani frenlemelere karşı arkadaki aracın araç-arac haberleşmesi ile uyarılmasını sağlayan K-AUS hizmeti.

acil durum güç kaynağı
emergency power supply

Normal güç kaynağı kesintiye uğradığında hayati etkinliklerin sürdürülmesini sağlayan bağımsız güç kaynağı.

acil durum güzergâhı
emergency vehicle routing

Acil durum taşıtlarının trafik koşulları göz önüne alınarak güzergâhlarının dinamik olarak belirlenmesi.

acil durum hizmetleri
emergency services

Acil durumlarda insanların can ve mal güvenliğini sağlamak üzere özel sorumlulukları olan kurum ve kuruluşlarca yerine getirilen hizmetler.

acil durum istasyonu
emergency station

Tünel, köprü veya başka bir yerde bulunan; acil durum telefonları, yangın söndürücüsü, ilk yardım malzemesi vs. içeren tesis.

acil durum müdahale aracı
emergency vehicle

Bir olaya müdahale etmek için acil servisler tarafından kullanılan araç.

acil durum müdahale aracı uyarısı
emergency vehicle warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek yakınıltaki acil durum müdahale aracı hakkında sürücüyeye bilgi verilmesi.

acil durum planlaması
emergency planning

İnsanın canı ve maliyla diğer aktivitelerinin, olağan dışı olayların sonuçlarından en az kayıp ve zararla kurtulabilmesi için yapılması gereken iş ve işlemlerin, olaylar olmadan önce planlanması ve olay sırasında; zamanında, hızlı ve etkili bir şekilde uygulanmasını gerektiren tüm faaliyetler.

acil durum yönetimi
emergency management

Acil bir durum hakkında bilgi toplama ve uygun eylemlerin uygulanması.

acil durum yönetişimi

emergency governance

Gelecekteki mobilite ve ulaşım hizmetleri için uçtan uca çözümler geliştirmek amacıyla birlikte çalışan otomotiv, teknoloji ve telekomünikasyon endüstrilerinden, şirketlerden oluşan küresel, sektörler arası bir organizasyon.

acil durum yönlendirme yardımı

emergency steering assistance, emergency routing assistance

Acil bir durumda, araçla manevra yapmak için sürücüye sağlanan aktif yardım.

açık anahtar altyapısı

Public Key Infrastructure (PKI)

Dijital sertifikaları oluşturmak, yönetmek, dağıtmak, kullanmak, depolamak, iptal etmek ve açık anahtarlı şifrelemeyi yönetmek için gereken bir dizi rol, politika, donanım, yazılım ve prosedür.

açık anahtarlı şifreleme

public key cryptography

Şifreleme ve deşifre işlemleri için farklı anahtarların kullanıldığı şifreleme sistemi.

açık inovasyon

open innovation

Bir kuruluşun yenilik (ürünler, hizmetler, iş modelleri, süreçler vb.) için sadece kendi iç bilgilerine ve kaynaklarına (örneğin kendi personeli veya Ar-Ge yeteneği gibi) bağlı kalmadığı, aynı zamanda birden fazla harici yeniliği teşvik etmek için kaynakları (müşteri geri bildirimleri, yayınlanmış patentler, rakipler, dış kurumlar, halk vb.) değerlendirdiği durum.

açık kaynak

open source

Bir bilgisayar yazılımının makine diline dönüştürölüp kullanımından önce, programcılar tarafından okunur, anlaşılır, yeni amaçlara uygun değiştirilebilir hâlinin gizli tutulmayıp açık halde kamuyla paylaşılması.

açık sistemler ara bağlantı modeli

Open Systems Interconnection model (OSI model)

Bir telekomünikasyon veya bilgi işlem sisteminin iletişim işlevlerini, altta yatan iç yapısı ve teknolojisine bakılmaksızın karakterize eden ve standartlaştıran, çeşitli iletişim sistemlerinin standart iletişim protokolleriyle birlikte çalışabilirliğini ele alan kavramsal model.

açık standart

open standard

Hem yerel hem de uluslararası gönüllü konsensüs standart belirleyici kuruluşlar tarafından geliştirilen veya benimsenen standartlar.

açık şarj noktası protokolü

Open Charging Point Protocol (OCPP)

Şarj noktaları (EVSE) ve Şarj İstasyonu Yönetim Sistemi (CSMS) arasındaki iletişimi tanımlayan bir haberleşme protokolü.

açık veri

open data

Herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından kullanılabilen, düzenlenebilen ve dağıtılabilen veri.

açık veri platformu

open data platform

Herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından ücretsiz ve özgürce (hukuki, finansal, teknik engel olmaksızın) erişilebilen ve kullanılan verilerin sunulduğu veri platformu.

açık yönetim

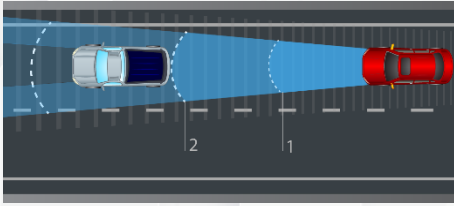
open governance

Şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık ve iş birliği prensipleri ile desteklenen verinin, süreçlerin ve hizmetlerin açık hâle getirilmesi ile gerçekleşen bir yönetim türü.

adaptif hız kontrolü, akıllı hız kontrolü, adaptif seyir kontrolü

adaptive cruise control (ACC), intelligent cruise control

Araç hızını otomatik olarak ayarlayan ve öndeki araçla güvenli mesafeyi korumak amacıyla geliştirilen opsiyonel bir hız kontrol sistemi.

adaptif kavşak sinyal kontrolü

adaptive intersection signal control

Anlık talebe göre otomatik olarak uyarlanan kavşak sinyal kontrolü.

adaptif ön far sistemi

adaptive headlight system, adaptive front light system

Gelen trafiğe, virajlara, dönüş manevralarına veya dönüş sinyaline göre otomatik olarak ayarlanan ön far sistemi.

adaptif sistem

adaptive system

Uyarlanabilir hale gelen ve kendi kendine öğrenme kabiliyetine sahip sistem.

adaptif trafik yönetim sistemi

Adaptive Traffic Management System (ATMS)

Bir yol ağındaki ortalama taşıt gecikme sürelerini ve ortalama durma sayılarını en aza indirmek amacıyla, sinyalle kavşakların plan sürelerinin; oluşan trafik hacmi, kuyruklanma gibi parametrelere göre optimize edilerek yeni sürelerin gerçek zamanlı olarak uygulandığı trafik yönetim sistemi.

afet bilgi sistemi

disaster information system

Afetlerin her safhasında can kaybını, ekonomik kayıpları en aza indirmek için konuyla ilgili veriler ile bilginin eş güdüm içinde zamanında sağlandığı ve değişiminin sanal bir ağ ortamında kolaylıkla yapılabildiği bütünleşik teknolojik sistem.

afet koordinasyon merkezi

disaster coordination center

Şehrin önemli bir kısmını etkileyen ve mevcut kaynakların müdahaleye yetersiz kaldığı afet veya acil durumlarda şehrin olağanüstü durumunun birçok uzmanlık alanında koordineli olarak yürütüldüğü merkez.

ağ durum gözetimi

network state surveillance

Güncel trafik durumuna dair veri toplanarak durum değerlendirmesinin yapılması ve ağ durumu veri tabanının güncellenmesi.

ağ güzergâh iyileştirmesi

collective route optimisation, network route optimisation

Ağ optimizasyonuna dayalı olarak en uygun güzergâhın hesaplanması.

ağ kontrol hesaplaması

network control computation

Ağ seviyesinde kontrol planları hesaplanarak kesim ve kavşak kontrolü gibi diğer fonksiyonlara koordinasyon kurallarının iletilmesi.

ağ sinyal kontrolü

network signal control

Ağ performansını belli ölçütlere göre iyileştirmek için ağdaki sinyal kontrol kavşaklarının kontrolü.

ağ trafik kontrolü, alan trafik kontrolü

network traffic control, area traffic control

Tüm yol ağının performansının iyileştirilmesi için yol ağı üzerindeki kavşaklar ve bağlantılarda, sinyal kontrolü, katılım kontrolü ve alternatif güzergâh önerisi gibi koordine trafik önlemlerinin alınması.

ağ video kaydedici

Network Video Recorder (NVR)

Videoyu bir disk sürücüsüne, USB bellek, SD bellek kartına veya başka bir yığın depolama cihazına dijital formatta kaydeden bir yazılım programını içeren özel bir bilgisayar sistemi.

ağ yolculuk süresi

network travel time

Belirli bir ulaşım ağında yapılan her bir seyahatin sürelerinin toplamı.

ağ yolculuk süresi tahmini

network travel time estimation

Genellikle trafik modellemelerinde kullanılan, belirli bir ulaşım ağında yapılan her bir seyahat süresinin toplamının tahmini.

ağır vasıta

heavy vehicle

Normal çalışma sırasında dörtten fazla tekerleği yola temas eden bir araç.

ağır yük taşıtı

Heavy Goods Vehicle (HGV)

Toplam ağırlığı 3.500 kg'ın üzerinde olan araçlar. (araç + yük)

ağırılık aşımı uyarısı

overweight warning

Belli bir yol kesimi için ağırlık sınırı aşıldığında araç veya yol kenarı donanım tarafından sürücünün uyarılması.

ağırlık güç oranı

weight to power ratio

Bir aracın toplam ağırlığı ile motor gücü arasındaki oran.

ağırlık sınırını aşan taşıma

overweight transport

Araç kayıt belgesinde belirtilen ağırlık sınırını aşan taşıma.

akıllı altyapı

smart infrastructure

Tüm ulaşım modlarının tek bir merkezden yönetiminin sağlandığı kontrol merkezi.

akıllı araç otoyol sistemi

intelligent vehicle highway system

Araçların ve otoyolların iki yönlü bir iletişim sistemi aracılığıyla bilgi alışverişinde bulunduğu akıllı bir ulaşım sistemi.

akıllı aydınlatma

intelligent lighting

Solar aydınlatma, hibrit aydınlatma, LED sistemler vb. akıllı uygulamaların kentin aydınlatma sistemine entegre edilmesi ile enerji tüketiminin takip edilebilmesi ve optimizasyonu.

akıllı cihaz

smart device

Üzerinde bulunan uygulamalar sayesinde, özelleşmiş görevler icra edebilen ve internete bağlı olarak çalışan cihaz.

akıllı durak

smart stop

Yerleştirilen LCD/LED tabanlı dijital yolcu bilgilendirme alanları, bilet cihazı, bas-konuş ünitesi, engelli araç şarj ünitesi ve ücretsiz Wi-Fi imkânlarının sunulduğu otobüs durakları.

akıllı enerji yönetimi

smart energy management

Enerji ve kaynak açısından yüksek düzeyde verimlilik, maliyet ve enerji tasarrufu sağlayan; yenilikçi yaklaşımlara dayanan şebekeler ile enerjinin yönetimi.

akıllı hareketlilik

smart mobility

Gerçek zamanlı verilere dayanan uygulamalar ve hizmetler kullanılarak farklı ulaşım modlarındaki seçenekler hakkında sunulacak doğru ve anlık bilgiler sayesinde yolcu ve yük hareketliliğinin optimize edilmesi.

akıllı hız adaptasyonu, otomatik hız adaptasyonu, akıllı hız yardımı

intelligent speed adaptation, automatic speed adaptation, intelligent speed assistance

Araç hızını, çeşitli kullanıcı arayüzleri (bilgilendirici, destekleyici veya zorunlu) aracılığıyla farklı referans hızlarına (statik, değişken veya dinamik) göre yönetmek için çeşitli konseptler.

akıllı kart

smart card

Çipli kart ve entegre devreler içeren mikroçip boyutunda kartlar.

akıllı kavşak

smart intersection

Sinyalize olmuş kavşaklarda araç sayım kameraları veya araç sayım sensörleri kullanılarak her yöndeki araç yoğunluklarının tespit edilmesi sonrasında, kavşağın her yönüne ayrı ayrı verilecek olan sürelerin dinamik olarak değiştiği kavşak.

akıllı kavşak çözüm merkezi

smart intersection solution center

Sensörlerden gelen bilgilerin işlendiği ve bu bilgilere göre trafiği otomatik olarak yönlendiren sistemin yönetildiği merkez.

akıllı otopark ödeme yönetimi

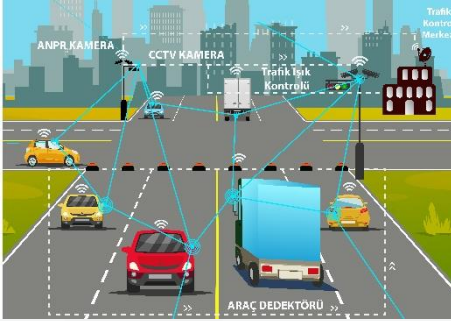
smart parking payment management

Trafik dışı alanlarda verimli otopark operasyonu için çeşitli biletleme çözümleri ve otomatik ödeme terminaleri sunan sistem.

akıllı otoyol, akıllı yol

intelligent highway, smart highway, intelligent road, smart road

Akıllı ulaşım ve iletişim teknolojileri bileşenleri kapsamında kullanılan sensörlerle toplanan veriyi ileten, analiz eden, ölçen, izleyen ve daha gelişmiş performans ve kullanıcı deneyimi için kullanıcı talepleri ve çevredeki değişikliklere akıllı şekilde yanıt verebilen kamusal değer oluşturan sistemler.

akıllı park etme

smart parking

Temel olarak iki araç arasındaki mesafeyi ya da yakın olan nesneyle uzaklığı sensörler yardımıyla ölçüp uyarı veren sistemler.

akıllı şarj

intelligent charging

Bir şarj istasyonunun veya aracın şebekenin ihtiyaçlarına bağlı olarak şarj etmeye başlamak, şarj oranını düşürmek veya şarjı durdurmak için sinyaller aldığı durum.

akıllı şehir

smart city

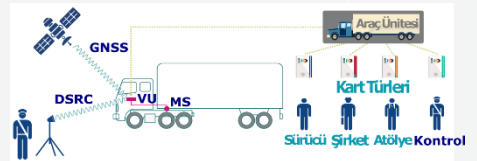
Şehrin planlamasını, yönetimini, inşasını, akıllı hizmetleri kolaylaştıracak nesnelerin interneti, bulut bilişim, büyük veri ve entegre coğrafi bilgi sistemleri gibi yeni nesil bilgi iletişim teknolojilerinin uygulandığı yeni bir kavram ve yeni bir model.

akıllı takograf

smart tachograph

Sayısal takograf cihazlarına, akıllı ulaşım sistemleri arayüzleri ile iletişim, küresel seyrüsefer uydu sistemi (GNSS) ve tahsis edilmiş kısa mesafeli haberleşme (DSRC) teknolojileri eklenerek geliştirilmiş cihaz.

akıllı ulaşım

intelligent transportation

Mevcut ve yenilikçi teknolojiler kullanılarak tasarlanmış stratejilerin, ulaşımın tüm alanlarına entegre edilmesiyle iyi yönetilen, verimli, emniyetli, konforlu, ekonomik, adil ve güvenli hareketliliğin tesis edilmesi.

akıllı ulaşım hizmetleri

intelligent transport services

Akıllı ulaşım sistemlerinin doğrudan veya dolaylı kullanımı ile sunulan hizmetler.

akıllı ulaşım için yol kaplaması

pavement for intelligent transport

Yol yüzeyinin araç sürüş yardımları ve otomasyon için gerekli tüm altyapının yapım anında ya da daha sonra yerleştirilebilmesi için önceden hazırlanması.

akıllı ulaşım izleme ve değerlendirme

intelligent transportation monitoring and evaluation

Ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde, ilgili sistemlere ve bu sistemlerin kullanıldığı hizmetlere ilişkin eksikliklerin belirlenmesine yönelik izleme ve değerlendirme faaliyetleri ile değişen koşullar doğrultusunda iyileştirme fırsatlarının değerlendirilmesi ile belirlenen gerekli iyileştirme ve değişim faaliyetleri.

akıllı ulaşım kaynak yönetimi

intelligent transportation resource management

Etkin ve etkili bir şekilde yaşam döngüsü boyunca altyapı kaynaklarıyla (iş gücü kaynağı, finansal kaynak, teknoloji, çalışma ortamı vb.) ilgili planlama, dönüşüm ve yönetim faaliyetleri.

akıllı ulaşım sistemi için bulut bilişim

Intelligent Transportation Systems Cloud (ITS-Cloud)

Yol güvenliği, ulaşım verimliliği, seyahat güvenilirliği, bilgilendirilmiş seyahat seçenekleri, çevrenin korunması vb. hizmetleri iyileştirmek için bulut bilişim hizmetlerinin ulaştırma hizmetlerinde kullanılması.

akıllı ulaşım sistemleri için frekans bandı

ITS-G5

IEEE-1609.x ve IEEE-802.11p standartlarına dayalı araç haberleşmesi için bir Avrupa standardı. IEEE-802.11p, 10 MHz kanal bant genişliğinde 3-27 Mbps; 20 MHz kanal bant genişliğinde ise 6-54 Mbps arasında veri hızı desteği ile 5.850 GHz ila 5.9250 GHz frekans aralığında çalışır. ITS-G5; kırsal, kentsel, banliyö ve otoyollar gibi farklı ortamlarda 1000 m'ye kadar menzili ve maksimum 110 km/sa bağlı araç hızlarını destekler. K-AUS uygulamaları için geliştirilmiş bir DSRC tabanlı, V2X kablosuz ağ standardı.

Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS)

Intelligent Transportation Systems (ITS)

Seyahat sürelerinin azaltılması, trafik güvenliğinin artırılması, mevcut yol kapasitelerinin verimli kullanılması, hareketliliğin artırılması, enerjinin verimli kullanılması ve çevreye verilen zararın azaltılması gibi amaçlar doğrultusunda geliştirilen kullanıcı, araç, altyapı ve merkez arasında çok yönlü veri alışverişi ile izleme, ölçme, analiz ve kontrol mekanizmalarını içeren bilgi iletişim temelli sistemler.

akıllı ulaşım sistemleri ile ilgilenen ETSI teknik komitesi (ETSI TC ITS)

ETSI Technical Committee Dealing with Intelligent Transportation Systems (ETSI TC ITS)

Çoklu ulaşım modları ve sistemler arasında birlikte çalışabilirlik dahil olmak üzere ulaşım ağları, araçlar ve ulaşım kullanıcıları için ağ genelinde akıllı ulaşım sistemleri hizmet sunumunun geliştirilmesini ve uygulanmasını desteklemek için standardizasyondan sorumlu teknik komite.

Akıllı Ulaşım Sistemleri Ortak Program Ofisi

The ITS Joint Program Office (ITS JPO)

ABD Ulaştırma Bakanlığı'nın çok modlu AUS teknolojisi araştırma programını koordine etmek ve planlamak için ulaşımın farklı modlarını ilgilendiren idareler arasında iş birliği yaparak yenilikçi teknolojilerin ulaşım sistemine entegrasyonu yoluyla ulaştırmanın emniyetini, hareketliliğini ve verimliliğini artırmaya ve etkinliğini iyileştirmeye yönelik çalışan ofis.

akıllı ulaşım sürdürülebilirliği

intelligent transportation sustainability

Sistemlerin, gelecekte duyulacak ihtiyaçları karşılamasını güvence altına alacak bir şekilde, ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde mevcut ihtiyaçları karşılamasının sağlanması.

akıllı ulaşımın planlanması ve hayata geçirilmesi

planning and implementing intelligent transport

İş, veri, uygulama alanı/uygulama ve teknoloji katmanları kapsayacak şekilde ilgili dijital, fiziki, mekânsal ve insana hizmet eden sistemlerin ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde olmak üzere planlanması ve hayata geçirilmesi.

akıllı yönlendirme sistemi

smart guidance system

Araç kontrol ve takibi, hat optimizasyonu, güzergâh organizasyonu, araç içi ve son kullanıcı bilgilendirme ekranları, araç içi teknik bilgilerin izlenmesi gibi işlevlerin yönetimini içeren entegre bir sistem.

akıllı yük taşımacılığı

smart freight transport

Yük taşımacılığında gerçek zamanlı yol durumu verisi kullanılarak rota planlama, özelleştirme ve yük takibi konularının yönetimi.

akış hızı, trafik yoğunluğu

flow rate, traffic intensity

Araçların veya kişilerin bir kesiti geçme oranı, yani araçların veya kişilerin sayısının zamana bölünmesi. (genellikle saniye başına, dakika başına veya saat başına birim olarak ifade edilir)

akış yönü

downstream

Trafik akış yönü.

aktarıcı, alıcı verici

transponder

Bir radar, radyo veya sonar sinyaline otomatik olarak yanıt veren ve bir aracın bulunmasına, tanımlanmasına ve yönlendirilmesine izin veren verici alıcı cihaz.

aktarma merkezi

hub

Çok sayıda insan tarafından kullanılan kara, hava, demir ve deniz yolları taşıma araçlarının yolcularını transfer ettiği merkez.

aktif darboğaz

active bottleneck

Trafik veriminin kapasiteye eşit olduğu ve yukarı akım yönünde kuyruğa neden olan darboğaz.

aktif dedektör

active detector

Bir nesneyi tespit ederken enerji ileten ve alan dedektör.

aktif emniyet sistemleri

active safety systems

Uyarı veya müdahale yoluyla kazaları önlemek için sürüş sırasında sürücüyü yardımcı olan emniyet sistemleri.

aktif hareketlilik

active mobility

Bisiklet, skuter, kaykay ve paten gibi sadece insan gücü kullanılan ulaşım türlerini içeren hareketlilik.

aktif sinyal önceliği

active signal priority, active priority

Uyarlamalı trafik sinyalleri gibi aktif araçlarla sağlanan öncelik.

Aktif Trafik ve Talep Yönetimi (ATTY)

Active Traffic and demand Management (ATM)

Olay yönetimi, değişken hız limiti, kuyruk uyarıları, değişken mesaj işaretleri vb. uygulamalar ile seyahat talebinin, trafik talebinin ve trafik akışının, ulaşım tesislerinde dinamik olarak yönetimi ve kontrolü.

Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi (AUTY)

Active Transportation and Demand Management (ATDM)

Gerçek zamanlı ve tahmin edilen koşullara entegre bir şekilde uyarlanmış operasyonel stratejilerin birini veya birkaçını kullanarak, geçerli trafik koşullarına dayalı olarak seyahat ve trafik talebini ve ulaşım tesislerinin mevcut kapasitesini dinamik olarak yönetmeye yönelik toplu yaklaşım.

aktif yolculuk

active travel

Yürüyerek, bisiklet ve toplu taşıma ile yapılan şehir içi ulaşım.

akustik dedektör, sonik dedektör, sese duyarlı dedektör

acoustic detector, sonic detector, sound sensitive detector

Duyulabilir frekanslarda çalışan pasif algılayıcı.

aküsü değiştirilebilen elektrikli araç

exchangeable battery electric vehicle

Şarj etmeye alternatif olarak değiştirilebilir bataryalı elektrikli araç.

alan trafik sinyal kontrolü

area traffic signal control

Ağ performansının belli ölçütlere göre iyileştirilmesi için ağdaki sinyalleme kavşaklarının kontrolü.

alan ücretlendirme

area charging, area pricing

Tanımlanmış bir alanda yol veya bölge kullanımının ücretlendirilmesi.

AlexNet

AlexNet

Görüntü tanıma görevlerinde son teknoloji ürünü performans elde ederek bilgisayarlı görü alanını önemli ölçüde geliştiren, çığır açan bir derin öğrenme mimarisi. Bu evrimsel sinir ağı, 2012 yılında tanıtılmış ve o zamandan bu yana derin öğrenme modellerinde çok sayıda iyileştirme ve varyasyona ilham kaynağı olmuştur.

alternatif akım

Alternating Current (AC)

Genliği ve yönü periyodik olarak değişen elektrik akımı.

alternatif enerji sistemi

alternative energy system

Yenilenebilir ve sürdürülebilir elektrik sistemlerinin üretim ve tüketim modellerinin desteklendiği, çevreye daha duyarlı şekilde üretilen enerji türünü ortaya çıkaran sistem.

alternatif kavşak

alternative intersection

Bir veya daha fazla hareketi ikincil bir kavşağa yeniden yönlendirerek oluşturulan kavşak.

alternatif yakıt

alternative fuel

Fosil yakıtlara alternatif olarak kullanılan, daha çevre dostu yakıt.

alternatif yol önerisi

diversion advice

Önerilen alternatif yol bilgisi.

altyapı tabanlı sistemler

infrastructure based systems

Temelde altyapıya dayalı olarak AUS işlevlerini yerine getiren sistem.

altyapı-arac haberleşmesi

Infrastructure-to-Vehicle Communication (I2V)

Yol kenarı altyapı donanımlarının araçlar ile haberleşmesi.

altyapı-arac veri alışverişi

In-Vehicle Information (IVI)

Altyapı ile araç arasında, araç içi donanım aracılığıyla gerçekleşen veri alışverişi.

altyapı-her şey haberleşmesi

Infrastructure-to-Everything Communication (I2X)

Yol kenarı altyapı donanımlarının nesneler ile haberleşmesi.

Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği

American Association of State Highway Transportation Officials (AASHTO)

Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği (ABD)

Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü

American National Standards Institute (ANSI)

Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü

ampirik trafik modeli, ampirik model

empirical traffic model, empirical model

Gözlemlenen saha verilerinin istatistiksel analizine ve performans ölçümlerine dayalı trafik modeli.

Amsterdam Grup

Amsterdam Group

CEDR, ASECAP, POLIS ve C2C-CC kuruluşlarının oluşturduğu stratejik ittifak.

ana taşıyıcı

backhaul

Orijinal varış noktasından çıkış noktasına dönen bir ulaşım aracının (tipik olarak bir kamyon) süreci.

anahtar performans göstergeleri

Key Performance Indicators (KPIs)

Bir sistemin ne kadar başarılı olduğunu ölçmeye yarayan kriterler bütünü.

analitik hiyerarşi süreci

Analytical Hierarchy Process (AHP)

Karar almada nicel ve nitel ölçütleri değerlendirebilen, grup veya bireyin tercihlerini, deneyimlerini, sezgilerini, bilgilerini, yargılarını ve düşüncelerini karar sürecine dahil edebilen, karmaşık problemlerin hiyerarşik bir yapı içinde ele alınarak çözülmesini sağlayan bir yöntem.

analitik trafik modeli

analytical traffic model

Ulaşım ağının sıklık durumlarını tahmin etmek ve trafik ağında iyileştirmeler yapmak amacıyla geliştirilen bir modelleme sistemi.

anında ödeme

instant payment, immediate payment

Bir ulaşım hizmeti kullanıldığı anda, ücretin kullanıcıdan transfer edildiği ödeme şekli.

anlık iletim sistemi

instant transmission system

İzinsiz kullanım, hırsızlık, yabancıların algılanması gibi durumların acil ihbar birimlerine iletilmesini sağlayan sistem.

anonimlik

anonymity

Mesaj alışverişlerinde bireysellik, ayırım ve tanınabilirlik eksikliği.

anti blokaj fren sistemi

Anti-Lock Braking System (ABS), Anti-Lock Brake System wheel antilocking system

Fren yaparken aracın direksiyon yönetimini korumak amacıyla her bir tekerleğin kilitlenmesini otomatik olarak engelleyen aktif güvenlik sistemi.

ara toplu taşıma

paratransit

Geleneksel sabit güzergâh, sabit tarifeli hizmetten daha esnek ve kişiselleştirilmiş ulaşım hizmeti biçimi.

ara toplu taşıma aracı

paratransit vehicle

Halka kiralanabilen, taksi, kamyonet benzeri lastik tekerlekli, yüksek doluluk oranına sahip herhangi bir araç. (Genellikle sabit bir programda çalışmayan ve geleneksel toplu taşıma araçlarından daha küçük taşıma aracı.)

arabellek endeksi

buffer index

Gerçek seyahat süresinin ortalama seyahat süresine oranıyla tanımlanan seyahat süresi güvenilirlik performans ölçüsü. Seyahat planlarken ortalama seyahat sürelerine ekledikleri ekstra zamanı (tampon) temsil eder. Bu, ortalama seyahat süresi ile en kötü duruma yakın seyahat süresi (95. yüzdeler dilim) arasındaki ekstra süredir. Tampon indeksi, ortalama seyahat süresinin yüzdesi olarak belirtilir.

araca takılı

on-board

Aracın içinde ya da araca takılı.

araç alan ağı

Vehicle Area Network (VAN)

VAN protokolü (Araç Alan Ağı), hem düşük hem de yüksek hız için çoklu mimari özelliği ile otomotiv ağ taleplerini karşılamak için özel olarak tasarlanmış bir ISO standardı.

araç algılama sistemi

vehicle detection system

Sensörler ve dedektörler marifetiyle yasak bölgelerdeki izinsiz girişleri, yol ihlallerini, otobandaki hız sınırı aşımalarını, kritik alanlardaki şüpheli araçları tespit etmek gibi tehditlerde kullanılan sistem.

araç içi arıza tespit cihazı

On-Board Diagnostics 2 (OBD-II)

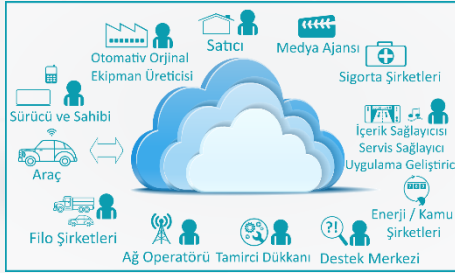
Motorlu taşıtlarda kullanılan araç teşhis ve izleme sistemi. OBD-II, araçtaki motor, şanzıman, emisyon sistemi gibi çeşitli bileşenleri izler ve arıza ya da performans sorunlarını tespit eder.

araç AUS istasyonu vehicle ITS station

Araçta bulunan ve araç verilerinin diğer araçlar ve yol kenarı sistemleri arasında bilgi alışverişini sağlayan birim.

araç bulutu vehicle cloud

Araçların aralarındaki iletişimi güvenli hale getirmek ve sınırlı bilgi işlem yeteneklerini genişletmek için kullanılacak olan yeni bir bulut bilişim mimarisidir.

araç çalışma durumu gözlemleme vehicle operational status monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak arıza tahmini ve tespitini içeren, aracın çalışma durumunun gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

araç devrilme uyarısı rollover risk warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü ters yol eğimi, rüzgâr gibi nedenlerle araç devrilme risk bilgisinin verilmesi.

araç dinamiği izleme vehicle dynamics monitoring

Araç üstü donanım kullanılarak kısa vadeli davranış tahmini dahil olmak üzere aracın hareketinin ve dinamik davranışının gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

araç dinamiği kontrolü, aktüatör kontrolü, tahrik kontrolü vehicle dynamics control, actuator control

Sürüş yardımcı olmak için aracın yanal, uzunlamasına ve dikey dinamiklerinin kontrolü.

araç doluluk oranı vehicle occupancy

Bir araçtaki yolcuların araç kapasitesine oranı.

araç durum kaydı vehicle status recording

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kaza veya performans analizi ile ilgili araç verilerinin kaydedilmesi.

araç emniyet denetim uyarısı vehicle safety inspection warning

Sürücüyü araç emniyet denetiminin gerekli olduğu bilgisinin araç içi yerleşik donanım aracılığıyla bildirilmesi.

araç hareket kaydı vehicle movement recording, vehicle movement logging

Araç üstü donanım kullanılarak araç hareketlerinin verilerinin otomatik ve sürekli kayıt edilmesi ve depolanması.

araç havuzu *car pooling*

Bir veya daha fazla aracın diğer kullanıcılarla organize paylaşımı.

araç içi bilgi

in-vehicle information, on-board information

Araç içi yerleşik donanımla sağlanan bilgi.

araç içi bilgisayar

on-board computer, embedded computer, vehicle computer

Bir araca monte edilmiş, aracın düzgün çalışmasını sağlamak ve sürücüye sürüş görevlerinde yardımcı olmak için tasarlanmış bilgisayar.

araç içi hız limitleri uyarısı

in-vehicle speed limit warning

Sürücülerini yoldaki hız limitleri hakkında araç içerisinde uyarı hizmet.

Araç İçi Bilgi ve Haberleşme Sistemi (ABHS)

in-vehicle information and communication system

Trafik ve sürüş emniyeti, sürücü bilgilendirme, araç ve yol durum bilgilerinin toplanması, elektronik ücret toplama, trafik etkinliği, enerji verimliliği, ulaşım sürelerinde azalma ve konforlu sürüş gibi faydalar için sunulan K-AUS servislerinin; trafikteki araçlara iletilmesi amacıyla araç içinde yer alan donanım ve yazılımlar bütününe verilen isim.

araç içi birim uygunluk denetimi

On-Board Unit (OBU) compliance check

Kullanılan yerleşik donanımın istenilen kriterlere ve işlemlere uygun olup olmadığının kontrol edilmesi.

araç içi birim, araç içi donanım

in-vehicle unit, On-Board Unit (OBU), On-Board Equipment (OBE), in-vehicle equipment

Araca ilişkin bilgileri çeşitli sensörler ile toplamak veya diğer araçlara kablosuz olarak iletmek için araca sabitlenmiş ya da araçla birlikte verilen ünite/donanım.

araç içi işaretler

in-vehicle signage, in-vehicle signing

Yol işareti bilgilerinin baş üstü veya gösterge paneli ekranı gibi cihazlar ile araç içinde gösterilmesi.

araç içi trafik sinyal bilgisi

in-vehicle traffic signal information, Traffic Light Information (TLI)

Araç üstü donanımlar aracılığıyla sürücülere verilen trafik sinyallerinin durum bilgileri.

araç izleme, otomatik araç konumu
vehicle monitoring, Automatic Vehicle Location (AVL)

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak aracın pozisyon, yük, hareket programına uyum gibi değişken davranışının ve çalışma durumunun gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

araç kimlik tanımlama, mutlak araç kimliği, kesin araç kimliği
vehicle identification, absolute vehicle identification, unambiguous vehicle identification

Aracın kimliğinin kesin olarak tespit edilmesi.

araç konumlandırma
vehicle positioning

Araçların coğrafi konumunu belirleme süreci.

araç mahsuplaşma, ticari araç mahsuplaşma

vehicle pre-clearance, commercial vehicle pre-clearance

Ticari araçların kimlik bilgilerinin, belgelerinin, emniyet durumunun ve ağırlığının kontrol noktasına ulaşmadan önce kontrolden geçirildiği hizmetler.

araç ortamları için kablosuz erişim
Wireless Access in Vehicular Environments (WAVE)

Akıllı ulaşım sisteminde güvenlik ve konfor sunan uygulamaları desteklemek için birlikte çalışabilir, verimli ve güvenilir kablosuz iletişimleri sağlayan, ABD Federal Haberleşme Komisyonu tarafından tanıtılmış, kısa mesafeli ortamlarda, güvenli ve hızlı iletişimi sağlamayı amaçlayan, DSRC tabanlı bir kablosuz haberleşme teknolojisi. Otomotiv alanında otomatik hız kontrol sistemi, çarpışma önleme sistemleri veya yolcu güvenliğini sağlama gibi birçok kullanım alanı vardır.

araç paylaşımı
car sharing

Çevrimiçi platformlar üzerinden aynı konuma gidecek uygun araçların aranması, iletişime geçilmesi, online veya seyahat sırasında ödeme seçenekleriyle aracın seyahat sırasında paylaşılması temeline dayanan sistem.

araç performans değerlendirmesi
vehicle performance evaluation

Aracın maliyetinin ve performansının, sürüş süresinin, arıza ve sapmaların raporlanması, bu raporların analizi.

araç programlama
vehicle scheduling

Araçların planlanmış yolculuklara tahsisi.

araç sınıflandırma
vehicle classification

Belli sınıflandırma parametrelerine (ağırlık, uzunluk, kullanım amacı, motor tipi, aks sayısı, yolcu sayısı vb.) göre araçları tanımlanan sınıflara ayırma işlemi.

araç tabanlı sistemler, yerleşik sistem
vehicle based systems

Çoğunlukla araç içi yerleşik donanıma dayalı olan AUS fonksiyonlarını gerçekleştiren sistemler.

araç tahsisi
vehicle assignment

Araçları belirli rotalara ya da görevlere atanması.

araç takip
vehicle tracking

Araçların konum ve durumlarının anlık olarak izlenmesi ve kaydedilmesi.

araç tanıma
vehicle recognition

Yol boyunca farklı noktalarda bir aracın araç kimlik tanımlama veya karşılaştırmalı araç kimlik tanımlamayla tespit edilmesi.

araç tespiti
vehicle detection

Bir aracın varlığının veya geçişinin tanınması.

araç-üstü ekipman takviye desteği, takviye destek

OBE augmentation support, augmentation support

Araç üstü ekipmanı, uydu sinyallerinin konumlandırma için yetersiz olduğu durumlarda, mevcut coğrafi konum veya bir ücret nesnesinin kimliği vb. hakkında bilgilendirme.

araç-üstü ekipman uygunluk kontrolü, uygunluk kontrolü

OBE compliance check, compliance check

Araç üstü ekipmanı, aracı ve sözleşmeyi belirlemek ve sürücünün yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini kontrol etmek amacıyla, otonom bir ücretlendirme sisteminin araç üstü ekipmanı ile ücret toplama cihazının harici bir sorgulayıcısı arasındaki iletişim.

araç üstü emniyet izleme

vehicle on-board safety monitoring

Frenler, sürücü uyanıklığı veya kaymış kargo gibi çeşitli durumlara ya da donanımlara ilişkin araç üstü veri toplama ve emniyet durumunun değerlendirilmesi.

araç ve kargo yönetimi, araç ve yük yönetimi

vehicle and cargo management, vehicle and freight management, vehicle and goods management

Bireysel araçların ve yüklerinin yönetimi ile ilgili faaliyetler dizisi.

araç verisi

probe vehicle data

Yol operatörleri ve diğer servis sağlayıcılarına iletilen araç, yol koşulu ve trafik durumu hakkında araç tarafından oluşturulan veri.

araç yoğunluğu

vehicle density

Karayolunun birim uzunluğu başına düşen araç sayısı.

araç yönetimi

vehicle management

Depolarda ve terminallerde araçların planlanması ve çalıştırılmasındaki değişiklikler dahil olmak üzere araçların kısa ve orta vadeli ataması.

araç, taşıt

vehicle

Motorlu bir ulaşım modu.

araçlara özel ağ

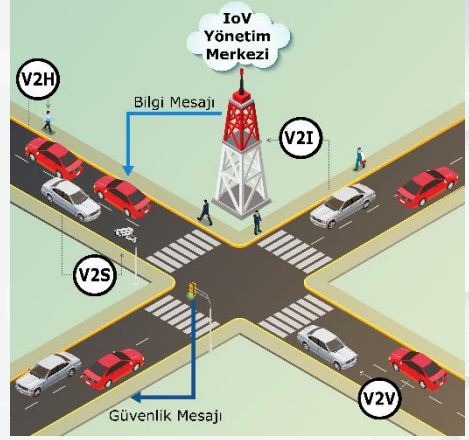
Vehicular Ad-Hoc Network (VANET)

Araçların trafik, yol durumu, trafik güvenliği vb. bilgileri kendi aralarında paylaşmasını ve haberleşmesini sağlayan mobil ağ kategorisine giren bağımsız ve sabit altyapıya ihtiyacı olmayan bir kablosuz ağ türü.

araçların interneti

Internet of Vehicles (IoV)

Veri toplamak ve paylaşmak için bağlantılı araçların internet üzerinden çalışması.

araçtan ağa

Vehicle-to-Network (V2N)

Araçların hücresel ağları kullanarak internet bağlantısı kurmasını sağlayan bir hücresel araçtan her şeye (C-V2X) bağlantı şekli. V2N; araçlar, altyapı, bulut, veri merkezi ve merkez arasında hücresel ağ üzerinden kurulan haberleşme.

araçtan altyapıya

Vehicle-to-Infrastructure (V2I)

Motorlu araç kazalarını önlemek veya azaltmak; emniyet, güvenlik, hareketlilik ve çevresel faydalar sağlamak amacıyla araçlar ve karayolu altyapısı arasında kritik güvenlik ve operasyonel verilerin kablosuz alışverişi.

araçtan araca

Vehicle-to-Vehicle (V2V)

Aracın yakındaki araçlarla gerçek zamanlı veri alışverişi. V2V, araçların çok yönlü mesajlar yayınlamasına ve almasına olanak tanıyarak yakındaki diğer araçlar hakkında 360 derecelik bir farkındalık oluşturur.

Araçtan Araca Haberleşme

Konsorsiyumu (C2C-CC)

Car2Car Communication Consortium (C2C-CC)

Önde gelen Avrupalı ve uluslararası araç üreticileri, donanım tedarikçileri, mühendislik şirketleri, yol operatörleri ve araştırma kurumlarını tek bir çatı altında birleştirilerek trafik kazalarının azaltılmasını, çevreye olan zararın en aza indirilmesini sağlayan K-AUS çözümlerinin araştırıldığı ve geliştirildiği topluluk.

araçtan her şeye

Vehicle-to-Everything (V2X)

Bir aracın, çevresindeki olası herhangi bir iletişim ortağıyla kablosuz, gerçek zamanlı veri iletişimi. Modern kablosuz haberleşme teknolojileri, araçların; herhangi bir zamanda, herhangi bir yerden, herhangi bir ağ altyapısına bilgi ilemesine ve bilgi almasına olanak sağlamaktadır. Araçtan araca (V2V), araçtan altyapıya (V2I), araçtan yayaya (V2P), araçtan ağa (V2N); V2X'in türleri arasındadır.

araçtan savunmasız yol kullanıcısına

Vehicle-to-Vulnerable Road User communication (V2VRU)

Araç içi donanım yardımı ile savunmasız yol kullanıcısı arasındaki haberleşme.

araçtan şebekeye

Vehicle-to-Grid (V2G)

Şarj edilebilir elektrikli araçların (EV) talep tarafı hizmetlerini gerçekleştirmek için şebekeye elektriği geri ileterek, araç bataryasının gerektiğinde depolama görevi gördüğü ve şarj oranlarını kısarak enerji şebekesiyle ilişkide olduğu bir sistem.

araçtan yayaya

Vehicle-to-Pedestrian (V2P)

Yürüyen insanlar, bebek arabasıyla götürülen çocuklar, tekerlekli sandalye veya diğer hareketlilik cihazları kullanan kişiler, otobüs ve trenlere binen ve inen yolcular ve bisiklete binen insanlar dahil olmak üzere geniş bir araç-yaya grubunu kapsayan iletişim türü. V2P, bir araç ile bir yaya veya yakın mesafedeki birden fazla yaya arasında doğrudan iletişimi içerir.

araştırma aracı ile veri toplama

probe vehicle data collection

Özel donanımlı araçlardan veri toplama, örneğin seyahat süresi, hız ve sürtünme ve hava koşulları gibi ortam koşulları.

arayüz standardı

interface standard

Veri alışverişini sağlamak için arabirim sistemleri tarafından karşılanacak gerekli yetenekleri ve gereksinimleri tanımlayan standart.

arazi kullanım planlaması

land use planning

Kentsel ve kırsal topluluklar için fiziksel ve ekonomik verimlilik, sosyal içme, çevresel değerlerin korunması, rahatlık ve sağlık ve esenlik sonuçları sağlamak amacıyla arazinin, kaynakların, tesislerin ve hizmetlerin organizasyonu.

arazi kullanımı

land use

Belirli bir alandaki farklı işlevlerin veya insan faaliyetlerinin doğası, yoğunluğu ve mekânsal dağılımı.

ARC-IT

The Architecture Reference for Cooperative and Intelligent Transportation (ARC-IT)

Akıllı Ulaşım Sistemlerinin planlanması, tanımlanması ve entegrasyonu için ABD Ulaştırma Bakanlığı tarafından tanımlanmış bir mimari çerçeve.

arıza kapasitesi düşüşü

breakdown capacity drop

Etkin bir darboğazın neden olduğu kapasitede yüzde olarak azalma.

arıza öncesi akış hızı

prebreakdown flow rate, prebreakdown capacity

Bir arıza meydana gelmeden önce belirli bir süre boyunca akış hızı.

arıza sonrası akış hızı

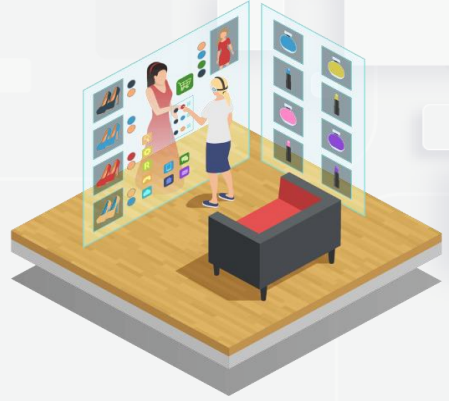
postbreakdown flow rate, postbreakdown capacity

Bir arıza meydana geldikten sonra belirli bir süre boyunca akış hızı.

artırılmış gerçeklik

augmented reality (AR)

Fiziksel gerçek dünya ortamının doğrudan veya dolaylı olarak, kullanıcının gerçek dünyaya bakış açısı, cisim tanıma yetisi kullanılarak gerçek olan maddelerin üzerine birleştirilmiş bilgisayar tarafından üretilen görüntüler (3D görüntüler) ile güçlendirildiği ve böylece mevcut gerçeklik algısını artıran ve öğrenme sürecini zenginleştiren teknoloji.

ASCII

American Standard Code for Information Interchange (ASCII)

Bilgisayar işlemleri ve internette veri paylaşımı sırasında metinlerin kodlanması için kullanılan yaygın bir karakter kodlama formatı.

asgari yeşil ışık süresi

minimum green time

Bir sinyal grubu için tanımlanmış en kısa yeşil ışık süresi.

asimetrik şifreleme algoritması

asymmetric encryption algorithm

Şifre ve deşifre işlemleri için biri özel (private) diğeri açık (public) anahtar olan farklı anahtarların kullanıldığı, özel anahtarın paylaşılmayıp açık anahtar kullanılarak üretilen şifreli mesajın karşı taraf ile paylaşıldığı ve deşifre işleminin özel anahtarla yapıldığı şifreleme türü.

aşırı doyunluk

oversaturation

Ulaşım akış oranının kapasiteyi aştığı trafik durumu.

aşırı doymuş akım

oversaturated flow

Talep akım hızının kapasiteyi aştığı, trafik akışının önceki arıza veya trafik akım koşullarından etkilendiği trafik akımı.

aşırı hız uyarısı

overspeed warning

Önceden tanımlanmış bir hızın veya hız sınırının aşıldığına dair yerleşik ekipman aracılığıyla sürücüye verilen bilgi.

ataletsel navigasyon sistemi

Inertial Navigation System (INS)

GPS'in kullanılmadığı ortamlarda ivmeölçer ve açıölçer sensörleri kullanarak, hareket halindeki bir aracın hız, konum ve yönünü belirlemek için kullanılan sistem.

AUS alt sistemi

ITS subsystem

Özel bir bağlam çerçevesinde AUS iletişim bileşenlerine de sahip AUS alt sistemi.

AUS hizmet sağlayıcısı

ITS service provider

Kamu veya özel sektörde herhangi bir AUS hizmeti sağlayıcısı.

AUS hizmeti

ITS service

Kullanıcı güvenliğine, verimliliğine, konforuna katkıda bulunmak ve/veya ulaşım ve seyahat operasyonlarını kolaylaştırmak veya desteklemek amacıyla iyi tanımlanmış bir organizasyonel ve operasyonel çerçeve aracılığıyla AUS uygulamasının sağlanması.

AUS için ulusal ulaşım haberleşme protokolü

National Transportation

Communications for Intelligent

Transportation System Protocol (NTCIP)

Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS) bileşenlerinin birbirleriyle sorunsuz iletişim kurmasını sağlayan bir dizi protokol ve standart. Farklı üreticilerin cihazları arasında uyumluluğu sağlamak amacıyla geliştirilmiştir, böylece trafik sinyalizasyonu, değişken mesaj işaretleri ve diğer AUS ekipmanları merkezi bir kontrol sistemiyle entegre çalışabilir.

AUS istasyonu

ITS station

Bir AUS sisteminde kullanılan iletişim birimi.

AUS kullanıcısı

ITS user

Yolcular, savunmasız yol kullanıcıları, karayolu ulaşım altyapısı kullanıcıları ve operatörleri, filo yöneticileri ve acil servis operatörleri dahil olmak üzere, AUS uygulamalarının veya hizmetlerinin herhangi bir kullanıcısı.

AUS mimarisi

ITS architecture

AUS uygulamalarını planlamak, tanımlamak, entegre etmek, birlikte çalışabilirliği sağlamak, sistemler arasında bilgi alışverişlerinin ara bağlantısını sağlamak, ulaşım faaliyetlerini iyileştirerek verimliliği artırmak ve yeni kullanıcı hizmetlerini desteklemek için AUS uygulamalarının geliştirilmesine yönelik bir çerçeve.

AUS standartları

ITS standards

AUS ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilen standartlar.

AUS uygulaması

ITS application

AUS'un uygulanması için operasyonel bir araç.

AUS yapıtaşı

ITS element

AUS sistemlerinde paydaşlarca kullanılan ve temel bileşenlerin her birine verilen ad. (bölgesel AUS mimarilerinin ve projelendirilmiş AUS mimarilerinin temel yapı taşları)

Avrupa Birleştirme Mekanizması

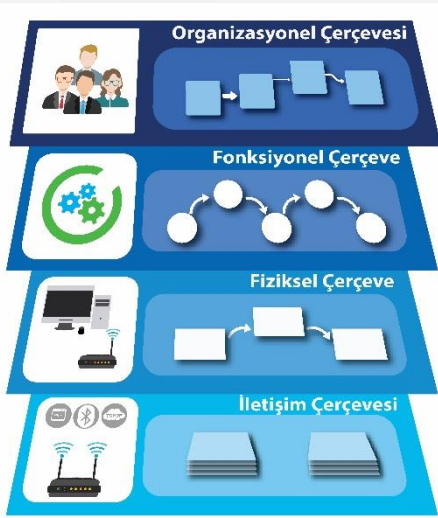
Connecting Europe Facility (CEF)

Avrupa Birliği düzeyinde hedeflenen altyapı yatırımı yoluyla büyümeyi, istihdamı ve rekabeti teşvik eden Avrupa Birliği finansman aracı.

Avrupa Birliği konumsal veri altyapısı

Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE)

Avrupa Birliği içinde mekânsal verilerin paylaşımını ve entegrasyonunu sağlayan bir çerçeve. INSPIRE, coğrafi bilgi sistemleri (CBS) ve mekânsal verilerin uyumlu bir şekilde kullanılmasını teşvik eder, böylece çevresel, ulaştırma ve şehir planlama gibi alanlarda verimli kararlar alınmasını sağlar.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti

European Electronic Tolling Service (EETS)

Bir kullanıcının aracını tüm Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti alanlarında kullanabildiği ve tüm ilgili ücretleri bir tek sözleşme ve araç içi donanım ile ödeyebildiği Avrupa genelinde birlikte çalışabilirliği olan bir hizmet.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti alanı

European Electronic Tolling Service (EETS) domain

Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti uygulaması olan ücretlendirme alanı.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti otoyol alanı beyanı

European Electronic Tolling Service (EETS) toll domain statement

Otoyol ücret uygulayıcının, Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti sağlayıcılarının ücretlendirme alanına erişimine uygulanacak genel ticaret ve usul koşullarını düzenleyen beyan.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti sağlayıcısı

European Electronic Tolling Service (EETS) provider

Yol kullanıcılarına Avrupa elektronik geçiş hizmeti sözleşmelerini ve gerekirse ilgili araç üstü donanımı sunan sertifikalı tüzel kişilik.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme kullanıcısı

European Electronic Tolling Service (EETS) user

Avrupa elektronik geçiş hizmetine erişmek için bir Avrupa elektronik geçiş hizmet sağlayıcısı ile sözleşme imzalayan kullanıcı.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme uzlaştırma kuruluşu

European Electronic Tolling Service (EETS) conciliation body

Avrupa elektronik geçiş hizmeti tarafları arasındaki ihtilafları çözebilecek veya arabuluculuk yapması istenebilecek bağımsız organ.

Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi

European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC)

Elektrik ve elektroteknik konularında Avrupa Standardı hazırlayan, standizasyon faaliyetlerinden sorumlu bölgesel bir standart kuruluşu.

Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü

European Institute of Innovation & Technology (EIT)

Avrupa çapında inovasyon sağlamak için 2008 yılında kurulmuş Avrupa Birliği kuruluşu.

Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü

European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organisation (ERTICO)

Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü.

Avrupa Komisyonu

European Commission (EC)

Avrupa Birliği politikalarının tasarlayıcısı ve koordinatörü; Avrupa Birliği'nin yürütme organı.

Avrupa küresel navigasyon uydu sistemi (Galileo)

European global navigation satellite system (Galileo)

Avrupa Birliği tarafından geliştirilmiş, ABD ordusunun denetimi altındaki Küresel Konumlandırma Sistemi (GPS) ile Rusya tarafından geliştirilmiş GLONASS'a alternatif uydu konumlandırma sistemi.

Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği

European Association of Operators of Toll Road Infrastructures (ASECAP)

Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği.

Avrupa Standartlar Komitesi

European Committee for Standardization (CEN)

Avrupa Standartlar Komitesi

Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (ETSI)

European Telecommunication Standards Institute (ETSI)

Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında telekomünikasyon altyapılarını birleştirmek, terminal donanımlarının uyumluluğunu sağlamak ve Avrupa telekomünikasyon ağını oluşturmak için çalışmalar yapan Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü.

Avrupa Yeşil Mutabakatı

European green deal

Avrupa Komisyonu'nun 2050'de Avrupa'yı iklimi nötr kıta hale getirmeyi amaçlayan bir dizi politika girişimi ve AB ekonomisini sürdürülebilir bir ekonomik modele dönüştürmek için AB'nin yeni büyüme stratejisi; iklim ve çevresel zorlukları tüm politika alanlarında fırsatlara dönüştürerek ve geçişi herkes için adil ve kapsayıcı hale getirerek AB ekonomisini sürdürülebilir kılmak için bir yol haritası.

Avrupa Yol Yöneticileri Konferansı

Conference of European Directors of Roads (CEDR)

Yolların yönetiminde mükemmelliği teşvik eden Avrupa ulusal karayolu idarelerinin bir organizasyonu.

ayrılmış şerit, tahsisli şerit, öncelikli şerit reserved lane, priority lane, managed lane, dedicated lane

Geçici ya da kalıcı olarak belirli taşıt kategorilerine ayrılan yol şeridi.

azami yeşil ışık süresi
maximum green time

Bir sinyal grubu ve en az bir çakışmalı sinyal grubu yeşil talebinde bulunduğu, sinyal grubunun yeşil ışık gösterebildiği en uzun süre.

B

bağlanabilirlik
connectivity

Bağlantılı veya bağlayıcı olma durumu veya kalitesi. Diğer bilgisayar sistemlerine, elektronik cihazlara, yazılımlara veya internete bağlanma ve bunlarla iletişim kurma yeteneği.

bağlantı seyahat süresi tahmini
link travel time estimation

Belirli ulaşım bağlantılarında beklenen toplam seyahat süresinin hesaplanması.

bağlantı yönelimli haberleşme
connection-oriented communication

Herhangi bir uygulama bilgisi göndermeden önce iki bilgisayar arasında bir oturumun kurulduğu bir ağ iletişimi modu (TCP / IP protokolü).

bağlantılı ağır vasıta konvoyu
connected truck platooning

Öndeki araç tarafından elektronik olarak kontrol edilen ağır araçların birbirini kısa mesafelerle takip etmesi.

bağlantılı araç
connected vehicle (CV)

Sürücüyü, yoldaki diğer araçlarla, yol kenarı altyapısıyla ve bulut aracılığıyla diğer sistem ve hizmetlerle iletişim kurmak için farklı haberleşme teknolojilerini kullanan araç.

bağlantılı araç ekosistemi

connected car ecosystem

Trafikte araçlar arası güvenliğin eksiksiz sağlanabilmesi için ortak çalışma yapacak tüm bileşenler.

bağlantılı hareketlilik

connected mobility

Ulaşım araçlarının, ulaşım altyapısının ve diğer nesnelerin birbiri ile haberleşerek bilgi alışverişi yaptığı hareketlilik.

bağlantılı otonom araç

Connected and Automated Vehicle (CAV)

Sürüş işlevlerinin bir kısmını veya tamamını devralmak için gelişmiş sensör teknolojilerine, bağlanabilirlik ve otonom sürüş teknolojilerini birleştiren GPS ve haberleşme sistemlerine sahip araç.

bağlantılı ve iş birliğine dayalı

navigasyon

Connected and Cooperative Navigation (CCN)

Yol kullanıcılarının şehir içi ve şehirler arasında bağlantılı ve kooperatif araç teknolojilerini kullanarak yaptıkları gezinti.

bağlantılı ve otonom elektrikli araçlar

Connected Autonomous Electric Vehicles (CAEVs)

Sürücüsüz sürüş yeteneklerine sahip olup, diğer araçlarla ve altyapılarla iletişim kurarak trafik akışını optimize eden Bağlantılı araçlar ile otonom ve elektrikli araçların birleşimi.

bağlantılı, kooperatif ve otonom araç hareketliliği

Connected, Cooperative and Automated Mobility (CCAM)

Bağlantılı ve otonom araçların kendi aralarında veri alışverişi yapacak şekilde iletişim kurduğu ve trafikte oluşturduğu hareketlilik.

bağlantısız iletişim

connectionless communication

Uygulama bilgilerinin bir veya daha fazla veri paketi aracılığıyla iki bilgisayar arasında önceden bir oturum oluşturmadan değiş tokuş edildiği bir ağ iletişimi modu (UDP/IP protokolü).

bakım

maintenance

Ulaşım altyapısının ve ekipmanının amaçlandığı şekilde çalışmasını sağlamak, eksikliklerini gidermek ve yeniden inşaya ihtiyaç duyulmadan tesislerin beklenen ömrünü uzatmak için yapılan faaliyetler.

banket

shoulder

Acil durum araçları ve arıza vs. sebeplerden dolayı durması gereken araçların kullandığı karayolunun belirli bir kısmı.

banliyö treni

commuter rail

Ana hat demiryolu taşımacılığı operasyonlarının, bir merkez şehir ile komşu banliyöler arasındaki yerel kısa mesafeli yolculuk için yolcu treni hizmetini kapsayan kısmı.

basit ağ yönetim protokolü

Simple Network Management Protocol (SNMP)

Ağ cihazlarını izlemek ve yönetmek için kullanılan bir protokol. Ağ üzerindeki cihazların performansını, durumunu ve yapılandırmasını uzaktan izlemeye ve kontrol etmeye olanak tanır. Bu protokol, ağ yöneticilerinin ağ trafiğini, cihaz arızalarını ve diğer ağ sorunlarını merkezi bir noktadan yönetmesini sağlar. Örneğin, SNMP kullanılarak bir veri merkezindeki ağ anahtarlarının performansı izlenebilir ve herhangi bir arıza durumunda uyarılar alınabilir.

başlangıç kayıp süresi

start-up lost time

Yeşil ışığın yanması ile araçların harekete başlaması arasındaki süre.

başlangıç kuyruk gecikmesi

initial queue delay

Analiz döneminin başlangıcında mevcut kuyruğun neden olduğu kontrol gecikmesi bileşeni.

başlangıç noktası

origin

Yolculukta yolculuğun başladığı nokta.

başlangıç ve varış noktası problemi

first- and last-mile problem

Yolcuların, evden transit istasyona ve daha sonra yolculuğun diğer ucundaki istasyondan son varış noktasına gittiklerinde harcadıkları fazladan zaman ve karşılaşılan zorlukları ifade eden problem.

başlangıç-varış tahmini, BV tahmini

origin-destination estimation, OD estimation

Bölgeler arasında araç veya kişi seyahatleri sayısının tahmini.

bataryalı elektrikli araçlar

Battery Electric Vehicle (BEV)

Şarj edilebilir bataryalarla çalışan, fosil yakıt kullanan içten yanmalı motor gibi isteğe bağlı kaynakları kullanmadan, sadece bataryasındaki enerjiyi kullanan tamamen elektrikli araçlar.

BeiDou uydu konumlandırma sistemi

BeiDou Navigation Satellite System

Kullanıcılara her zaman, her hava koşulunda ve yüksek doğrulukta konumlandırma, navigasyon ve zamanlama hizmetleri sağlamak için Çin tarafından geliştirilen küresel navigasyon uydu sistemi (GNSS).

bekleme safhası

rest stage, rest mode

Trafik sinyal kontrolünün trafik talebinin olmadığı zamana döndüğü safha.

beklenen talep akış hızı

expected demand flow rate

Tüm kuyruklar dikey olarak istiflendiğinde belirli bir tesise ulaşacak akış hızı.

belirleyici trafik modeli, belirleyici model

deterministic traffic model, deterministic model

Rastgelelikten etkilenmeyen matematiksel trafik modeli.

belirli araçlar için trafik sinyal öncelik talebi

traffic signal priority request by designated vehicles

Acil durum araçları, toplu taşıma araçları, ağır yük taşıma araçları vb. gibi bazı araçlara sinyalizasyon kavşaklarında öncelik tanınması.

beyan edilen özellikler

declared characteristics

Araçta saklanan (araç belgelerinde veya elektronik bir araç içi birimde) ve talep üzerine operatöre sunulan araç ve kullanıcı özellikleri.

beyan edilen özelliklere göre sınıflandırma

classification by declared characteristics

Araç belgelerindeki veya araç içindeki elektronik araç içi birimdeki bilgiler okunarak yapılan sınıflandırma.

beyaz liste

white list

Bir ödeme sisteminde geçerli olan düzenlenmiş sözleşmelerin veya ilgili ödeme araçlarının listesi.

biletleme, ücret işlemi

ticketing, fare transaction

Ödeme araçlarının ve ilgili ödeme araçlarının (seyahat belgeleri) düzenlenmesi ve teslimi faaliyetleri ve ilgili ücretlerin toplanması.

bilgi güvenliği

information security, data security

Bilişim sistemlerinin ve bilgilerin izinsiz kullanımını, yetkisiz kişilerce erişilmesini ve ifşa edilmesini, silinmesini, değiştirilmesini ve zarar görmesini, engellemek, bu sistem ve bilgilere yetkili kişiler ve işlemlerin ihtiyaç duyulan zamanda ve kalitede erişilmesini sağlamak için yürütülen faaliyetler bütünü.

bilgi güvenliği ihlali

information security incident

İş operasyonlarını tehlikeye atma ve bilgi güvenliğini tehdit etme olasılığı olan, istenmeyen bilgi güvenliği olayları. (Bilgi teknolojisi işlemlerine müdahale veya sorumlu kullanım politikasının önemli ihlali.)

bilgi güvenliği olayı

information security event

Olası bir bilgi güvenliği politikası ihlali veya kontrollerin başarısız olduğunu gösteren bir sistem, hizmet veya ağ durumunun tanımlanmış oluşumu veya güvenlikle ilgili olabilecek önceden bilinmeyen bir durum.

bilgi mimarisi

information architecture

Bilgi alışverişi için temel oluşturan, paylaşılan verilerin kavramsal yapısının ve verilerin anlamının açıklaması.

bilgi ve iletişim teknolojileri

Information and Communication Technology (ICT)

Bilgi teknolojisinin gelişmiş multimedya ve telekomünikasyon teknikleriyle birleştirilmesiyle oluşturulan ve bilgi işlemeyi, depolamayı, yaymayı ve değişimini geliştirerek daha etkili iletişim araçları yaratan tüm teknikler.

bilgi yönetimi

information management

Çeşitli kaynaklardan toplanan bilgilerin saklanması, organize edilmesi, sunulması vb. işlemlere ait faaliyetlerin tümü.

bilgi-eğlence, eğlenceli eğitim, eğitici eğlence

infotainment, edutainment, educational entertainment

Medya içeriği veya uygulama olarak gerçekleştirilen bilgi ve eğlence kombinasyonu.

bilgilendirici hız önerisi

informative speed advice

Sürücüye uyulması gereken uygun hız, hız sınırı vb. hakkında tavsiyeler.

bilgisayar korsanı

hacker

Korunan kaynaklara yetkisiz erişim sağlamaya çalışan veya bunu başaran kişi.

Binek Otomobili Eşdeğeri (BOE)

Passenger Car Equivalent (PCE)

Söz konusu araca karşılık gelen binek otomobil ünitesi sayısı.

biniş süresi

in-vehicle time, riding time

Bir yolcunun araç içerisinde geçirdiği seyahat süresi.

bir hizmet olarak hareketlilik

Mobility as a Service (MaaS)

Kişiselleştirilmiş ulaşım hizmetlerinin tüm modları içeren tek bir platform üzerinden planlanması, ödenmesi ve sunulması.

bir hizmet olarak toplu taşıma

Mass transportation

Kentsel bir alanda, düzenli ve sürekli olarak halka açık veya özel olarak genel veya özel ulaşım hizmetlerinin sağlanması. (okul otobüsü, kiralama veya gezi hizmeti dahil değildir.)

bireysel güzergâh iyileştirilmesi

individual route optimisation

Bireysel tercihlere göre en uygun güzergâhın hesaplanması.

bireysel hareketlilik aracı

Personal Mobility Device (PMD)

Belli hızlarla sınırlandırılmış, genellikle elektrik motoru olan mikro hareketlilik aracı.

bireysel hesap

on-board account

Kullanıcı sorumluluğunda olan ulaşım hesabı.

bireysel seyahat planlaması,

özeleştirilmiş seyahat planlaması

individual travel planning, customised travel planning

Bir yolcuya bireysel tercihlerine dayalı olarak seyahatini organize etmek için talebi üzerine seyahatinin planlanması.

bireysel yolculuk süresi tahmini

individual travel time estimation

Belirli bir seyahat, güzergâh veya yol kesimi için belli bir taşıtın veya bireyin beklenen yolculuk süresinin hesaplanması.

birim yük

unit load, unitised load

Bir birim olarak işlenebilecek şekilde belirli bir düzende kolilenmiş, paketlenmiş veya düzenlenmiş, bütün veya parçalı yük.

birincil sinyal çakışması

primary signal conflict

Aynı anda yeşil ışık yakılmasına izin verilmeyen iki trafik akışı arasındaki çakışma.

birleşme

merging

İki veya daha fazla trafik akımının birleşmesi.

birlikte çalışabilirlik

interoperability

Genellikle iki veya daha fazla ulaşım sisteminin bir ulaşım sisteminin gereksinimlerini karşılamak için birlikte etkin ve verimli bir şekilde çalışabilme yeteneği.

birlikte çalışabilirlik bileşeni

interoperability constituent

Donanım ve yazılım dahil olmak üzere, hizmetlerin birlikte çalışabilirliği için gerekli olan herhangi bir bileşen veya grup bileşeni.

birlikte çalışabilirlik standartları

interoperability standards

Karşılıklı veri değişimini (veri alışverişini) sağlayan arayüz, entegrasyon ve birlikte çalışabilirliğe ilişkin kurallar bütünü.

birlikte geliştirme

co-creation

Kullanıcıların ihtiyaçlarına bağlı olarak hareketlilik paydaşları tarafından yeni hizmetlerin ve iş modellerinin oluşturulması.

bisiklet

bicycle

İnsan gücüyle yürütülen art arda iki tekerlekli araçlardan oluşan bir mod.

bisiklet algılama

bicycle detection

Bir bisikletin varlığının ve geçişinin algılanması.

bisiklet park et-devam et

bike and ride

Bilgi sisteminden yararlanarak yolcuların bisikletlerini, toplu taşıma sisteminin yakınında yer alan bir otoparka park etmelerini ve yolculuklarına toplu taşıma ile devam etmelerini ya da bunun tam tersini sağlayan sistem.

bisiklet paylaşımı

bike sharing, bicycle sharing

Şehir sakinlerinin ve turistlerin ortak kullanımına açık bisikletlerin şehir içinde konumlandırılması, istasyonlarda kilitlenmesi, gerçek-zamanlı veri akışı (istasyon doluluk oranı vs.) izlendiği akıllı uygulama modelinin içerildiği sistem.

bisiklet rotası

cycle route

Bisikletler için özel olarak tasarlanmış, belli bir altyapı ve sürüş standartlarına sahip güzergâh.

bisiklet tesisleri

bicycle facilities

Otopark ve depolama tesisleri ile özel olarak bisiklet kullanımı için tasarlanmamış ortak yollar dahil olmak üzere, kamu kurumları tarafından bisiklet kullanımına uyum sağlamak veya teşvik etmek için yapılan iyileştirmeleri ve hükümleri ifade eden genel bir terim.

bisiklet yolu

bikeway

Yol sağındaki otoyolda veya bağımsız bir geçiş hakkı içinde açık alan veya bariyer ile motorlu trafikten fiziksel olarak ayrılmış bisikletlere tahsis edilmiş yol.

bisikletli uyarısı

cyclist warning

Araç üstü ekipman aracılığıyla, sürüşü etkileyebilecek yakındaki bir bisikletli hakkında sürücüyü bilgi verilmesi.

biyometrik tabanlı güvenlik sistemi

biometric based security system

Işık ve ısıya karşı duyarlı video kameralarından alınan kayıtlardan kişilerin otomatik tespitini sağlayan uygulama.

blok

block

Bir taşıt iş atamasını, yani tek bir otobüs tarafından yapılan yolculuk dizisini tanımlamak için transit işlemlerinde kullanılan bir terim.

blok zincir teknolojisi

blockchain technology

Verinin bir daha değiştirilemediği ve silinemediği şifrelenmiş işlem takibi sağlayan, bir merkeze bağlı olmaksızın işlem yapabilme imkânı sağlayan dağıtık bir veri kayıt sistemi.

bluetooth işaretçisi

bluetooth beacon

Tanımlayıcılarını yakındaki taşınabilir elektronik cihazlara yayınlayan bir Bluetooth düşük enerji cihazı sınıfı olan donanım vericisi.

bluetooth sensör

bluetooth sensor

Araçlar arasında veya araç ile altyapı arasında kablosuz veri iletişimi sağlayan sensör. Bu sensörler, araçların konum, hız ve diğer verilerini toplayarak trafik yönetimi uygulamaları için kullanılır.

boyuna tünel havalandırması

tunnel longitudinal ventilation, longitudinal ventilation

Jet fanları vb. kullanılarak havanın tünelin boyu yönünde basıldığı tünel havalandırma prensibi.

boyuna uyarı sistemi

longitudinal warning system

Aracın önünü ve arkasını izleyen ve sürücüyü boylamasına çarpışma riskine karşı uyarı veren yerleşik sensörleri kullanan uyarı sistemi.

boyut aşımı uyarısı, ebat uyarısı

oversize warning, gauge warning

Belirli bir yol kesiminde izin verilen taşıma boyutlarının aşılması durumunda sürücülerin uyarılması.

bölge

region

Coğrafi kimlik, sosyal, ekonomik ve kültürel olarak birbirine bağlı sakinlerin paylaştığı farklı topluluklar, şehirler ve ilçelerden oluşan bir alan.

bölge bazlı ücret

zone-based fare

Belirli bir coğrafi alan veya bölgelerdeki herhangi bir nokta arasında bir veya daha fazla seyahat için geçerli olan bir yolculuk ücretlendirmesi

bölge içi

intraregional

Tek bir bölgede her iki ucu olan bağlantılar.

bölgeler arası

interregional

Herhangi iki veya daha fazla bölge arasındaki bağlantılar.

bölgesel AUS mimarisi

regional ITS architecture

Belirli bir bölgedeki, şehirdeki AUS projelerinin uygulanması için kurumsal anlaşma ve teknik entegrasyon sağlamak amacıyla özel olarak uyarlanmış bir mimari çerçeve.

bölgesel erişim kontrolü

Zone Access Control (ZAC)

Belli bir bölgedeki ağa bağlı tüm cihazları kontrol edebilme yeteneği.

bölgesel ücret sistemi

zonal fare system

Sınır geçişleri için ücretin uygulandığı yerlerde bir veya birkaç bölgesi ücret sistemi.

bölünme

diverging

Bir trafik akımının iki veya daha fazla kollara ayrılması.

bulanık mantık

fuzzy logic

Değişen koşullar altında birden fazla durumun değerlendirilip belirli bir çerçevede kararların alınmasını sağlayan yaklaşım olup, sistemlerin insan gibi düşünmesini esas alan ve bu düşünme biçimlerini matematiksel fonksiyonlara çevirerek karar alınmasını sağlayan modelleme aracı.

bulanık veri

fuzzy data

Nitelik ya da nicelik olarak net kıstaslarla bağdaştırılamayan veri türü.

bulut bilişim

cloud computing

Bilgisayarlar ve diğer cihazlar için, istendiği zaman kullanılabilen ve kullanıcılar arasında paylaşılan bilgisayar kaynakları sağlayan, internet tabanlı bilişim hizmetlerinin genel adı.

bulut depolama

cloud storage

Sunucular tarafından ağ üzerinde sanal olarak oluşturulan alanlarda verinin depolaması.

bulut hizmeti

cloud service

Sunucu, depolama, ağ, yazılım ve makine öğrenmesi gibi hizmetlerin web tabanlı bulut bilişim ağı ile kullanıcılar arasında her tür veri paylaşımını esas alan çevrimiçi hizmet türü.

bulut paylaşımı

cloud sharing

Birçok farklı cihazdan (bilgisayar, tablet, akıllı telefon) erişilebilen bilgilerin internet üzerinden paylaşılması.

bulut teknolojisi
cloud technology

Bilişim hizmetlerinin (sunucu, depolama, veri tabanı, ağ, yazılım, analiz ve makine zekâsı dahil), istendiği zaman kullanılabilen ve kullanıcılar arasında paylaşılan sistem kaynakları sağlayan, internet tabanlı bilişim hizmetlerinin genel adı.

buzlanma erken uyarı sistemi
ice early warning system

Termal (ısı) haritalama gibi özel meteorolojik çalışma ve öngörü modellerini içeren buzlanmanın kaynağına en yakın konumlarda gerçek zamanda tespit eden ve bir uyarı sinyali üreten sistem.

bütünleştirme, birleştirme
aggregation

Benzer formattaki veri öğelerini, orijinal öğelerin istatistiksel bir temsili olan tek bir veri öğesinde birleştirme işlemi.

bütünlük
integrity

Bilginin yetkilendirilmemiş değişikliklere karşı doğruluğunun, tamlığının korunmasına dair güvence.

büyük makine tipi haberleşme
Massive Machine Type Communication (mMTC)

Nesnelerin interneti (IoT) benzeri çok sayıda cihazın birbirine bağlı olduğu coğrafi alanlar için yüksek veri trafiğinin yönetimini sağlamak amacıyla optimize edilmiş 5G'nin kullanım türünden biri.

büyük veri
big data

Geleneksel veri yönetimi araçlarının depolayamayacağı veya verimli bir şekilde işleyemeyeceği, yönetemeyeceği, hacim olarak çok büyük olan, zamanla katlanarak büyüyen, yapısal, yarı yapısal ve yapısal olmayan bir veri koleksiyonudur.

büyük veri analitiği
big data analytics

Çeşitli kaynaklardan farklı boyutlardaki yapısal, yarı yapısal ve yapısal olmayan verileri içeren çok büyük, çeşitli veri kümelerini analiz etmek ve katma değerli çıktılar oluşturabilmek amacıyla gelişmiş büyük veri analiz teknikleri.

büyük veri analizi
big data analysis

İşlenmemiş veriden anlamlı ve faydalı bilgiler çıkarma, sonuç odaklı süreç yaklaşımı geliştirme ve karar vermeyi destekleme amacı ile verileri denetleme, temizleme, dönüştürme ve modelleme işlemi.

büyük veri ekosistemi
big data ecosystem

Büyük veri niteliğindeki verilerin toplanmasını, depolanmasını, analizini, görselleştirilmesini, istenildiğinde sanallaştırılmasını ve yedeklenmesini sağlayan araçları içeren bileşenler kümesi.

büyük veri etiği
big data ethics

Kişisel verilerle ilgili olarak doğru ve yanlış davranış kavramlarını sistemleştirmek, savunmak ve önermek için kullanılan veri etiği kavramları bütünü.

büyük veri işleme

big data processing

Büyük verinin, gelişmiş veri analiz yöntemleri kullanılarak işlenmesi.

büyük veri platformu

big data platform

Büyük verinin toplanması, saklanması, erişilmesi ve işlenmesi için kullanılan yenilikçi teknoloji.

büyükşehir bölgesi ağı

Metropolitan Area Network (MAN)

Genellikle bir şehir veya geniş bir yerleşkede fiber optik bağlantılar gibi yüksek kapasiteli veri iletim teknolojisi kullanan bilgisayar ağı.

C

canlı veri

live data

Bir sistemin anlık ve aktif olarak kullandığı veri.

cazibe

attractiveness

Bir bölgede sunulan tesis ve hizmetlerin kalitesinin göstergesi.

CEN DSRC

CEN DSRC

Avrupa Standardizasyon Komitesi tarafından standartlaştırılan DSRC temelli iletişim yöntemi.

CEN/ ISO TC 278

CEN/ ISO TC 278

Çoklu ulaşım modları ve sistemler arasında birlikte çalışabilirlik dahil olmak üzere ulaşım ağları, araçlar ve ulaşım kullanıcıları için ağ genelinde akıllı ulaşım sistemleri hizmet sunumunun geliştirilmesini ve uygulanmasını desteklemek için standardizasyondan sorumlu teknik komite.

cihazdan cihaza

Device to Device (D2D)

Cihazlar (örneğin: akıllı telefonlar) arasında kısa menzilli doğrudan iletişim sağlayan 5G doğrudan kısa mesafe bağlantısı.

Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS)

Geographical Information System (GIS)

Veryüzüne ait bilgileri belirli bir amaca yönelik olarak toplama, bilgisayar ortamında depolama, güncelleştirme, kontrol etme, analiz etme ve görüntüleme gibi işlemlere olanak sağlayan karar destek sistemi.

coğrafi çit

geofencing

Hareketli bir cihazın ya da RFID etiketinin sanal olarak belirlenmiş bir bölgeye girmesi ya da o bölgeden çıkması durumunda, bir uygulama ve yazılım üzerinden önceden programlanmış bir eylemin gerçekleştirilmesini tetikleyen konum tabanlı hizmet.

coğrafi mesajlaşma

geomessaging

Bir kişinin veya sistemin belirli bir alanla sınırlı, belirli kişilere mesaj göndermesine izin veren teknoloji.

coğrafi portal

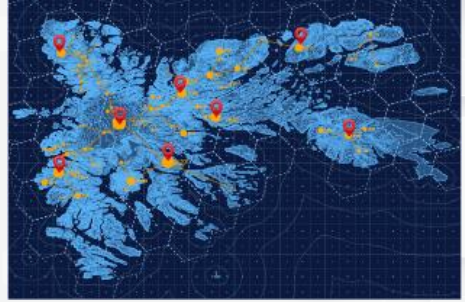
geographic portal

Coğrafi verilerin paylaşıldığı, analiz edildiği ve son kullanıcılara dönük olarak hizmetlerin sunulduğu, kullanıcı etkileşimli platform.

coğrafi veri

geographic data

İçerisinde konum bilgisini barındıran ve farklı öznitelik bilgileri de ihtiva edebilen her türden veri.

coğrafi veri paylaşım standartları

geographical data sharing standards

Coğrafi verilerin ortak bir yapı üzerinden tüm paydaşlarca kullanılmasını sağlayacak tanımlamalar bütünü.

coğrafi veri tabanı

geographic database

Farklı türde coğrafi veri kümelerinin ortak bir dosya sistem dizininde ya da çok kullanıcı ilişkisel veri tabanı yönetim sistemlerinde tutulduğu bilgi işlem depolama altyapısı.

C-Roads Platformu

C-Roads Platform

Avrupa Birliği desteğinde birlikte çalışabilir K-AUS uygulamaları için standart özelliklerin geliştirilmesine yönelik pilot çalışmaların eşgüdümünü sağlayan organizasyon.

Ç

çakışan sinyal grupları *conflicting signal groups*

Aynı anda yeşil ışık yandığında trafik hareketlerinde çakışmaya yol açacak sinyal grupları.

çakışma bölgesi izleme *conflict zone monitoring*

Bir aracın mevcut veya tahmin edilen manevra bölgesi içindeki engellerin gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

çalışma alanı *work zone*

İnşaat, bakım veya yardımcı iş faaliyetlerinin bulunduğu bir otoyol alanı. (Tipik olarak işaretler, kanalizasyon edici cihazlar, bariyerler, kaldırım işaretleri ve / veya çalışma araçları ile işaretlenir.)

çalışma süresi, hareket halindeki süre *running time, wheel turning time, moving time*

Bir taşıtın hareket halinde bulunduğu süre.

çarpışma öncesi otomatik manevra sistemi *pre-crash auto-steering*

Otomatik direksiyonla bir kazadan kaçınmaya veya bir kazanın sonuçlarını azaltmaya çalışan sistem.

çarpışma önleyici sistem *collision avoidance*

Çatışmalardan kaçınmak için aracın öngörülen yörüngesiyle ilgili olarak tespit edilen potansiyel engeller hakkında sürücüye tavsiye veren sistem.

çarpışma risk tahmini *collision risk estimation*

Bir aracın öngörülen yörüngesiyle ilgili olarak potansiyel engellerin tespitine dayalı olarak potansiyel çarpışma riskinin değerlendirilmesi.

çarpışma risk uyarısı *collision risk warning*

Aracın kullandığı mevcut güzergâh üzerindeki potansiyel engellerin tespit edilmesine dayalı olarak çarpışma riskinin araç içi donanım vasıtasıyla sürücüye bildirilmesi.

çevre dostu hareketlilik, yeşil hareketlilik *green mobility*

İklim değişikliği, hava ve gürültü kirliliği gibi çevreye olumsuz etkilerin azaltılması hedeflenmiş hareketlilik.

çevre kirliliği *pollution*

Parçacıklar, gazlar, gürültüler, titreşimler şeklinde çevreye zarar veya rahatsızlık verilmesi, kararsızlığa neden olunması.

çevre koşulları *environmental conditions*

Olumsuz hava koşulları, parlak güneş ışığı, karanlık, yağmur, kar, sürtünme vb. dahil olmak üzere belirli bir tesisteki ilgili çevresel özelliklerin açıklaması.

çevre koşullarını gözleme

ambient condition monitoring

Karayolu ulaşımını etkileyebilecek meteoroloji, çevre kirliliği gibi hususlarda veri toplama ve durum değerlendirme faaliyetleri.

çevre ve yol gözlemleme

environment and road monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak aracın yakın çevresinin mevcut durumunun gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)

environmental impact assessment

Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin değerlendirilmesi ile projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolü.

çevresel gecikme

environmental delay

Hava ya da diğer çevresel koşulların neden olduğu gecikme bileşeni.

çevreye duyarlı araç

green vehicle, environmentally friendly vehicle

Çok az emisyon salımı yapan ya da hiç yapmayan araç.

çift modlu araç

dual mode vehicle (SAE Level 3 and 4)

Uygun donanım ile donatılmış yollarda otomatik olarak, donanımlarla donatılmamış yollarda ise manuel olarak kullanılan araç.

çift modlu rota rehberi

dual mode route guidance

Hem yerel hem de merkezi olarak belirlenmiş rota rehberi.

çok kriterli analiz

Multi Criteria Analysis (MCA)

Karar verme problemlerinde birden fazla hedefi ve kriteri (veya niteliği) dikkate alan çeşitli yöntem, teknik ve araç sınıfları.

çok modlu

multimodal

Potansiyel olarak dört karayolu modu (otomobil - kamyon, bisiklet, otobüs - transit ve yaya), havacılık, demiryolu ve limanları içeren birden fazla seyahat modu.

çok modlu toplu taşıma

multimodal public transport

Demiryolu, karayolu, bisiklet ve yaya gibi farklı ulaşım türlerini kusursuz olarak entegre eden, yolcu aktarmalarını da içerebilen entegre bir toplu taşıma sistemi.

çok modlu ulaşım

multimodal transport

Yük ve yolcunun tek bir seyahat süresince en az iki farklı ulaşım modunu kullandığı ulaşım türü.

çok şeritli ödeme istasyonu

multi-lane payment station

Şerit değiştirmeye izin verilen yerlerde ücretin elektronik olarak toplanabildiği ödeme istasyonu.

çok yüksek kapasiteli ağ

Very High Capacity Network (VHCN)

Hizmet noktasındaki dağıtım noktasına kadar tamamen fiber optik elemanlardan oluşan ya da olağan pik zaman koşulları altında benzer ağ performansı sunabilen bir elektronik iletişim ağı.

çoklu ortam mesaj servisi

Multimedia Messaging Service (MMS)

Cep telefonu ile fotoğraflı, sesli, animasyonlu ve videolu mesajların gönderilmesine yarayan çok ortamlı mesajlaşma servisi.

D

Daimî Uluslararası Yol Kongreleri

Derneği

Permanent International Association of Road Congresses (PIARC)

Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği.

dakiklik

punctuality

Önceden belirlenmiş olan zaman çizelgesine uyumluluk durumu.

darboğaz

bottleneck

Aşırı doygun sıklık gibi sürekli olarak önemli operasyonel sorunlar yaşayan ulaşım ağının bir bölümü.

DATEX II

Data Exchange II (DATEX II)

Trafik yönetim merkezleri, trafik hizmet sağlayıcıları, trafik operatörleri ve veri sağlayıcıları arasında, trafik verisi alışverişi için Avrupa Birliği bünyesinde geliştirilen bir veri alışverişi standardı.

dayanıklı

resilient

Bir ulaşım sisteminin, normal işleyişinin önündeki bir veya daha fazla büyük engel (aşırı hava olayları, büyük kazalar, ekipman veya altyapı arızaları vb.) karşısında, insanları ve yükleri hareket ettirme yeteneği.

DoS, DDoS

Denial of service attack (DoS, DDoS)

Ağa bağlı bir cihazın hizmetlerini geçici veya süresiz olarak aksatarak bir makinenin veya ağ kaynaklarının meşru kullanıcılar tarafından ulaşılmasını hedefleyen bir siber saldırı türü.

dedektör

detector

Nesnelerin varlığını veya geçişini tespit eden cihaz.

dedektör doluluğu

detector occupancy

Bir dedektörün bir veya daha fazla araç veya kişi tarafından işgal edildiği zaman dilimi.

değerlendirme

assessment

Bir şeyin performansını, etkisini veya değerini genellikle bir referans duruma kıyasla (değerlendirmeden biraz daha üstünlük ve genel) belirleme süreci.

değişim yönetimi, bağlantı kontrolü

interchange management, connection control

Yolculara tanıtımı yapılan değişimleri sağlayan bir stratejinin uygulanması.

değişken hız göstergeleri

variable speed displays

Görünürlük, hava durumu, şerit kısıtlamaları (örneğin çalışma bölgeleri), olaylar ve gerçek zamanlı trafik akışları-sıkışıklık seviyeleri dahil olmak üzere yaygın karayolu ve çalışma koşullarına göre ayarlanan (ve değiştirilen) değişken hız göstergeleri.

değişken hız limiti

variable speed limit

Trafik ve yol koşullarına göre bölgesel olarak değişebilen hız limiti.

Değişken Mesaj İşareti (DMi)

Variable Message Sign (VMS), Dynamic Message Sign (DMS)

Sürücülere yol durumu ve trafik hakkında bilgi vermek amacıyla tasarlanan, önceden belirlenmiş ya da istenildiği gibi programlanabilen mesajları gösterebilen dijital levha.

değişken otopark bilgisi

dynamic parking information

Mevcut veya tahmini duruma göre çalışma saatleri, tarifeler ve boş park yeri gibi ayrıntıları sunan otopark tesisi bilgileri.

değişken yön işaretleme, yönlendirme yolu işaretleme

Variable Direction Signing (VDS), diversion route signing

Değişen yönleri gösterebilen işaretlerle alternatif rotaların işaretlenmesi.

değiştirilebilir mesaj gösterme

changeable message signing

Kontrol önlemleri veya sürücülere ve yolculara değiştirilebilir mesaj işaretleri ile bilgi sağlanması.

değiştirilebilir mesaj işareti

Changeable Message Sign (CMS)

Yalnızca önceden tanımlanmış mesajları görüntüleyebilen değişken mesaj işareti.

değiştirilebilirlik

interchangeability

Ürün, süreç ve servislerin aynı şartları yerine getirmek üzere birbirlerinin yerine kullanılabilmesi.

demiryolu alt geçidi

railway underpass

Üzerinde demiryolu köprüsü bulunan alt geçit.

demiryolu altyapı işletmecisi

railway infrastructure operator

Tasarrufundaki demiryolu altyapısını güvenli bir şekilde işletmek ve demiryolu tren işletmecilerinin hizmetine sunmak hususunda yetkilendirilmiş işletmeci.

demiryolu altyapısı

railway infrastructure

Demiryolunu oluşturan zemin, balast, travers ve ray ile elektrifikasyon, sinyalizasyon ve haberleşme tesisleriyle bunların tamamlayıcısı her türlü sanat yapısı, tesis, gar ve istasyonları, lojistik ve yük merkezleri ve bunların eklentileri ile iltisaklı hatlar.

demiryolu geçidi uyarısı

railway crossing warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla demiryolu geçidi öncesinde geçit ile ilgili sürücülere bilgi verilmesi.

denetleme

audit

Yerleşik politika ve operasyonel prosedürlere uyumu sağlamak ve ilgili değişiklikleri tavsiye etmek için bağımsız bir şekilde yapılan inceleme.

denetleyici alan ağı

Controller Area Network (CAN)

OBD-II araç teşhis standardında kullanılan özellikle otomotiv uygulamaları için tasarlanmış mesaj tabanlı protokol.

derin öğrenme

deep learning

Verimli ve sürdürülebilir ulaşım hizmetleri sunabilmek amacıyla ulaşım sisteminin davranışının tahmin edilmesinde, ulaşım problemlerinin çözülmesinde, ulaşım planlama sürecinde en uygun karar vermek için kullanılan yapay sinir ağlarını kullanan bir makine öğrenmesi, yapay zekâ tekniği.

destekleyici hız tavsiyesi

supportive speed advice

Fiziksel, görsel ve işitsel araçlarla referans hız ile ilgili sürücüyü hızlanma hakkında sağlanan geri bildirim.

devralan

acquirer

Düzenleyen kuruluşlar (genellikle finansal kurumlar) adına ulaşım hizmeti sağlayıcıları ile arayüz oluşturan ve veri yönetimi ve ulaşım hizmeti sağlayıcılarına ödeme garantisi gibi operasyonel görevleri yerine getiren kuruluş.

devralma talebi

request to take over

Otomatik sürüşün artık mümkün olmadığında, sistemin, sürücünün kontrolü devralmasını istemesi.

devretme
handover

Araç kontrolünün otomatik sürüşten manuel sürüşe veya tam tersine aktarılması.

devrilme riski uyarısı
roll-over risk warning

Sürücüye, ters kamber, yan rüzgârlar vb. nedeniyle aracın devrilme riski hakkında araç içi donanım aracılığıyla iletilen uyarıcı bilgi.

dış etki
external effect

Bir faaliyetin, faaliyete doğrudan dahil olmayan bir taraf üzerindeki etkisi.

dış kullanıcı
external user

Gerçek hizmet (dolaşım) için ödeme yapmak üzere başka bir ödeme sisteminde uygun ödeme yöntemlerini sunan bir yerel operatörle sözleşmesi olan kullanıcı.

dijital dönüşüm
digital transformation

İnsan toplumunun tüm yönlerinde, dijital teknolojinin kapsamlı olarak tanıtılmasıyla ilgili değişiklikleri tanımlayan, daha büyük bir sürecin parçası.

dijital ikiz
Digital Twin (DT)

Gerçek bir fiziksel varlığın veya sistemin dijital ortamda oluşturulmuş sanal bir kopyası. Dijital ikiz, sensörler ve veri toplama sistemleri aracılığıyla gerçek zamanlı verilerle beslenir, bu sayede performans izleme, simülasyon, analiz ve tahminler yapılabilir. Bu teknoloji, endüstriyel üretimden şehir planlamasına kadar geniş bir yelpazede kullanılarak operasyonel verimliliği ve karar alma süreçlerini iyileştirir.

dijital sertifika
digital certificate

Açık anahtarı bir kimliğe ve / veya bir dizi izne bağlayan dijital olarak imzalanmış belge.

dijital uçurum
digital divide

Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki bireylerin, firmaların veya ülkelerin bilgi iletişim teknolojilerine erişimde yaşadığı eşitsizlik.

dijital video kayıt cihazı
Digital Video Recorder (DVR)

Analog video sinyallerini sayısal dönüştüren ve sabit disk içerisinde depolayan, genellikle güvenlik amaçlı kullanılan kayıt cihazı.

dijitalleşme
digitalisation

Bir iş modelini değiştirmek, yeni gelir ve değer üreten fırsatlar sağlamak için dijital teknolojilerin kullanılması; dijital bir işletmeye geçiş süreci.

dikey kalkış ve iniş

Vertical Take-Off and Landing (VTOL)

Hava araçlarının dikey olarak kalkış ve iniş özelliğini temsil eden kullanım modu.

dikey otopark

vertical parking

Yerden kazanç sağlamak için dikey olarak tasarlanan asansörlü otopark.

dinamik fiyatlandırma

dynamic pricing

Bir ulaşım hizmeti verilirken, fiyatların gerçek zamanlı arz ve talebe karşılık olarak değiştirildiği fiyatlandırma stratejisi.

dinamik güzergâh bilgisi

dynamic route information

Bir güzergâh boyunca yer alan yolların ve tesislerin güncel veya tahmini özellikleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmesi.

dinamik güzergâh değiştirme

dynamic rerouting

Sürücülerini daha az sıkışık tesislere yönlendirerek mevcut karayolu kapasitesinden daha iyi yararlanmak için değişken varış noktası işaretlemesinin kullanılması.

dinamik hız sınırı bilgisi

dynamic speed limit information

Gerçek zamanlı olarak yol, hava ve trafik durumlarına göre hesaplanarak yol kullanıcılarına sunulan dinamik hız limitleri bilgisi.

dinamik kavşak kontrol sistemi

dynamic intersection control system

Sinyalize kavşaklarda araç sayılarına bağlı olarak ışık sürelerinin optimize edilmesini sağlayarak araçların bekleme süresini azaltan, kavşak kontrol cihazlarına entegre edilerek yeşil ışık sürelerinin otomatik olarak belirlenmesini sağlayan kavşak kontrol sistemi.

dinamik mesaj işaretleri bilgilendirmesi

dynamic message signing

Değişken mesaj işaretleri kullanılarak sürücülere ve yolculara bilgilerin ve alınacak önlemlerin iletilmesi.

dinamik park rehberliği

dynamic parking guidance

Sürücülerini mevcut veya tahmin edilen park yeri mevcudiyetine göre mevcut park tesislerine yönlendirme.

dinamik referans hızı

dynamic reference speed

Mevcut veya tahmin edilen yol ve trafik koşullarını hesaba katan referans hız.

dinamik rota hesabı

dynamic route computation

Önceden tanımlanmış kriterlere, yolların ve tesislerin tahmin edilen özelliklerine göre ilgili rotaların hesaplanması.

dinamik rota optimizasyonu

dynamic route optimisation

Önceden tanımlanmış kriterlere ve rotalar boyunca yolların ve tesislerin mevcut veya tahmin edilen özelliklerine göre en uygun rotanın hesaplanması.

dinamik rota rehberi, çevrimiçi rota rehberi

dynamic route guidance, on-line route guidance

Dinamik rota bilgilerine dayalı rota kılavuzu.

Dinamik Şerit Ataması (DŞA)

Dynamic Lane Assignment (DLA)

Önde bir şeridin kapatıldığına dair önceden bildirim sağlamak ve gerçek kapanmadan çok önce mevcut şeritlerle birleştirme sürecini başlatmak için şerit kontrol sinyallerinin kullanılması.

dinamik şerit yönetimi

dynamic lane management

Güzergâh boyunca, değişken mesaj işaretleri ya da şeride özel bilgilendirme levhaları kullanılarak, sürücülere değişken hız limitleri bilgisi veya şerit kapatılması bilgisinin iletilmesi ile şerit kontrolünün yapılması.

dinamik talebe duyarlı ulaşım

dynamic demand responsive transport

İstenen konumları ve teslim alma ve teslimat zamanlarını belirten kullanıcılardan gelen taleplere yanıt olarak paylaşılan taşıma sağlayan esnek bir hizmet. Örneğin ertesi gün veya önceden yapılan rezervasyonlar üzerinden planlanan aramalı servisler.

dinamik veri

dynamic data

İşletilen süreç kapsamında yeni bilgiler oluştuğu zaman bağımsız olarak değişen, düzenli aralıklarla güncellenen veri tipi.

dinamik yolcu bilgisi

dynamic passenger information

Gerçek veya öngörülen hizmetlerle ilgili güncel ya da gerçek zamanlı veriler.

disiplinler arası

interdisciplinary

Birden fazla bilim dalı ya da sektörle ilgili faaliyetin tek bir plan, program ya da projede birleşmesi.

diyalog

dialogue

Kişiler, bir kişi ve bir sistem veya sistemler arasında iki yönlü iletişim.

diyalog yönetimi

dialogue management

Bir diyalogun herhangi bir arayüz türü aracılığıyla organize edilme ve sunulma yolu.

doğal çevre

natural environment

Ulaşım sisteminin içinde, geleneksel kültürel kaynaklar da dahil olmak üzere hem fiziksel hem de ekolojik yönleri içeren, insanlar tarafından yapılmayan çevre.

doğrulama

verification

Bir gösterici kullanarak sınırlı testler yoluyla bir sistemin bir teorisi veya teknik fizibilitesi gibi bir şeyi doğrulamak için kanıt arayışını içeren doğrulama süreci aşaması.

doğrulama sertifikası

enrollment certificate

Bir sertifika isteğini doğrulamak için kullanılan sertifika.

doğru akım

Direct Current (DC)

Elektrik yükünün sabit bir yönde sürekli olarak aktığı elektrik akımı türü. Genellikle bataryalar ve güneş panelleri gibi cihazlarda kullanılır. Elektrik enerjisi iletimi için istikrarlı bir güç kaynağı sağlar.

doluluk (toplu taşıma)

occupancy (public transport)

Bir toplu taşıma aracının işletme kapasitesi ile yolcu sayısı arasındaki oran.

doluluk (yol, altyapı)

occupancy

Bir noktanın ya da yol kesitinin bir veya daha fazla araç veya insan tarafından kullanıldığı zaman dilimi.

donanım güvenlik modülü

Hardware Security Module (HSM)

Güçlü kimlik doğrulama için gerekli sayısal anahtarları koruyup yöneten ve kriptolu işleme sağlayan fiziksel bir aygıt.

donanımlı kullanıcı

equipped user

Ücretlendirme noktasında hizmetlerin ödenmesi için gerekli kabul edilen ödeme araçlarına sahip olan kullanıcı.

donanımlı olmayan kullanıcı

non-equipped user

Ücretlendirme noktasında hizmetlerin ödenmesi için gerekli kabul edilen ödeme araçlarına sahip olmayan kullanıcı.

doygun akım

saturated flow

Bir saatte bir şeritten geçen araç sayısı, kavşak performansını belirleyen kapasite, gecikme ve kuyruk uzunluğu gibi faktörlerin belirlenmesi.

doygun akımda taşıt aralığı

saturation headway

Doygun akım şartlarında araçların birbiriyle olan mesafesi.

doygunluk akış hızı

saturation flow rate

Durma çizgisinde ölçülen, doymuş trafik akışındaki ortalama akış hızı.

doygunluk akışı

saturation flow

Durma çizgisinde ölçülen, doymuş bir trafik akışındaki ortalama akış (trafik sinyalleri durumunda sürekli yeşil ışık varsayarak).

doygunluk hızı

saturation speed

Durma çizgisinde ölçülen, doymuş bir trafik akışındaki ortalama hız.

doymamış

undersaturation

Talep akım hızının kapasiteden düşük olduğu trafik durumu.

doymamış akım

undersaturated flow

Akım oranının kapasitenin altında olduğu durum.

dönel kavşak

roundabout

Karayolunda ya da kent içi yollarda, taşıtların ada çevresinde dönerek yön değiştirebildiği kavşak.

döngü süresi, periyot süresi

cycle time

Tüm fazların bir kez uygulanması sırasında geçen toplam süre.

dönüş hareketi

turning movement

Bir kavşakta gerçekleştirilen dönüş hareketi. (Örneğin sağa, sola dönüş ya da düz devam etme)

dönüş yardımı

turn assistance

Bir kavşakta güvenli dönüş yapmak için araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü sağlanan kılavuzluk sistemi.

dördüncü taraf lojistik acentesi, 4PL acente

fourth party logistics agent, 4PL agent

Lojistik, nakliye ve tedarik zinciri yönetimi konusunda danışmanlık yapan ve bunları koordine eden bağımsız kuruluş.

dron

drone

Otomatik olarak istenilen rotalarda uçuş yapan insansız hava aracı.

dur işareti uyarısı

stop sign warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülere ilerideki dur işareti bilgisinin verilmesi.

dur sinyali ihlali uyarısı

stop sign violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü kendi aracının veya başka bir aracın dur işareti ihlali yaptığı ya da yapmak üzere olduğu bilgisinin verilmesi.

durak süresi

terminal time

Olası gecikmeleri telafi etmek için hareket programındaki ek süreyi içeren tampon süre.

dur-kalk trafiği

stop-and-go-traffic

Araçların sık sık durup kalkarak ilerlemek zorunda kaldığı aşırı yoğun trafik durumu.

durma süresi, duraklama süresi

stopping time, standstill time

Karayolunun otobüs durakları gibi duraklamaya izin verilen alanlar dışındaki alanlarda taşıtların hareket halinde olmadıkları süre.

durma tespiti

standstill detection

Algılama bölgesi içinde hareketsiz nesnelerin varlığının çeşitli donanımlar yardımı ile tanınması.

dünya jeodezi sistemi

World Geodetic System (WGS)

Haritacılık, jeodezi ve GPS dahil uydu navigasyonunda kullanım için bir standart.

düşük emisyon bölgesi

Low Emission Zone (LEZ)

Seçilen herhangi bir coğrafi bölgedeki hava kalitesini iyileştirmek için çevreyi kirleten araçların belirli kategorilerine erişimi kısıtlamayı veya caydırmayı amaçlayan coğrafi olarak tanımlanmış alan.

düşük güç geniş alan ağı

Low Power Wide Area Network (LPWAN)

Çok geniş alanlara dağıtılmış, düşük güçlü, Makineden Makineye (M2M) ve Nesnelerin İnternetine ait (IoT) cihazlar için kablosuz haberleşme imkânı sunan teknolojiler.

düşük hızlı otomatik sürüş sistemi

Low Speed Automatic Driving System (LSADS)

Düşük hızlarda araçların otomatik olarak sürülmesini sağlayan sistem. Bu sistem, genellikle park etme, yoğun trafikte ilerleme veya düşük hızda yapılan manevralar sırasında sürücünün müdahalesini en aza indirir. Sensörler, kameralar ve otomatik kontrol mekanizmaları kullanarak, aracın güvenli bir şekilde hareket etmesini ve çevredeki engellerle çarpışma riskini azaltmasını sağlar.

düzeltilici ödeme

corrective payment

Kullanıcının doğru ücreti ödemediğini fark ettiğinde belirli bir süre içinde doğru ücretin ödenmesi; böylece cezai prosedürlerden kaçınılması.

düzenlilik

regularity

Araçlar arası (örneğin otobüs servisleri) aralıkların düzensizlik derecesi.

E

eCall sistemi

eCall system

Avrupa Birliği'nin herhangi bir yerinde kaza olması durumunda, sürücülere hızlı yardım amaçlı acil servisi otomatik olarak arayan, aracın yerini acil durum servislerine bildiren sistem.

egzoz emisyon yönetimi

vehicle emission management

Karayolu taşıtlarının çevre kirliliğine yol açan egzoz gazlarının en aza indirilmesi amacıyla, yakıt-hava oranı, sıcaklık, basınç, nem gibi parametrelerinin iyileştirme çalışmaları.

eko-sürüş yardımı, yeşil sürüş yardımı

eco-driving assistance, economical driving assistance, green driving assistance

Taşıtların üzerinde bulunan çeşitli donanım ve sensörler aracılığı ile taşıta ait yakıt tüketimini ve sera gazı salımını düşürmek için uygulanan algoritma ve sürüş desteklerinin tümü.

eko-sürüş, yeşil sürüş

eco-driving, economical driving, green driving, ecological driving

Yakıt tüketimi ve sera gazı salımını düşürmek için uygulanan çeşitli sürücü eylemleri.

eko-şerit eco-lane

Yüksek doluluk oranına sahip araç şeritlerine benzer şekilde çevre için optimize edilmiş özel şerit. (bu şeritler, bağlı araç verilerinin kullanıldığı çevre dostu amaçlar için optimize edilmiştir.)

ekspres şerit express lane

Çok yolculu taşıtların, polis, itfaiye gibi özel görevli araçların kullanımlarına ayrılmış paralı ya da parasız şerit.

ekspres ücretli gişeler

Express Toll Lanes (ETL)

Tüm araçların şeridi kullanmak için ücretlendirildiği, yüksek doluluklu geçiş şeritlerine benzer bir şerit fiyatlandırma stratejisi. (Bu tesisler, esasen otoyol geçiş hakkı dahilinde uygulanan ve serbest akış çalışma koşullarını korumak için aktif olarak yönetilen, sınırlı erişime sahip, erişim kısıtlı ücretli yolları ifade etmekte.)

elden ödeme

manual payment

Kasiyere veya makineye ödeme yapmak için nakit, kart veya çek kullanarak ödeme.

elektrifikasyon electrification

Ulaşım modlarında elektrik enerjisinden yararlanılması ve elektrikli işletmeye geçilmesi işlemleri.

elektrik şarj alanı

electric charging pool

Bir veya daha fazla elektrikli araç şarj istasyonunun ve bu istasyonlara ait otoparkların bulunduğu alan.

Elektrik ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü (IEEE)

Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE)

Elektrik ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü.

elektrikli araç

Electric Vehicle, Electrical Vehicle (EV)

Tahrik gücünün tamamını veya bir kısmını, bünyesinde bulundurduğu bir veya daha fazla elektrik motorundan alan, tamamen veya kısmen şarj edilmesi gereken bir aküdeki elektrikle çalışan araç.

elektrikli araç şarj altyapısı

electric vehicle charging infrastructure

Elektrikli araçların şarj talebini doğru yönlendirilebileceği, araç şarj işleminin yoğun olduğu bölgelerde özellikle de enerji talebinin yüksek olduğu saatlerde oluşabilecek yük artışını önleyen, mevcut elektrik altyapısında oluşacak ciddi hasarlara engel olan altyapı.

elektrikli araç şarj ünitesi

electric vehicle charging unit

Elektrik şarj istasyonlarında elektrikli aracın bataryasının şarj edilebilmesi için kullanılan ünite.

elektrikli bisiklet, e-bisiklet

electric bike, electric bicycle, e-bike

Pedal ve elektrik motoru düzeneği olan bisiklet türü.

elektrikli hareketlilik (e-hareketlilik)

electromobility (e-mobility)

Batarya veya hidrojen yakıt hücreleri ile çalışan elektrikli araçlar kullanılarak temiz ve verimli ulaşım.

elektrikli kayak

electric skateboard

Kendini dengeleyen iki tekerli elektrik ile çalışan kişisel vasıta.

elektrikli menzil

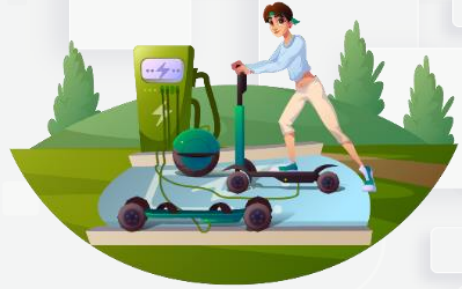
all electric range

Elektrikle gidilen mesafe, elektrikli bir aracın belirli bir sürüş döngüsünü geçmek için sadece pil bloğundan beslenerek katettiği mesafe.

elektrikli skuter (e-skuter)

e-scooter

Hızı en fazla 25 km/saate ulaşan, tekerlekli, fren mekanizmasına sahip, ayak tahtası ve tutamağı olabilen, dikey bir direksiyon mekanizması içerebilen ve ayakta kullanılan elektrikli taşıt.

elektromanyetik uyumluluk

electromagnetic compatibility

Bir ekipmanın veya bir sistemin kendi elektromanyetik ortamında, o ortamdaki herhangi bir şeye, kabul edilemez elektromanyetik bozulmalara neden olmadan çalışabilme yeteneği.

elektronik araç kimliği, elektronik plaka

Electronic Vehicle Identity (EVI), electronic number plate, electronic license plate

Bir aracı elektronik olarak benzersiz şekilde tanımlayan kimlik.

elektronik bilet

electronic ticket

Toplu taşıma sistemi veya karayolu fiyatlandırma sistemi gibi bir ulaşım sisteminde seyahat etmek için gerekli olan elektronik ödeme aracı.

elektronik biletleme

electronic ticketing, e-ticketing

Elektronik ortamda ödeme araçları basımı, biletlerin satışı, ilgili elektronik ödeme ortamı ve ilgili ücretlerin toplanması etkinliklerinin tümü.

Elektronik Denetleme Sistemi (EDS)

Electronic Enforcement System (EES)

Karayollarında, trafik düzenini ve güvenliğini sağlamak ve trafik kural ihlallerini tespit etmek amacı ile kullanılan elektronik, dijital cihaz veya cihazlar bütününden oluşan, sabit veya taşınabilir denetim sistemleri.

elektronik denge kontrolü

Electronic Stability Control (ESC)

Aracın dengesini kontrol edebilmek için sürücüyə sağlanan aktif destek.

elektronik imza

electronic signature

Elektronik ortamda hazırlanan dokümanları imzalamak için kullanılan elektronik kod.

elektronik kayıt cihazı

electronic on-board recorder

Servis saatleri gibi sürücü bilgilerini kaydetmek için ticari araçlarda kullanılan kayıt cihazı.

elektronik kontrol ünitesi

Electronic Control Unit (ECU)

Bir araçtaki bir veya daha fazla elektrik sistemini veya alt sistemini kontrol eden otomotiv elektroniğine gömülü bir sistem.

elektronik ödeme

electronic payment, e-payment

Ödeme kartı veya internet bankacılığı gibi elektronik ortamda yapılan ödeme.

elektronik para, e-para, elektronik cüzdan

electronic money, e-money, electronic purse

Gerçek parayla eşdeğerliği olan, elektronik olarak (bir banka hesabında veya bir IC kartında) depolanabilen, kullanıcılar tarafından ödemeler için kullanılabilen değer.

elektronik park ücreti ödemesi

electronic parking payment

Aracın otopark ücretinin elektronik ödeme sistemleri kullanılarak ödenmesi.

elektronik rezervasyon

electronic reservation, booking

İnterneti kullanarak, elektronik ortamda yer ayırma işlemleri.

elektronik ruhsat

electronic licence

Araca ait elektronik ruhsat kimliği.

elektronik stabilize programı

Electronic Stability Program (ESP)

Aracın ani dönme ve savrulma durumunda tekerleklerle ayrı ayrı frenleme yapma suretiyle dengede kalmasını sağlayan sistem.

elektronik ücret tahsilatı

Electronic Fee Collection (EFC)

Elektronik yollarla ücret tahsilatı; örneğin akıllı kartlar veya elektronik etiketler kullanılarak.

elektronik ücret toplama

electronic toll collection, electronic road pricing, phantom toll

Akıllı kartlar ya da elektronik etiketler kullanılarak elektronik donanımlar aracılığı ile ücret toplama.

elektronik ücret toplama (EFC) oturumu

EFC-session, session, ETC-session

Belirli bir elektronik ücret toplama istasyonunda, yol kenarı ekipmanı ile araç üstü ekipman arasındaki DSRC aracılığıyla gerçekleşen bilgi alışverişi ve etkileşim.

Elektronik Ücret Toplama işlemi

EFC-transaction, transaction, ETC-transaction

Ücretin hesaplanması ve elektronik ücret tahsilatının tamamlanması için gerekli olan elektronik ücret toplama işlemleri dizisi (örneğin giriş ve çıkış noktalarında).

elektronik veri değişimi

Electronic Data Interchange (EDI)

Paydaşlar arasında elektronik formatta sanal veri veya iş belgelerinin bilgisayardan bilgisayara değişimi (uygulamalar arasında yapısal veri değişimi).

elektronik yol fiyatlandırması

Electronic Road Pricing (ERP)

Karayolu trafik sıklığını hafifletmek için uygulanan “kullanıcı öder” prensibine dayanan bir trafik yönetim aracı.

eliptik eğri kriptografisi

elliptic curve cryptography

Eliptik eğriler üzerinde tanımlanan bir grupta ayrık logaritma bulma problemine dayanan, açık anahtarlı şifreleme biçimi.

e-lojistik

e-logistics

Lojistik faaliyetlerinin entegre şekilde gerçekleştirilmesini ve sonucunda doğru karar verilmesini sağlayan, doğru ürünü doğru miktarda doğru yerde doğru zamanda doğru müşterilere iletebilmek için tedarik zinciri ortakları ile veri ve bilgi alışverişi yapıp önemli lojistik işlemlerini müşteri odaklı süreçlere dönüştüren dinamik bir iletişim, bilgi işlem ve işbirlikçi teknoloji seti.

elleçleme
handling

Yükün yüklenmesi, istif edilmesi ve boşaltılması işlemleri.

emisyon izleme
emission monitoring

Karayolu taşımacılığından kaynaklanan emisyonların veri toplama ve durum değerlendirmesi.

Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)
Emissions Trade System (ETS)

Emisyon Ticaret Planı olarak da bilinen ETS, sera gazlarını atmosfere salan kuruluşların (ülkeler, şirketler ve üretim tesisleri gibi) emisyonlarını kendi aralarında alıp satmalarını (izin veya ödenekler olarak) sağlayan bir piyasa mekanizması.

emisyon yönetimi
emission management

Sera gazları başta olmak üzere atmosfere salımı olan her türlü uçucu organik bileşikler, karbonmonoksit, hidrojen disülfür, azot oksit ve azot dioksit gibi zararlı gazların salımının azaltılması çalışmaları.

emniyet
safety

Güvenli olma durumu, zarardan veya diğer istenmeyen sonuçlardan korunma koşulu.

emniyet analizi
safety analysis

İncelenen tesisteki geçmiş kaza verilerinin genel bir analizi, ölümcül kazaların ve nedenlerinin ayrıntılı olarak incelemesi, yüksek yoğunlukta kazaların olduğu yerlerde saha incelemeleri dahil olmak üzere, belirli bir proje ile ilişkili veya ilişkili olmaksızın, emniyet sonuçlarının, potansiyel düzeltici önlemler için önerilerin ve önlemlerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi.

emniyet aydınlatması
safety lighting

Hem sürücülerin normal sürüşlerine devam edebilmeleri hem de gerektiğinde tünelin boşaltılması için gereken en düşük aydınlık seviyesini sağlayan tünel aydınlatma düzeyi.

emniyet işlevi devre dışı uyarısı
safety function out of order warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye ya da çevresindeki diğer sürücülere direksiyon veya frenin doğru çalışmaması ve risk oluşturmaması gibi aracın kritik emniyet işlevlerinin durumu hakkında bilgisi verilmesi.

emniyet programı
safety program

Şehir, ilçe ve eyalet karayolu sistemlerinde, araç ve yaya emniyetini iyileştirmek için tasarlanmış projeler.

emniyet sürücüsü, destek sürücü safety driver

Sürüş ortamını gözlemleyen, zorlu durumları analiz eden, beklenmeyen davranışları tespit eden, gerektiğinde dinamik sürüş görevini devralmaya hazır, otonom sürüş mekanizmasına sahip bir araçta kontrol yetkisine sahip emniyet sürücüsü veya operatörü.

emniyet şeridi yönetimi hard shoulder running

Belirli veya tüm araç gruplarının belirli veya her zaman emniyet şeridinde sürmesine izin verme.

emniyet yönetim sistemi safety management system

Ulaşım emniyetini artırmak için tüm fırsatların belirlenmesini, değerlendirilmesini, uygun şekilde uygulanmasını ve karayolu planlama, tasarım, inşaat, bakım ve işletme aşamalarının tüm aşamalarında ulaşım emniyetinin değerlendirilmesini sağlayarak kazalarının sayısını ve şiddetini azaltmayı hedefleyen sistematik bir süreç.

emniyetli mesafe belirleme safety margin determination, safety margin assessment

Mevcut ve tahmini araç hareketinin potansiyel çarpışmaların önlenmesi için araçlar arasında ve araçlar ile çevre arasında uygun aralık için değerlendirme yapılması.

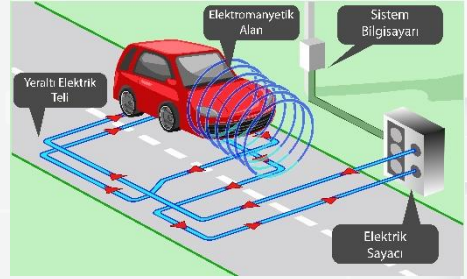

en yoğun saat peak hour

Gün içinde yolculuk talebinin en yüksek olduğu saat.

endüktif döngü dedektörü inductive loop detector, loop detector

Mevcut veya geçen metal nesnelerle endüktans değişen, yol yüzeyindeki bir veya daha fazla kablo döngüsü.

enerji ağı yönetimi energy network management

Biyokütle ve diğer öngörülebilir düşük karbonlu çözümlerden elde edilen baz yük ile rüzgâr ve güneş gibi yenilenebilir enerjilerin istikrarsız tedarikinin dengelenmesi ve bunların yönetimi.

enerji verimliliği, yakıt verimliliği energy efficiency, fuel efficiency

Faydalı işe dönüştürülen bir işlemle açığa çıkan enerji oranı.

engel barrier

Bir proje veya faaliyetin uygulanmasını geciktiren veya engelleyen veya uygulanma biçimini sınırlayan herhangi bir engel.

engelli yaya butonu

pedestrian button for the disabled

Trafik ışıklarında engellilere yönelik sesli olarak özelleştirilmiş yaya geçiş düğmesi.

engelsiz yaya yolu

accessible sidewalk

Yaya yolunun engelli, yaşlı ve çocukları da kapsayacak şekilde uyarlanarak düzenlenmesi.

enine tünel havalandırması

tunnel transverse ventilation, transverse ventilation

İki ayrı kanal kullanılarak aynı anda hem temiz havanın verildiği hem de kirli havanın veya dumanın tahliye edildiği tünel havalandırma yöntemi.

entegre devre kartı, IC kartı, ICC

Integrated Circuit Card, IC-Card, (ICC)

İşleme veya hafıza işlevlerini yerine getiren ve sorgulayıcı ile iletişim kurabilen elektronik bileşenlere sahip kart.

Entegre Koridor Yönetimi (EKY)

Integrated Corridor Management (ICM)

Bir koridor içeren çoklu ulaşım ağlarının ve ağlar arası bağlantıların operasyonel koordinasyonu ve koridor hareketliliğinden sorumlu kurumların koordinasyonu.

entegre ödeme

integrated payment

Sistemi sağlayanlar ile hizmet sağlayıcılar arasındaki anlaşmalara dayanarak aynı ödeme aracının farklı hizmetler için kullanılması.

entegre taşımacılık yönetim sistemi

Integrated Transportation Management System (ITMS)

Sistemlerin birlikte çalışabilirliğini artırarak AUS tabanlı sistemler arasında otomatik, gerçek zamanlı bilgi paylaşımını ve kurumlar arasında yönetim faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlama.

entegre trafik yönetimi

integrated traffic management

Trafik yönetim merkezleri sayesinde, trafik ağındaki tüm mevcut sistemler, alt-sistemler ve sensörlerin (dinamik kavşak kontrol sistemleri, akıllı katılım kontrol sistemleri, değişken mesaj işaretleri, sinyalizasyon kavşaklar, CO2/sıcaklık/bluetooth sensörleri vb.) uzaktan kontrol ve kumanda edilebilmesi.

entegre, birleşik

integrated

Farklı altyapı, bilgi sistemleri ve ödeme yapıları ile farklı ulaşım şekillerinin bir araya getirilerek tek, birleşik bir ulaşım sistemi oluşturması.

eşler arası bağlantı protokolü

Peer to Peer (P2P)

Merkezi bir sunucu olmadan iki ya da daha fazla istemci arasında veri paylaşımına imkân veren bir ağ protokolü.

erişilebilir (engelsiz) toplu taşıma

accessible public transport

Toplu taşıma araçlarının ve ilgili alanların engelli vatandaşlara yönelik olarak uyarlanması ile erişilebilirlik açısından eşitlik sağlamayı amaçlayan uygulama.

erişilebilir (engelsiz) trafik sinyalizasyonu

accessible traffic signalisation

Trafik ışıklarının engelli vatandaşlara sağlıklı hizmet verilmesi amacıyla sesli veya titreşimli şekilde yönlendirme ve uyarma içermesini sağlayan sinyalizasyon.

erişilebilir (engelsiz) yaya yolu

accessible pedestrian road

Engelli, yaşlı ve çocukları da kapsayacak şekilde düzenlenmiş yaya yolu.

erişilebilirlik

accessibility

Sunulan ulaştırma hizmetine erişim olanakları göstergesi.

erişilen özellikler

accessed characteristics

Merkezi bir veri tabanı üzerinden erişilen araç ve kullanıcı özellikleri.

erişilen özelliklere göre sınıflandırma

classification by accessed characteristics

Araçla ilgili bilgiye araç dışındaki bir veri tabanı üzerinden erişilerek yapılan sınıflandırma.

erişim kontrolü, erişim koruması

access control, access protection

Erişim haklarının kontrolü ile kişilerin veya araçların kısıtlı alanlara erişiminin kontrolü (bir kaynağa erişimin kısıtlanması).

erişim yönetimi

access management

Yol sistemindeki güvenli ve verimli trafik akışını iyileştirmek için ana yollardaki araç yollarının, orta yolların, refüj açıklıklarının, trafik sinyallerinin ve kavşakların aralıklarının ve tasarımının kontrolü ve düzenlenmesi.

erken kesim

early cut-off

Bir yönde yeşil süresinin kısaltılması.

erken uyarı sistemi

early warning system

Risk altındaki bireylerin, toplulukların ve kuruluşların, zararı veya kaybı azaltmak için uygun şekilde ve yeterli zamanda hazırlanmasını ve hareket etmesini sağlayan, zamanında ve anlamlı uyarı bilgileri üreten, sensörler, olay algılama ve karar alt sistemlerini içeren bilgi iletişim zincirleri sistemi.

ertelenmiş ödeme

deferred payment

Ulaşım hizmetini kullanma ücretinin farklı bir zaman ve yerde, banka, telefon ya da benzin istasyonu gibi başka tahsilat merkezleri aracılığıyla ödenmesi.

eski sistem

legacy system

Eski ancak hala kullanımda olan ulaşım sistemleri, iletişim sistemleri ve kurumsal süreçler.

esnek rota hizmeti

flexible route service

Bir seyahat yönünü takip eden ancak belirli yolculuk taleplerini karşılamak için yol boyunca sapmaya veya yeniden rota belirlemeye izin veren bir toplu taşıma hizmeti.

esnek şerit yönetimi

flexible lane management

Trafiğin akışına ve yoğunluğuna göre şerit yönlerinin değiştirilmesi.

eş modlu ulaşım

co-modal transport

Kaynakların optimal ve sürdürülebilir kullanımına erişmek için tek başına veya diğer modlarla entegre çalışan ulaşım türü.

eş zamanlılık

concurrency

Büyümeyi ve kalkınmayı desteklemek için ihtiyaç duyulan kamu tesislerinin ve hizmetlerinin aynı zamanda mevcut olması ve eş zamanlı kurulması durumu.

eşik, başlangıç

threshold

Ölçüm başlangıç noktası.

etkiler

impacts

Bir ulaştırma projesinin doğrudan (birincil), dolaylı (ikincil) ve kümülatif etkileri.

etkin kırmızı ışık süresi

effective red time

Döngü içinde, araçların dur çizgisini geçmek için kullanmadıkları toplam süre (her bir akış için: etkin yeşil + etkin kırmızı = döngü süresi).

etkin yeşil ışık süresi

effective green time

Başlangıç kayıp ve bitiş kazanç sürelerini hesaba katan, araçların dur çizgisini geçmek için fiilen kullandığı döngü içindeki toplam zaman.

etkinlik

event

Trafiği olumsuz yönde etkileyen yol çalışması, spor etkinliği, gösteri veya festival gibi planlı olay.

etkinlik bilgisi

event information, traffic related event information

Trafik ile ilgili veya trafik durumunu etkileyebilecek önemli olayların bilgisi.

etkinlik ölçüsü

measure of effectiveness

Bir tesis veya hizmetin performansını gösteren nicel parametre.

etkinlik veri kaydedici

event data recorder, black box

Araç performansı ve hareketi hakkında güvenilir ve ilgili bilgileri kaydeden cihaz.

ev ile iş arasında gidip gelmek

commute

Tekrarlayan bir evden işe veya işten eve seyahat.

evrensel kaynak tanımlayıcı

Universal Resource Identifier (URL)

İnternet teknolojileri tarafından kullanılan mantıksal veya fiziksel bir kaynağı tanımlayan karakter dizisi.

evrensel mobil telekomünikasyon sistemi

Universal Mobile Telecommunication System (UMTS)

Hızlı internet erişiminde destek standardı.

evrensel seri veri yolu

Universal Serial Bus (USB)

Cihazlar ile kişisel bilgisayar (PC) veya akıllı telefon gibi bir ana bilgisayar denetleyicisi arasında iletişimi sağlayan ortak bir arabirim.

evrensel tasarım

universal design

Bir ürünün, hizmetin veya sistemin mümkün olan en geniş ölçüde tüm kullanıcılar tarafından kullanılabilir, kullanıcıların yeteneklerinden bağımsız ve özel uyarlamalara ihtiyaç duyulmadan tasarlanması.

eylem planı

action plan

Amaçlar ve ihtiyaçların beyanı için temel oluşturarak koridorları veya koridor bölümlerini oluşturan, kontrollü erişim tesislerinin proje geliştirme süreci için ayrıntılı planlama kılavuzu.

F

fabrika kabul testi

factory acceptance test

Bir sözleşmeyle atıfta bulunan, tedarikçinin tesislerinde gerçekleştirilen ve simüle edilmiş bir çalışma ortamında tedarikçinin, alıcıya bir ürünün, sürecin veya hizmetin gerektiği gibi gerçekleştirdiğini kanıtladığı resmi test.

farkındalık kampanyası

awareness campaign

Trafik sıklıklığı, hava kirliliği veya yol emniyeti gibi öncelikli konulara halkın dikkatini çekmek ve sürdürülebilir ulaşım modlarının kullanımını teşvik etmek için kullanılabilecek bir yaklaşım.

farklı ücretlendirme tablosu

discrete toll scheme

Ücretin, bir kordonu veya köprüyü geçmek, bir alanda bulunmak gibi ücretlendirmeye tabi nesnelerin tanımlanması ile ilgili farklı olaylara dayanarak hesaplandığı ücret şeması.

faýda maliyet analizi

Cost-Benefit Analysis (CBA)

Bir projenin veya ölçümün doğrudan ve dolaylı maliyetlerini ve faydalarını ifade ederek, faydaların ve ekonomik uygulanabilirliğin parasal terimlerle değerlendirilmesine ve ifade edilmesine izin veren analiz.

faýda maliyet oranı

Benefit-Cost Ratio (BCR)

Bir fayda-maliyet analizinin asıl çıktısı; bir fayda-maliyet analizi ile ortaya çıkarılan paranın değerinin veya yatırım getirisinin tahmini. (Fayda-maliyet oranı, dolar cinsinden ifade edilen toplam faydaların bugünkü değerinin, yine dolar cinsinden ifade edilen toplam maliyetlerin bugünkü değerine bölünmesiyle hesaplanmakta).

faz

stage

Belirli trafik akışlarının yeşil olarak verildiği dizinin parçası.

faz kontrolü

stage control

Önceden tanımlanmış fazlara göre trafik sinyallerinin çalışması.

faz planlaması

phase planning

Sinyal fazlarının en optimum şekilde düzenlenme işlemi.

faz süresi

phase duration

Sinyalizasyon sistemlerinde döngüyü oluşturan her bir fazın toplam süresi (yeşil süresi + sarı süresi + kırmızı koruma süresi).

Federal Karayolu İdaresi

Federal Highway Administration (FHWA)

ABD'deki federal yol otoritesi.

Femtocell (Home eNodeB, HeNB)

Femtocell (Home eNodeB, HeNB)

Mobil cihazları; bir operatörün LTE ağına, konut geniş bant bağlantısı aracılığıyla bağlamak için konut veya küçük işletme ortamlarında kullanılan kompakt bir hücresel baz istasyonu. Femtocell; düşük güçlü, küçük bir hücresel baz istasyonu olup hem lisanslı hem de lisanssız bantta çalışabilir ve 10 m ila 100 m arasında ağ hizmeti sağlar.

feribot

ferryboat

Araba ve tren vagonlarını taşıyan deniz taşıtı.

fiber optik iletişim

fiber optic communication

Elektronik sinyalleri ışığa dönüştürerek verileri fiber optik kablolar üzerinden ileten ve bu yolla uzak mesafelere ulaştırılması amaçlanan veri aktarımlarında kullanılan iletişim türü.

filo

fleet

Bir kurum ya da kuruluş tarafından işletilen araç grubu.

filo bakım yönetimi

fleet maintenance management

Araç filosuna ilişkin verinin derleme ve çözümlemesi, bakım planlaması, malzeme planlaması, bakım sağlanması ve değerlendirmesi.

filo gözlemleme

fleet monitoring

Bir filodaki münferit araçlar hakkında konum, yük, zaman çizelgesi uyumluluğu vb. bilgilerin sağlanması.

filo işlemleri kontrolü

fleet operation control

Filo izleme, özel güzergâh kılavuzluğu ve trafik bilgisi, güzergâh tarif ve görevlerin değişimi; sevkiyat veya yolcu alma/teslim etme talimatları; seyahat, mal, araç ve sürücü durumunun izlenmesi; aracın/malın takip edilmesi ve izlenmesi; arıza çözüm desteği.

filo operasyon planlaması ve hazırlığı

fleet operation planning and preparation

Araçların ve sürücülerin programlanması, belgelerin hazırlanması, güncellenmesi, kontrol edilmesi ve aktarılması, görev ataması, yük planlaması, operasyonel rota planlaması, üçüncü taraf bilgilerinin sağlanması.

filo öğrenmesi

fleet learning

Bilgi üretmek, güncellemek ve filoya göndermek amacıyla bir filodaki araçlardan veri toplayarak öğrenme.

filo performans değerlendirmesi

fleet performance evaluation

Bir araç filosu ya da sürücülerin maliyet ve performanslarının izlenerek analiz edilmesi.

filo ticari işlemleri

fleet business transactions

Bir filonun kullanımı ile ilgili ticari soruşturma edinimi, teklif hesaplama ve sunma, sözleşme mutabakatı, faturalama ve ödemeler.

filo yöneticisi

fleet manager

Ulaşım kaynaklarının uzun ve orta vadeli planlamasından sorumlu kişi veya kuruluş.

filo yönetimi

fleet management

Araç filosu ve gerekli personelin operasyonlarının planlanması, gözlemlenmesi, kontrolü ve değerlendirilmesi.

fiziksel görünüm (mimari)

physical view

Uygulayıcılara ve kurumlara önemli arayüzlerin ve ana sistem bileşenlerinin fiziksel bir temsilini (ayrıntılı bir tasarım olmasa da) sağlayan, akıllı ulaşım sistemi mimarisinin bir katmanı.

fiziksel güvenlik

physical security

Yetkisiz personelin (saldırganlar ve hatta kazara izinsiz giriş yapanlar dahil) bir binaya, tesise, kaynağa veya depolanmış bilgilere fiziksel olarak erişmesini önlemek için sağlanan koruma.

fiziksel internet

Physical Internet (PI)

Mevcut lojistik ve tedarik zinciri yönetimi uygulamalarında devrim yaratmak amacıyla Nesnelerin İnterneti (IoT) ve temel performans göstergeleri gibi farklı teknolojilerden ve araştırma alanlarından yararlanan, gelişmekte olan bir lojistik ve tedarik zinciri yönetimi konsepti; dijital interneti, sürdürülebilir, birlikte çalışabilir ve iş birlikçi yük taşımacılığının geliştirilmesi için bir tasarım metaforu olarak uygulayan, gelişmekte olan bir kavram.

fiziksel katman

physical layer

Bilgisayar ağının yedi katmanlı OSI modelinde, fiziksel katman veya katman 1, birinci ve en alttaki katman. Ağ mimarisinde cihazlar arasındaki fiziksel bağlantıyla en yakından ilişkili katman.

fiziksel mimari

physical architecture

Genellikle farklı teknik çözümler için bağımsız olarak çalışan alt sistemleriyle birlikte bir sistemin tüm fiziksel bileşiminin tanımı.

fiziksel nesne

physical object

Akıllı ulaşım sistemini (AUS) ve etrafındaki dış dünya ortamını oluşturan ve AUS işlevselliğini sağlayan sistemler veya cihazlara verilen ad.

fiziksel standart

physical standard

Bir uygulamanın malzeme özelliklerini, çevresel performansını, fiziksel güvenliğini ve diğer yönlerini tanımlayan standart.

Flexray

Flexray

Denetleyici alan açısından (CAN'dan) daha yüksek bant genişliği ve daha soyut hizmetler sağlayan otomotiv ağları için ikinci nesil bir standart. Senkronize bir ağdır ve hataları kontrol etmek için veri yolu koruyucuları kullanır.

fonksiyonel gereklilik

functional requirement

Bir sistemin ne yapması gerektiğini belirten ifadeler bütünü.

fonksiyonel görünüm

functional view

AUS mimarisinde, ulaşım fonksiyonlarını ve süreçler arasındaki veri akışlarını gerçekleştiren tüm süreçler/fonksiyonlar bütünü.

fonksiyonel mimari, mantıksal mimari

functional architecture, logical architecture

Bir sistemin alt bileşenleri ve aralarındaki bilgi akışının mantıksal yapısının tanımı.

FRAME

FRAME

Avrupa Akıllı Ulaşım Sistemleri Çerçeve Mimariisi olarak da bilinen, Avrupa'da akıllı ulaşım sistemlerinin desteklenmesini ve kurulmasını hedefleyen proje. Proje sonucunda ortaya koyulan referans mimari de bu isimle anılmaktadır.

G

gar

station

Demiryoluyla yolculuk edenlerin ihtiyaçlarının geniş ölçüde karşılandığı büyük tren istasyonu.

gece görüş sistemi

night vision systems

Karanlık bir ortamda görüşü iyileştiren sistem.

gecikme (1)

delay, public transport delay

Bir yolcunun deneyimlediği ek seyahat süresi.

gecikme (2)

latency

Bir sistemde yaşanan, kesin tanımlı sisteme ve ölçülen zamana bağlı olan bir zaman gecikmesi ölçüsü.

gecikme süresi

delay time

Belirli bir tesiste serbest trafik akım koşullarına göre fazladan geçen yolculuk süresi ya da bir aracın zaman çizelgesinin gerisinde kaldığı süre.

gecikme tahmini

delay estimation

Serbest akım koşullarındakine göre, trafikte fazladan harcanacak zamanın önceden kestirilmesi.

geçerli koşullar

prevailing conditions

Belirli bir süre boyunca belirli bir tesisteki ilgili geometrik, trafik, kontrol ve çevresel koşulların açıklaması.

geçerlilik

validation

Bir yolculuk belgesinin özel bir yolculuk veya tanımlı bir zaman aralığı için geçerli hale getirilmesi.

geçici ağlar

ad-hoc networks

Herhangi bir kablolu erişim noktası veya yönlendirici kullanmadan iki veya daha fazla bilgisayar arasında ağ bağlantısı kurma işlemi.

geçici sirkülasyon

temporary circulation

Trafik sirkülasyonunda yapılan geçici değişiklikler.

geçiş ağı tasarımı

transit network design

Toplu taşıma güzergâhları yapısının; ulaşım türleri, terminaller, duraklar ve yol uyarlamaları ile birlikte tanımlanması.

geçiş hakkı

right of way

Araç kullananların ve yayaların yolu kullanma sırasındaki öncelik hakkı.

geçiş hızı

transit speed

Ulaşım araçlarının uyması gerektiği hız.

geçiş kesimi

transition zone

Bir şehirden, aşamadan, durumdan veya yerden diğerine geçiş kesimi.

geçiş tespiti

passage detection

Algılama alanında hareketli nesnelerin geçişinin tanınması.

geçiş ücreti

toll

Belli bir yol altyapısının kullanımı için ödenen vergi, harç veya ücret.

geçiş ücreti grubu

toll cluster

Kümeye ait herhangi bir hizmet sağlayıcıyla sözleşmesi olan donanımlı araçlar için birlikte çalışabilirlik sağlayan ortak bir anlaşma kapsamında çalışan ücret planları grubu.

geçiş ücreti planı

toll scheme

Aktörler ve ilişkileri dahil olmak üzere bir geçiş ücreti rejiminin organizasyonel görünümü.

geçiş yapan tren uyarısı

crossing train warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla demiryolu geçidine yaklaşan tren bilgisinin sürücülere verilmesi.

geçiş zamanı

passing time

Zaman çizelgesine göre hareket eden bir aracın bir otobüs durağına veya benzer bir noktaya varışı veya bu noktayı geçiş zamanı.

geçiş zamanı tahmini

passing time estimation

Güzergâh boyunca belirlenen bir noktaya bir aracın varış zamanını tahmin etme.

geçmiş, tarihsel veri

historical data

Daha çok basın bültenleri, günlük dosyalar, finansal raporlar, proje ve ürün belgeleri, e-posta ve diğer iletişim verilerini içeren bir uygulama veya hizmet içerisinde manuel veya otomatik olarak oluşturulan veri türü.

gelen lojistik

inbound logistics

Malların tedarikçilerden ve satıcılardan üretim süreçlerine veya depolama tesislerine taşınmasıyla ilgili lojistik hizmetler.

gelişmiş araç kontrol sistemleri

advanced vehicle control systems

Karayolunda araçların daha güvenli ve enerji verimliliği sağlayacak şekilde hareketini sağlayan araç içi ve harici donanım kontrol sistemleri.

gelişmiş mobil geniş bant

Enhanced Mobile Broadband (eMBB)

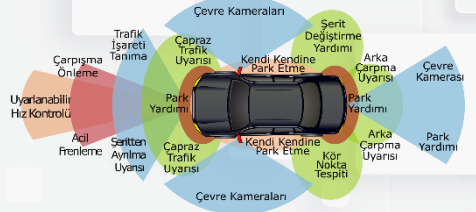
Mobil ağlarda yüksek veri hızları ve geniş kapsama alanı sağlayan bir teknoloji. Yüksek çözünürlüklü video akışı, hızlı veri transferi ve yoğun kullanıcı trafiği gerektiren uygulamalarda performansı artırır. Örneğin, 5G ağları eMBB teknolojisini kullanarak şehir içindeki yüksek hızda internet erişimini ve akıllı ulaşım uygulamalarının veri gereksinimlerini karşılar.

gelişmiş sürücü destek sistemi (ADAS)

Advanced Driver Assistance System

(ADAS)

Araç sürücülerine izleme, uyarı ve frenleme gibi birçok alanda bilgi ve sürüş desteği vererek araç ve yol güvenliğini artırmayı amaçlayan sistem.

gelişmiş şifreleme standardı

Advanced Encryption Standard (AES)

Gelişmiş şifreleme standardı.

gelişmiş toplu taşıma sistemi

advanced public transportation system

Toplu taşıma araçlarının gerçek zamanlı olarak takibinin yapıldığı toplu taşımayı kullanan yolculara gerçek zamanlı ulaşım bilgilerin verildiği sistem.

gelişmiş trafik yönetim sistemi

advanced traffic management system

Gerçek zamanlı bilgi toplama, işleme, analiz etme ve son kullanıcılara, ilgili kurumlara ve paydaşlara dağıtma yoluyla karayolu trafiğini yönetmek için entegre bir çözüm.

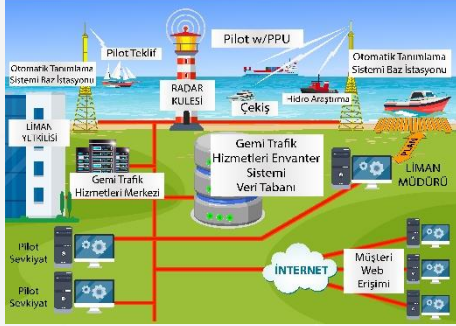
gelişmiş yolcu bilgi sistemi

advanced traveller information systems

Yolcuların bir başlangıç konumundan istedikleri yere taşınmasına yardımcı olmak için bilgi edinen, analiz eden ve sunan sistem.

Gemi Trafik Hizmetleri (GTH) Vessel Traffic Service (VTS)

Sevir emniyeti ve güvenliğini artırmak ve çevreyi korumak için oluşturulmuş gemi trafik hizmetleri.

genel veri koruma yönetmeliği General Data Protection Regulation (GDPR)

Genel veri koruma yönetmeliği (Avrupa Birliği) 2016/679 (GDPR). Avrupa Birliği içindeki bireyler için veri korumasını güvence altına almayı ve uyumlu hale getirmeyi amaçlayan bir düzenleme.

genelleştirilmiş paket radyo hizmeti Generalised Packet Radio Service (GPRS)

Kablosuz ve hücresel ağ iletişim hizmetleri için 2G ve 3G hücresel haberleşme ağında kullanılan bir paket anahtarlama protokolü.

geniş alan ağı Wide Area Network (WAN)

Farklı lokasyonlardaki bilgisayar veya ağ kaynakları ya da yerel alan ağlarının birbirine bağlanması ile oluşturulan ağ.

geniş bant broadband

Geleneksel elektronik haberleşme şebekelerinden yeni nesil şebekelere geçişle birlikte daha yüksek bant genişlikleri üzerinden yüksek hızlarda yüksek kapasiteli verileri iletim teknolojisi.

genişleyebilirlik extensibility

Çok az olacak şekilde veya hiç tasarım değişikliği olmadan işlevsellik veya özellikler ekleme veya değiştirme yeteneği.

geometrik gecikme geometric delay

Diğer gecikme türlerinden bağımsız olarak, bir kavşakta kavşağın şeklinden, geometrik tasarımından kaynaklanan fazladan geçen yolculuk süresi.

geometrik koşullar geometric conditions

Şerit sayısı ve genişliği, kademesi, şerit kullanımı ve sürüş yolu dahil olmak üzere belirli bir tesiste ilgili geometrik özelliklerin açıklaması.

gerçek olmayan çok şeritli ödeme istasyonu

pseudo multi-lane payment station

Yol işaretleri ile şerit değiştirmenin yasaklandığı yerlerde ücretin elektronik olarak toplanabildiği ödeme istasyonu.

gerçek zamanlı bilgi real-time information

Gerçek zamanlı olarak kaynağında üretilip eş zamanlı olarak ilgili kaynağa gönderilen ve kayıt altına alınan veri türü.

gerçek zamanlı harita paylaşımı real-time map sharing

Rota, tahmini varış zamanı ve gerçek zamanlı konum bilgileri gibi seyahat bilgilerinin anlık ve konumsal olarak paylaşılması.

gerçek zamanlı istihbarat sistemi real-time intelligence system

İstihbarat sistemlerinin ve veri tabanlarının anlık olarak değerlendirilmesi de dahil olmak üzere sosyal medya, güvenlik kameraları ve diğer kaynaklardan derlenmiş verilerin konsolidasyonu ile kolluk kuvvetlerinin canlı operasyonlar, günlük işlemler ya da araştırma çalışmalarını destekleyen sistem.

gerçek zamanlı izleme real-time monitoring

Elde edilen bilgilerin kullanıcılar tarafından gerçek zamanlı olarak takip edilebilmesi.

gerçek zamanlı seyahat bilgisi Real Time Travel Information (RTTI)

Gerçek zamanlı seyahat bilgisi.

gerçek zamanlı trafik yönetimi real-time traffic management

Ulaşım ağındaki anlık durumların üstesinden gelmede kullanılan eşgüdümlü önlemler.

gerçek zamanlı veri paylaşımı real-time data sharing

Gerçek zamanlı olarak kaynağında üretilip eş zamanlı olarak ilgili kaynağa gönderilen ve kayıt altına alınan ve paylaşılabilen veri.

gerçek zamanlı video paylaşımı real-time video sharing

Harita sunucuları üzerinde araçlardan sürekli gelen resim ve video ile güncellenen haritaların araçlarla paylaşılması.

gerçek zamanlı yolcu bilgilendirme Real-Time Passenger Information (RTPI)

Yolculuk süresi, yol durumu, konaklama alanları vb. gibi yol bilgilerinin kullanıcılara ekranlar vasıtasıyla gerçek zamanlı olarak aktarılması.

geri sayım sinyali countdown signal

Geriye kalan yeşil ışık veya kırmızı ışık süresini gösteren sinyal.

giden lojistik
out-bound logistics

Malların üretim süreçlerinden veya depolama tesislerinden tedarikçilere ve satıcılara taşınmasıyla ilgili lojistik hizmetler.

gidiş-dönüş süresi
circulation time, round trip time

Bir aracın planlanmış rotadaki görevini tamamlayarak başladığı noktaya geri gelene kadar geçen zaman aralığı.

giriş süresi
entering time

Kavşağa giren bir aracın dur çizgisinden çakışma alanına girinceye kadar ihtiyaç duyduğu süre.

gizli darboğaz
hidden bottleneck

Verimin kapasiteden daha az olduğu darboğaz.

gizli talep, indüklenen talep, uyarılmış talep
latent demand, induced demand, hidden demand

Gözlenemeyen ulaşım talebi; örneğin kapasite kısıtlandığında.

gizlilik
confidentiality

Bilginin sadece yetkilendirilmiş kişiler, varlıklar veya işlemler tarafından ulaşılabilceğinin güvencesi.

gölge modu
shadow mode

Gelecekteki işlemleri geliştirmek için veri toplandığında, otonom bir aracın sürüş modu.

gölge otoyol ücretlendirmesi
shadow tolling

Yol kullanıcılarından ücret almak yerine, yolun gerçekteki kullanım durumu dikkate alınarak oluşan maliyetler için kamu fonlarından yol işletmecisine geri ödeme yapılması.

gönderi tahsisi
shipment assignment

Gönderilerin belirli rotalara ya da araçlara atanması.

gönderi, konsinye
shipment, consignment

Aynı irsaliye veya paket listesi altında taşınan mallar.

gönüllü hız sınırlama
voluntary speed limiting

Referans hız dikkate alınarak araç hızının otomatik kontrol edilebildiği, fakat sürücüyü sistemi kapatma, göz ardı etme veya müdahaleyi reddetme seçenekleri sunan sistem.

göreceli konum hesaplama
relative position determination

Diğer araç ve nesnelerin konum bilgilerinden yararlanarak kendi konumunun hesaplanması ve değerlendirilmesi.

görev aktarımı

tasks offloading

Yoğun işlem gerektiren görevlerin, kaynak açısından daha zengin olan farklı bir dış platforma aktarılmasıdır. Kısmi veya tam görev aktarma işlemi genellikle kaynak yoğun ve gecikmeye duyarlı uygulamaları daha hızlı hale getirmek için yapılmaktadır.

görüntü işleme

image processing

Bilgisayar tabanlı görüntü analizi.

görüntülerden insan davranışı tespiti

detection of human behavior from images

İnsan hareketlerinin görüntülerde etiketlenmesi (ilgili eylem sınıfları vb.) sonucunda yapılan davranış tespiti.

görünüm

view

Bir modelin parçası olarak şema ve metin yoluyla gerçekleştirilen ilgili bir dizi ilişkinin perspektifinden sistemin bir temsili.

görüş artırma

vision enhancement

Araç sürücüsünün görüşünün kısıtlandığı durumlarda, görüş düzeyini arttıran yöntemler.

görüş iyileştirme

vision improvement

Sürücüye görsel bilgi sağlayarak normal altı görüş koşullarında otonom yollarla sürüş sahnesinde görüşün iyileştirilmesi.

görüş koşullarını izleme

monitoring vision conditions

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak; karayollarında görüş uzaklığı ve netliği koşulları hakkında veri toplama ve değerlendirme.

gösterge ekranı

dashboard

Belirli bir hedef veya iş süreciyle ilgili temel performans göstergelerinin genellikle bir bakışta görünümünü sağlayan bir tür grafik kullanıcı arayüzü.

gözetimli otoyol

managed motorway

Trafik akışının kalitesini artırmak için farklı trafik yönetimi önlemlerinin kullanıldığı otoyol.

gözlemleme

monitoring

Bir olayla ilgili veri toplama ve durum değerlendirmesi yapılması.

grafik kullanıcı arayüzü

Graphical User Interface (GUI)

Bilgisayarlarda işletilen komutlar ve bunların çıktıları yerine simgeler, pencereler, düğmeler ve panellerin tümünü ifade etmek için kullanılan genel ad.

gri liste

grey list

Düzenleyen kuruluş tarafından mali durumu değerlendirilmekte olan, düzenlenmiş sözleşmeleri veya ilgili ödeme yöntemlerini içeren liste bölümü.

GSM-R

Global System for Mobile

Communications-Railway (GSM-R)

Demiryolu için küresel mobil iletişim sistemi.

gün 1 ve gün 1.5 hizmetleri

day 1 and day 1.5 services

Nispeten olgun ve yakında olgunlaşacak K-AUS hizmetlerine atıfta bulunmak için kullanılan, endüstri tarafından desteklenen ve Avrupa Komisyonu tarafından benimsenen hizmetler.

gürültü gözlemleme

noise monitoring

Anlık trafik gürültüsü verilerinin toplanması ve değerlendirilmesi.

güvenilir nesne

trusted object, trust object

Karşılıklı güveni sağlamak için varlıklar arasında değiş tokuş edilen bilgi nesnesi.

güvenilir üçüncü taraf

Trusted Third Party (TTP)

Kriptografide güvenilir bir üçüncü taraf, her ikisi de üçüncü tarafa güvenen iki taraf arasındaki etkileşimi kolaylaştıran aracı şahıs, kuruluş.

güvenilirlik

reliability

Bir cihazın veya sistemin, belirli bir süre veya döngü sayısı için belirli kullanım koşulları altında amaçlanan işlevini yerine getirme yeteneği.

güvenli duruş

safe stop, blind stop

Otonom aracın kritik bir hatadan sonra emniyet şeridi veya benzeri bir yerde durması.

güvenli kimlik bilgisi yönetim sistemi

Secure Credential Management System (SCMS)

Bağlantılı araç teknolojilerinde dijital kimliklerin güvenli bir şekilde yönetimini sağlayan bir sistem. Araçlar ve altyapı arasında güvenli iletişim için dijital sertifikaları yönetir. Sahte mesajları engelleyerek araç güvenliğini artırır.

güvenli mod, geri çekilme modu

safe mode, fall back mode

Kritik bir hata oluştuğunda ve sürücü yanıt vermediğinde, otonom araç modu değişimi.

güvenli rota belirleme

safe route determination

Güvenli gidiş yolunun; yol sınırlamaları, sabit ve hareketli nesneler bakımından sürekli olarak değerlendirilmesi.

güvenli uygulama modülü

secure application module

Kriptografik işlevleri güvenli bir şekilde yürüten ve anahtarları depolayan fiziksel modül.

güvenli veri iletimi

secure data transmission

Gizli veya hassas verilerin aktarımını şifrelemeyle korumak için SSL, HTTPS, gibi kriptografik protokoller kullanılarak gerçekleştirilen iletim.

güvenlik
security

Başkalarının neden olabileceği olası zararlar karşı dirençlilik veya özgürlük.

güvenlik açığı, zafiyet
vulnerability

Siber uzayda yer alan varlıkların herhangi bir siber tehdit tarafından kullanılabilecek zayıflıkları.

güvenlik tehdidi
security threat

Bir sistemin güvenliğini ihlal etmek için olası eylem veya yöntem.

güzergâh bilgisi
route information

Bir rota boyunca yolların ve tesislerin özelliklerine ilişkin bilgiler.

güzergâh değiştirme
route diversion

Geçici bir alternatif rota hakkındaki bilgilere göre tüm veya belirli araç kategorileri için trafik yönünün değiştirilmesi.

güzergâh hesabı
route computation

Önceden tanımlanmış kriterlere göre ilgili rotaların hesaplanması.

güzergâh optimizasyonu
route optimisation

Önceden tanımlanmış kriterlere göre en uygun rotanın hesaplanması.

güzergâh rehberi, yönlendirme
route guidance, routing

Seçilen kriterlere göre hedefe gidilecek rotayla ilgili bilgi.

güzergâh saptırma
diversion route

Bütün taşıtların ya da belirli taşıt sınıflarının geçici olarak alternatif yollara yönlendirilmeleri.

güzergâh tarifi
route description

Seçilen güzergâhın sürücü veya yolcuya tarif edilmesi.

güzergâh tavsiyesi
route advice

İzlenecek rotayla ilgili tavsiye.

güzergâh, rota
route

Tanımlanmış birbirlerine bağlantılı yol kesimlerinin bütünü.

H

hacim (araç)

volume (vehicle)

Gün gibi birim zamanda belirli bir kilometrelik yoldan fiilen geçen araçların sayısı. (ayrıca toplu taşıma veya bisiklet / yaya yollarına da uygulanabilir.)

Hacim-Kapasite (H/K) oranı

Volume-Capacity (V/C) ratio

Bir ulaşım tesisindeki akış hacminin kapasiteye oranı.

hafif elektrikli araç

Light Electric Vehicle (LEV)

Pil veya yakıt hücresi gibi bir enerji depolama cihazı kullanan, iki veya üç tekerleği olan ve tipik olarak 100 kg'dan daha hafif olan bir elektrik motoru tarafından hareket ettirilen kara aracı. Çoğu hafif elektrikli araç, elektrikli bisiklettir.

hafif hibrit

mild hybrid

Tam hibritlerin aksine, yalnızca benzinli motora yardımcı olmak üzere kullanılan küçük bir elektrik motoruna sahip araç.

hareket algılama

motion detection

Algılama bölgesi içinde hareket eden nesnelerin tanınması.

hareket halinde ağırlık ölçüm sistemi

Weigh In Motion System (WIMS)

Hareketli bir ticari bir aracın, durmasını gerektirmeden, dinamik lastik kuvvetlerini ölçmek ve ardından karşılık gelen statik ağırlığı tahmin etmek için araçları ve diğer teknolojileri kullanarak ağırlığını belirleyen sistem.

hareket halinde ağırlık ölçümü

Weigh In Motion (WIM)

Hareket halindeki aracın aks ağırlığının ölçümü.

hareket programı

timetable, schedule

Toplu taşıma hizmetlerinin takvimlendirilmiş kalkışlarının, varışlarının, geçiş zamanlarının listesi.

hareketli araç verisi

floating car data

Sabit bir cihaz veya gözlemci tarafından sabit bir yerde toplanan geleneksel trafik verilerinin aksine, doğrudan trafik akışı içinde bulunan bir taşıt üzerinde toplanan trafik verileri.

hareketli gözler

animated eyes

Yol kullanıcılarına geçişlerde ilgili yönlere bakmalarını tavsiye eden sinyal.

hareketliliğin interneti

Internet of Mobility (IoM)

Hareketliliği teşvik etmek, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamak ve toplu taşımayı optimize etmek için bağlantılı, hareketlilik sistemine daha kapsayıcı bir erişimle birlikte açık ve güvenli bir ağ.

hareketlilik

mobility

Özgürce hareket edebilme yeteneği. İnsanları, malları ve hizmetleri hareket ettirme yeteneği ve kolaylığı.

hareketlilik endeksi

mobility index

Bir sistemin kullanıcılarının hareketlilik yeteneğini ortaya koyan indeks.

hareketlilik performans ölçümü

mobility performance measure

Hareketliliğin dört boyutundan biri (miktar, kalite, erişilebilirlik, kullanım) hakkında nicel olarak bir şeyi tanımlayan ölçüm.

hareketlilik veri tanımlaması

Mobility Data Specification (MDS)

Hareketlilik hizmeti verenler ile belediye gibi kurumlar arasında veri alışverişine yarayan, API'lerden oluşmuş ve kurumların hareketlilik verisini sayısal olarak tek bir formatta analiz etmesine olanak sağlayan standart.

hareketlilik yönetimi

mobility management

Ulaşım talebinin ve trafik akışlarının (insanlar, araçlar ve yükler) ya ulaşım müşterilerinin motivasyonu, eğitimi, bilgisi, kanunlar, vergi sistemi, yaptırım, fiziksel planlamayla ya da trafik yönetimi ile yönetilmesi.

Hareketsiz kalma süresi, boşa kalma süresi

stop time, idle time

Yol veya trafik koşulları nedeniyle bir aracın hareketsiz durduğu veya belirli bir hızın altında hareket halinde olduğu süre.

harici destekli hız ayarı

externally assisted speed adaptation

Araç içi yerleşik ve yol kenarı donanımlarının birlikte kullanılmasıyla hız ayarının otomatik olarak yapılması.

harici destekli konumlandırma, harici destekli konum belirleme

externally assisted positioning, externally assisted position determination

Yer tabanlı sistemlerle iletişime dayalı olarak bir aracın coğrafi konumunun belirlenmesi.

harici hız kontrolü

external speed control

Sürüş hızını kontrol etmek için harici önlemlerin uygulanması.

harita eşleştirme

map matching

Bir taşıtın coğrafi koordinatlarının haritanın yol ağına uygulanmasıyla sayısal yol haritası üzerinde aracın konumlandırılması.

harita güncelleme

map update

Bir dijital haritaya yeni veya düzeltilmiş bilgilerin eklenmesi.

harita sunucusu

digital map server

Mekânsal verileri ve etkileşimli haritalama uygulamalarını internette yayınlamak için açık kaynak platformu.

harita verisi

map data

Kooperatif bir sürüşte kavşak konumu, ilgili yol bilgisi, şeritlerde kısıtlama dahil olmak üzere coğrafi ve yol bilgilerini sağlayan bilgiler.

hassas konumlandırma

precise positioning

İyi koşullar altında birkaç santimetre kadar küçük hatalarla çok hassas konumları hesaplayan küresel bir navigasyon uydu sistemi konumlandırma yöntemi.

hava durumu bilgileri, meteorolojik

bilgiler

weather information, meteorological information

Mevcut veya tahmini hava durumu hakkında bilgiler.

hava taksi

air taxi

Talep üzerine tarifeli uçuşlara kıyasla daha kısa uçuşlar yapan küçük bir ticari uçak.

havacılık

aviation

Ücret karşılığı veya kiralama yolu ile yapılan tarifeli ve tarifesiz insan ve yük taşıma için yapılan tüm hava taşımacılık faaliyetleri.

hayalet sürücü uyarısı

ghost driver warning, wrong way driving warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla ters yönde ilerleyen araç sürüşü hakkında yakındaki sürücülere bilgi verilmesi.

hayvan uyarısı

animal warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla yoldan karşıya geçen veya yoldaki hayvan hakkında sürücülere bilgi verilmesi.

hedef

target

Bir faaliyetin amaçlarını ve hedeflerini yansıtan, istenen performans düzeyini temsil eden bir performans ölçüsü değeri.

hedef, varış yeri

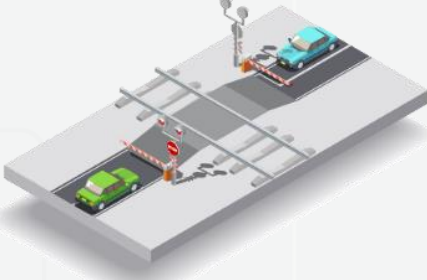
destination

Bir yolculukta yolculuğun bittiği nokta.

hemzemin geçit

railroad crossing

Üzerinden araç ve/veya yaya geçişlerinin yapıldığı bariyerli veya bariyersiz demiryolu hattı bölümü.

hepsi kırmızı bekleme safhası

all red rest stage

Tüm sinyal gruplarının kırmızı yandığı bekleme durumu.

hepsi kırmızı süresi

all red time

Tüm çakışan sinyal grupları kırmızı yandığında yeşil ışıklar arasındaki sürenin bir kısmı.

her gün işe gidip dönen kimse

commuter

Ev ile iş veya okul arasında düzenli olarak seyahat eden kişi.

hesap verilebilirlik

accountability

Sorumlu olma olgusu veya durumu; sorumluluk.

hız

speed

Birim zaman başına katedilen mesafe olarak ifade edilen hareket hızı.

hız denetimi

speed enforcement

Araç hızının ölçümü ve aracın hız sınırını aşması durumunda gerekli cezai işlemlerin elektronik olarak yapılması.

hız günlüğü

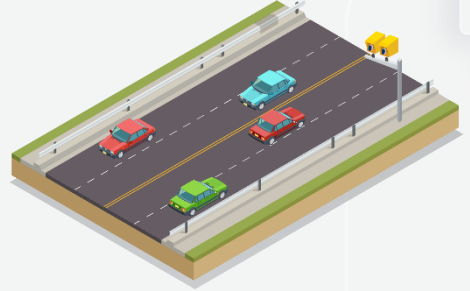
speed logging, speed registration, speed recording

Araç hızının, istatistiksel veya denetim amacıyla araç içi yerleşik üniteye sürekli olarak kaydedilmesi ve depolanması.

hız kamerası

speed camera, safety camera, speed enforcement camera

Aşırı hız yapıldığına ilişkin güvenilir kanıt sunan kamera sistemi.

hız kontrolü

cruise control

Sürücünün belirlediği seviyede otomatik hız sabitleme veya sabitleyici.

hız sınırı

speed limit

Belirli bir yol kesiminde araç türlerine göre izin verilen en yüksek hız.

hızın izlenmesi

monitoring of speeding

Bir aracın hızının belirli bir seviyeyi aşıp aşmadığını izleme.

hızlı hat

rapid line

Demiryolu ulaşımında 160-250 km/s arasında hız yapılan hat.

hızlı şarj

fast charging

Şehir içinde ve uzun mesafeli yolculuklarda yolda şarj için güç sunan şarj noktası.

hızlı taşıma

rapid transit

Tüm modlardan tamamen ayrı çalışan demiryolu veya otobüs toplu taşıma hizmeti.

hibrit elektrikli araç

Hybrid Electric Vehicle (HEV)

Aracı hareket ettirmek için benzinli veya dizel motorun elektrik motoruyla birlikte çalıştığı, birden fazla enerji kaynağı kullanan, daha az yakıt tüketmesini sağlayarak sadece yakıt kullanan geleneksel motorlara kıyasla daha iyi yakıt verimliliği sağlayan araç.

hiper döngü

hyperloop

Bitişik vakumlu tüpler içerisinde çok yüksek hızda hareket imkânı sunan kapsüllü bir araç ile taşıma modu.

hizmet bilgileri, seyahat hizmetleri

bilgileri, sarı sayfalar bilgileri

service information, travel services

information, yellow pages information

Dinlenme alanları, benzin istasyonları, oteller ve restoranlar gibi hizmet tesisleri hakkında bilgiler.

hizmet olarak bisiklet

Bike as a Service (BaaS)

Bakım hizmeti ve sigortanın tam bir servis paketi olarak sunulduğu, kullanıcıların bisikletleri sanki kendi bisikletleri gibi daha uzun süre kullanabildikleri, hizmet olarak her şey (XaaS) yaklaşımının genişletilmiş hali.

hizmet olarak her şey

X as a Service (XaaS)

Bulut bilişim sistemlerinde her şeyin bir hizmet sunumu olarak kabul edildiği yapı.

hizmet olarak teslimat

Delivery as a Service (DaaS)

Talebe bağlı ekonomide, müşteri beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda hizmet odaklı teslimat ve iş süreçleri.

hizmet paketi

service package

Ulaşımın tüm ihtiyaçlarını karşılamak için, mimarının gereksinim duyduğu tüm katmanları fonksiyonel, fiziksel, kurumsal, iletişim vb. standartlarını, ulaşım ihtiyaçları ve gereksinimlerini ve veri güvenlik isterlerini içeren AUS mimarisi paketi.

hizmet sağlayıcı

service provider

Hizmetlerin geliştirilmesinde ve sunumunda görevli olan yerel yönetim, merkezi yönetim ya da özel sektör kuruluşu.

hizmet seviyesi anlaşması

Service Level Agreement (SLA)

Bir hizmet sağlayıcısı ile müşteri arasındaki taahhüt.

hizmet seviyesi, trafik akım kalitesi

Level of Service (LoS), traffic flow quality

Hız, yolculuk süresi, hareket serbestliği, trafik yol kesintileri, konfor ve kolaylık gibi hizmet özellikleri açısından trafik akımının operasyonel koşullarının kalitesinin ölçümü.

hizmet sürekliliği

continuity of service

Bir hizmetin idari veya teknik sınırlar üzerinde sürekli kapsanması.

homologasyon

homologation

Araç üreticilerinin ürünlerinin pazara girebilmesi için yasal mevzuata, standartlara ve direktiflere uygunluğunun tescili için yapılan onay süreci.

hücresele

cellular

3G, 4G, 5G, 6G mobil iletişim. IMT spektrum bantlarında uzun menzilli iletişim.

hücresele ağ üzerinden araçtan her şeye

Cellular Vehicle-to-Everything (C-V2X)

Hücresele sistemler üzerinden düşük gecikmeli olarak araçtan araca (V2V), araçtan yol kenarındaki altyapıya (V2I), araçtan yayaya (V2P), kısaca araçtan her şeye (V2X) iletişim için tasarlanmış birleşik bir bağlantı platformu.

hücresele haberleşme

cellular communications

Mobil telekomünikasyon sistemlerinde hücre adı verilen küçük alanlar içinde kablosuz iletişim sağlama yöntemi. Bu sistem, 3G, 4G, 5G ve ötesi mobil iletişim teknolojilerini kapsar.

hücresele iletişim için küresel sistem

(GSM)

Global System for Mobile

Communications (GSM)

Dijital mobil iletişim için geliştirilmiş bir standarttır. GSM, telefon görüşmeleri, kısa mesajlar ve veri transferi gibi hizmetleri sağlayarak, mobil ağlarda güvenli ve verimli iletişim sağlar. Örneğin, GSM teknolojisi, bir cep telefonunun farklı ağlar arasında veri iletişimini ve uluslararası dolaşımı mümkün kılar.

Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli *Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)*

Her düzeydeki hükümetlere iklim politikaları geliştirmek ve kullanabilecekleri bilimsel bilgileri sağlamak için kurulan Birleşmiş Milletler veya Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) hükümetlerinin üyesi olduğu Birleşmiş Milletler organizasyonu.

IEEE 1609.X

IEEE 1609.X

IEEE tarafından WAVE ağları için geliştirilen ve IEEE 1609 başlığı altında tanımlanmış standartlar bütünü.

IEEE 802.11

IEEE 802.11

IEEE 802 yerel alan ağı (LAN) teknik standartlar setinin bir parçasıdır ve kablosuz yerel alan ağı (WLAN) bilgisayar haberleşmesini uygulamak için ortam erişim kontrolü (MAC) ve fiziksel katman (PHY) protokolleri setini belirtir.

IEEE 802.11bd

IEEE 802.11bd

IEEE 802.11-2020 standardının bir parçası haline gelen ve ITS-G5 ETSI standartları seti için erişim katmanı temeli olan mevcut IEEE 802.11p değişikliğinin evrimsel iyileştirmesi. Evrimsel doğası sayesinde IEEE 802.11p tabanlı sistemlerden yumuşak ve kademeli bir geçişe izin verir; bu yeni standardın temel gereksinimleri, bir arada bulunma ve geriye dönük uyumluluktur. Mevcut IEEE 802.11p ve yeni IEEE 802.11bd (NGV, Next Generation V2X) istasyonlarının birlikte çalışmasına, otomotiv WLAN standardının iyileştirilmesine, kanallarda ve kanallar arasında sorunsuz çalışabilirliğe izin verir.

IEEE 802.11p

IEEE 802.11p

Araç iletişim sistemlerine kablosuz erişim özelliğini eklemek için IEEE 802.11 standardında yapılmış değişiklikler sonucunda oluşturulmuş protokol. Otomotiv ve AUS uygulamalarını desteklemek için özel olarak tasarlanmış kısa mesafeli WLAN iletişimini kapsamaktadır.

ITS4US

ITS Transportation for All of US

Temel hizmetlere erişimde genellikle daha büyük zorluklarla karşılaşan yetersiz hizmet alan topluluklar için daha verimli, uygun maliyetli ve erişilebilir ulaşım seçenekleri sağlamanın yollarını belirlemek için ITS JPO liderliğinde yürütülen program.

i

icra operatörü

enforcement operator

Kullanıcılara cezai yaptırım gerçekleştiren kuruluş.

idari tünel yetkilisi

administrative tunnel authority

Bir tünelin emniyetinin tüm yönlerinin sağlanmasından sorumlu olan, kurallara ve düzenlemelere uyumu sağlamak için gerekli adımları atan ulusal, bölgesel veya yerel otorite.

ihlal eden kimse

violator

Yasaları, düzenlemeleri veya kuralları hiçe sayan kullanıcı.

ihtiyaç (ana plan)

need (master plan)

Kabul edilen ve benimsenen standartlara ve diğer varsayımlara (örneğin arazi kullanımına) dayalı olarak belirlenen ve ana planda belirtilen bir hareketlilik iyileştirmesi talebi.

ikilem bölgesi

dilemma zone

Sürücülerin sarı ışığı gördüklerinde duramayıp kırmızı ışık yanarken durma çizgisini geçmeye mecbur kaldıkları yol kesimi.

ikincil sinyal çakışması

secondary signal conflict

Aynı anda yeşil ışık yakılmasına izin verilen iki trafik akışı arasındaki çakışma.

ileride trafik sıkışıklığı uyarısı

Traffic Jam Ahead Warning (TJW)

Hız ve zamanı hesaplayarak yol güzergâhı üzerinde ani trafik sıkışıklığı ile oluşabilecek potansiyel bir kazayı önlemek üzere sürücüyü uyarın sistem.

ilgi noktası bilgisi

point of interest information, POI information

Yol boyunca yerel hizmetler ve tesisler hakkında araç üstü donanım aracılığıyla sürücülere bilgi verilmesi.

ilişkisel veri tabanı yönetim sistemi

relational database management system

Verilerin satır ve sütunlardan oluşan tablolarda tutulduğu, tabloların da kendi aralarında belli alanlarla ilişkilendirildiği veri depolama sistemi.

ilk mil ve son mil

first mile and last mile

Bir yolculuğun başlangıç ve bitişi.

iltisak hattı

branch line

Gerek istasyon dahilindeki hatlardan gerekse ana hattan ayrılmak suretiyle gerçek ve tüzel şahıs arzilerine yapılmış demiryolu bağlantı hattı.

indir bindir ve devam et

kiss and ride

Özel araç yolcusunun seyahatin bir bölümüne toplu taşıma ile devam etmesi. Örneğin; kişinin tanıdığının aracıyla toplu taşıma durağına kadar gelip inmesi ve seyahatine toplu taşıma ile devam etmesi.

indirim

discount

Normal veya liste fiyatından yapılan kesinti gibi bir şeyin brüt tutarından veya değerinden yapılan kesinti.

İngiliz Standartlar Enstitüsü

British Standards Institute (BSI)

İngiliz Standartlar Enstitüsü

İngiltere Ulaştırma Bakanlığı

Department for Transport (DfT)

Ulaştırma Dairesi (Birleşik Krallık)

insan makine arayüzü

human Machine Interface (HMI)

Bir kişiyi bir makineye, sisteme veya cihaza bağlayan bir kullanıcı arayüzü veya kontrol paneli.

insan-makine etkileşimi

human-machine interaction, man-machine interaction

İnsan performansı üzerinde olası etkilere sahip insan ile sistem arasında gerçekleşen çift yönlü iletişim.

İnsansız Hava Aracı (İHA)

Unmanned Aerial Vehicle (UAV)

Temel olarak sensörler, GPS modülü, yüksek çözünürlüklü kameralar, algılayıcılar ve benzeri bileşenlerden oluşan yazılımsal olarak uzaktan kontrol edilebilen hava araçları.

İnsansız kara aracı

Unmanned Ground Vehicle (UGV)

Ticari, endüstriyel özel amaçlı iç ve dış ortam insansız kara araçlarıdır.

İntermodal mal taşımacılığı, intermodal yük taşımacılığı

intermodal goods transport, intermodal freight transport

Malların tek ve aynı taşıma biriminde birbirini takip eden farklı taşıma modları ile taşınması.

İntermodalite

intermodality

Yolculara kesintisiz bir yolculuk sunmak amacıyla birden fazla ulaşım modu (örneğin yürüme, tren, otobüs) ile yapılan tek bir yolculuğun verimliliği ve çekiciliğini geliştirme. (farklı ulaşım hizmetlerinin uyumlu hale getirilmesi, P&R gibi farklı ulaşım modları arasında organize bağlantıların oluşturulması yoluyla entegre taşıma sistemlerinin oluşturulmasını gerektirir.)

İnternet alan adı sistemi

Domain Name System (DNS)

Ana bilgisayar adlarının, alan adlarının ve diğer adların İnternet Protokolü (IP) adreslerine eşlenmesi için kullanılan internet protokolü.

İnternet aracılığıyla araç çağırma ride-hailing

Taksi benzeri hizmetlerin akıllı telefon uygulamaları gibi teknolojiler kullanılarak özel sürücüler tarafından sağlandığı, rezervasyon ve ödemenin çevrimiçi olarak yapıldığı model.

İnternet güvenliği protokolü

Internet Protocol Security (IPsec)

Bir IP ağı üzerinden veri iletişiminin bütünlüğünü, gizliliğini ve kimlik doğrulamasını sağlamak için geliştirilmiş bir protokoller paketi.

İnternet ödemesi

internet payment

Bir web sitesinden güvenli çevrimiçi ödeme kullanarak yapılan ödeme.

İnternet protokolü sürüm 4

Internet Protocol version 4 (IPv4)

Veri paketlerinin internet üzerinden iletimini sağlayan bir protokol. Her cihaza benzersiz bir IP adresi atar ve verilerin doğru şekilde yönlendirilmesini sağlar. Bu protokol, 32-bit adresleme kullanarak yaklaşık 4.3 milyar benzersiz IP adresi sağlar.

internet protokolü sürüm 6

Internet Protocol version 6 (IPv6)

Veri paketlerinin internet üzerinden iletimini sağlayan ve IPv4'ün yerini almak üzere geliştirilmiş protokol. 128-bit adresleme kullanarak çok daha geniş bir IP adresi alanı sunar, bu da milyarlarca cihazın internete bağlanmasını sağlar. Ayrıca daha iyi güvenlik, veri paketlerinin daha verimli yönlendirilmesi ve ağ yapılandırma süreçlerini geliştiren özellikler içerir.

istatistiksel hız tavsiyesi

statistical speed advice

Referans hız ile ilgili sürücüyü hızını ayarlaması için sağlanan istatistiksel geri bildirim.

istisna işleme

exception handling

Normal prosedürlerin uygulanmadığı durumların ele alınması; örneğin kural ihlali veya sistem hatası nedeniyle.

iş birliği

cooperation, collaboration

İlgili tarafların ortak bir hedef için birlikte çalışması.

iş zekâsı

business intelligence

Çevrimiçi analitik işleme (OLAP), raporlama, tahmine dayalı analitik, veri ve metin madenciliği, kıyaslama gibi fonksiyonlar aracılığıyla daha etkili karar verme, stratejik operasyonel içgörüler oluşturarak ürünler ve birimler için dahili olarak yapılandırılmış verilerin güncel, tarihsel ve öngörülü olarak görünümünü sağlayan yaklaşım.

işletim seviyesi anlaşması

Operational Level Agreement (OLA)

Operasyonel düzeyde bir anlaşma olup bir hizmet düzeyi anlaşmasını desteklemek için birbirine bağlı ilişkiler.

işletmeci

operator

Bir sistemin işletilmesinden sorumlu organizasyon.

itici güç

propulsion

Bir nesneyi hareket ettirmek için üretilen itme kuvveti.

izin sahibi

concession holder

İlgili makam tarafından verilen izne dayalı olarak hizmet sağlayan işletmeci veya diğer kuruluş.

izlenebilirlik

Traceability

belirli bir bilgi kümesini veya türünü belirli bir dereceye kadar takip etme kabiliyeti veya doğrulanabilir bir şekilde benzersiz şekilde tanımlanabilir varlıkları kronolojik olarak birbiriyle ilişkilendirme yeteneği.

izole sinyal kontrolü
isolated signal control

Diğer trafik sinyallerinden bağımsız çalışan kavşak trafik sinyal kontrolü.

J

Jiroskop

Gyroscope

Bir nesnenin istenen yönünden sapmasını tespit etmek için kullanılan, hızla dönen bir tekerlek veya dolaşan bir ışık demeti içeren cihaz. Gemi ve uçaklardaki pusulalarda ve otomatik pilotlarda, torpidoların dümen mekanizmalarında ve uzay fırlatma araçlarına, balistik füzelere ve yörüngedeki uydulara yerleştirilen atalet güdüm sistemlerinde kullanılır.

K

kablosuz ağ

Wireless Fidelity (Wi-Fi)

IEEE 802.11b spesifikasyonuna göre cihazların kablosuz olarak haberleşmesi.

kablosuz güncellemeler, iletişim

Over-The-Air Updates, Communications (OTA)

Kablosuz güncellemeler / iletişim.

kablosuz sensör ağı

Wireless Sensor Network (WSN)

Sıcaklık, rüzgâr, basınç, hız, nem, ses, ışık akısı gibi doğadaki fiziksel değişimleri algılayan, elde edilen bilgileri kurdukları kablosuz ağ aracılığı ile merkezi bir konuma ileten, mekânsal olarak dağılmış ve özel sensörlerden oluşan ağlar.

kablosuz şarj etme

inductive charging, wireless charging, cordless charging

Herhangi bir direkt kablo bağlantısı olmadan bir cihazın, donanımın ya da aracın elektromanyetik indüksiyon yoluyla şarj edilmesi.

kablosuz yerel alan ağı

Wireless Local Area Network (WLAN)

IEEE 802.11p veya genişletilmiş IEEE 802.11bd'ye dayalı geçici kısa menzilli haberleşme için kullanılan terim. V2X için standartlaşmış bir ITS-G5 kablosuz yerel alan ağı.

kabotaj

cabotage

Başka bir ülkede kayıtlı bir araçla yapılan bir ülke içinde iki nokta arasında mal veya insan taşımacılığı.

kabul edilebilir en uzun hizmet kesinti süresi

Maximum Allowable Outage (MAO)

Bir ürünün/hizmetin verilmemesinin veya bir faaliyetin yapılamamasının bir sonucu olarak ortaya çıkabilen olumsuz etkilerin kabul edilemez hale geldiği süre.

kaçış güzergâhı

escape route

Tünel içindeki herhangi bir nokta ile tünel dışında emniyetli bağımsız bir alan arasında olası acil durum çıkışları ve tahliye/kaçış tünellerini de içeren bağlantının tamamı.

kaçış güzergâhı aydınlatması

escape route lighting

Tünel içerisinde acil çıkış kapısından boş ve emniyetli alandaki son çıkışa kadar olan yolda görüş ve kılavuzluk sağlayan aydınlatma.

kademeli ücret sistemi

graduated fare system, differentiated fare system

Ücretin mesafe, zaman gibi seyahat karakteristiklerine bağlı olarak belirlendiği ücret sistemi.

kafa kafaya çarpışma uyarısı

merge collision warning

Sürücüye güvenli şerit değiştirmesini sağlamak için yol gösterme.

kaldırım

sidewalk

Bir otoyolun, yolun veya sokağın yayalara yönelik kısmı.

kamyon konvoyu, ağır vasıta konvoyu

truck platooning, heavy vehicles platooning

Rüzgâr direncini azaltmak ve yakıt tasarrufu sağlamak için kısa mesafelerde birbirini takip eden ağır araçlar.

kanıtlama, gösterim

demonstration

Bir sistemin uygulanabilirliği, etkisi ve performansı hakkında bilgi edinebilmek amacıyla gerçeğe uygun bir ortamda yeterince geniş bir kullanıcı grubu kullanılarak sistemin sağlamlasının yapılması aşaması.

kapalı alan

closed area

Doğal havalandırması bulunmayan alan.

kapalı devre televizyon

Closed Circuit Television (CCTV)

Kapalı devre televizyon kameraların görüntü sinyallerini belirli bir konuma ilettikleri sistem.

kapasite (yol-aracı)

capacity (road-vehicle)

Mevcut yol, yolun geometrik tasarımı, trafik, çevre ve denetim koşulları altında, taşıtların veya kişilerin bir ulaşım tesisini (bir yol kesitini) belirli bir zaman aralığında sürdürülebilir bir şekilde maksimum kullanma oranı.

kapasite geliştirme

capacity building

Katılım sürecine daha etkili bir şekilde katkıda bulunmalarını veya yerel projeleri yönetmelerini sağlamak için bir kuruluşun veya bir grup insanın becerilerini geliştirmesi.

kaplamasız yol

unpaved path

Asfalt veya beton ile kaplanmamış yollar.

kapsama alanı

coverage Area

Bir sistemin hizmet sunduğu coğrafi etki alanı.

kapsamlı bilgi arşivi ağı

*Overview Comprehensive Knowledge
Archive Network (CKAN)*

Açık veri yönetimi için kullanılan bir platform. Veri setlerinin depolanması, paylaşılması ve keşfedilmesini sağlayarak kamu ve özel sektör organizasyonlarının büyük miktarda veriyle çalışmasına ve açık kaynak olarak paylaşmasına olanak tanır.

kapsamlı otomobil trafik kontrol sistemleri

*Comprehensive Automobile Traffic
Control Systems (CACS)*

Hareket halindeki araçları, yol kenarı donanımını ve merkezi bir veri işleme çekirdeğini birbirine bağlayan bir iletişim sistemi.

kapsül taksi

pod cars

Geleneksel taksi ya da paylaşımlı araç şeklinde kullanılabilen, bir toplu taşıma modu alternatifi olarak geliştirilen tüp şekline benzer fütüristik tam otonom araç.

kara liste, sıcak liste

black list, hot list

Hizmet sağlayıcının sözleşmeden doğan sorumluluğunu reddettiği kullanıcıların listesi.

karar destek modeli

decision support model

Karar vericilere yardımcı olmak amacıyla veri, belge, bilgi ve iletişim teknolojilerini ve/veya modelleri kullanarak problemleri tanımlamayı ve çözmeyi, karar verme sürecini tamamlamak ve karar vermeyi sağlayan interaktif bilgisayar sistemleri.

kararlı akış

stable flow

Otoyollarda dur-kalk olmayan trafik akışı.

karasal mobil sistemler haberleşme erişimi

*Communication Access for Land Mobiles
(CALM)*

Akıllı Taşımacılıkta birden çok iletişim modunu ve birden çok iletim yöntemini kapsayan çeşitli iletişim senaryoları için bir dizi kablosuz iletişim protokolü ve hava arabirimi tanımlayan bir girişim.

karayolu

highway

Geçiş hakkı dahilindeki tüm alan dahil olmak üzere, araç ve insanların seyahatleri için halka açık bir yolu ifade etmek için kullanılan genel bir terim.

karayolu çevre koşullarını izleme

road environmental monitoring

Karayolu taşımacılığında etkilenen mevcut çevresel koşullar hakkında veri toplama ve durum değerlendirmesi.

karayolu demiryolu kavşağı

highway rail intersection

Bir yolun aynı hizada demiryolu ile kesiştiği özel bir kavşak türü.

karayolu işletme ve bakım

roadway operations and management

Karayolu sistemlerinin bakım ve operasyonlarını yöneten, sürdürülebilirliğini sağlayan hizmetler bütünü.

karayolu kapasite el kitabı

Highway Capacity Manual (HCM)

Akıllı ulaşım ve iletişim teknolojileri bileşenleri kapsamında kullanılan sensörlerle toplanan veriyi ileten, analiz eden, ölçen, izleyen ve daha gelişmiş performans ve kullanıcı deneyimi için kullanıcı talepleri ve çevredeki değişikliklere akıllı şekilde yanıt verebilen kamusal değer oluşturan sistemler.

karayolu taşıma işletmecisi

road transport operator, haulier

Malların ticari taşımacılığını yürüten şirket.

karayolu ulaşım telematiği

road transport telematics

Taşıtlarda ve altyapıda bilgi teknolojisi ve telekomünikasyon kullanan, ulaştırma hizmetlerini destekleyen veya gerçekleştiren teknikler grubu.

karbon ayak izi

Carbon footprint

karbondioksit cinsinden ölçülen, üretilen sera gazı miktarı açısından çevreye verilen zararın ölçüsü.

karbon fiyatlandırması

carbon pricing

Sera gazı (GHG) emisyonlarının dış maliyetlerini (ekinlere verilen zarar, sıcak hava dalgaları ve kuraklıklardan kaynaklanan sağlık bakım maliyetleri, sel ve deniz seviyesinin yükselmesinden kaynaklanan mülk kaybı gibi kamunun ödediği emisyon maliyetleri vb.) hesaplayan ve bunları genellikle yayılan karbondioksit (CO₂) üzerinden bir fiyat şeklinde kaynaklarına bağlayan bir araç.

karbonsuzlaştırma

decarbonisation

Düşük karbonlu enerji kaynaklarının kullanımına geçilerek atmosfere salınan karbondioksit (CO₂) miktarının önlenmesi veya azaltılması.

kargo

cargo

Herhangi bir ulaşım moduyla ticari olarak taşınan mallar.

kargo mesaj sistemi

cargo community system

Kargo sevkiyatında kesintisiz iletişim sağlamak için kullanıcı topluluğuna hizmet veren elektronik mesaj değişim sistemi.

kargomat

parcel locker

Tesliminde ücret tahsilatı gerekmeyen ve sistemde alıcı cep telefonu numarası bulunan yurtiçi kayıtlı gönderilerin alıcının talep etmesi veya adresinde bulunmaması durumunda tesliminin sağlanması adına bırakıldığı elektronik dolap sistemidir.

karma gerçeklik
mixed reality

Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik yöntemleriyle harmanlanmış gerçek ve sanal dünyaları bir araya getiren gerçek zamanlı olarak etkileşime girdiği yeni ortamlar ve görselleştirme üretmek için gerçek dünya nesnelerinin veya insanların dinamik olarak sanal dünyalara entegre hibrit bir gerçeklik modeli.

karma taşımacılık

accompanied transport

Bir taşımacılık aracının sürücüsü ve yükü ile birlikte başka bir ulaşım moduyla taşındığı kombine taşımacılık.

karma trafik modeli, karma model

hybrid traffic model, hybrid model

Kritik alt ağlar için çok küçük ölçekte modellemenin kullanıldığı orta ölçekli ağ modeli.

karşit direksiyon yardımı

counter steering assistance

Denge sağlamak için direksiyonu tersine çevirmek yoluyla sürücüye sağlanan aktif hareket desteği.

kartla ödeme

card payment

Manyetik kart, akıllı kart ve kredi kartı kullanarak yapılan ödeme.

katarlamalı sürüş seyahat süresi yüzdesi

Percent Time Spent Following (PTSF)

Araçların katarlama sürüşü yaptıkları sırada gerçekleştirdikleri toplam seyahat süresinin ortalama yüzdesi.

katılım kontrolü, katılım yönetimi

ramp metering, ramp control, motorway access control, ramp management

Ana yoldaki ya da trafik ağındaki akım ve emniyet koşullarının iyileştirilmesi amacıyla katılım kolundaki trafiğin sabit veya trafik uyarlamalı sinyal denetim önlemlerinin uygulandığı trafik yönetimi.

kavşak çarpışma riski uyarısı

Intersection Collision Risk Warning (ICRW)

Kavşaklarda çarpışma riskini tespit ederek sürücülerini uyararak ve olası kazaların önüne geçilmesini sağlayan sistem. Bu sistem, kavşaklarda yaklaşan araçların hız ve konum bilgilerini analiz ederek, potansiyel çarpışma risklerini belirler ve sürücüyü sesli, görsel veya titreşimli uyarılarla bilgilendirir.

kavşak ihlal uyarısı

keep-clear violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye kendisinin ya da başka bir sürücünün geçiş hakkını ihlal ettiğine dair verilen bilgi.

kavşak kapasite kullanım oranı

Intersection Capacity Utilization (ICU)

Kavşaklarda hizmet seviyesinin belirlenmesinde araç başına gecikme değerleri ile birlikte kullanılan, yaklaşım kollarındaki talep akımının mevcut kapasiteye oranı.

kavşak kontrolü

junction Control

Ana akım, katılım kontrolündeki giriş veya çıkışa dayalı olarak şerit tahsisini dinamik olarak değiştiren kavşak yönetim stratejisi.

kavşak sıkışıklığı, tıkanma

gridlock

Bir kavşak veya yol ağının çakışan trafik akımı nedeniyle bloke olması.

kavşak sinyal kontrolü

intersection signal control

Bir kavşakta farklı akımların birbirleri ile kesişimi durumunda hareketlerin emniyetli bir şekilde yapılmasını sağlayan elektronik trafik kontrolü.

kavşak taralı alanı

intersection gridlock area

Kavşaklarda trafik akımlarının kesiştiği, araçların kavşağa giriş ve kavşağı terk etme noktaları arasında kalan ve tıkanıklık nedeniyle farklı akımların trafik akışını engel olacak şekilde araçların kaldığı kavşak alanı.

kavşak trafik kontrolü

intersection traffic control

Kavşaklara özgü çeşitli kontrol ve yönetim önlemlerinin uygulanması.

kavşaktan ayrılma süresi, kavşak

boşaltma süresi

clearance time

Kavşaktan ayrılan bir aracın dur çizgisinden itibaren kavşağı terk edinceye kadar ihtiyaç duyduğu süre.

kaygan yol uyarısı

slippery road warning

Sürücülere/yayaalara araç içi ya da yol üstü donanım veya görsel yatay/düşey işaretler ile yol üzerindeki sürtünmenin azaldığı bilgisinin verilmesi.

kaza kara noktası

black spot

Karayolu sistemindeki diğer benzer konumlara kıyasla daha fazla kaza meydana gelen lokasyon veya kaza oranı belirlenen eşik değerin üzerinde olan konum.

kaza önleme ve trafik emniyeti tedbirleri

crash prevention and safety measures

Trafikte meydana gelebilecek kazaların meydana gelmesini önlemek ve sürücü, yolcu, yaya ve yol emniyetini temin etmek amacıyla alınan önlemler bütünü.

kaza uyarısı

accident warning, collision notification, collision warning

Araç içi yerleşik ya da mobil sistemler vasıtasıyla güzergâh boyunca oluşmuş bir trafik kazası ile ilgili sürücü/kullanıcıların bilgilendirilmesi.

kentsel

urban

Nüfus sayısının yüksek olduğu ve yapı yoğunluğuna sahip alanlar.

kentsel hareketlilik

urban mobility

Bir kentte yaşayan insanların günlük olarak gerçekleştirdiği seyahatlerin tamamı ve bu seyahatlerle ilgili yöntemler ve koşulların (ulaşım modu tercihi, seyahat uzunluğu, seyahat süresi, ücretlendirme tipi vb.) toplamı.

kentsel hava hareketliliği

Urban Air Mobility (UAM)

Trafik sıkışıklığına yanıt olarak geliştirilmiş kentsel ve banliyö alanlarında, daha düşük irtifalarda yolcu veya kargo taşımak için küçük, yüksek düzeyde otomatikleştirilmiş uçakların kullanılması.

kentsel lojistik

urban logistics

Kentsel alanlarda lojistiğin yönetilmesi, iyileştirilmesi ve koordine edilmesi süreci.

kentsel trafik kontrolü

urban traffic control

Kentsel alanlarda çeşitli kontrol önlemlerinin uygulanması ya da ağ performansını belli ölçütlere göre iyileştirmek için ulaşım ağının yönetilmesi.

kesim hız yaptırımı

section speed enforcement

Belirli bir yol kesimi için elektronik sistemler vasıtasıyla ortalama hız tespiti ve yasal limitleri aşan sürücülere cezai yaptırım uygulanması.

kesin olmayan araç kimlik tanımlama

relative vehicle identification, non-unambiguous vehicle identification

Araç kimliğinin kesin olmayan biçimde, araç özelliklerine göre kimliğinin tespit edilmesi.

kesintili akış tesisleri

interrupted flow facilities

Bekleme veya duraklama için sabit olarak konumlandırılmış noktalar, örneğin trafik sinyalleri, döner kavşaklar ve öncelikli kavşaklar.

kesintisiz akış tesisleri

uninterrupted flow facilities

Bekleme veya duraklama için sabit olarak konumlandırılmış noktalar bulunmayan tesisler, örneğin kavşaksız bir ana yol.

kesintisiz güç kaynağı

Uninterruptible Power Supply (UPS)

Giriş güç kaynağı veya şebeke gücü kesildiğinde bir yüke acil durum gücü sağlayan elektrikli cihaz. (Bataryalarda depolanan enerjiyi sağlayarak giriş gücü kesintilerine karşı anlık koruma sağlaması açısından yardımcı veya acil durum güç sisteminden veya yedek jeneratörden farklıdır.)

kesintisiz hareketlilik, kesintisiz taşıma

seamless mobility, seamless transport

Ulaşım merkezlerinde kesintisiz ve verimli bağlantılarla çok modlu taşıma seçenekleri sunan hareketlilik.

kesit gözlemleme

section monitoring

Belirli bir yol kesitindeki trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

kesit hızı

section speed

Bir yol kesitinin uzunluğunun bir araç tarafından o kesimde yapılan yolculuk süresine oranı.

kestirme yol

rat running

Ana yollar yerine tali yolların veya meskün mahal caddelerinin kullanımı.

kırmızı ışık ihlal sistemi

red light enforcement system

Sinyalize kavşaklarda kırmızı yanan akımda trafik ışığına uymayan sürücü ve araçların tespit edilmesini sağlayan sistem.

kırmızı ışık ihlali cezası

red light driving enforcement

Sinyalize kavşaklarda kırmızı yanan akımda trafik ışığına uymayan sürücü ve araçların plakalarına yazılan trafik cezası.

kırmızı ışık kamerası

red light camera

Kırmızı ışıkta geçişin güvenli kanıtını sağlayan kamera sistemi.

kırmızı ışıkta geçiş uyarısı

red light driving warning, signal violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye kendi aracının veya başka bir aracın kırmızı ışıkta geçtiği ya da geçmek üzere olduğu hakkında bilgi verilmesi.

kırmızı koruma süresi

red light protection time at signalized intersections

Birbirini izleyen trafik akımlarından kavşağı boşaltan son taşıt veya yaya ile kavşağa girecek taşıtın çarpışmaması için fazlar arasında bırakılması gereken zaman.

kısa mesaj servisi

Short Message Service (SMS)

Kısa mesaj alma ve gönderme servisi.

kısıtlı görüş uyarısı

reduced visibility warning

Öndeki görüş mesafesinin azalmasıyla ilgili araç üstü donanım aracılığıyla sürücülere bilgi verilmesi.

Kısmi mülkiyet

fractional ownership

Bir malı (araç gibi) satın alan veya kiralayan ve maliyetleri bölüştüren bir grup insanı içeren bir sahiplik modeli.

kış koşulları yol yönetimi, kışla mücadele

winter road management

Kış şartlarında yol ve hava durumu bilgilerinin toplanması ve gerekli önlemlerin alınması.

kıyaslama, karşılaştırmalı değerlendirme

benchmarking

Kuruluşların, kendi sektörleri veya alanları dahilinde kabul edilen iyi uygulamalarla ilgili olarak süreçlerinin çeşitli yönlerini değerlendirdiği yaygın olarak kullanılan bir süreç.

kızılötesi dedektör

infrared detector

Görüş alanına giren araçlardan, kızılötesi ışınlar ile yayılan veya yansıtılan verileri alan elektronik algılayıcı.

kimlik bilgilerine erişim

access credentials

Bir nesnenin veya uygulamanın iddia edilen kimliğini oluşturan güvenli modül.

kimlik doğrulama
authentication

Bilgi güvenliğinin sağlanması ve korunması amacıyla uygulamada veya serviste kullanıcının kimliğini sağlayan ve onaylayan bir işlem türü.

kimlik doğrulayıcı
authenticator

Bilgi güvenliğinin sağlanması ve korunması amacıyla uygulamada veya serviste kullanıcının kimliğini onaylayan kişi ya da sistem.

kimlik ve mahremiyet yönetimi
identity and privacy management

Akıllı şehir kapsamında oluşturulan ve kullanılan kişisel veri ve devlet sırrının belirlenmesi, verilerin ve sırların kritiklik seviyesinin gizlilik ve mahremiyet açısından değerlendirilmesi ve bilginin yönetimi.

kiosk
kiosk

Bilgi sağlamak veya reklamları görüntülemek için kullanılan, genellikle etkileşimli bir görüntü ekranı.

kirillik gözlemlleme
pollution monitoring

Çevre kirliliğine ait verilerin toplanması ve değerlendirme yapılması.

kişi kapasitesi
person capacity

Geçerli koşullar altında belirli bir süre boyunca belirli bir noktayı geçebilecek maksimum kişi sayısı.

kişisel AUS istasyonu
personal ITS station

Çok sayıda AUS uygulaması içeren araç içi yerleşik ya da mobil cihazlar.

kişisel bilgisayar
Personal Computer (PC)

Şahsi kullanımına yönelik özel olarak tasarlanmış, herhangi bir uzman veya operatörün yardımı olmadan kişilerin kendi başlarına kullanabileceği bilgisayar türü.

kişisel dijital asistan
Personal Digital Assistant (PDA)

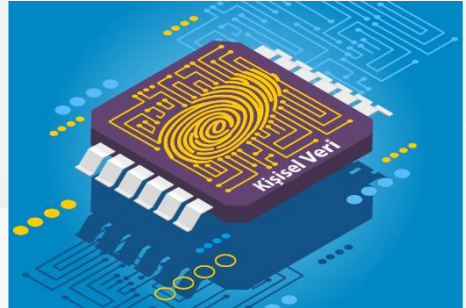
İsim ve adreslerin saklanabildiği bir veri tabanına sahip, not defteri ve iletişim kurmayı sağlayan taşınabilir küçük cep bilgisayarı.

Kişisel Hızlı Geçiş (KHG), pod arabalar
Personal Rapid Transit (PRT), pod cars

Talep üzerine küçük sürücüsüz araçlar ile gerçekleştirilen taşıma modu.

kişisel veri
personal data

Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade eden veri türü.

kişiselleştirilmiş ulaşım bilgisi

personalized transport info

Verilerin gerçek zamanlı ve tamamen kişiselleştirilmiş ulaşım yönlendirmeleri için kullanılması.

kişiye özel, gizlilik

privacy

Bir bireyin kendisiyle ilgili bilgileri gizleme ve böylece kendisiyle ilgili bilgileri seçici bir şekilde ifşa etme yeteneği.

kişiye özgü seyahat planlama

personalized trip planning

Bir yolcuya bireysel tercihlerine dayalı olarak seyahatini organize etmek için talebi üzerine özel bilgilerin verilmesi.

kitle kaynak kullanımı

crowdsourcing

Birçok insanın, birlikte belli bir işi gerçekleştirmesi; crowd (kitle) ve outsourcing (kaynak) kelimelerinin birleşiminden doğmuş, kalabalık ya da toplulukların birlikte kaynak kullanımı anlamına gelen bir terim.

kod bölmeli çoklu erişim

Code-Division Multiple Access (CDMA)

Çeşitli sinyallerle tek bir iletim kanalı kullanmasını sağlayan bir çoklama türüdür.

kombine algılama

combined detection

Kaliteyi iyileştirmek ve algılamayı optimize etmek için birden fazla dedektör teknolojisinin kullanılması.

kombine şarj sistemi

Combined Charging System (CCS)

Elektrikli araçların şarj edilebilmeleri için birçok tipteki konnektörün pinlerinin birleştirilerek oluşturulduğu Avrupa Birliği şarj sistemi standardı.

kombine taşımacılık, çoklu taşımacılık

combined transport

Bir ve aynı yükleme birimi içerisinde, ulaşım türü değiştirirken mallara dokunmadan, birden fazla taşıma modu kullanılarak mal taşınması.

konaklama süresi

period of stay

Ara istasyon veya bağlantı istasyonunda, yolcuların bir araçtan inip başka bir yolculuk için başka bir aracı bekledikleri süre.

konfor hızı

comfort speed

Yolun geometrik unsurlarına bağlı olarak güvenli ve rahat sürüşe uygun optimum hız.

kontra manevra yardımı

countersteering assistance

Stabiliteyi elde etmek için Kontra manevra ile bir araca manevra yaptırmak için sürücüyeye yapılan aktif yardım.

kontrol koşulları

control conditions

Kontrol tipi, sinyal kontrolü, işaretler ve benzer önlemler dahil olmak üzere belirli bir tesisteki ilgili trafik kontrolünün ve düzenlemelerinin açıklaması.

kontrollü hemzemin geçit
controlled level crossing

Trafik bakımından yoğun karayollarının demiryolunu kestiği yerlerde, can ve mal emniyeti sağlayan bariyerli hemzemin geçit.

kontROLSÜZ kavşak
uncontrolled intersection

Birden fazla yolun kesiştiği kavşaklarda yolun yapısını ve üstünlüğünü belirten herhangi bir trafik işaret ve işaretçisinin olmadığı kavşak tipi.

konum belirleme
position determination

Bir yapı, cisim ya da etmenin bulunduğu yerin paralel, meridyen gibi ölçü birimleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış haritalar üzerinde işaretlenmesi.

konum tabanlı hizmetler
location based services

Bir harita üzerinde konum bilgisinin dikkate alınarak hazırlanmış servisler.

konum tahmini, yardımcı uydu navigasyonu

dead reckoning, assisted satellite navigation

Rota ve bilinen son konumdan katedilen mesafe hakkındaki bilgilere dayalı yerleşik konumlandırma.

konum verisi
location data

Bir kullanıcının coğrafi koordinatları hakkında bilgiler sağlayan ve çeşitli cihazlar aracılığıyla üretilen coğrafi tabanlı yer verisi.

konumlandırma
positioning

Coğrafi olarak konumu belirlenen bir nesnenin ilgili konuma pozisyonlanması.

konumsal ağ katmanı protokolü
GeoNetworking (GN)

Koordinasyon altyapısına ihtiyaç duymadan mobil ortamlarda iletişim sağlayan, bilginin yayılması ve veri paketlerinin taşınması için coğrafi konumları kullanan, ITS-G5 gibi kablosuz teknolojiye dayalı, mobil geçici iletişim için bir ağ katmanı protokolü.

konumsal mesajlaşma
geo messaging

Bir kişi veya sistemin belirli bir bölgedeki belirli cihazlara mesaj göndermesini sağlayan teknoloji.

konvansiyonel hat
conventional line

Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı dışında kalan hatlar.

konvoy

platooning

Belirli koşullarda araçların küme olarak birlikte hareket etmeleri.

konvoy kontrol mesajı

Platooning Control Message (PCM)

Kamyon konvoyu için Konvoy Kontrol Mesajı.

kooperatif acil şerit değiştirme

Cooperative Emergency Lane Change (CELC)

Karayolu üzerinde birden fazla otomatik araç için iş birliğine dayalı şerit değiştirme manevrası.

kooperatif adaptif seyir kontrolü, kooperatif adaptif hız kontrolü

Cooperative Adaptive Cruise Control (C-ACC)

Adaptif seyir kontrolünü (ACC'yi), bağlantılı ve otonom araçların (CAV'ların) iş birliğine dayalı manevralarıyla genişleten bir teknoloji. C-ACC; öndeki aracın uzaklığını belirlemek için radar, kamera ve/veya LIDAR gibi sensörlerden toplanan verileri kullanır. Ayrıca öndeki aracın ivmesini de geri besleme döngüsüne dahil ederek CAV'ların uyum içinde hareket etmesine olanak tanır. C-ACC sistemlerinde, CAV' lar kendi parametrelerini ağdaki diğer CAV' larla V2V haberleşme ile paylaşır ve bu merkezi yönetim olmadan otonom bir şekilde gerçekleştirilir. Bu teknoloji, trafik akışını iyileştirir, yakıt tüketimini azaltır ve araç katarının güvenli bir şekilde seyahat etmesini sağlar. Sürüş konforunu artırırken aynı zamanda trafikteki verimliliği de maksimize eder.

Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri (K-AUS)

Cooperative Intelligent Transportation Systems (C-ITS)

Yol kullanıcıları arasında trafik akımının güvenli, verimli, daha koordinasyonlu oluşturulması için yol kullanıcılarının ve trafik yöneticilerinin etkileşim kurmasına, eylemlerini koordine etmesine, doğru kararları almalarına ve trafik durumuna uyum sağlamalarına yardımcı olan kablosuz teknolojilerin kullanıldığı gerçek-zamanlı araçtan-araca, araçtan alt yapıya ve araçtan her şeye iletişimi sağlayan sistemler.

kooperatif altyapı-arac haberleşmesi

I2Car

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Altyapı-Araç iletişimi.

kooperatif altyapı-her şey haberleşmesi

Cooperative Infrastructure-to-Everything Communication (C-I2X)

Kooperatif altyapı donanımlarının tüm nesneler ile haberleşmesi.

kooperatif araç *cooperative vehicle*

Araç üstü veya içi yerleşik donanım aracılığı ile yol kenarı donanımları, yayalar ve diğer araçlarla haberleşebilen araç.

kooperatif araç kontrolü *cooperative vehicle control*

Araç içi yerleşik donanımı ve yakındaki araçlardan alınan verileri kullanarak araç hareketinin kontrolü.

kooperatif araç-altyapı haberleşmesi *Cooperative Vehicle-to-Infrastructure Communication (Car2I)*

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Araç-Altyapı iletişimi.

kooperatif araç-arac haberleşmesi *Cooperative Vehicle-to-Vehicle Communication (Car2Car)*

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Araç-Araç iletişimi.

kooperatif araç-her şey haberleşmesi *Cooperative Vehicle-to-Everything Communication (Car2X)*

ITS-G5'e dayalı kooperatif araç-her şey haberleşmesi

kooperatif araç-savunmasız yol kullanıcı haberleşmesi

Cooperative Vehicle-to-Vulnerable Road User Communication (Car2VRU)

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Araç-Savunmasız Yol Kullanıcısı iletişimi.

kooperatif çarpışma riski uyarısı

Cooperative Collision Risk Warning (CCRW)

Sürücünün araçlar arası iletişime dayalı olarak önündeki çarpışma riski hakkında bilgilendirilmesi.

kooperatif farkındalık

Cooperative Awareness (CA)

Yol kullanıcılarının ve yol kenarı altyapısının birbirlerinin konumu, dinamik verileri ve nitelikleri hakkında bilgilendirilmesi.

kooperatif farkındalık mesajı

Cooperative Awareness Message (CAM), CA Message

Trafikte kullanıcılar ile kara yolu donanımlarının birbirini konum ve hareket biçimi gibi durumlarına ilişkin karşılıklı olarak uyarılmaları için belli periyotlarda gönderilen iletiler.

kooperatif farkındalık temel hizmeti

cooperative awareness basic service, CA basic service

Kooperatif farkındalık mesajları oluşturmak, almak ve işlemek için her türlü AUS istasyonunun zorunlu işlevselliği.

kooperatif kavşak yönetimi

cooperative intersection management, cooperative junction management

Kavşaklarda trafik akışını, güvenliği ve çevreyi iyileştirme amacıyla, yerleşik donanım kullanılarak, araçlar arası uyumsuzluklar hakkında gerçek zamanlı bilgi sağlanması ve bu uyumsuzlukların esnek yönetimi.

kooperatif konvoy (katarlama) sürüşü

cooperative platoon driving

Sürücülerin çok az ya da hiç müdahalesi olmadan yolculuğun belirli bölümleri için araçların otomatik olarak bağlandığında birbirleri arasındaki mesafeyi otomatik olarak ayarlayabilmesine ve öncü aracın hareketindeki değişikliklere uyum sağlamasına izin veren otomatik sürüş destek sistemleri ve bağlantı teknolojilerinin kullanılması suretiyle iki veya daha fazla aracın bağlanarak konvoy oluşturması.

kooperatif parlama azaltılması

cooperative glare reduction

Gerektiğinde uzun farların otomatik olarak kısalarla çekilmesi.

kooperatif sistemler

cooperative systems

Araçlar arasında doğrudan veya altyapı aracılığıyla kurulan iletişime dayanarak AUS işlevlerini yerine getiren sistemler.

kooperatif şerit birleşim yardımı

cooperative lane merge assistance

Sürücüye güvenli şerit birleşimi için yakındaki araçların bilgileri alınarak sağlanan kılavuzluk.

kooperatif şerit değiştirme yardımı

cooperative lane change assistance

Sürücüye güvenli şerit değişimi için yakındaki araçların bilgileri alınarak sağlanan kılavuzluk.

kooperatif tahsisli şerit yönetimi

cooperative flexible lane management, cooperative dedicated lane management

Belirli şartlar altında bazı araçların geçici olarak kullandığı belirli araç tipinin kullanımına ayrılmış şeritlerin esnek paylaşımı.

koordinasyon

coordination

Kurum veya kuruluşların planlarının, programlarının karşılaştırılması ve genel tutarlılığı sağlamak için bu plan, programların ayarlanması.

Koordineli Evrensel Zaman

Coordinated Universal Time (UTC)

Dünya üzerinde saatlerin ve zamanın kendisine göre düzenlendiği zaman standardı. (UTC, atomik zaman (atomik saatlerden türetilen) ile güneş zamanı (Dünya'nın Güneş'e göre kendi eksenindeki dönüşünün astronomik ölçümlerinden türetilen) arasında ortaya çıkan zaman işleyişi farklılıklarını barındırmaya hizmet eder.)

kordon hattı

cordon line

Harici görüşmelerin veya yolculuk sayımlarının yapıldığı, bir çalışma alanını çevreleyen hayali bir çizgi.

kordon ücretlendirme

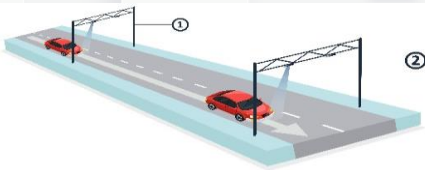
cordon charging, cordon pricing

Bir yolun veya bölgenin belirli bir kısmının ücretlendirilmesi.

koridor hız denetim sistemi

corridor speed enforcement system

Araçların karayolu üzerinde bulunan belirli iki nokta arasındaki hareket hızlarının ortalama değerini tespit edebilen, görüntüleme teknolojilerine sahip yardımcı donanımların kullanılmasıyla taşıt kimliğini belirleyebilen, uygun yazılımlar kullanarak hız ihlali ile ilgili verileri kaydedebilen ve otomatik olarak veya operatör aracılığıyla ulusal/yerel merkeze aktarabilen sistem.

koridor kontrolü

corridor control

Bir koridorun performansını belirli kriterlere göre iyileştirmek için trafik akışının kontrolü.

kök sertifika

root certificate

Diğer sertifikaları doğrulamak için bir güven bağlantısı olarak kullanılabilen, kendinden imzalı bir sertifika.

köprü trafik kontrolü

bridge traffic control

Köprüler üzerinde ve yakınında trafik yönetim önlemlerinin uygulanması.

kör nokta bilgisi, kör alan bilgisi

blind spot, sector information

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kör nokta ve alan içerisindeki engeller hakkında sürücünün bilgilendirilmesi.

kör nokta gözlemlleme, kör alan gözlemlleme

blind spot, sector monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kör nokta veya alan içerisindeki engellerin incelenmesi, gözlemlenmesi.

kör nokta tespiti, kör alan tespiti

blind spot, sector detection

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kör nokta veya alan içerisindeki engellerin tespiti.

kör nokta uyarısı

Blind Spot Warning (BSW)

Araç üzerindeki çeşitli sensörler kullanılarak aracın kör noktalarında bulunan diğer araçları veya engelleri tespit ederek sürücünün uyarılması. Sensörler, sürücünün yan aynalarda göremediği bölgelerdeki tehlikeleri belirler ve güvenli şerit değişimini sağlamak için sürücüye sesli, görsel veya titreşimli uyarılar verir.

kör nokta, kör alan

blind sector, blind spot

Sürücünün normal konumundayken görüş alanı dışında kalan konum veya bölge.

kriptografi

cryptography

Bilgi içeriğini gizlemek, fark edilmeden değiştirilmesini önlemek veya yetkisiz kullanımını önlemek amacıyla verilerin dönüştürülmesine yönelik ilkeler, araçlar ve yöntemler.

kritik aralık

critical gap

Sıkışık bir trafikte birbirlerini takip eden araçlar arasındaki, bir aracın trafik akımına girebilmesi veya trafik akımı içinden karşıya geçebilmesi için gereken en küçük zaman ya da uzunluk cinsinden boşluk.

kritik hız

critical speed

Trafik hacminin yolun kapasitesine ulaşmak üzere olduğu zamanda araçların ortalama hızı.

kritik rota belirleme, güvenli rota belirleme

critical course determination, safe course determination

Yol sınırları ve sabit / hareketli nesneler açısından güvenli bir seyahat yolunun sürekli değerlendirilmesi.

kritik yoğunluk

critical density

Belirli bir tesiste akış kapasiteye eşit olduğunda yoğunluk.

kullanıcı hizmeti gereksinimi

user service requirement

Kullanıcı hizmetlerini desteklemek için ne yapılması gerektiğine dair özel bir işlevsel gereksinim beyanı.

kullanıcı hizmetleri

user services

Ulaşım kullanıcılarına sağlanan ulaşım hizmetlerinin tümü

kullanıcı hizmetleri paketi

user services bundle

Ulusal AUS Program Planı'nda, geniş bir paydaş alanındaki gereksinimleri tartışmak için uygun bir yol sağlayan, kullanıcı hizmetlerinin mantıksal bir grubu.

kullanıcı ihtiyacı

user need

Sistem tarafından desteklenecek belirli bir hedefi gerçekleştirmek veya bir sorunu çözmek için tanımlanan bir yetenek.

kullanıcı kabul testi

user acceptance test

Bir ürünün, işlemin veya hizmetin belirtildiği gibi çalıştığını ve uygulanabileceğini doğrulamak için kullanıcıları içeren test.

kullanıcı, müşteri, tüketici, ulaşım kullanıcısı

user, client, customer, consumer, transport user

Ulaşım veya ulaşım ile ilgili hizmetleri kullanan kişi veya kuruluş.

kullanılabilirlik, ulaşılabilirlik

availability

Bir sisteme erişimin veya kullanımın kesintiye uğraması durumunda, sistemin zamanında ve güvenilir bir biçimde tekrar kullanıma alınması.

kullanım

utilization

Sistemin ne kadar verimli kullanıldığının ve hareketlilik performansının kavramsal değeri.

kullanım senaryosu

use case

Belirlenen bir hedefe ulaşmak için bir rol (veya bir aktör) ile bir sistem arasındaki etkileşimleri tanımlayan eylemlerin veya olay adımlarının listesi.

kullanıma dayalı ödeme, kullandığın kadar öde, KKÖ, sürdüğün kadar öde

usage-based payment, pay as you drive, PAYD, pay how you drive

Kullanıma bağlı olarak ödeme (örneğin maliyetlerin araç türüne, zamanına, mesafesine, davranışına ve yerine bağlı olduğu araç sigortası.)

kullanıma uygunluk

suitability for use

Hizmet sırasında belirli bir performansı elde etme ve sürdürme yeteneği (örneğin birlikte çalışabilirlik bileşeni).

kurtarma hizmeti

rescue service

İtfaiye, ambulans, polis veya araç çekici gerektiren olaylarda yol kullanıcılarına verilen destek hizmeti.

kurumsal entegrasyon

institutional integration

Sorunsuz operasyonlar veya birlikte çalışabilirlik elde etmek için çeşitli kurumlar ve yetki alanları arasında koordinasyon.

kurumsal görünüm

enterprise view

Bir AUS sistemi ve ilişkisel diğer sistemlerdeki organizasyonlar arasındaki ilişkileri ve bu organizasyonların akıllı ulaşım sistemi ortamında oynadıkları rolleri açıklayan temsili gösterim.

kuyruklanma

queue

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği sıra.

kuyruklanma algılama**queue detection**

Bir kuyruklanmanın otomatik olarak tanınması.

kuyruklanma başlangıcı**front of queue**

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği kuyruklanmadaki ilk aracın önü.

kuyruklanma sonu**back of queue**

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği kuyruklanmadaki son aracın arkası.

kuyruklanma taşması**queue spillback, spillback**

Kuyruklanma sonunun mevcut kuyruklanma depolama alanının ötesine geçtiği ve trafik akışını bozabileceği durum.

kuyruklanma uyarısı**queue warning**

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek kuyruklanma hakkında sürücüyü bilgi verilmesi.

kuyruklanma uzunluğu**queue length**

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği sıranın uzunluk birimi veya sırada bekleyen sayısı olarak ifade edilmesi.

küresel konumlandırma sistemi**Global Positioning System (GPS)**

Uydulardan yayılan radyo sinyallerinin yeryüzündeki alıcılar ile toplanıp yorumlanması ile konumların belirlenmesini sağlayan teknoloji.

küresel navigasyon uydu sistemleri**Global Navigation Satellite Systems (GNSS)**

Avrupa küresel navigasyon uydu sistemi. (Bu sistem AB'de GALILEO, ABD'de GPS, Rusya'da GLONASS olarak isimlendirilmektedir.)

küresel yörüngeli navigasyon uydu sistemi**Global Orbiting Navigation Satellite System (GLONASS)**

Rusya küresel navigasyon uydu sistemi.

K-AUS iletişim noktası**C-ITS Point of Contact (CPOC)**

Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri ile ilgili bilgilerin ve veri akışının yönetildiği merkezi temas noktası.

L

lastik basınç bilgisi

tyre pressure information

Lastik basıncının gerçek zamanlı algılanması ve bildirilmesi.

LCD ekran

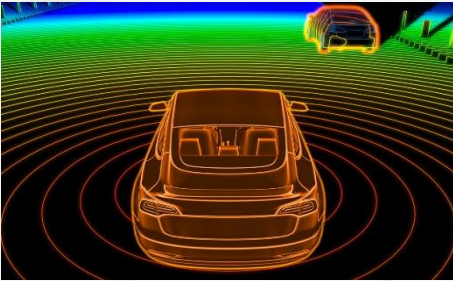
Liquid Crystal Display (LCD)

Elektrikle kutuplanan sıvının ışığı tek fazlı geçirmesi ve önüne eklenen bir kutuplanma filtresi ile gözle görülebilmesi ilkesine dayanan bir görüntü teknolojisi.

LIDAR

Laser Illuminating Detection and Ranging, Light Detection and Ranging (LIDAR)

Lazer darbeleri kullanarak bir nesne veya bir yüzeyin uzaklığını ölçmeye yarayan, bulunduğu ortamın üç boyutlu (3D) haritasını oluşturmak için darbeli lazer şeklinde ışık kullanan bir uzaktan algılama teknolojisi.

liman

port, harbour, seaport

Gemilerin emniyetli olarak yük ve yolcu alıp verebilecekleri, kalabilecekleri, barınabilecekleri doğal veya yapay deniz yeri.

Li-Fi

Light Fidelity (Li-Fi)

Işık dalgalarını veri iletimi için kullanan bir iletişim teknolojisi. LED ışık kaynaklarını kullanarak yüksek hızda veri transferi sağlar ve kablosuz ağ bağlantılarını daha hızlı ve güvenli hale getirir.

liman çıkış belgesi

port clearance certificate

Denize Elverişlilik Belgesine sahip olup, liman idari sınırlarını geçerek sefer yapacak her ticaret gemisinin limandan ayrılışında; gemi adamları ile donatımı, yolcu sayısı, yükün cinsi, yakıtı, kumanyası, can kurtarma, yangından korunma, yangın söndürme ve seyir donanımları yükleme durumu, zorunlu belgelerinin geçerliliği bakımından, belgelerinde belirtilen durumlarına uygunluklarının tespiti neticesinde yolculuğa müsaade edildiğini gösteren belge.

lojistik

logistics

Ürün hareketinin yönetimiyle ilgili tüm faaliyetler; doğru ürünün, doğru başlangıç noktasından doğru varış noktasına, doğru kalitede ve miktarda, doğru program ve fiyatla teslim edilmesi.

lojistik ana planı

logistics master plan

Ülkenin lojistik ihtiyaçlarını kısa, orta ve uzun vadede planlayan temel plan.

lojistik merkezi, lojistik köy

logistics center, logistics hub, logistics village

Mümkün olan tüm ulaştırma ağlarına en yakın noktada, içinde lojistik ve taşımacılık ile ilgili özel ve kamuya ait kuruluşların bulunduğu, taşımacılık modları arasında hızlı, güvenli ve düşük maliyetli aktarma sistemlerine ve depolama alanlarına sahip lojistik amaçlı düzenlenmiş özel ihtisas bölgesi.

lojistik veri portalı

logistics data portal

Lojistik Yönetimi kapsamında, yük taşımacılığıyla ilgili verilerin toplanması ve sunulmasına yönelik geliştirilen portal.

lojistik yönetimi

logistics management

Müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamak için başlangıç ile tüketim noktaları arasında malların, hizmetlerin ve ilişkili bilgilerin planlanması, işletimi ve kontrolü.

LTE

Long Term Evolution (LTE)

4G olarak da bilinen LTE, 3G'den daha yüksek bant genişliği ve daha düşük gecikme ile kablosuz iletişim teknolojisi alanında yüksek hızlı veri aktarımı sağlayan bir standart.

LTE-V2X

Long Term Evolution - Vehicle-to-Everything

Araçlar ve diğer cihazlar arasında iletişimi sağlayan LTE tabanlı bir kablosuz iletişim teknolojisi.

M

maglev

Magnetic Levitation (Maglev)

Araçları yere temas etmeden hareket ettirmek için manyetik kaldırma gücünü (Manyetik Levitasyon) kullanan taşıma modu.

mahsuplaşma

clearing

İşletmecilerin kesin hesabını gerçekleştirmek için ödeme sisteminde oluşan toplam değerin farklı işletmeciler arasında yeniden dağıtılması.

mahsuplaşma işletmecisi

clearing operator

Paylaştırma ve mahsuplaşmayı yapan organizasyon.

çoklu radyo erişim teknolojisi

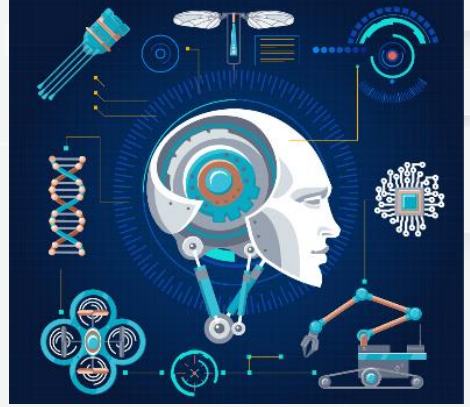
Multiple Radio Access Technology (Multi-RAT)

Bir kullanıcı ekipmanının birden fazla radyo erişim teknolojisini kullanabilmesine verilen isim.

makine öğrenmesi

machine learning

Analiz, kendi kendini eğitme, gözlem ve deneyim yoluyla yeni durumları ele almayı sağlamak için yeni senaryolara ihtiyaç duyma, test etme ve uyarılama yoluyla hesaplamanın sürekli geliştirilmesini kolaylaştırırken müteakip (aynı olmasa da) durumlardaki iyileştirilmiş kararlar için model ve eğilim tespitini kullanarak insan bilgisinin teknolojik gelişimine yönelik bir yapay zekâ (AI) disiplini.

makineler arası haberleşme

Machine to Machine (M2M) Communication

Makineden makine, kablolu ve kablosuz dahil herhangi bir iletişim kanalı kullanan cihazlar arasında doğrudan iletişim.

**makro ölçekte trafik modeli,
makroskobik model**

macroscopic traffic model, macro model

Trafik analizi ve bilgisayar benzetimlerinde, her taşıtın ayrı ayrı hız ve konumunun hesaba katılmadığı, ortalama hız, trafik yoğunluğu, ortalama trafik akış karakteristiklerinin göz önüne alındığı matematiksel trafik akış modeli.

mal

goods

Ticari eşya, malzeme, yük.

mal izleme, kargo izleme

goods monitoring, cargo monitoring

Taşınan malların verilerinin toplanması, izlenmesi ve durum değerlendirmesinin yapılması.

**mal takibi, kargo takibi, gönderi takibi,
navlun takibi**

goods tracking, cargo tracking, shipment tracking, freight tracing

Sevkiyatın güncel konum ve durumunun kaydedilmesi ve sistematik olarak gözlemlenmesi.

mantıksal veri modeli

logical data model

Çeşitli veri tabanında bulunan varlıklar arasındaki ilişkiler hakkında tüm bilgileri sağlamak için oluşturulan veri mimarisi ve verilerin depolanmasında yer alan fiziksel uygulama veya veri tabanı yönetim sistemi teknolojisine bakmaksızın veri tabanını grafiksel bir şekilde temsil etme şekli.

manuel acil çağrı

manual emergency call

İlgili işletmeciye acil durumu raporlamak için araç içi yerleşik veya yol kenarı donanım vasıtasıyla manuel olarak başlatılan çağrı.

manuel katılımlı ödeme

manually attended payment

Ödemeyi, ödeme hizmeti sağlayıcısına yüz yüze ödeme.

manuel sınıflandırma

manual classification

İşletmecinin bir temsilcisi tarafından ölçüm veya hesaplamasıyla, ilan edilmiş özelliklerin okunmasıyla veya araç dışındaki bir veri tabanı üzerinden erişim ile yapılan sınıflandırma.

manyetik dedektör

magnetic detector

Doğal manyetik alandaki değişimleri ve manyetik metal nesneleri tespit eden dedektör.

mekanik havalandırma

Mechanical ventilation

Fanlar kullanılarak yapılan havalandırma, fanlı havalandırma.

mekânsal veri yönetimi

spatial data management

Fiziksel çevrenin planlanması ile ilgili konularda kullanılan mekânsal verinin CBS ile entegre edildiği faaliyet.

menzil genişletilmiş elektrikli araç
Range-Extended Ev (REx)

Yalnızca elektrikli bir aktarma organına sahip olan bir elektrikli aracın, daha uzun yolculuklar için menzil bittiğinde pili şarj etmek için küçük bir benzinli jeneratör ile donatılmış hali.

menzil kaygısı
range anxiety

Bir aracın hedefine ulaşmak için yetersiz menzile sahip olmasından korkma.

merkez-altyapı haberleşmesi
Center-to-Infrastructure Communication (C2I)

AUS merkezleri ile altyapı arasındaki iletişim.

merkezi AUS istasyonu
central ITS station

Merkezi bir AUS alt sistemindeki AUS istasyonu.

merkezi fiziksel öğeler
center physical objects

Ulaşım sistemleri için yönetim, idare ve destek işlevleri sağlayan fiziksel nesnelerin tümü (merkezlerin her biri, modlar arasında ve yetki alanları arasında koordinasyonu sağlamak için diğer merkezlerle iletişim kurar).

merkezi hesap
central account

Ödeme aracı hizmeti veren veya onun adına çalışan kuruluş tarafından yönetilen ulaşım hesabı.

merkezi olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu

centrally determined route guidance

Yönlendirmelerin araç içi yerine merkezi bir sunucuda, yol ağ bilgileri ve mevcut konum bilgileri gibi veri tabanları kullanılarak hesaplandığı yol kılavuzu.

merkezi olmayan çevresel bildirim
Decentralized Environmental Notification (DEN)

Belirli bir coğrafi bölgedeki yol tehlikesine ilişkin kooperatif sistemler içinde başlatılan bilgi.

merkezi olmayan çevresel bildirim mesajı

Decentralized Environmental Notification Message (DENM)

Güzergâh üzerindeki bir engeli, tehlikeyi, kazayı veya anormal trafik durumu ile ilgili bilgileri, tür ve konum da dahil olmak üzere içeren standardize edilmiş çevresel mesaj türü.

merkezi olmayan çevresel bildirim temel hizmeti

decentralized environmental notification basic service, DEN basic service

Merkezi olmayan çevresel mesajlar oluşturmak, almak ve işlemek için her türlü AUS istasyonunun zorunlu işlevselliği.

merkezi olmayan sıkışıklık kontrolü
Decentralised Congestion Control (DCC)

Radyo kanalının aşırı yükünü, menzil bozulmasını ve kendi kendine parazitizmi azaltan, 5.9 GHz ITS-G5 araç iletişim protokolü yığınının zorunlu bir bileşeni.

merkez-merkez haberleşmesi

center-to-center communications

İki veya daha fazla merkez arasında gerçekleşen iletişim.

merkez-saha haberleşmesi

center-to-field communications

Merkez ile saha arasında gerçekleşen iletişim.

mesafe bazlı ücretlendirme/ücret

distance-based charging/fare

Ücretin katedilen mesafeye bağlı olduğu yerlerde yol kullanımının ücretlendirilmesi.

mesafe boşluğu, boşluk, aralık

distance gap, gap, space gap

Arkadan öne doğru ölçülen belirli bir noktayı geçen ardışık iki araç arasındaki fiziksel mesafe.

mesafe kontrolü

distance control

Sürücünün öndeki araç için belirlediği fiziksel mesafeyi otomatik olarak koruması.

mesafe uyarısı

distance warning

Bir aracın önündeki araçla arasındaki takip mesafesinin yeterli olmayabileceğine ilişkin uyarı.

mesafe ve zamana göre hız yaptırımı

speed enforcement based on distance and time

Önceden tanımlı iki nokta arasında başlangıç ve bitiş süreleri göz önüne alınarak, ortalama hızın belirlenmesi ve hız aşımında sürücünün cezalandırılması.

mesafeye bağlı ortalama hız

space mean speed

Araçların ortalama hızlarının birbirine yakın iki kaynak noktası arasındaki uzaklığın, bu iki noktadan geçiş sürelerine bölünerek hesaplanması ile elde edilen ortalama hız değeri.

mesaj doğrulama kodu

Message Authentication Code (MAC)

Mesaj doğrulama kodu algoritmasının çıktısı olan bit dizisi.

mesaj onayı

message confirmation

Mesaj alıcısından mesaj göndericisine giden onay teyidi.

metaveri

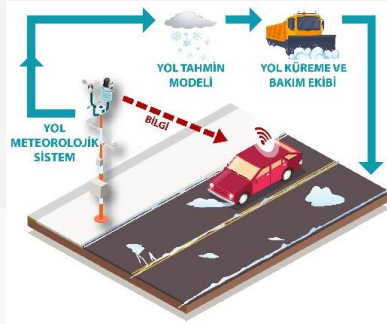
metadata

Verinin temel özelliklerini, parametrelerini ve içeriğini tanımlayan bilgiler bütünü.

meteorolojik erken uyarı sistemi

meteorological early warning system

Meteorolojik oluşumların kaynağına en yakın konumlarda gerçek zamanda tespit edilmesini ve bir uyarı sinyalinin üretilmesini sağlayan sistem.

metrik ton

metric ton

1.000 kg veya 2204 libre karşılığı olan ağırlık ölçüsü.

metrobüs

Bus Rapid Transit (BRT)

Genellikle kendine özgü bir yolda hareket eden, yüksek kapasiteli otobüs sistemi.

mevcudiyet tespiti

presence detection

Algılama bölgesi içinde hareket eden veya duran nesnelerin varlığının tanınması.

mikro ölçekte trafik modeli, mikro model

microscopic traffic model, micro model

Trafik analizi ve bilgisayar benzetimlerinde, her taşıtın ayrı ayrı hız ve konumunun hesaba katıldığı matematiksel trafik akış modeli.

mikrodalga radar dedektör

radar detector, microwave radar detector

Enerji yayan, bir nesneden yansıyan enerjiyi geri alan ve zaman gecikmesini veya frekans değişimini ölçen aktif dedektör.

mikromobilité

micromobility

Tipik olarak 25 km/sa altındaki hızlarda çalışan ve kullanıcılar tarafından kişisel olarak sürülen; bisiklet, elektrikli bisiklet, elektrikli skuter (e-skuter), paylaşımlı bisiklet ve elektrikli pedal destekli bisiklet (pedelec) gibi bir dizi küçük, hafif taşıtla ulaşım.

mikrotransit

microtransit

sabit rotalar ve tarifelerin yanı sıra esnek rotalar ve isteğe bağlı zamanlama sunabilen özel sektöre ait ve işletilen bir paylaşımlı ulaşım sistemi (Araçlar genellikle minibüs ve otobüsleri içerir).

minimobilité

minimobility

Boşken ortalama ağırlıkları 100 ile 500 kilogram arasında, araç tipine ve yerel düzenlemelere bağlı olarak maksimum hızları saatte 25 ila 90 kilometre arasında değişen, bir veya iki kişinin sığabileceği üç veya dört tekerlekli olan, arabalar ve bisikletler arasında yer alan elektrikli araçları içeren ulaşım türü.

mobil bilgi hizmetleri

mobile information services

Mobil cihazlar aracılığıyla sağlanan bilgi hizmetleri.

mobil izleme

mobile monitoring

Mobil veri toplama donanımı, otomatik konumlandırma vb. kullanarak trafik veya diğer özelliklerin izlenmesi.

mobil özel ağ

Mobile Ad Hoc Network (MANET)

Sabit bir altyapıya ihtiyaç duymadan, mobil cihazların birbirleriyle dinamik olarak bağlantı kurduğu bir ağ. Cihazlar arasındaki iletişimin otonom bir şekilde, ağda merkezi bir kontrol noktası olmadan gerçekleşmesini sağlar. Bu ağ yapısı, cihazların hareketine ve ağ topolojisindeki değişikliklere hızlıca uyum sağlar.

mobil veri toplama

mobile data collection

Hareket halindeki araçtan veri toplanması.

mobil yol kenarı ekipmanı

mobile roadside equipment

Geçici olarak kullanmak üzere mobil bir üniteye monte edilmiş veya GPS zaman referans donatımı gibi telsiz iletişim kuran aygıtlardan oluşan, elde taşınan ya da bir taşıt içinde bulunan donatım.

mod değişikliği bilgisi

modal change information, interchange information

Ulaşım modu değiştirme noktaları bilgisi.

mod, tür

mode

Hareketliliği sağlamak için gerekli motorlu/motorsuz, özel/toplu taşıma türlerinden her biri.

modlar (türler) arası ulaşım

intermodal transport

Yük ve yolcunun tek bir seyahat süresince birden fazla ulaşım modunu kullanarak yolculuk gerçekleştirmesi.

modlar arası

intermodal

Herhangi iki veya daha fazla ulaşım modu arasındaki bağlantıyla ilgili.

modlar arası ulaşım planlaması ve hazırlığı

intermodal transport planning and preparation

Ulaşım modlarının seçilmesi, gerekli rezervasyon düzenlemelerinin yapılması, ulaşım bildirimlerinin sunulması vb.

monoray

monorail

Tek hatlı demiryolu.

motosiklet emniyet bariyeri

motorcycle safety barrier

Otomobil ve kamyon benzeri motorlu araçlara göre tasarlanmış konvansiyonel yol kenarı bariyer sistemlerinden farklı olarak alt tarafı tamamen kapalı olarak tasarlanan ve motor kazalarından motosiklet sürücülerinin yara almasını önleyen yol kenarı emniyet bariyeri.

motosiklet yaklaşıyor uyarısı

motorcycle approaching warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla yakındaki sürüşü etkileyebilecek motosiklet hakkında sürücülere bilgi verilmesi.

muaf taşıma

exempted transport

Boyut veya ağırlığın aşılmasından dolayı izin gerektiren özel ulaşım tipi.

mutabakat zaptı

Memorandum Of Understanding (MoU)

Tarafların yasal sorumluluk istemediklerinde veya yasal olarak bağlayıcı anlaşma oluşturamadıkları durumda aralarında imzaladıkları dilek metni.

mutlak öncelik, mutlak sinyal önceliği

absolute priority, absolute signal priority

Öncelik sırasının belirlenmesi.

müselles hattı

y track

Genellikle üç demiryolu hattının bulunduğu yerde bir yönden gelen treni buluşma istasyonuna girmeden, diğer iki yönden herhangi birine gönderebilmek için kurulan, üç makastan oluşan üçgen şeklindeki demiryolu hattı.

N

nakil, taşıma

drayage

Demiryolu veya denizyolu yükünün kamyonla bir ara veya nihai varış noktasına taşınması.

nakit ödeme

cash payment

Banknot veya madeni para ile yapılan ödeme.

navigasyon

navigation

Aracın konumlandırılması, belirli bir hedefe giden rotanın belirlenmesi ve sürücüyü bu rota boyunca rehberlik edilmesi.

navlun

charter rate

Yük sahiplerinin (taşıtanın) gemi sahibine (taşıyana) taşıma karşılığında ödedikleri taşıma ücreti.

nesne

object

Sistemdeki davranışları ve durumları olan ve diğer herhangi bir nesneden farklı olan bir şeyin soyut bir modeli.

nesne tanıma

object recognition

Herhangi bir görüntü veya videoda nesneleri bulma ve tanıma işlemi.

nesne yönelimli veri tabanı

object oriented database

Verilerin nesne olarak modellenmesini ve oluşturulmasını destekleyen bir veri tabanı türü.

nesnel veri

objective data

Gözlem ve deney yoluyla toplayıp elde edilen kişisel yorum veya düşüncüyü bünyesinde barındırmayan veri türü.

nesnelerin interneti

Internet of Things (IoT)

Çeşitli haberleşme protokolleri sayesinde birbirleri ile haberleşen ve birbirine bağlanarak, bilgi paylaşımı ile akıllı bir ağ oluşturmuş cihazlar sistemi.

nesnelerin internetinin güvenliği

security of Internet of Things (IoT)

Nesnelerin interneti cihazların ve bağlı oldukları ağların güvenliğini sağlama eylemi.

net sıfır

net-zero

İnsan faaliyeti nedeniyle atmosfere salınan karbondioksit, metan, azot gibi gazların miktarının yeryüzü tarafından doğal olarak emilen sera gazı miktarıyla dengelenmesi.

niceliksel risk analizi

quantitative risk analysis

İstenmeyen olayların sonuçlarının sayısal olasılıklarına ve gerçekleşmesine dayanarak risk hesaplaması yapılan matematiksel model.

niteliksel risk analizi

qualitative risk analysis

İlgili risk senaryolarının ve sonuçlarının tanımlandığı ve tartışıldığı analiz.

nokta gözlemleme

point monitoring

Belirli bir noktadaki trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

noktasal hız, nokta hızı

point speed, spot speed

Kısa mesafeden ölçülen bir aracın hızı (bir noktada).

O

odometre

odometer

Bisiklet veya araçların kat ettiği mesafeyi ölçmek veya aracın konumunu tahmin etmek için kullanılan sensör.

okul bölgesi uyarısı

school area warning, school zone warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü yakındaki bir okul alanı nedeniyle yol boyunca çocukların bulunma olasılığı hakkında verilen bilgi.

okul otobüsü uyarısı

school bus warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü yakınlardaki bir okul otobüsü ya da benzeri nedeniyle yol boyunca çocuk çıkabileceği bilgisinin verilmesi.

olasılık

probability

Belirli bir olayın meydana gelme olasılığının sayısal tahmini.

olay algılama, trafik olayı algılama

traffic incident detection, incident detection

Trafik olaylarının genellikle algılayıcı, yazılım veya görüntü analizi aracılığıyla otomatik olarak tespiti ve yol ağında oluşabilecek anormal durumlarda ilgili noktaların (operatör, dış sistem, cihaz vb.) bilgilendirilerek reaksiyon süresini minimuma indirmeyi amaçlayan eylemler bütünü.

olay çözüm süresi

incident clearance time

İlk müdahale biriminin gelişinden normal kapasitenin geri kazanılmasına kadar geçen süre.

olay kaynaklı gecikme

incident delay

Gecikmenin bir trafik olayından kaynaklanan kısmı.

olay kurtarma süresi

incident recovery time

Bir olayda normal kapasiteye ulaşılmasından artık trafiğin olayın sonuçlarından etkilenmemesine kadar geçen süre.

olay müdahale süresi

incident response time

Olay tespitinden ilk müdahale biriminin olay yerine varışına kadar geçen süre.

olay tespit zamanı

incident detection time

Bir olayın meydana gelmesinden tespit edilene kadar geçen süre.

olay uyarısı

incident warning

Araç içi yerleşik donanım vasıtasıyla öndeki bir olay hakkında sürücüyü bilgi verilmesi.

olay yönetim sistemi

incident management system

Acil durumda tepki vermek, anlamak ve yanıt vermek için birlikte çalışan donanım, personel, prosedürler ve iletişim sistemi.

olay yönetimi

incident management

Trafiği etkileyen bir olay hakkında bilgilerin toplanması ve gerekli eylemlerin uygulanması.

olay, hadise, vaka

incident, event

Ulaşım hizmetlerini olumsuz yönde etkileyen hadise.

onaylanmış kuruluş

notified body

Avrupa küresel navigasyon uydu sistemi. (Bu sistem Avrupa Birliği'nde GALILEO, ABD'de GPS, Rusya'da GLONASS olarak isimlendirilmekte)

operasyonel entegrasyon

operational integration

Koridor bölgelerindeki çeşitli ulaşım ağları arasında bilgi paylaşımını, ağlar arası koordinasyonu ve işlemleri teşvik eden çok paydaşlı ulaşım yönetimi stratejilerinin (genellikle gerçek zamanlı olarak) uygulanması ve koridor veya bölgenin toplam kapasite ve talep yönetiminin kolaylaştırılması.

operasyonel konsept

operational concept

Birincil paydaşların rolleri ve sorumlulukları ile işlettikleri sistemler.

operasyonel tasarım alanı

Operational Design Domain (ODD)

Belirli bir sürüş otomasyon sisteminin veya özelliğinin çalışması için özel olarak tasarlanmış, trafik veya yol özelliklerinin yanı sıra çevresel, coğrafi ve günün belli saatlerindeki kısıtlamalar gibi çeşitli kısıtlamaları içeren çalışma koşulları.

operasyonel taşıma kapasitesi

operational capacity

Bir aracın operatör tarafından tanımlanmış maksimum yolcu sayısı ya da yük miktarı.

optik dedektör

optical detector, light sensitive detector, photocell detector

Fiber optik kabloda, ışık kaynağı ve bir alıcıdan oluşan ışık huzmesinin nesne tarafından kesilmesini tespit eden dedektör.

optik karakter tanıma

Optical Character Recognition (OCR)

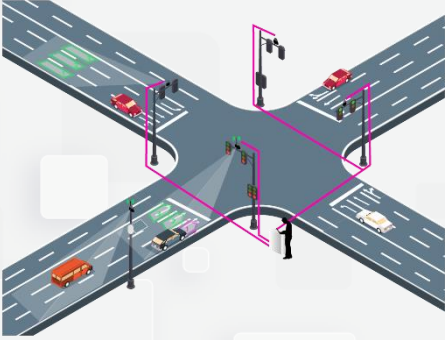
Görüntü analiz yazılımlarıyla karakterlerin otomatik tanınması.

optimize edilmiş kavşak sinyal kontrolü

optimised intersection signal control

Genellikle matematiksel yöntemlerle gerçek talebe göre ayarlanmış kavşak sinyal kontrolü.

optimize sinyal kontrolü

optimized signal control

Matematiksel iyileştirmeye dayalı sinyal kontrolü.

optimum güzergâh planlama

optimum route planning

İki nokta arasındaki süre ve mesafe açısından en uygun güzergâhın otomatik olarak bulunabilmesi amacıyla yapılan planlama çalışması.

optimum hız yardımı, optimum hız bilgisi

optimal speed assistance, optimal speed information

Sürücüye yerleşik donanım aracılığıyla yerel ve mevcut koşullara dayalı olarak optimum hız tavsiyesinde bulunma.

Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)

Organized Industrial Zones (OIZ)

Sanayinin etkinliğini ve kentte düzenli yerleşmeyi sağlamak amacıyla, sanayi tesislerini bir araya toplayarak sanayi kuruluşlarının ulaşım, kentsel toprak, enerji, yakıt, su, endüstriyel atık su arıtma tesisi, hammadde gibi altyapı ve gereksinimleriyle ilgili kolaylıkları bir arada bulunduran, bunun yanı sıra sanayinin çevreye olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla atık yönetim politikaları uygulayan, özel olarak planlanan ve imar planlarında da yer verilen bölge türü.

orijinal ekipman üreticileri

Original Equipment Manufacturers (OEMS)

Ürünün tasarım ve telif hakları bulunmayan, üretimi tasarım ve telif hakkı sahibi firmaya yapan üreticiler.

orta ölçekte trafik modeli, mezo model *mesoscopic traffic model, meso model*

Trafik analizi ve bilgisayar benzetimlerinde hem mikro ölçekte hem de makro ölçekteki trafik özelliklerini hesaba katan matematiksel trafik akış modeli.

ortalama arıza süresi

Mean Time to Failure (MTF)

Onarılamaz bir varlığın, arızalanmadan önce ortalama çalışma süresini ölçen bir bakım metriği.

ortalama kesit hızı, harmonik ortalama kesit hızı

average section speed, space mean speed, harmonic mean speed

Bir yol kesiminin uzunluğunun, araçların o kesitteki ortalama yolculuk süresine oranı.

ortalama koşu hızı

Average running speed

Tüm dikkate alınan araçların kat ettiği toplam mesafenin kendi çalışma sürelerinin toplamına bölünmesi.

ortalama noktasal hız

average point speed

Araçların kısa bir mesafe üzerinde ölçülen hızlarının ortalaması.

ortalama onarım süresi

Mean Time to Repair (MTR)

Arızalı bir ekipmanın arızasını gidermek veya onarmak için gereken ortalama süreyi ölçen bir bakım metriği.

ortam erişim kontrolü

Medium Access Control (MAC)

Hangi ağ ögesinin hangi zaman aralığında ağ ortamına (örneğin kabloya) veri aktarabileceğini belirleyen bir alt katman.

otobüs

bus

Karayolları boyunca sabit rotaları ve programları takip eden lastik tekerlekli araçlarla çalıştırılan bir karayolu seyahat modu.

otobüs bekleme süresi

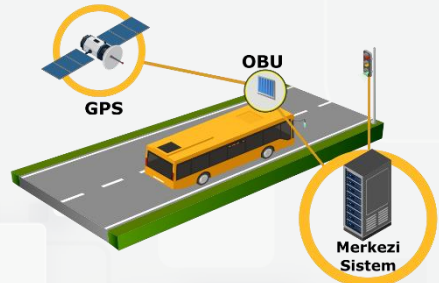
bus stop time, dwell time

Bir otobüsün veya tarifeli aracın otobüs durakları ve benzeri noktalarda harcadığı süre.

otobüs önceliği, toplu taşıma önceliği

bus priority, public transport priority

Aktif veya pasif tedbirler ile toplu taşımaya verilen öncelik.

otobüs yolu

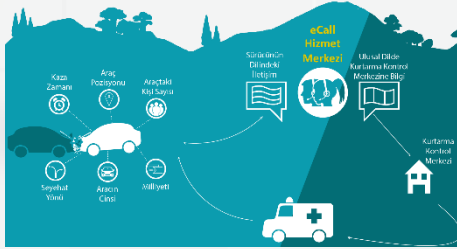
busway

Toplu taşıma otobüslerinin özel kullanımı için tasarlanmış bir koridor. (Tipik olarak bu koridorlar, üst geçitler ve sinyal önceliği içerebilir.)

otomatik acil durum çağırısı

automatic emergency call

Acil bir durumu bildirmek için ilgili operatöre otomatik araç üstü ekipman veya otomatik olay algılama sistemi tarafından başlatılan çağrı.

otomatik acil durum frenlemesi

Automatic Emergency Braking (AEB)

Bir çarpışmayı önlemek veya hafifletmek için algılanan olası engellere göre bir aracın otomatik frenlenmesi.

otomatik araç konumlandırma

automatic vehicle positioning

Her bir araç hakkında pozisyon, yük, hareket programına uyum gibi bilgilerin sağlanması.

otomatik araç tanımlama sistemi

Automatic Vehicle Identification System (AVI)

Elektronik geçiş ücreti tahsilatı, erişim kontrolü ve hız kontrolü gibi farklı uygulamalarda araçların güvenli, güvenilir ve uygun maliyetli işlem görmesini sağlayacak tanımlama sistemi (Otomatik Araç Tanımlama Sistemi).

otomatik araç yer tespit sistemi

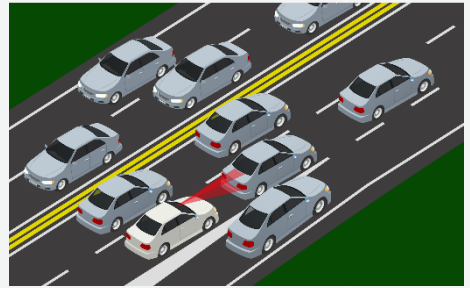
Automatic Vehicle Locating System (AVLS)

Araçların yerlerinin otomatik olarak izlendiği ve takip edildiği sistem.

otomatik çarpışma önleme

automatic collision avoidance

Aracın tahmini gidiş yolundaki olası engellerin saptanmasına dayalı olarak kazaları önlemek için araç hareketlerinin otomatik yönetimi.

otomatik erişim kontrolü

automatic access control, electronic access control, electronic clearance

Erişimi kısıtlanmış yerlere kişilerin ya da taşıtların giriş hakkı olup olmadığının denetlenmesinin ve giriş izninin verilmesinin elektronik yöntemlerle sağlanması.

otomatik far kontrolü

automated beam control, automated headlight dimming, cooperative glare reduction

Aracın farlarının gerektiğinde kendi kendine uzun ve kısa hüzmeli aydınlatma moduna geçme özelliği.

otomatik frenleme

automatic braking

Otomobillerde araç içi donanım vasıtasıyla yaklaşan bir çarpışma algıladığında ana fren sistemini devreye alarak çarpışmayı önleme.

Otomatik Geçiş Sistemi (OGS)

electronic toll collection system

Otoyol üzerinde seyreden araçların katettikleri mesafe ve araç sınıfına göre ücretlendirilmesi amacıyla geliştirilmiş ücret toplama sistemi.

otomatik gruplama, kooperatif gruplama, otomatik konvoy oluşturma

automated bunching, cooperative bunching, automated platooning, cooperative platooning

Yerel ve mevcut koşullara dayalı olarak bir gruptaki araçlar arasındaki araç hızı ve mesafenin otomatik kontrolü.

otomatik hız denetimi

automatic speed enforcement, automated speed enforcement

Araç hızının otomatik olarak ölçümü ve uygun önlemlerin alınması.

otomatik hız yönetimi, akıllı hız yönetimi

automatic speed management, intelligent speed management

Sürücüye harici veya özerk cihazlar kullanılarak sürüş hızı, hızın otomatik olarak uygulanması, araç hızının otomatik olarak sınırlandırılması vb. ile ilgili tavsiyelerde bulunmayı amaçlayan çeşitli kavramlar.

otomatik meteorolojik gözlem istasyonu

automatic weather observation station

Meteorolojik parametrelerdeki değişimlere duyarlı ve bu değişimlerin miktarını ölçen sensörlerden oluşan istasyon.

otomatik olay tespiti

Automatic Incident Detection (AID)

Trafik koşullarının sürekli izlenmesi ve olayların veya trafik kuyruklarının tespit edilmesi.

otomatik ödeme

automatic payment

İşlem sürecinde insan müdahalesi olmadan, cihazlar arasında kablosuz haberleşme, optik karakter tanıma vb. gibi yöntemlerle yapılan ödeme.

otomatik park

automated parking

Sürücünün arabayı bir giriş noktasında terk ettiği ve aracın bir park alanına götürüldüğü ve otomatik olarak alındığı park sistemi.

otomatik park bilgi sistemi

automated parking information systems

Otomatik olarak otopark doluluk/boşluk bilgisi sunan sistem.

otomatik plaka tanıma

automatic license plate recognition

Kamera(lar)dan elde edilen araç görüntüsünden veya RFID etiketlerden elde edilen bilgilerden plakanın otomatik olarak tespiti işlemi.

otomatik Plaka Tanıma Sistemi (PTS)

Automatic Number Plate Recognition System (ANPR) Number Plate Recognition, License Plate Recognition (LPR)

Görüntü işleme yöntemleriyle taşıtın plakasının tespit edilmesi.

otomatik sınıflandırma

automatic classification

Taşıtlara ilişkin özelliklerin araç içi yerleşik donanım veya araç dışındaki bir veri tabanı üzerinden erişilerek okunması ile otomatik ölçümle yapılan sınıflandırma.

otomatik tanımlama sistemi

Automatic Identification System (AIS)

Yakın mesafeler içinde deniz araçlarının takip edilmesini sağlayan sistem.

otomatik trafik izleme sistemi

automated traffic monitoring system

Mevcut trafik koşullarına ilişkin verilerin otomatik olarak toplanması ve değerlendirilmesi.

otomatik trafik raporlama

automatic traffic reporting

Sürücü tarafından kapatılmamışsa, otomatik olarak, bağlantı yolculuk süreleri, sürtünme değerleri ve araç konumu gibi trafik bilgilerinin raporlanması.

otomatik ücret toplama

automated fare collection

Toplu taşıma ağının biletleme sistemini otomatikleştiren bileşenlerin toplamı.

otomatik vale park

automated valet parking

Otoparkta boş alanları tespit edebilen ve bağlı teknolojiler sayesinde otomobili kendi kendine park eden sürücüsüz sistem.

otomatik yol kenarı araç emniyeti

denetimi

automated roadside vehicle safety inspection

Sabit veya mobil bir muayene istasyonunda araçların emniyet gerekliliklerine uygunluğunun, uygun donanım kullanılarak otomatik olarak doğrulanması.

otomatik yol kenarı emniyet denetimi

automated roadside safety inspection

Araçların ve sürücülerin güvenlik performansı kayıtlarına, otomatik yol kenarı erişiminin sağlanması.

otomatik yolcu sayım sistemi

automated passenger counter system

Yolcuların belirlenen sınıflandırmalar veya özelliklerine göre sayımının yapıldığı çeşitli görüntü sistemleri, yazılım ve donanımlardan oluşan sistem.

otomatik yolcu sayımı

Automated Passenger Counting (APC)

Ötobüse, trene, hafif raylı sisteme veya başka bir toplu taşıma sistemine binen ve inen yolcuların otomatik olarak sayımı.

otomobil doluluğu

car occupancy

Sürücü dahil araçta bulunan kişi sayısı.

otomobil taşıyıcı gemi

car carrier

Ro-Ro gemilerinin bir alt sınıfı olan otomobil taşıyıcı gemi; üretici firmadan yüklemiş olduğu otomobilleri dağıtım firmasına taşımak üzere tasarlanmış gemi.

Otomotiv Uç Nokta Bilgi İşlem

Konsorsiyumu

Automotive Edge Computing Consortium (AECC)

Bağlantılı araç platformu geliştirmek için oluşturulmuş küresel çalışma grubu.

otonom (bağımsız) hız uyarlaması

autonomous speed adaptation, automatic speed adaptation

Yol kenarı donanımlarından bağımsız ve araç içi yerleşik donanımlar (GPS, harita eşleştirme, görüntü işleme vb.) kullanılarak yapılan otomatik hız ayarı.

otonom acil durum freni

Autonomous Emergency Braking (AEB)

Araçın önünde potansiyel bir tehlikenin varlığını tespit etmek ve sürücünün zamanında tepki gösteremediği durumlarda, çarpışmayı önlemek veya çarpışmanın şiddetini azaltmak için sensörlerin kullanıldığı fren sistemi.

otonom araç

Automated Vehicle, Automatic Vehicle, Autonomous Vehicle (AV)

Sürücü müdahalesine ihtiyaç duymadan radar, LIDAR, GPS, odometre, yapay zekâ, sensörler, kameralar ve benzeri teknolojileri kullanarak çevresindeki nesneleri algılayıp gerçek zamanlı veriler kullanılarak hareket edebilen, sürücü desteğinden tam otomasyona kadar belirli otomasyon seviyelerinde otomatik olarak hareket edebilen araç.

otonom araç sistemi

autonomous vehicle system

Bir aracın sürücü müdahalesi olmadan araçtaki donanımlar tarafından otomatik olarak kontrol edildiği sistem.

otonom hareketlilik

autonomous mobility

Kendi başına hareket edebilen, karar alabilen ve bunu uygulayabilen araç ve nesnelerin oluşturduğu trafik.

otonom insan taşıma

Automated People Mover (APM)

Özel olarak inşa edilmiş bir kılavuz yolda çalışan, sürücüsüz toplu taşıma.

otonom kavşak yönetimi

Autonomous Intersection Management (AIM)

Kavşaklarda trafik yönetimini trafik sinyalleri ve dur işaretleri gibi geleneksel kontrol mekanizmalarından çok daha verimli hale getirmek için otonom araçların kontrol, algılama ve iletişim yeteneklerinden yararlanan yeni bir kavşak kontrol protokolü.

otonom konumlandırma, otonom konum belirleme

autonomous positioning, autonomous position determination

Bir aracın coğrafi konumunun yol kenarı ekipmanı ile belirlenmesi; örneğin GPS alıcısı veya harita eşleştirme kullanarak.

otonom mobil robotlar

Automated Mobile Robot, Autonomous Mobile Robot (AMR)

Kablolu güçten bağımsız olarak bulundukları ortamı yorumlayarak gezinirken yol planlaması için gelişmiş bir sensor seti, yapay zekâ ve makine öğrenimi kullanan robot türü.

otonom otoyol

automated highway

Uygun şekilde donatılmış araçların otomatik olarak sürüldüğü, sürücü müdahalesinin olmadığı, otoyol veya şerit bölümü.

otonom otoyol ücret sistemi

autonomous tolling system

Yol kenarı donanımı gerektirmeyen bir ücret sistemi.

otonom raylı toplu taşıma

Autonomous Rail Transit (ART)

Otonom, raysız tramvay veya hafif raylı sistem. (Yapısı ve aktarma organları normal bir tramvaya benzerlik gösterir; ancak caddelerde gidebilir ve ray gerektirmez.)

otonom sürüş

autonomous driving

Aracın sürücü müdahalesi olmadan araçtaki donanımlar ve teknolojiler yardımıyla yolda hareket etmesi.

otonom sürüş seviyeleri

levels of autonomous driving

Otomotiv Mühendisleri Topluluğu'nun (Society for Automotive Engineers, SAE) 0 ila 5. seviye arasında değişen seviyelerde belirlediği sürüş otomasyon seviyeleri.

Seviye 0 (Otomasyon Yok): Araç tamamen sürücü kontrolündedir ve otomasyon yoktur.

Seviye 1 (Sürücü Destek): Araç, hız kontrolü veya direksiyon yardımı gibi tek bir işlevi otomatikleştirir, ancak sürücü her zaman kontrol altındadır.

Seviye 2 (Kısmi Otomasyon): Araç hem direksiyon hem de hız kontrolünü üstlenebilir, fakat sürücü yine de aracı izlemek ve gerektiğinde müdahale etmek zorundadır.

Seviye 3 (Koşullu Otomasyon): Araç belirli koşullarda sürüşü tamamen devralabilir, ancak sürücü gerektiğinde kontrolü devralmaya hazır olmalıdır.

Seviye 4 (Yüksek Otomasyon): Araç çoğu sürüş senaryosunda tamamen otonom olabilir, sürücünün müdahalesine genellikle gerek yoktur, ancak bazı zor koşullar için yine de manuel kontrol gerekebilir.

Seviye 5 (Tam Otomasyon): Araç her koşulda tamamen otonom çalışır ve sürücüye hiç ihtiyaç duyulmaz.

otonom sürüş sistemi

Automated Driving System (ADS)

Bir yolculuğa çıkmak için gereken tüm dinamik sürüş görevlerini (seyahat planlaması gibi stratejik görevler dışında bir aracı hareket ettirmekle ilgili tüm faaliyetler) sürdürülebilir bir temelde gerçekleştirebilen donanım ve yazılım. Etkinleştirildiğinde, araç otonom moda (kendi kendine sürüş modu) girer, özellikle Seviye 3, 4 ve 5'i tanımlamak için kullanılır. Seviye 3 ve 4'te, gerekli durumlarda aracın yönetimini devralmak üzere araçta güvenlik sürücüsü bulunur, Seviye 5'te ise güvenlik sürücüsüne gerek bulunmaz.

otonom sürüş, otonom araç işletimi

Automated Driving (AD), automated vehicle operation

Araç yolculuğu sırasında sürücünün müdahale etme ihtiyacını ortadan kaldırarak, özel otoyol şeritlerinde uygun cihazlarla donatılmış bir aracın çalıştırılması.

otonom şerit

automated lane

Uygun şekilde donatılmış araçların sürücünün müdahalesi olmadan sürüldüğü özel şerit.

otopark bilgisi

parking information

Konum, kapasite, çalışma saatleri, tarifeler ve boş park yeri gibi otopark tesisi bilgileri.

otopark dinamik fiyatlandırma

dynamic parking pricing

Otopark kullanımına, trafik sıklığına ve gün içerisinde belirli saatlere göre fiyatların dinamik olarak güncellenmesinin sağlanması.

otopark doluluğu

parking facility occupancy, parking occupancy

Bir otoparkta, taşıt bulunan park yerlerinin tüm park yerleri sayısına oranı.

otopark doluluk tespiti

parking lot occupancy detection

Otopark alanlarında sensörler yardımıyla sayım yapılarak uygun yer sayısının ve yerlerinin belirlenmesi.

otopark kılavuzu

parking guidance

Mevcut veya tahmini boş park yeri durumuna göre sürücülere sunulan otopark kılavuzluk hizmeti.

otopark ödeme kaydedici cihazı

parking payment recording device

Otopark ödeme noktalarında, parklanma bedelinin hesaplanarak maliye onaylı fiş üretilmesini sağlayan akıllı cihaz.

otopark ödemesi

parking payment

Otopark hizmeti için yapılan ödeme.

otopark rezervasyon sistemi

parking reservation system

Anlaşmalı otoparklara rezervasyon yaparak park ücretinin online ödenmesini ve park yerine yol tarifi alınmasını sağlayan online sistem.

otopark rezervasyonu

parking reservation, parking booking

Bir park yerinin rezervasyonunun yapılması.

otopark yönetim ve yönlendirme sistemi

parking lot management and guidance system

Otoparklarda ücretlendirme, takip, doluluk bilgisi ve yönlendirme gibi konuların tümünü entegre bir şekilde sunan sistem.

otopilot

autopilot

Bir aracın hem hızını hem de direksiyonunu kontrol eden sistem (SAE seviye 2).

otoyol

motorway

Kentler arası hızlı bir trafik akışını sağlamak amacıyla yapılan, yerleşim yerlerinin dışından geçen, az dönemeçli, başka yollarla kesişmeyen, ortası ayrılmış çift yönlü, her yönde üç ya da daha çok şeritli, özel kaplamalı karayolu.

otoyol danışma radyosu

Highway Advisory Radio (HAR)

Otoyol ve karayolu kullanıcılarına trafik durumları, yol çalışmaları ve acil durumlar hakkında bilgi sunan bir radyo sistemi. Genellikle belirli bir yol kesiminde sürücülere yol koşulları ve güvenlik uyarıları hakkında güncel bilgiler sağlar.

otoyol erişim kontrolü

motorway access control

Otoyollarda, yaya, hayvan ve motorsuz taşıt ve araçların girmesinin engellenerek, ancak izin verilen motorlu taşıtların yararlandırıldığı, belirli yerler ve şartlar dışında giriş ve çıkışın yasak olduğu, trafiğin özel bir kontrole tâbi tutulmasına ilişkin uygulama.

otoyol kontrolü, otoyol trafik kontrolü

motorway control, motorway traffic control

Otoyollarda trafik kontrol önlemlerinin uygulanması.

otoyol ücret geçiş gişesi

toll booth

Yol kullanım ücretinin ödendiği, yol üzerindeki lokasyon.

otoyol ücret içeriği

toll context

Otoyol geçiş ücreti düzenlenme biçiminin nitelik ve işlevlerle belirtildiği şekliyle mantıksal açıklaması.

otoyol ücret içerik verisi

toll context data

Altyapıyı kullanmaya yönelik ödenmesi gereken ücretin belirlenmesi ve ücret ödeme işlemi sürecinin sonuçlandırılması için gerekli olan bilgi.

otoyol ücret kuralı

toll regime

Bir otoyol ücretlendirme alanında ücret toplanmasına dair yaptırımları da içeren kurallar bütünü.

otoyol ücret uygulayıcı

toll charger

Bir otoyol ücretlendirme alanındaki altyapının kullanımından ücret alan tüzel kişi.

otoyol ücretlendirme alanı

toll domain

Belirli bir otoyol ücret kuralının uygulandığı yol ağı bölümü veya alanı.

otoyol ücretlendirme servis sağlayıcı

toll service provider

Bir veya daha fazla otoyol ücretlendirme alanında ücretlendirme hizmeti sağlayan tüzel kişi.

otoyol varlık yönetimi

motorway asset management

Ulaşım ağının mevcut ve gelecekteki kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılamak için karayolu altyapısının yönetimi, işletimi, korunması ve iyileştirilmesi için kaynak tahsisini optimize etmeyi amaçlayan stratejik bir yaklaşım.

otoyol yönetimi

motorway management

Otoyoldaki tüm fiziksel altyapılar, elektronik donatılar, tesisler, fiziksel varlıkların yönetimine ilave olarak otoyol trafiği ve güvenliği de dahil olmak üzere otoyolun uçtan uca yönetilmesi.

oturum

session

Belirli bir yerdeki yol kenarı donanımı ile kullanıcı (örneğin araçtaki yerleşik donanım) arasındaki tam etkileşim.

Ö

ödeme

payment

Belirli bir hizmet veya mal karşılığında yapılan elektronik nakit ücret tahsilatı.

ödeme aracı

payment means

Kullanıcının uygun hizmetlere erişebilmesini sağlayan varlıklar (nakit ve elektronik cüzdan gibi) veya sözleşme (bilet gibi).

ödeme istasyonu

payment station, toll plaza

Ulaşım hizmeti ücretinin ödenebildiği konum ya da yol kullanım ücretinin ödendiği yol üzerindeki konum.

ödeme işlemi modeli

payment transaction model, transaction model

Elektronik ödeme gibi işlemlerin genel yapısını tanımlayan fonksiyonel model.

ödeme kapsamı

payment scope

Ödeme araçlarının kabul edildiği uygulama alanı.

ödeme noktası

payment point, charging point

Ücretin tahsil edildiği yer.

ödeme ortamı

payment medium

Bilet, kart ya da yerleşik ünite gibi ödeme araçları.

ödeme servis sağlayıcı

payment service provider

Ödeme hizmeti sağlayan kuruluş.

ödeme sistemi

payment system

Ödeme araçlarının yetkilendirme süreci ve kullanımı, mahsuplaşması, işlemlerin tamamlanmasını içeren finansal sistem.

ödeme sistemi işletmecisi

payment system operator

Bir ödeme sistemini işleten kuruluş.

ödeme sistemi operatörü, dolaşım operatörü

charging operator, roaming operator

Operatörler arasındaki bir anlaşmaya göre, bir kullanıcı ile yerel operatör arasındaki sözleşmeye dayalı olarak ödemeyi kabul eden ödeme sistemi operatörü.

ödeme sonrası

post-payment

Bir ulaşım hizmetinin kullanımından sonra paranın kullanıcıdan transfer edildiği ödeme modu.

ödeme sözleşmesi durum listesi

payment contract status list

Bir ödeme sisteminde anlaşma yapılan sözleşmeler ve ilgili ödeme araçlarının (geçerli veya geçersiz), düşük bakiye ve ödenmemiş faturalar gibi finansal durumları hakkında bilgi içeren listesi.

ödeme sözleşmesi listesi

payment contract list

Bir ödeme sisteminde düzenlenen sözleşmelerin veya ilgili ödeme araçlarının (geçerli ve geçersiz) listesi (beyaz liste ile kara listenin toplamı).

ödeme sözleşmesi sahibi, abone

payment contract holder, subscriber

Bir ödeme hizmeti sağlayıcısı ile sözleşme yapan kişi veya kuruluş.

ödeme şekli

payment method

Ödeme aracı kombinasyonu, bir ödeme kapsamı ve bir ödeme modu.

ödeme şeridi, ekspres şerit

pay Lane, Express Lane

Kalıcı olarak veya zamanın bir kısmında ödeme yapan kullanıcılara ayrılmış şerit.

ödeme zamanı modu

payment mode

Ödemenin zaman boyutu (ön ödeme, anında ödeme veya sonradan ödeme).

öğleden sonra zirve saatler

afternoon peak

Trafik talebinin en yüksek olduğu öğleden sonraki zaman dilimi.

ölçeklenebilirlik

scalability

Yeniden tasarım gerektirmeden, talep üzerine kolayca büyütülebilirlik, genişletilebilirlik veya yükseltilebilirlik yeteneği.

ölçerek sınıflandırma

classification by measuring

Araç veya kullanıcı özelliklerinin ölçümü veya hesaplaması ile yapılan sınıflandırma.

ölçülen özellikler

measured characteristics

Yol kenarı donanımı tarafından ölçülen veya alternatif olarak işleticinin bir temsilcisi tarafından hesaplanan araç ve kullanıcı özellikleri.

ölçüm

measurement

Bir değeri tayin etme süreci.

ölçüyü aşan taşıma

oversized transport

Kanun ve düzenlemelere göre belirlenen araç kapasitesini aşan taşıma.

ölüm oranı

fatality rate

Katedilen belirli mesafe başına düşen ölüm sayısı.

ön ödeme

pre-payment

Ulaşım hizmetini kullanmadan önce kullanıcı tarafından ücretin ödenmesi.

ön yüz

front end

Yol geçiş ücreti ve kullanım bilgilerinin arka yüze (back-end) iletilmek üzere toplandığı ve işlendiği; araç üstü üniteden (muhtemelen ön yüzün isteğe bağlı parçasından) oluşan yol geçiş ücretlendirme sistemi parçası.

öncelik iptali

priority reversal

İki hareket arasındaki normal önceliğin tersine çevrildiği geçici durum.

öncelik verilen faaliyetler

prioritized activities

İhlal olayının yaşanmasının ardından olası etkileri azaltmak amacıyla öncelik verilmesi gereken faaliyetler.

öncelikli alan

priority area

Spesifikasyonların (isterlerin) ve standartların geliştirilmesi ve kullanımı için ana odak temaları.

öncelikli eylem

priority action

Öncelikli alanlar içinde, spesifikasyonların (isterlerin) ve standartların geliştirilmesi ve kullanılması için öncelikli işler.

öncelikli şerit denetimi, ayrılmış şerit

yaptırımı

priority lane enforcement

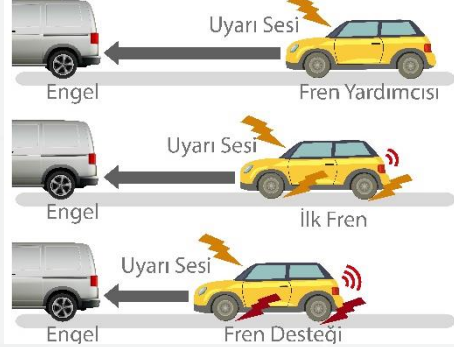
Bir şeritteki aracın şeridin kendi sınıfına ait olup olmadığının izlenmesi ve uygun önlemlerin alınması.

Önden çarpışma uyarı sistemi

Forward Collision Warning System (FCWS)

Öndeki araç ile çarpışmaya belli bir mesafe kala sürücüyü uyarın sistem.

Önden ve arkadan çarpışma riski uyarısı

Longitudinal Collision Risk Warning (LCRW)

Ön ve arka yönlerde, yani aracın uzun ekseninde çarpışma risklerini tespit ederek sürücüyü uyarın sistem. Araçların önündeki veya arkasındaki potansiyel çarpışma tehlikelerini analiz eder ve sürücüyü sesli, görsel veya titreşimli uyarılarla bilgilendirir.

Önerilen alternatif güzergâh

Recommended diversion route

Yol çalışması, trafik tıkanıklığı veya başka bir trafik olayı nedeniyle normal güzergâh yerine önerilen alternatif yol.

Örgü yol

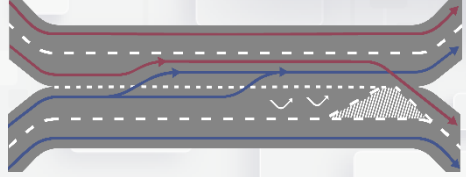
mesh way

Örgü gibi önce birleşip sonra ayrılarak birbirlerini kesen iki trafik akımı.

Örölme

weaving

Önce birleşip sonra uzaklaşarak birbirini geçen iki trafik akışı.

Örüntü tanıma

pattern recognition

Belirli bir senaryoda tüm olası veriler için makul bir cevap sağlamak ve girdi verilerini belirli özelliklere göre nesnelere veya sınıflara ayırmak için veri düzenlerinin (seri, dizi, sıralama vs.) tanınması ve tanımlanmasını ifade eden makine öğreniminin bir alt dalı.

Özel şarj istasyonu

private charging station

Girişi kısıtlı olan kişilerin kullanımı için tesis edilen şarj istasyonu.

Özel-kamu ortaklığı

Private-Public Partnership (PPP)

Özel ve kamu sektörü tarafından ortaklaşa yürütülen projeler; Özel-Kamu Ortaklığı (PPP) Projeleri.

Özgünlük

authenticity

Bir varlığı diğer varlıklardan ayıran kendine has özellikleri.

Özgür araç

free vehicle

Diğer araçlardan etkilenmeyen, tam manevra özgürlüğüne sahip araç.

P

pan-tilt-zoom

Pan-Tilt-Zoom (PTZ)

Kullanıcının bir internet tarayıcısı veya yazılım uygulaması üzerindeki kontrolleri kullanarak uzak bir konumdan lensin hareketini ve konumunu kontrol edebildiği bir IP kamera türüne verilen ad.

para cezası

enforcement fee, fine

İhlal nedeniyle ödenecek ücret.

pareto verimliliği

pareto efficiency

En az bir kişi için durumu daha da kötüleştirmeden bir bireyin durumunu iyileştirmek için kaynakları yeniden tahsis etmenin imkânsız olduğu, kaynakların optimum tahsis durumu.

park alanı gözlemleme

parking monitoring

Park alanlarının doluluğunun gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

park alanı yönetimi

parking management

Park alanlarında boş yer olup olmadığı hakkında sürücülere bilgi sağlanmasını içeren park alanı yönetimi.

park et-devam et

Park and Ride (P&R, P+R)

Bilgi sisteminden yararlanarak yolcuların özel araçlarını, toplu taşıma sisteminin yakınında yer alan bir otoparka park etmelerini ve yolculuklarına toplu taşıma ile devam etmelerini ya da bunun tam tersini sağlayan yolculuk.

park tesisi yönetimi

parking facility management

Bir park tesisi içindeki parkın yönetimi.

park yardımcısı

parking assistant

Aracın önündeki ve arkasındaki nesne ve engelleri ultrasonik sensörler yardımı ile algılayarak sürücüye park ederken veya park alanından çıkarken yardımcı olan bağımsız sistem.

park yardımı

parking assistance

Sürücü tarafından belirlenen park alanına manevra esnasında sürücüye verilen yardım.

park yeri kılavuzu

parking space guidance

Bir otopark tesisinde sürücülere boş park yeri ile ilgili olarak sunulan kılavuzluk hizmeti.

park yeri uygunluk bilgisi

parking space availability information

Bir park tesisinde boş yerlere ilişkin bilgiler.

park yeri yönetimi

parking space management

Doluluğun izlenmesi ve park tesislerinin kullanılabilirliğinin tahmini.

parkomat

parking ticket vending machine

Otopark hizmeti bedelinin çeşitli ödeme araçlarıyla tahsilatının yapılmasını sağlayan insansız cihazdır.

pasif dedektör

passive detector

Kendi enerjisini göndermeyip, tespit edilen nesnelerden yayılan enerjiyi alan dedektör.

pasif emniyet sistemi

passive safety systems

Bir kazanın olumsuz sonuçlarını azaltan güvenlik sistemleri.

pasif öncelik, pasif sinyal önceliği

passive priority, passive signal priority

Pasif yollarla verilen öncelik; örneğin otobüs şeritleri veya sabit zamanlı sinyal kontrolü.

paydaş

stakeholder

Bölgesel bir AUS mimarisi veya proje AUS mimarisi içinde, bir kamu kurumunu, özel kuruluşu veya bir veya daha fazla ulaşım ögesini kullanmaya hakkı veya payı olan bir kuruluşu belirten, yaygın olarak kullanılan bir terim.

paylaşılan ekonomi, paylaşım

ekonomisi, kolektif ekonomi

shared economy, sharing economy, collective economy

Genellikle çevrimiçi işlemleri ve kaynakların ortak kullanımını içeren ekonomik ve sosyal faaliyet.

paylaşım platformu

sharing platform

Bir aracın, gerecin ya da hizmetin sahibince kullanılmadığı zamanlarda veya sahibi de kullandığı sırada ihtiyacı olan başka kullanıcılara sunulmasını ve kullanıcının ödediği kullanım ücretinden pazarlayıcının bir pay almasını sağlayan platform.

paylaşımlı alan

shared space

Tüm kullanıcılar için eşit önceliklerle hızı düşürmek, güvenliği ve hareketliliği artırmak için yayaların ve araçların ayrımını en aza indirmeyi amaçlayan kentsel tasarım yaklaşımı.

paylaşımlı e-skuter

shared e-scooter

Kullanıcılara kısa süreli e-skuter kiralama imkânı veren elektronik sistem.

paylaşımlı hareketlilik

shared mobility, sharing mobility, shared transport

Otomobil veya bisiklet gibi bir ulaşım modunun aynı anda veya sıralı olarak birden fazla kişi tarafından ulaşım amaçlı kullanılması.

paylaşımlı sistemler

shared systems

Herhangi bir ulaşım aracını sahiplenmek yerine ihtiyaç halinde aracı kısa zamanlı kullanabilmek için kurulmuş işletme modeli.

paylaşımlı şerit

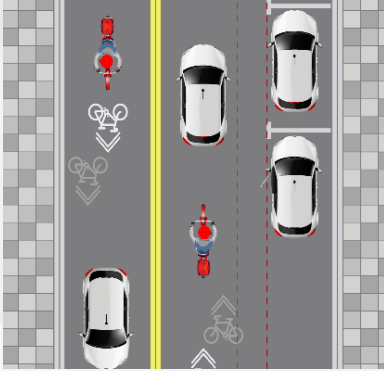
shared lane

Birden fazla hareket tarafından paylaşılan şerit.

paylaşımlı yol

shared roadway

Motosiklet, bisiklet ve diğer mikromobilité araçları ile motorlu taşıtların birlikte kullandığı yol.

paylaştırma

apportionment

Bir nakliye işlemi tarafından üretilen değer, nakliye kullanımının kaydedilen veya tahmini dağılımına uygun olarak servis sağlayıcılara tahsis.

PC5

PC5

Araç ve diğer cihazlar (V2V, V2I) arasında 5G doğrudan iletişimin kullandığı arayüz.

performans değerlendirmesi

performance evaluation

Ölçülebilir sonuçların belirlenmesi süreci.

performans göstergesi

benchmark

Performans ölçüm uygulamalarına yarayan karşılaştırmalar için kullanılan ortak bir referans noktası.

performans ölçümü

performance measurement

Başarıya doğru ilerlemeyi değerlendirme süreci. Kaynakların hangi verimlilikle kullanıldığına dair bilgiler de dahil olmak üzere önceden belirlenmiş hedefler mal ve hizmetlere dönüştürüldüğünde, bu çıktıların kalitesi (müşterilerin ne ölçüde memnun olduğu) ve sonuçların karşılaştırılması.

performans ölçütleri

performance measures

Ulaşım sistemi çalışma koşullarının değerlendirilmesi ve sıklık ve diğer sorunların yeri ve ciddiyetinin belirlenmesi için temel oluşturan göstergeler.

performans ölçütü

performance measure

Ortalama hız, seyahat güvenilirliği ve kaza oranları gibi önlemlerle ilgili olarak ulaşım sisteminin ne kadar iyi performans gösterdiğinin göstergesi.

planlanmış araç

scheduled vehicle

Önceden tanımlanmış bir rota ve zaman çizelgesini takip eden araç.

planlı özel olay

planned special event

Olay sahnesi nedeniyle artan seyahat talebi veya azalan kapasite dolayısıyla, yüzey taşımacılığının normal çalışmasını etkileyebilecek planlanmış bir zaman, konum ve süreye sahip halka açık bir etkinlik.

planlı özel olay yönetimi

planned special event management

Planlanan özel bir etkinlik için trafiği, toplu taşımayı ve seyahat talebini yönetmeye özgü operasyonları ve hizmet stratejilerini içeren bir ulaştırma yönetim planı geliştirme ve uygulama.

programlanabilen grafik işareti

full-graphic sign, full-graphic board

İstenildiği gibi programlanabilen grafikleri gösterebilen işaret.

programlanabilen grafik pano

full-graphic board

İstenildiği gibi programlanabilen grafikleri gösterebilen pano.

protokol

protocol

Bir iletişim sisteminin iki veya daha fazla ögesinin, fiziksel bir niceliğin herhangi bir tür varyasyonu yoluyla bilgi iletmeye izin veren kurallar sistemi.

protokol veri ünitesi (PDU)

Protocol Data Unit (PDU)

Eş varlıklar arasında iletilen, protokole özgü kontrol bilgileri ve kullanıcı verilerini içeren tek bir bilgi birimi.

R

Radio Dalgası Algılama ve Mesafe Ölçümü (RADAR)

Radio Detection and Ranging (RADAR)

Bir hedefe göre göreceli mesafeyi ve göreceli hızı ölçen elektromanyetik sensör.

radio frekansıyla tanımlama (RFID)

Radio Frequency Identification (RFID)

Radio frekansı kullanarak nesneleri tekil ve otomatik olarak tanımlama yöntemi. Nesnelere yerleştirilmiş etiketleri otomatik olarak tanımlamak ve izlemek için elektromanyetik alanları kullanır. Bir RFID sistemi, radyo aktarıcısı, radyo alıcısı ve vericisinden oluşur.

radio haberleşmesi, telsiz haberleşmesi

radio communication

Radyo ve televizyon yayıncılığında, cep telefonlarında, iki yönlü radyoda, kablosuz ağda ve uydu iletişimde kullanılan, radyo sinyallerini modüle ederek bilgiyi bir vericiden bir alıcıya taşımak için radyo dalgalarının kullanıldığı kablosuz haberleşme türü.

radio veri sistemi

Radio Data System (RDS)

Geleneksel FM radyo yayınlarına küçük miktarlarda dijital bilgi yerleştirilerek radyo sinyalleri üzerinden dijital bilgi aktarma sistemi.

rastgele trafik modeli, rastgele model
stochastic traffic model, stochastic model

En az bir parametre için rastgele sayı üretimini kullanan matematiksel trafik modeli.

rastgele ve aşırı doymuş gecikme, artımlı gecikme
random and oversaturation delay, incremental delay

Belirli bir zaman periyodu boyunca talepteki rastgele dalgalanmalar ve olası aşırı doygunluğun neden olduğu kontrol gecikmesi bileşeni.

reddedilemeyen
non-repudiation

Birinin, bir şeyin geçerliliğini inkâr edemeyeceğinin teminatı; iddia edilen bir olay veya eylemin ve onu oluşturan varlıkların meydana geldiğini kanıtlama yeteneği.

refakatçi kombine taşımacılık
companion combined transport

Malları bir veya aynı yükleme ünitesinde veya karayolu taşıtındaki malların, değişen modlarda kendileriyle uğraşmadan art arda iki veya daha fazla taşıma modunu kullanarak taşındığı bir tür intermodal taşıma.

referans hızı
reference speed

Belirli bir yol kesiminde otomatik hız ayarlanmasında kullanılmak üzere tanımlanmış hız.

referans model
reference model

Sistemin genel yapısını tanımlayan ve sistemin hedeflerini ve alt fonksiyonlara bölünerek sistemin temel dağılımını temsil eden model.

referans veri
reference data

Veri yönetimi bağlamında, değer kümeleri, durum veya sınıflandırma şemalarından oluşan işlemlerle ilgili verilerin bir kısmı veya tamamı.

referans yerel veri paylaşım platformu
reference local data sharing platform

Yerel akıllı şehir mimarilerinde yer alan verinin standartlara uygun olarak veri alışverişi yapılabilmesi amacıyla merkezi olarak açık kaynak kodlu geliştirilen referans platform.

rekaberlik
coopetition

Karşılıklı yarar veya ortak yarar için hareketlilikte rakiplerin iş birliği.

risk
risk

Olasılık ve sonucun bir kombinasyonu ile ifade edilen belirsiz meydana gelen bir olayın beklenen sonucu.

risk analizi
risk analysis

Güvenliği veya çevreyi etkileyebilecek veya gecikmeye veya ekonomik kayba neden olabilecek tüm tasarım faktörlerini ve çalışma koşullarını dikkate alarak belirli bir sistem için risklerin analizi.

risk iç dengesi, risk dengesi

risk homeostasis, risk equilibrium

Bir trafik güvenliği önleminin tüm olumlu etkilerinin değişen trafik davranışı nedeniyle tamamen ortadan kaldırdığı, varsayımsal durum (örneğin hızın artması veya yola dikkatin azalması).

risk tehlike indeksi

risk hazard index

Tehlike olasılığı ve tehlikenin ciddiyetinden türetilen risk.

risk telafisi, davranışsal uyum

risk compensation, behavioural adaptation

Bir trafik güvenliği önleminin olumlu etkilerinin değişen trafik davranışı nedeniyle azaldığı olası durum (örneğin hızın artması veya yola dikkatin azalması).

robotik nesnelerin interneti

Internet of Robotic Things (IoRT)

Akıllı cihazların olayları izleyebildiği, birden fazla kaynaktan gelen sensör verilerini birleştirebildiği, en iyi hareket tarzını belirlemek için yapay zekânın kullanıldığı ve fiziksel gerçeklikteki nesnelerin manipüle edilebildiği bir sistem.

robo-taksi

robo-taxi

Sürücüsüz ve yolcuların bir akıllı telefon uygulaması aracılığıyla talepte bulunabileceği, kendi kendine giden araba.

ro-ro kargo

Roll-on, Roll-off (ro/ro) cargo

Otomobiller gibi tekerlekli yükler veya kargo elleçleme ekipmanı kullanılmadan araçların üzerine veya dışına konulan şasi üzerinde taşınan kargo.

rotadan çıkma

leeway

Herhangi bir sebeple rotadan çıkma.

römork yardımı

trailer assistance

Bir römorkla manevra yaparken sürücüye yardım edilmesi.

rutin bakım

routine maintenance

Standart prosedürler kullanılarak düzenli bir programa göre gerçekleştirilen önleyici veya düzeltici operasyonlar.

S

sabah zirve saatler

morning peak

Trafik talebinin bir sonucu olarak trafik yoğunluğunun en yüksek olduğu sabah saatleri.

sabit araç uyarısı, duran araç uyarısı

stationary vehicle warning, stopped vehicle warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek ilerideki durmuş (kaza, arıza gibi nedenlerle) araç hakkında sürücüyü bilgi verilmesi.

sabit gecikme

uniform delay

Belirli bir süre boyunca sabit varış ve ayrılış oranlarını varsayan kontrol gecikmesi bileşeni.

sabit gözlemleme

static monitoring, fixed monitoring

Sabit veri toplama cihazları kullanarak trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

sabit noktalar arası iletişim

fixed point - fixed point communications

Sabit varlıklara hizmet sunan bir iletişim bağlantısı.

sabit referans hızı

static reference speed

Yolun kullanımı ve konumuna göre referans alınmış en uygun hız.

sabit ücret sistemi

flat fare system

Tanımlanan ücretin gidilen mesafe veya günün saati gibi kriterlerden bağımsız olduğu ücret sistemi.

sabit yol kenarı ekipmanı

fixed roadside equipment

Yol boyunca yerleştirilmiş sabit tip donanımlar.

sabit zamanlamalı kavşak sinyal kontrolü

fixed time intersection signal control, pretimed intersection signal control

Sabit sıralı ve sabit sinyal zamanlama süreleri ile kavşak sinyal kontrolü.

saha fiziksel nesneleri

field physical objects

Gözetim ve kontrol gerçekleştiren akıllı altyapı dahil olmak üzere ulaşım ağının yakınında veya boyunca dağıtılan fiziksel altyapı.

Saha Operasyon Testleri (SOT)

Field Operation Tests (FOTs)

Daha akıllı, daha güvenli, daha temiz ve daha rahat ulaşım çözümleri elde etmek için kullanılan bilgi işlem teknolojisi çözümlerinin verimliliğinin, kalitesinin, sağlamlığının ve kabulünün kapsamlı değerlendirmesini amaçlayan büyük ölçekli test mekanizması.

saha-arac haberleşmesi

field vehicle communications

Araçlar ve altyapı arasındaki yakın iletişim için kullanılan bir kablosuz iletişim kanalı.

sahiplik

ownership

Tasarrafun altında bulunan herhangi bir unsur için idari ve mali sorumluluğa sahip olmak ve onu münhasıran kontrol etme ve kendi amaçları için kullanma hakkına sahip olma.

sahte kimlik

pseudo-id

Bireyin kimliğiyle ilişkili olmayan, bir kişi tarafından kullanılan ve değiştirilebilen bir tanımlayıcı.

salım, emisyon

emission

Trafik faaliyetleri sonucu çevreye yayılan parçacık, gaz, gürültü, titreşim.

sanal asistan

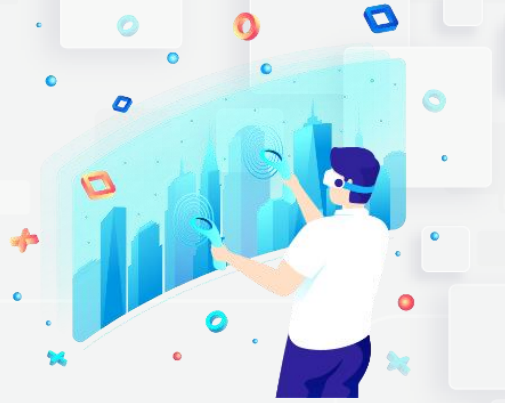
virtual assistant, digital assistant

Yapay zekâ teknolojileri (makine öğrenimi, doğal dil işleme, analiz ve sınıflandırma vb.) kullanarak, bilgilendirme ortamları kanalı ile (SMS, e-mail, chatbot vb.) verilen komutları yerine getiren, uygulama çıktılarını kullanıcıya ileten karar destek sistemi uygulamalarının genel adı.

sanal gerçeklik

virtual reality (VR)

Etkileşimli donanımla ve yazılımla oluşturulan, kullanıcının gerçeklik algısını manipüle ederek görüntülerin gerçek bir ortam olarak kabul edecek şekilde sunan yapay bir ortam.

sanal trafik yönetim merkezi

virtual traffic management center

Yol kenarı donanımına iletilebilen ve ardından işlenmek üzere bölgeyi kapsayan trafik yönetimi alt sistemine yeniden iletilebilen, yol-hava koşulları hakkında gerçek zamanlı veriler toplamak için araç tabanlı sensörleri kullanan, geniş alanlara hizmet etmek üzere tasarlanmış merkezi olmayan trafik yönetim sistemi.

sanallaştırılmış ağ fonksiyonu

Virtualized Network Function (VNF)

Önceden tescilli, özel donanım teknolojisi tarafından gerçekleştirilen, açık bilgi işlem platformlarında çalışan sanallaştırılmış ağ hizmetleri.

saptama alanı, algılama alanı, algılama bölgesi

detection area, detection zone
Algılayıcının kapsadığı alan.

sarmal arayüz

immersive interface

Sanal gerçeklik ortamı ile etkileşimde bulunmakta kullanılan ve dikkati dağılmadan sürücüye bilgi gösterilmesine olanak tanıyan araç içi arayüzler oluşturulabilen teknoloji.

sarsma bandı

rumble strip

Bankete sapan sürücüleri uyarmak için bazen otoyolların banketlerinde veya kenarlarında kullanılan dokulu veya oluklu bir kaldırım.

savunmasız yol kullanıcıları

Vulnerable Road Users (VRU)

Yayalar ve bisikletliler gibi motorsuz yol kullanıcılarının yanı sıra motosikletliler, engelli veya hareket kabiliyeti ve oryantasyonu kısıtlı kişiler.

savunmasız yol kullanıcısı koruması
vulnerable road user protection

Savunmasız yol kullanıcılarının güvenliğinin sağlanması için araçların bu kullanıcıların varlığından haberdar edilmesi.

savunmasız yol kullanıcısı uyarısı

vulnerable road user warning, cyclist or pedestrian warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek yakındaki bisikletli ve yaya gibi yol kullanıcıları hakkında sürücülere bilgi verilmesi.

savunmasız yol kullanıcısı-arac haberleşmesi

Vulnerable Road User-to-Vehicle Communication (VRU2Car)

ITS-G5'e dayalı Savunmasız Yol Kullanıcısı-Araç iletişimi.

sayısal ses yayını

digital radio broadcast, Digital Audio Broadcasting (DAB)

FM analog yayınına ek olarak karasal sayısal vericiler yoluyla çalışan bir radyo yayını yöntemi.

seçenek bölgesi

option zone

Sürücülerin sarı ışıkta durmayı veya durma çizgisini geçmeyi seçebilecekleri yol bölümü.

senkronizasyon

synchronization

Aynı zamanda veya oranda meydana gelen veya faaliyet gösteren eylem veya sonuçlar.

sera gazı emisyonunun azaltılması

reduction of greenhouse gas emissions

Karbondioksit (CO₂), Metan (CH₄), Nitröz Oksit (N₂O), Hidroflorür karbonlar (HFCs), Perfloro karbonlar (PFCs), Sülfürhekza florid (SF₆) gibi gazlarından oluşan ve atmosferde ısı tutma özelliğine sahip bileşiklerin azaltılması.

sera gazları

Greenhouse Gases (GHG)

Atmosferde yer alan ve sera etkisine neden olan gazlar.

serbest akış hızı, serbest akış oranı

free flow speed, free flow rate

Trafiğin serbest ve rahat olduğu koşullardaki araçların ortalama hızı.

serbest metin işareti, serbest metin panosu

free text sign, free text board

Serbestçe programlanabilir metin görüntüleyebilen işaret.

sertifika feshi

revocation

Belirli bir sertifikaya artık güvenilmeyeceği bilgisinin ilgili yetkili otorite tarafından yayınlanması.

sertifika imzalama isteği

certificate signing request

Bir nesnenin sertifika yetkilisinden istediği sertifika imzalama talebi.

sertifika iptal listesi

certificate revocation list

İptal edilen sertifikaları tanımlayan liste.

sertifika yetkilisi

Certificate Authority (CA)

Almaya hak kazanılan sertifikayı veren otorite.

sertifikasyon

certification

Bir şeyin statüsünün resmi olarak verilmesi; örneğin bir sistemin ilgili standartlara veya spesifikasyonlara uygunluğu.

servis yolu bildirimi

detour notification

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülerin önlerindeki yola kalıcı ya da geçici erişim sınırlaması ve servis yolu kullanımı hakkında uyarılması.

sevk

dispatching

Belirli sürücülerin araçlara ve rotalara tahsisi.

sevk görevlisi

dispatcher

Ulaşım kaynaklarının günlük konuşlandırılmasından sorumlu kişi veya kuruluş.

seyahat

trip

Başlangıç noktasından varış noktasına bir araç tarafından katedilen tüm seyahat yolu.

seyahat belgesi doğrulama

travel document validation

Belirli bir seyahat veya belirli bir süre için geçerli seyahat belgesi düzenleme.

seyahat güvenliği

travel security

Ulaşım hizmetlerinin izlenmesi ve kişisel güvenliği garanti altına almak amacıyla uygun önlemlerin alınması.

seyahat rezervasyonu

travel booking

Bir yolculuğun rezervasyonu.

seyahat sonrası bilgi

post-trip information

Yolculuk sonrası sağlanan bilgiler.

seyahat süresi endeksi

travel time index

En yoğun dönem boyunca, sıkışık hızlar kullanılarak ortalama seyahat süresinin, bildirilen veya serbest akış hızları kullanılarak, yoğun olmayan dönemdeki seyahat süresine oranı.

seyahat süresi gösterme

travel time Signing

Bir karayolu tesisinin sürücülerine tahmini seyahat süresi bilgilerini görüntülemek için özel olarak tasarlanmış değişken mesaj işaretlerini kullanan bir yaklaşım.

seyahat süresi güvenilirliği

travel time reliability

Hesaplanan seyahat süresinin gerçekleşen seyahat süresine yakınlığı.

seyahat süresi tampon indeksi

travel time buffer index

Tekrarlayan olmayan gecikmeleri hesaba katmak için yolcuların ortalama seyahat sürelerine eklemesi gereken ekstra zamanın (tampon) bir ölçüsü.

seyahat süresinden tasarruf

travel time savings

Önerilen bir iyileştirme tamamlandığında, gelecekteki yolcu için toplam seyahat süresindeki azalma.

seyahat talep analizi

travel demand analysis

Ulaşım talebini belirlemek için anketlerin ve operasyonel verilerin kullanılması.

seyahat tesisi rezervasyonu

travel facilities booking, travel facilities reservation

Oteller ve restoranlar gibi seyahat tesislerinin rezervasyonu.

seyahat verileri

travel data

Seyahat planlama, rezervasyon ve adaptasyonu kolaylaştırmak için seyahat öncesi ve seyahat sırasında çok modlu seyahat bilgilerini sağlamak için gerekli toplu taşıma zaman çizelgeleri ve tarifeleri gibi temel veriler.

seyahat verisi toplama

travel data collection

Seyahatler, yolcular veya seyahatle ilgili diğer verilerin toplanması.

sıfır emisyonlu taşıt

Zero Emission Vehicle (ZEV)

Sürüş sırasında sıfır emisyon yayan motorlu araçlar.

sıfır kaza vizyonu

zero vision, vision zero

Ölüm veya ciddi yaralanma olmamasını hedefleyen trafik güvenliği politikası.

sıfır otonomluk (seviye 0)

No driving automation (level 0), manual driving, no automation, traditional driving, human driving

Direksiyon idaresi, frenleme, vites arttırma ve yavaşlama gibi tüm hareketlerin sürücü tarafından kontrol edildiği sürüş.

sıfır ve düşük emisyonlu araçlar

Zero and Low Emission Vehicles (ZLEV)

Elektrik, hidrojen veya fişli elektrikli-hibrit (PHEV) tahrik sistemleri (veya diğer sıfır emisyonlu sistemler) aracılığıyla sıfır veya düşük emisyon yayan motorlu araçlar.

sıkışıklık

congestion

Yol, trafik veya hava durumu nedeniyle yavaş akan veya duran trafik.

sıkışıklık uyarısı

congestion warning

Yol ağının belli bir kısmında saptanan veya tahmin edilen trafik yoğunluğu uyarısı.

sıkışıklık ücretlendirmesi, trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme

congestion charging, congestion pricing

Şehirdeki trafik problemini çözmek için trafiğin yoğun olduğu saatlerde ve bölgelerde araç sürmek isteyen sürücülerin daha fazla ücret ödemesi şeklindeki ücretlendirme politikası.

sıkışıklık yönetim sistemi

Congestion Management System (CMS)

Ulaşım sistemi operasyonları ve performansı hakkında doğru, güncel bilgiler sağlayan ve eyalet ve yerel ihtiyaçları karşılayan trafik sıkışıklığı yönetimi için alternatif stratejileri değerlendiren sistematik ve bölgesel olarak kabul edilen bir yaklaşım.

sıkışıklık yönetimi süreci

Congestion Management Process (CMP)

Ulaşım sistemi performansı hakkında doğru, güncel bilgiler sağlayan ve trafik sıkışıklığı yönetimi için eyalet ve yerel ihtiyaçları karşılayan alternatif stratejileri değerlendiren, sistematik ve bölgesel olarak kabul edilen bir yaklaşım.

sıkıştırılmış doğal gaz

Compressed Natural Gas (CNG)

Berrak, kokusuz ve aşındırıcı olmayan, basınç altında kalan bir doğal gaz.

sınır işareti

landmark

Konumlandırma ve navigasyon için kullanılan sabit referans noktası.

siber güvenlik

cyber security

Siber uzayı oluşturan bilişim sistemlerinin saldırılardan korunmasını, bu ortamda işlenen bilginin gizliliği, bütünlüğü ve erişilebilirliğinin güvence altına alınmasını, saldırıların ve siber olayların tespit edilmesini, bu tespitlere karşı tepki mekanizmalarının devreye alınmasını ve sonrasında ise sistemlerin yaşanan siber olay öncesi durumlarına geri döndürülmesini kapsayan faaliyetler bütünü.

siber olay

cyber incident

Bilişim ve endüstriyel kontrol sistemlerinin veya bu sistemler tarafından işlenen bilginin gizliliği, bütünlüğü veya erişilebilirliğinin ihlal edilmesi.

siber saldırı

cyber attack

Siber uzaydaki bilişim ve endüstriyel kontrol sistemlerinin veya bu sistemler tarafından işlenen bilginin gizliliği, bütünlüğü veya erişilebilirliğini ortadan kaldırmak amacıyla, siber uzayın herhangi bir yerindeki kişi veya bilişim sistemleri tarafından kasıtlı olarak yapılan işlemler.

siber suç

cyber crime

Bir bilişim sisteminin güvenliğini veya buna bağlı verileri veya kullanıcılarını hedef alan ve bilişim sistemi kullanılarak işlenen suçlar.

siber tehdit

cyber threat

Bir kurumun veya sistemin zarar görmesi ile sonuçlanabilecek istenmeyen bir siber olayın potansiyel nedeni.

siber tehdit araçları

cyber threat tools

Siber saldırı kapsamında ağlara, bilgisayarlara ya da veri setlerine yönelik solucanlar, trojanlar, truva atları gibi tehditler.

siber uzay

cyber space

Doğrudan ya da dolaylı olarak internete, elektronik haberleşme ve bilgisayar ağlarına bağlı olan tüm sistem ve hizmetler.

simetrik kriptografik algoritma

symmetric cryptographic algorithm

Tek bir anahtar kullanan şifreleme algoritması. (Simetrik bir şifreleme anahtarı bilgisi hem şifrelemeye hem de şifre çözmeye izin verir. Simetrik bir doğrulama anahtarı bilgisi, mesaj doğrulama kodlarının oluşturulmasına ve doğrulanmasına izin verir.)

sinir ağları

neural networks

Biyolojik bir beynin sorunları çözme şeklini, esnek bir şekilde modelleyen geniş sinir birimleri ağına dayalı bilgi işlem kestirimi yaklaşımı.

sinyal fazı ve zamanlama

Signal Phase and Timing (SPaT)

Sinyalize kavşaklarda trafik sinyallerinin mevcut durumunu ve bu sinyallerin gelecekteki değişimlerini tanımlayan mesaj türü. SPaT mesajları, kavşaklarda hangi yönde yeşil, sarı veya kırmızı ışık olduğunu ve bu durumların ne kadar süreceğini içerir. Bu bilgiler, sürücüler, otonom araçlar ve yayalar için trafik akışını optimize etmek ve güvenliği artırmak amacıyla kullanılır.

sinyal grubu

signal group

Birbiri ile aynı senkronde çalışan sinyaller bütünü.

sinyal grup kontrolü, grup kontrolü

signal group control, group control

Kademeler yerine sinyal gruplarına göre sabit sıralı trafik sinyalinin esnek çalışması.

sinyal uyarısı

signal warning, traffic signal warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülere ilerideki trafik sinyali bilgisinin verilmesi.

sinyalize kavşak

signalized intersection

Bir trafik sinyalinin yardımıyla geçiş hakkının döngüsel olarak bir hareket kombinasyonu ile çalıştığı kavşak.

sinyalize kavşaklarda ofset
traffic signal offset

Birbirleriyle koordineli çalışan sinyallerde belirli bir trafik akışı için yeşil ışıkların başlangıcı arasındaki ya da koordineli trafik sinyal sisteminde iki yakın kavşak kontrolörünün yerleşik saatlerinin sıfır noktaları arasındaki zaman farkı.

sistem bakımı
system maintenance

Eksiklikleri gidermek ve tesislerin beklenen ömrünü uzatmak için ulaşım altyapısı yatırımının koruması için alınan önlemler.

sistem değerlendirmesi
system evaluation

Bir sistemin performansının, etkisinin veya değerinin genellikle referans alınan bir duruma göre (kapsamlı ve detaylı olarak) belirlenmesi süreci.

sistem entegrasyon testi
system integration test

Sistem bileşenlerinin belirtildiği gibi birlikte çalıştığını doğrulamak için yapılan test.

sistem envanteri
system inventory

Bölgesel bir AUS mimarisi veya proje AUS mimarisindeki tüm AUS ile ilgili öğelerin listesi.

sistem mimarisi
system architecture

Bir sistemin bütününde, donanım ve yazılım ortamından bağımsız olarak birimler arası ilişkileri açıklayan kavramlar, kurallar bütünü.

sistem mühendisliği
systems engineering

Başarılı sistemler geliştirmek için müşteri ihtiyaçlarının dikkate alındığı, proje geliştirme sürecine dahil edildiği, isterlerin dokümanite edildiği, sistem tasarım ve doğrulama süreçlerinin işletildiği, ilgili tüm disiplinlerin proje geliştirme süreçlerinde görev aldığı interdisipliner yaklaşım.

sistem özellikleri
system specification

Bir sistemin ayrıntılı işlevsel ve teknik açıklaması.

sistem tasarımı
system design

Bir sistemin bileşiminin belirleyici ve ayrıntılı açıklaması.

slot rezervasyonu
slot booking, slot reservations

Yükleme ya da boşaltma işlemleri için gerekli zamanın, tesisin, alanın rezervasyonu.

sollayan araç uyarısı
overtaking vehicle warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla bir aracı sollayan, sürüşü etkileyebilecek, diğer araçla ilgili yakındaki sürücülere bilgi verilmesi.

son kullanıcı
end user

Bir ürün veya hizmetin, özellikle bir bilgisayar sisteminin, uygulamanın veya ağın (network) nihai kullanıcısı.

son mil, son etap

last mile

İnsanların ve malların bir ulaşım merkezinden nihai varış noktasına taşınması.

sonlandırıcı

terminator

Bir mimarinin sınırlarını tanımlayan AUS mimarisi ögesi.

sözleşme

contract

Müşteri ile donanım veya yazılım geliştiricisi veya tedarikçisi arasında üzerinde anlaşmaya varılan konuların bulunduğu yasal, bağlayıcı belge.

sözleşmeli birlikte çalışabilirlik

contractual interoperability

Operatörler arasındaki sözleşmeye dayalı bir anlaşmayla sağlanan birlikte çalışabilirlik.

spesifikasyon (ister)

specification

AUS çözümlerinin uyumluluğunu, birlikte çalışabilirliğini ve sürekliliğini ele almak için işlevsel, teknik, organizasyonel veya hizmet hükümleri.

standart

standard

Bir uygulamanın bazı işlevlerini veya özelliklerini tanımlayan ve yöneten belirteç.

statik rota bilgisi

static route information

Rota boyunca yolların ve tesislerin uzun süreli özellikleri hakkında bilgi.

statik rota hesabı

static route computation

Önceden tanımlanmış kriterlere ve güzergâhlar boyunca yolların ve tesislerin uzun süreli özelliklerine göre ilgili rotaların hesaplanması.

statik rota optimizasyonu

static route optimisation

Önceden tanımlanmış kriterlere ve rotalar boyunca yolların ve tesislerin uzun süreli özelliklerine göre en uygun rotanın hesaplanması.

statik yolcu bilgisi

static passenger information

Tarifeli hizmetlerle ilgili yolcu bilgileri.

stratejik trafik yönetimi

strategic traffic management

Ulaşım ağlarında ortaya çıkacak olası durumların üstesinden gelmek için kapsamlı ve eşgüdümlü önlemlerin alınarak trafiğin etkin ve verimli yönetimi.

kentsel mobilite simülasyonu

Simulation of Urban Mobility (SUMO)

Karayolu araçları, toplu taşıma ve yayalar dahil olmak üzere intermodal trafik sistemlerinin modellenmesine izin veren; ağ aktarımı, rota hesaplamaları, görselleştirme ve emisyon hesaplaması gibi trafik benzetimlerinin oluşturulması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi için temel görevleri otomatikleştiren çok sayıda destekleyici araç içeren ücretsiz ve açık kaynaklı bir trafik benzetim paketi.

sürdürülebilir hareketlilik

sustainable mobility

Kaynakların etkin ve verimli kullanılması ile gelecek nesillerin hareketlilik ihtiyaçlarını gözeterek şimdiki neslin hareketlilik ihtiyaçlarının karşılanması.

sürdürülebilir kentsel lojistik planı

Sustainable Urban Logistics Plan (SULP)

Kent içi yük taşımacılığı operasyonlarının verimli, çevreci ve sürdürülebilir olmasını amaçlayan bütünsel planlama stratejisi.

Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SKUP), (SKHP)

Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)

Temiz çevre ve entegre ulaşım hedeflerine ulaşmak için paydaş katılımcılığını ön planda tutan sürdürülebilir hareketlilik ve ulaşım politikalarının geliştirildiği plan.

sürdürülebilir seyahat

sustainable travel

Seyahatin uzun vadede doğal ve kültürel çevrelere zarar vermeden sürdürülebilmesi.

sürdürülebilir ulaşım sistemi

sustainable transport system

Toplunun temel erişim ve kalkınma ihtiyaçlarının güvenli, insan ve ekosistem sağlığıyla tutarlı bir şekilde karşılanmasına izin veren ve birbirini takip eden nesiller arasında eşitliği teşvik eden ulaşım sistemi.

sürdürülebilir ve akıllı hareketlilik stratejisi

Sustainable and Smart Mobility Strategy (SSMS)

Avrupa Yeşil Anlaşması kapsamında AB'nin ulaştırma sektörünün temiz, dijital ve modern bir ekonomiye uygun olmasını sağlamak için benimsediği strateji.

sürdürülebilirlik

sustainability

Geleceğin ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden günümüzün ihtiyaçlarının karşılanması.

süre bazlı ücretlendirme

time-based pricing

Ücretin belirli bir bölgede geçirilen süreye bağlı olduğu yerlerde yol kullanımının ücretlendirilmesi.

sürekli geçiş ücreti planı

continuous toll scheme

Ücretin mesafe, zaman vb. gibi sürekli ölçülen parametrelerin birikimine dayalı olarak hesaplandığı ücret şeması.

sürücü davranışı gözlemleme

driver behaviour monitoring

Araç içi donanım kullanılarak; sürücü davranışlarının gözlenip değerlendirilmesi ve sürücünün normal davranışlarından sapmaların ayrıntılı incelenmesi.

sürücü değişim noktası

relief point

Güzergâh içinde sürücü değişiminin yapılabileceği yer.

sürücü destek sistemleri

driver assistance systems

Sürücüye çeşitli donanım ve yazılımlar yardımı ile şerit takibi, park etme, adaptif hız sabitleme gibi çeşitli konularda yardımcı olan sistemler.

sürücü durum izleme

driver status monitoring

Araç üstü donanım kullanılarak sürücü davranışlarının ve mevcut psikolojik durumunun gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

sürücü durum kaydı

driver status recording

Araç üstü donanım kullanılarak kaza veya performans analiziyle ilgili sürücü verilerinin kaydedilmesi.

sürücü izleme

driver monitoring

Araç üstü donanım kullanılarak (sürücü profilini çıkarmak için) sürücünün sürüş hareketleri ve reaksiyonlarının takip edilmesi ve değerlendirilmesi.

sürücü özel dersi

driver tutoring

Sürücüye trafik kuralları, düzenlemeler, eko sürüş vb. ile uyumluluk konusunda geri bildirim ve tavsiye sağlanması.

sürücü profili oluşturulması

driver profiling, creation of driver profile

Belirli bir süre boyunca sürücünün davranış özelliklerinin gözlenmesi, kayıt edilmesi ve incelenmesi.

sürücü programlaması

driver scheduling

Sürücü görevlerinin araç zamanlamasına işlenmesi.

sürücü yardımı ve araç kontrolü

driver assistance and vehicle control

Yol bulmayı, hareketi ve araç yönetimini geliştirme amacıyla sürücüye sağlanan araç içi sürücü yardımı.

sürücü yönetimi

driver management

Sürücü eğitimi ve sürücü planlamasındaki kısa vadeli değişiklikler dahil olmak üzere sürücülerin programlara ve kurallara uyumunu kontrol etme ve izleme.

sürücüsüz araç

driverless vehicle, self-driving vehicle (SAE level 5)

Uygun donanım ile donatılmış yollarda otomatik kontrol altında yönetilen araç.

sürünme hızı

crawl speed

Bir aracın trafikte ya da yolda giderken zorlukla ilerlemesini sürdürdüğü hız.

sürüş destek sistemleri

Driving Assistance Systems (DAS)

Hız ve direksiyonu kontrol eden 2. seviye sürücüsüz araçlarda yer alan sistemler.

sürüş destekli otonom sürüş (seviye 1) *driver assistance (level 1)*

Aracın belli başlı fonksiyonlarda sürücüyü sürücü asistanı yazılımı aracılığıyla yardımcı olduğu ancak hızlanma, frenleme ve çevre kontrolünün tamamen sürücü denetiminde gerçekleştiği otonom sürüş.

sürüş saati takibi *driving hour monitoring*

Sürücülerin sürüş, çalışma ve dinlenme zamanlarının ilgili düzenlemelere uyumunun izlenmesi.

sürüş süresi *driving time*

Bir aracın belirli iki nokta arasında geçirdiği zaman.

sürüş süresi gözlemleme *driving time monitoring*

Sürüş, çalışma ve dinlenme saatleri hakkındaki düzenlemelere sürücünün uyumunun gözlemlenmesi.

SWOT analizi *SWOT analysis*

Bir projede ya da bir ticari girişimde içinde bulunduğu kurumun, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamak için kullanılan yöntemin adı.

Ş

şarj ağı *charging network*

Elektrikli araçlara birden çok şarj istasyonunda şarj hizmeti sağlamak için oluşturulan ve şarj ağı işletmecisi tarafından yönetilen sistem.

şarj ağı işletmecisi *e-mobility service provider*

Elektrikli araç sahiplerine, şarj ağına erişim olarak, şarj hizmeti sağlayan ve şarj işlemleriyle ilgili araç sahiplerinden ödeme toplayan, işletmesini gerçekleştiren ticari oluşum.

şarj cihazı kaygısı *charger anxiety*

Şarj istasyonunun dolu olduğundan, arızalı olduğundan veya fişin araca uymadığından korkma.

şarj edilebilir araç *Plug-In Vehicle (PiV)*

Hibrit ya da elektrikli araçlar dahil olmak üzere prizli herhangi bir araç için kullanılan genel bir terim.

şarj edilebilir hibrit elektrikli araç *Plug-In Hybrid Electric Vehicle (Phev)*

Hareket etmek için hem içten yanmalı motora hem de dışardan şarj edilebilen elektrik motoruna sahip araç.

şarj edilemeyen elektrikli hibrit araç *Non-Plug-In Hybrid Electric Vehicle (NPHEV)*

Elektrikli motor için pilin yalnızca sürüş yoluyla şarj edilebildiği hibrit araç.

şarj hizmeti

charging service

Elektrikli araçların akü, pil, kondansatör ve benzeri enerji depolayan ekipmanlarını şarj etmek üzere ticari amaçla ve bedeli mukabilinde gerçekleştirilen kablolu veya kablosuz enerji aktarımı.

şarj istasyonu

electric vehicle charging station, charging station, EV charging station

Bir veya birden fazla şarj ünitesinden oluşan, uzaktan veya yerinde yönetilebilen, kablolu veya kablosuz elektrik enerjisi aktarımı yapabilen, elektrikli araçların enerji ihtiyaçlarını karşılamak için konutlara veya çeşitli alanlara kurulan sistem.

şarj istasyonu işletmecisi

Charge Point Operator (CPO)

Şarj istasyonlarını yerinde operasyonel (servis-bakım) olarak işleten ve üçüncü taraflara bu şarj istasyonlarına erişim sağlayan, donanımları kendi satın alabilen ya da sadece işletme hizmeti verebilen şarj noktası işletmecisi.

şarj ünitesi

charging unit

Elektrikli ve şarj edilebilir hibrit elektrikli araçların şarj edilmesi için elektrik enerjisini kablolu veya kablosuz olarak aktarabilen fiziksel olarak bölünmez bir altyapı elemanı.

şartlı otonom sürüş (seviye 3)

conditional driving automation (level 3), conditional automated driving, conditional automation

Araçların bulunduğu konumların araç haberleşmesinde cm seviyesinde paylaşılarak, çevresel kontrole ilişkin girdilerin araçla veri olarak paylaşıldığı, hızlanma frenleme ve araçlar arası mesafelerin araç tarafından gerçekleştirildiği, kritik işlemlerde ise sürücünün devreye girdiği otonom sürüş.

şartlı yol

red route

Toplu taşıma da dâhil olmak üzere trafik akışının iyileştirilmesi için çeşitli önlemlerin alındığı anayol veya caddeler.

şebeke bilişimi

grid computing

Ortak görevleri yerine getirmek için birlikte çalışmak üzere, genellikle coğrafi olarak dağıtılmış ancak ağlarla birbirine bağlı birden çok bilgisayardan yararlanma uygulaması.

şebeke dilimleme *network slicing*

Operatörler tarafından hem ana taşıyıcı hem de çekirdek olmak üzere, mobil operatörün ağının sabit kısmı boyunca hava arayüzünün arkasındaki çoklu sanal ağları (veya daha olasılıkla, çoklu hava arayüzlerini) desteklemek için kullanılabilecek bir mekanizma.

şebekeden araca *Grid-to-Vehicle (G2V)*

Elektrikli araçların bataryalarının şebekeden şarj edilmesi.

şerit birleşim yardımı *lane merge assistance*

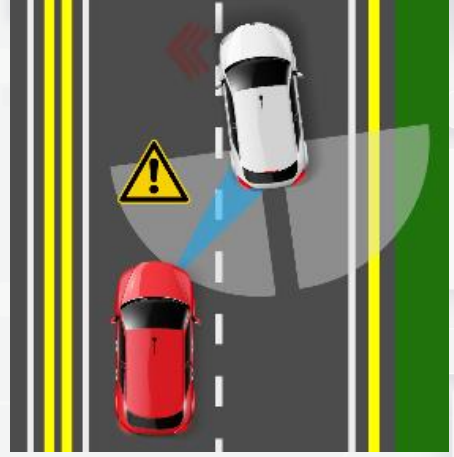
Sürücüyü güvenli bir şerit birleştirme gerçekleştirmek için sağlanan kılavuzluk.

şerit değiştirme uyarısı *Lane Change Warning (LCW)*

Sürücünün şerit değiştirmeye çalışırken kör noktadaki diğer araçları veya engelleri tespit ederek uyarılmasını sağlayan bir sistemdir. Şerit değişimi sırasında olası çarpışma risklerini belirler ve sürücüyü sesli, görsel veya titreşimli uyarılarla bilgilendirir.

şerit değiştirme yardımı *lane change assistance*

Sürücüyü güvenli şerit değişimi gerçekleştirmek için sağlanan kılavuzluk.

şerit kontrol sistemi *lane control system*

Öncelikli olarak trafik kazalarının etkin bir biçimde yönetimi için şeritleri kapatmak ve çalışma (bakım-onarım) alanlarının güvenliğini arttırmak amacıyla kullanılan tepe sinyalleri. (Bu işaretlerde yolun kapalı olduğunu gösteren bir kırmızı çarpı işareti, şeridin ileride kapalı olduğunu belirten sarı veya yeşil çapraz ok ve şeridin açık olduğunu belirten aşağı yönde yeşil bir ok kullanılmaktadır.)

şerit kontrolü *lane control*

Şerit yönetimi için sürüş yönünün değiştirilmesi, şeridin kapatılması ya da şerit hız kontrolü gibi önlemlerin uygulanması.

şerit kullanım kısıtlaması

lane use restriction

Belirli ulaşım türlerine belli şeritlerin ayrılması.

şerit sinyali

lane signal

Belli bir şeritteki trafiği yönetmek için kullanılan sinyaller.

şerit uyarı sistemi

lane warning system

Trafikteki araçların bulundukları şeridin dışına tehlikeli bir biçimde çıktığını tespit eden ve sürücüyü ikaz eden sistem.

şerit yönetimi

lane management

Yollarda bulunan şeritlerin belirli grup araçlara ayrılması, dönemsel olarak bunun değiştirilmesiyle ilgili düzenlemeler.

şeritte tutma, yanal kontrol

lane keeping, lateral control

Aracın kendi şeridinde gitmesini sağlamak amacıyla enine hareketinin değişken olarak yönetilmesi.

şeritten ayrılma uyarısı

lane departure warning

Araç istemsiz şekilde şerit değiştirdiğinde ya da şeritten çıktığında, sürücüye araç içi yerleşik donanım vasıtasıyla yapılan bilgilendirme.

şiddetli sıkışıklık

severe congestion

Trafik talebinin kapasiteyi aştığı durum.

şifre çözme

decrypt

Okunamayan, şifrelenmiş verileri bir şifre çözme algoritması ve bir anahtar kullanarak okunabilir, şifresi çözülmüş verilere dönüştürme.

şifre çözme algoritması

decryption algorithm

Şifreli metni girdi ve bir anahtar olarak alan ve (doğru anahtar sağlanmışsa) orijinal düz metni üreten bir algoritma.

şifreleme

encrypt

Okunabilir verileri, bir şifreleme algoritması ve bir anahtar kullanarak okunamayan, şifrelenmiş verilere dönüştürme işlemi.

şifreleme algoritması

encryption algorithm

Girdilerini düz metin ve bir anahtar olarak alan ve şifreli metin üretme algoritması.

şifreleme sertifikası kuruluşu

key certification authority

Açık anahtar sertifikaları oluşturmak ve atamak için bir veya daha fazla kullanıcının güvendiği yetkili onay merci.

şifreleme yönetimi

key management

Şifreleme anahtarlarının oluşturulması, dağıtımı, depolanması, uygulanması ve iptali.

şok dalgası
shockwave

Trafikte bir noktada meydana gelen bir tıkanmanın trafiğin geliş yönünde yayılarak yavaşlamalara, dur-kalklara neden olması.

şok dalgası hızı
shockwave speed

Şok dalgasının geri ya da ileri yönde ilerleme hızı.

şok dalgası sönümleme
Shock Wave Damping (SWD)

Yoğun trafik koşullarında optimum hız önerileri sunarak ve bunları İnsan Makine Arayüzü (HMI) aracılığıyla bir araçta görüntüleyerek trafik akışını düzeltmeyi amaçlayan kooperatif akıllı ulaşım (K-AUS) hizmeti.

T

tahliye güzergâhı aydınlatması
evacuation route lighting

Tünel içerisinde yayalara kılavuzluk eden ve acil çıkış yolunu gösteren aydınlatma.

tahmin edilen bilgi
predicted information

Tahmin edilen koşulların bilgisi.

tahmini yolcu sayısı
passenger load estimation

Bir araçtaki tahmini yolcu sayısı.

tahsilat acentesi
collection agent, collecting agent

Ödeme araçlarını kullanıcıya satmaktan (yeniden yüklemek ve teslim etmek dahil) ve düzenleyen kuruluş adına ödemeyi tahsil etmekten sorumlu kuruluş.

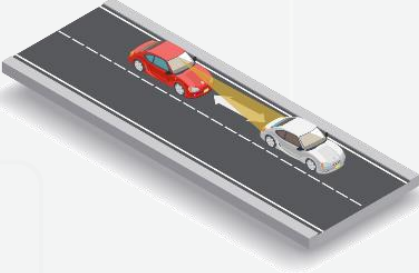
tahsis edilmiş kısa mesafeli haberleşme
Dedicated Short Range Communication (DSRC)

Ulaşım araçları için tasarlanmış, araçların birbiriyle, diğer yol kullanıcılarıyla (yayalar, bisikletliler, vb.) ve yol kenarındaki cihazlarla çift yönlü haberleşmesini sağlayan kısa veya orta mesafeli kablosuz haberleşme kanalı.

takip mesafesi

following distance

Aynı şeritte seyahat eden iki aracın arasındaki mesafe.

takip mesafesi uyarısı

following distance warning

Bir aracın önündeki araçla arasındaki mesafenin (takip uzaklığının) çok az olduğu bilgisi.

takip süresi, kuyruktan çıkan taşıt aralığı

follow-up time, queue discharge headway

Çok yoğun bir trafikte birbirlerini takip eden araçların daha az yoğun bir trafik akımına geçtiklerinde ya da kuyruktan çıkarken aralarındaki açıklık süresi.

takip zaman aralığı uyarısı

following time gap warning

Aracın önündeki araçla arasındaki zaman cinsinden takip uzaklığının çok kısa olabileceği bilgisi.

takograf

tachograph

Yasal sınırlara uymak için hız, zaman ve diğer ilgili verileri belirli bir araç ve sürücüler için kaydeden cihaz.

talebe dayalı otonom hareketlilik

Autonomous (Automated) Mobility on Demand (AMoD)

Hem ürün hem de hizmet anlamına gelir. Hizmet olarak AMoD, kullanıcılara, sürücüsüz araçlarla isteğe bağlı bir hareketlilik hizmeti sunulması. Ürün olarak AMoD, yolculara araç atayan ve araçlara genellikle ihtiyaç duyulan yerlere göre atanmamış boş araçlar için en iyi rotaları hesaplayan merkezi operatörlü bir sistem.

talebe dayalı servisler

on-demand services

Çoğunlukla merkezden göndermeye dayalı bir sistem kullanılarak, toplu taşıma hizmetlerinin yolcuların bireysel gereksinimlerini (biniş ve varış yeri, günün saati vb.) karşılayacak şekilde sağlandığı servisler.

talebe duyarlı toplu taşıma

demand responsive public transport, dial-a ride, dial-a-bus, on demand service

Önceden belirlenmiş saatlerde toplu taşıma kullanımı yerine, toplu taşımaya ihtiyaç duyulduğu anda talep üzerine yönlendirilen, yakın mesafede aynı ihtiyaçla talepte bulunan kişileri birleştiren ulaşım yöntemi.

talebe duyarlı ulaşım

demand responsive transport

Araçların sabit bir rota veya zaman çizelgesi kullanmak yerine belirli ulaşım talebine göre rotalarını değiştirdiği, kullanıcı gruplarının talepleri dikkate alınarak ihtiyaca göre uyarlanan esnek, paylaşımlı bir ulaşım biçimi.

talep

demand

Bir modu veya tesisi kullanmak isteyen kişi veya araç sayısı.

talep akım oranı

demand flow rate

Araçların veya kişilerin hizmet talep ettikleri yolun belli bir kesitinden belirli bir zaman aralığında geçen araç veya kişi sayısının zamana oranı.

talep sınırlama

demand restraint

Talebin yüksek olduğu bölgelerde trafik sıkışıklığını azaltmak veya türel dağılımı düzenlemek için alınan önlemler.

talep toplama

demand compilation

Yolcu taleplerinin alınması ve bunların sürüş emirlerine dönüştürülmesi.

talep üzerine hareketlilik

Mobility on Demand (MoD)

Ulaşım modlarının maliyet, seyahat süresi, bekleme süresi, bağlantı sayısı, ulaşım kolaylığı ve diğer özellikler açısından ayırt edilebilen ekonomik değerlere sahip bir meta olduğu ilkesine dayanan bir kavram.

talep-kapasite oranı

demand-capacity ratio

Bir yoldan geçmek isteyen taşıt sayısının o yolun kapasitesine oranı.

tam elektrikli araç

Pure Electric Vehicle (PEV)

Tek tahrik kaynağı olarak bir veya daha fazla elektrik motorlu elektrikli araç.

tam otonom sürüş (seviye 5)

full driving automation (level 5)

Sürüşte insan dikkatinin gerekmediği, dinamik sürüş görevinin ortadan kalkarak tamamen araca devredildiği, araçlarda direksiyon / hızlanma / fren pedalının olmadığı, sürüş görevlerinin tamamen araç tarafından gerçekleştirildiği en yüksek seviye otonomluk.

Tam Trafik Uyarımalı sinyal kontrolü (TTU)

signal control with full traffic warning

Trafik talebi ile bütün sinyal gruplarının harekete geçirildiği trafik sinyal kontrolü.

tam trafik uyarımalı sinyalizasyon kavşak

signalized intersection with full traffic warning

Tüm yaklaşım kollarında araçlar ve yayalar için algılayıcılar bulunan, sinyal fazlarının sıra ve sürelerinin, uyarı alınan yaklaşım kollarındaki trafik yoğunluklarına göre otomatik olarak değiştirildiği sinyalizasyon kontrol sistemi bulunan kavşak.

tamamen elektrikli menzil

All-Electric Range (AER)

Sadece elektrikli bataryasından güç kullanan ve sürüş sırasında herhangi bir şarj olmaksızın bir araç için sürüş menzili.

tarife planı

tariff scheme

Geçiş ücreti alınacak bir araç için ödenmesi gereken ücreti belirleyen kurallar seti.

tarife sınıfı

tariff class

Ücretli sistemde benzer şekilde işlem gören araç türleri seti.

tasarım gereği gizlilik

privacy by design

Tüm mühendislik süreci boyunca gizlilik hususlarını dikkate alan sistem mühendisliği yaklaşımı.

tasarım hızı

design speed

Minimum yol unsurlarını (örneğin yarıçap) tanımlamak için tasarım amaçları için seçilen hız.

taşıma belgesi kullanımı

transport document handling

Taşıma emirleri, gümrük beyannameleri, tehlikeli mal beyanları ve sevkiyat bildirimleri gibi taşıma belgelerinin hazırlanması ve kullanımı.

taşıma modu bilgisi

transport mode information

Mevcut ulaşım modları, kullanıma hazır ulaşım modları, hareket programı, rotalar ve tarifeler hakkında sunulan bilgiler.

taşıma modu seçimi

transport mode selection

Belirli bir gönderi için ulaşım modunun seçilmesi.

taşınabilir (mobil) cihaz

mobile device, nomadic device, portable device, movable device

Haberleşme ve iletişim için kullanılan taşınabilir cihaz.

taşınabilir işaret

portable sign, movable sign

Bir yerden başka bir yere kolayca taşıyabilmek için tasarlanmış işaret.

taşıt aralığı

time headway, headway

Birbirlerini takip eden iki aracın bir noktadan geçişi sırasında, araçların aynı noktaları düşünülerek aralarında oluşan zaman farkı.

taşıt mesafe aralığı

distance headway, spacing, space headway

Birbirlerini takip eden iki aracın aynı noktaları düşünülerek aralarında oluşan mesafe.

taşıt yolu

roadway

Otoyolun, araç kullanımına yönelik kısmı.

taşmış kuyruk

overflow queue

Trafik sinyalinde, yeşilin sonunda kuyrukta kalan araçlar.

tedarik kontrolü

supply control

Mevcut seyahat tesislerinin performansını değiştirerek veya alternatif seyahat olanakları sağlayarak trafiği etkilemek için alınan önlemler.

tedarik zinciri

supply chain

Bir ürünün veya hizmetin tedarikçiden kullanıcıya ulaşmasıyla ilgili kuruluşlar, kişiler, teknoloji, faaliyetler, bilgiler ve kaynakların bütününe kapsayan sistem.

tedarik zinciri yönetimi

Supply Chain Management (SCM)

Bir tedarik zincirinin baştan sona planlanması, koordinasyonu ve optimizasyonu.

tehdit

threat

İstenmeyen bir bilgi güvenliği olayının zararlı sonuçlanabilecek olası nedeni.

tehdit analizi

threat analysis

Tehditlerin sistematik tespiti ve değerlendirilmesi.

tehdit unsuru

threat agent

Bir varlık üzerinde olumsuz hareket etme niyeti olan varlık.

tehlike (1)

danger

Zarar verebilecek bir malzeme veya sürecin özellikleri.

tehlike (2)

hazard

Doğası ve gücünden dolayı, insan hayatına ve sağlığına, mal ve mülklerine veya çevreye zarar verebilecek tehdit unsuru.

tehlike uyarısı

hazard warning

Bir karayolu ağının bir bölgesinde saptanan ya da olabileceği düşünülen tehlike hakkında sürücülere bilgilendirme.

tehlikeli bölge uyarısı

hazardous location warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye yol boyunca olaylar, kalıcı veya geçici tehlikeler nedeniyle olası risk bilgisinin verilmesi.

tehlikeli konum bildirimleri

Hazardous Location Notifications (HLN)

Kullanıcıları potansiyel olarak tehlikeli durumlar veya yoldaki olaylar hakkında uyan bildirimler.

tehlikeli madde

dangerous (hazardous) materials

Yapıları itibarıyla tehlikeli ve tehlike riski bulunan maddeler.

tehlikeli madde emniyet danışmanı

dangerous materials safety advisor

Tehlikeli maddelerin taşınması, ambalajlanması, yüklenmesi, doldurulması ve boşaltılması işlemlerinde risklerin azaltılması konusunda işletmelere yardımcı olan kişi.

tehlikeli madde güzergâh planlama

dangerous (hazardous) materials route planning

Mallarla ilgili herhangi bir kısıtlamayı dikkate alarak tehlikeli mallar için bir rota planının hazırlanması ve gerekirse sorumlu makamlardan izin alınması.

tehlikeli madde izleme

dangerous (hazardous) materials monitoring

Tehlikeli veya tehlike riski olan malların taşınmasıyla ilgili tüm verilerin toplanması.

tehlikeli madde operasyonu

dangerous (Hazardous) Materials Operation

Tehlikeli veya tehlike riski olan malların uygun kullanımı ve taşınması ile ilgili, bilgi akışı dâhil olmak üzere, nakliyeciler ve sürücülerin faaliyetleri.

tehlikeli madde özellik bilgisi

dangerous (hazardous) materials characteristics information

Tehlikeli veya tehlike riski olan malların yapısı ve taşıma yöntemleri hakkında bilgi.

tehlikeli mal

dangerous (hazardous) goods

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan mallar.

tehlikeli mal güzergâh planlama

dangerous (hazardous) goods route planning, hazardous materials route planning

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan mallara ilişkin bütün kısıtlamalar dikkate alınarak ve gerektiğinde yetkili makamlardan izin alınarak, bu mallar ile ilgili bir güzergâh planının hazırlanması.

tehlikeli mal izleme

dangerous (hazardous) goods monitoring

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların taşınmasıyla ilgili tüm verilerin toplanması.

tehlikeli mal operasyonu

dangerous (hazardous) goods operation

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların uygun kullanımı ve taşınması ile ilgili, bilgi akışı dâhil olmak üzere, nakliyecisi ve sürücüsü faaliyetleri.

tehlikeli mal özellik bilgisi

dangerous (hazardous) goods characteristics information

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların yapısı ve taşıma süreçleri hakkında bilgi.

tehlikeli mal yönetimi

dangerous (hazardous) goods management

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların taşınmasını yönetme ve denetleme faaliyetleri.

tek kart ödeme sistemi

single card payment system

Ulaşım hatlarında ulaşım modu ve lokasyon bağımsız olacak şekilde tek kart ile para yükleme ve ödeme çözümlerinin toplanmasına olanak sağlayan sistem.

tek noktaya yayın

unicast

Benzersiz bir adresle tanımlanan tek bir ağ hedefine bir iletinin gönderilmesi.

tek şeritli ödeme istasyonu

single lane payment station

Şeritlerin fiziksel olarak ayrıldığı ödeme istasyonu.

teknik birlikte çalışabilirlik

technical interoperability

Farklı ekipman setlerinin birlikte çalışabilme yeteneği, koordineli yürütme veya kaynakların paylaşılması.

teknik entegrasyon

technical integration

Teknolojilerin, yazılımların, sistemlerin birbirleriyle uyumlu, birbirlerine bağlı ve anlaşılır bir halde otomatik olarak haberleşmesi, veri alışverişi yapabilmesi için iletişim halinde olan tüm sistemlerin bütünlük bir yapı olacak şekilde düzenlenmesi ve entegre edilmesi.

teknik komite

Technical Committee (TN-in Context Of CEN)

Serbest ticareti, çalışanların ve tüketicilerin güvenliğini desteklemek, çevrenin korunmasını, birlikte çalışabilirliği sağlamak, Ar-Ge projelerinin hayata geçirilmesine katkı sağlamak, Avrupa Birliği kamu alımları bağlamında bütünlük ve hesap verebilirlik konusunda bir Avrupa standardı tanımlamak amacıyla oluşturulan teknik komite.

tekrarlamayan sıklık

non-recurrent congestion

Bir trafik olayı gibi nedenlerden dolayı meydana gelen beklenmeyen sıklık, tıkanıklık.

tekrarlayan sıklık

recurrent congestion

Aşırı doyumluk gibi nedenlerden dolayı sık sık meydana gelen beklenen sıklık, tıkanıklık.

telematik sistemler *telematics systems*

Telekomünikasyon cihazlarından uzak nesnelere bir ağ üzerinden bilgi iletmek, depolamak ve bilgi almak için bilgi ve haberleşme teknolojilerinin entegre kullanımı. Gerçek zamanlı izleme ve veri aktarma teknolojileri kullanan bir sistem. Bu sistemin araçlara yerleştirilmesiyle aracın konum bilgileri, aracı süren kişinin kurallara uyup uymadığı ya da sürüş biçimi gibi bilgiler, GPS aracılığıyla sistemi takip için program kurulan bilgisayara gönderilmekte ve bu bilgisayarda kayıt altına alınmaktadır.

telemetri sistemi *telemetry system*

Uzaktan kablo veya kablosuz olarak izlenen veya kontrol edilen tesis ya da sistem.

temassız ödeme *contactless payment*

Temas olmadan yapılan ödeme işlemi.

temel araç platformu, araç elektroniği platformu

basic vehicle platform, vehicle electronic platform

Gömülü bilgisayarı, elektronik devreleri, yazılımı içeren, özellikle sürücü destek sistemleri, ses veya ses sistemi için bir arayüz görevi gören, tüm araç içi elektronik sistemlerin bağlı olduğu platform.

temel güvenlik mesajı

Basic Safety Message (BSM)

Araçtan araca ve araçtan altyapıya iletişimde, trafik güvenliğini artırmak için kullanılan, aracın hızı, konumu, yönü ve hızlanması gibi kritik bilgileri sürekli olarak ileten kısa veri paketidir. BSM, çarpışma önleme ve trafik yönetimi gibi güvenlik uygulamaları için temel bilgi sağlar.

terminal operatörü

terminal operator

Bir terminalin lojistik hizmetlerinden ve işletilmesinden sorumlu kişi ya da kuruluş.

terminoloji

terminology

Bir bilim, bir sanat, bir meslek ya da bir teknik dalına özgü terimlerin tümü.

ters yönde sürüş uyarısı

Wrong Way Driving Warning (WWD)

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla ters yönde ilerleyen araç hakkında yakındaki sürücülere bilgi verilmesi.

tersine çevrilebilir şerit kontrolü

reversible lane control, tidal flow control

Belli şeritlerde trafik akım yönünün tersine çevrilmesi ve yönetimi için önlemlerin uygulanması.

tersine lojistik, iade lojistiği

reverse logistics, return logistics

Ürünlerin ve malzemelerin yeniden kullanımı ve iadesi ile ilgili lojistik hizmetler.

tespit noktası

detection point

Harici algılayıcı veya araç içi yerleşik konum belirleyicilerle aracın tespit edildiği yer.

test yolu

test bed

Otonom ve bağlantılı hareketlilik testlerinin gerçek yol şartlarında gerçekleştirilmesi için sağlanan test yolu.

ticari araç işletimi

vehicle operation (commercial vehicle) operation

Nakliye araçlarında bulunan konum belirleme gibi çeşitli sensörler ile toplanan verilerin ilgili operasyon merkezine iletilmesi ve bu bilgiler ışığında operasyonların yönetilmesi.

toplam olay süresi

total incident time

Bir olayın meydana gelmesinden artık trafiğin olayın sonuçlarından etkilenmemesine kadar geçen toplam süre.

toplu taşıma

public transport

Bir şehir halkının ulaşım gereksiniminin, çok sayıda insan taşımaya elverişli büyük taşıma araçlarıyla karşılanmasını sağlayan ulaşım sistemi.

toplu taşıma ağı

public transport network

Toplu taşıma araçlarının dolaşımda olduğu güzergâhlar.

toplu taşıma ağı tasarımı

public transport network design

Toplu taşıma rotalarının yapısının yanı sıra ulaşım modlarının, terminallerin, durakların ve yol uyarlamalarının tanımlanması.

toplu taşıma bakım yönetimi

public transport maintenance management, transit maintenance management

Toplu taşıma araçlarını ve tesislerini kullanıma hazır ve uygun durumda tutmak için gerekli faaliyetlerin yönetimi.

toplu taşıma bilgileri

public transport information

Toplu taşıma ağları, ücretler, zaman çizelgeleri, transfer noktaları, park ve sürüş tesisleri vb. hakkında bilgiler.

toplu taşıma çağrı merkezi

public transport call centre

Toplu taşıma bilgileri, talebe duyarlı toplu taşıma vb. için hizmet veren çağrı merkezi.

toplu taşıma GPS sistemi

public transport GPS system

Toplu Taşıma araçlarına, araçların konumunun tespiti amacıyla yerleştirilen GPS sistemi.

toplu taşıma güvenliği

public transport security, transit security

Güvenliği sağlamak amacıyla otobüslerin, trenlerin, terminallerin ve diğer yolcu alanlarının gözlenmesi ve gerekli eylemlerin uygulanması.

toplu taşıma güzergâhı, otobüs güzergâhı

public transport route, bus route

Bir otobüsün ya da toplu taşıma aracının takip ettiği ayrılmış yol bölümü.

toplu taşıma hattı

public transport line

Belirli bir otobüs ya da diğer hizmetin takip ettiği ardışık yol kesimlerinin bütünü.

toplu taşıma hizmeti planlama

public transport service planning, transit service planning

Hizmetlerin sıklığı ve tipi, aracın türü gibi parametreler ile hizmet kalitesinin tanımlanması.

toplu taşıma işlemleri kontrolü

public transport operations control, transit operations control

Araç izleme ve planlanan hizmet düzeyine dayalı düzeltici eylemlerin uygulanması.

toplu taşıma işlemleri yönetimi

public transport operations management, transit operations management

Programların, sürücülerin ve araçların atanmasının yanı sıra depoların, terminal trafiğinin, araçların, sistemlerin ve personelin yönetimi dahil toplu taşıma hizmetlerini kontrol eden faaliyetler.

toplu taşıma kamera sistemi

public transport camera system

Araç içindeki yolcuların güvenliğini sağlamak amacıyla toplu taşıma araçlarına yerleştirilen kamera sistemi.

toplu taşıma önceliği

public transport priority, bus priority

Trafik sinyallerinde toplu taşıma araçlarına sağlanan öncelik.

toplu taşıma planlaması

public transport planning, transit planning

Toplu taşıma hizmetlerinin orta ve uzun vadeli planlanması.

toplu taşıma şeridi

bus lane, public transport lane

Sürekli olarak veya belirli zamanlarda toplu taşıma araçlarına (veya mümkün olduğu durumlarda diğer araç sınıflarına) ayrılan yol şeridi.

toplu taşıma yönetimi

public transport management, transit management

Güzergâhların, hareket programlarının, tarifelerin, ödeme sistemlerinin, filoların, terminallerin, depoların, yolcu bilgilerinin planlanmasını içeren toplu taşımanın yönetimi.

toplu taşımada gecikme

public transport delay

Zaman çizelgesine göre hareket eden aracın çizelgenin gerisinde kaldığı süre.

topluluk etki değerlendirmesi

Community Impact Assessment (CIA)

Bir ulaştırma eyleminin bir topluluk ve onun yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini değerlendirme süreci. (Ana vurgu alanları sosyal, ekonomik, arazi kullanımı, estetik, yer değiştirme ve yerinden etme ve sivil haklar.)

toplum 5.0 (dijital toplum)

society 5.0

Dijitalleşme ve yapay zekânın toplumsal yaşamdaki etkilerinin her yönüyle değerlendirildiği, insanların makine ve robotlarla ilişkisinin en verimli biçimde sağlandığı, büyüme ve kalkınmayı amaçlayan bir toplum modeli.

trafik akışı, trafik hacmi

traffic flow, traffic volume

Belirli bir süre boyunca bir kesitten geçen araçların veya kişilerin sayısı.

trafik analizi

traffic analysis

Trafikteki araç akışının, saat dilimlerine göre yaşanan yoğunluğun gerçek zamanlı verilerle analiz edilmesi.

Trafik Ayrım Düzeni (TAD)

Traffic Separation Scheme (TSS)

Trafik şeritleri ve geçiş noktalarıyla düzenlenmiş rotalama düzenlemeleri.

trafik bilgisi

traffic information

Mevcut veya tahmin edilen trafik koşulları hakkında bilgi.

trafik dedektörü

traffic detector

Nesnelerin varlığını veya geçişini gösteren algılayıcı.

trafik denetlemesi
traffic enforcement

Trafik kurallarına uyulmasının sağlanması için yaptırım yetkisine sahip otoritelerce önleyici tedbirlerin alınması veya trafik ihlallerinin meydana geldiği durumlarda ihlalin tespit edilmesi ve buna ilişkin yaptırımı içeren faaliyetler bütünü.

trafik durumu
traffic status

Trafik akışı, araç türlerinin dağılımı, yönlü dağıtım ve sürücü davranışı dahil olmak üzere belirli bir bölgedeki ilgili trafik özelliklerinin durumu.

trafik durumu bilgisi
traffic status information

Güncel trafik koşulları ile ilgili sunulan bilgiler.

trafik durumu uyarısı
traffic alert

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye kaza ya da sıkışıklık gibi trafik koşullarındaki geçici değişim nedeniyle olası risk bilgisinin verilmesi.

trafik düzenlemelerini gözlemleme
traffic regulations monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak yol çizgileri, yol, levha işaretleri ve trafik ışıkları gibi düzenleyici bilgilerin gözlenmesi ve yorumlanması.

trafik gözlemleme
traffic monitoring, traffic surveillance

Mevcut trafik koşullarına ilişkin veri toplama ve durum değerlendirmesi.

trafik gürültü yönetimi
traffic noise management

Trafik gürültüsünü azaltmak için alınan, ses duvarları inşa etmek, yol yüzeyini uygun malzemeye kaplama gibi önlemlerin alınması.

trafik ışığı önceliklendirme
traffic light prioritization

Acil durum taşıtları ve halk otobüslerinin akıllı trafik önceliklendirme sistemi ile gidecekleri yere tam zamanında, gecikmeden ulaşabilmesinin sağlanması için trafik ışıklarının kullanılması. (Sistem bunu öncelikli taşıtlar için trafik ışıklarının sürekli yeşil kalmasını sağlayarak yapar. Aynı zamanda trafiği düzenleyerek karbondioksit salımını da azaltılmış olur).

trafik için açık haberleşme arayüzü
Open Communication Interface for Traffic (OCIT)

Trafik yönetim sistemleri ve cihazları arasında açık ve standart bir iletişim protokolü sağlayan bir arayüz. Farklı üreticilerin trafik kontrol cihazlarının ve sistemlerinin birlikte çalışabilirliğini sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Bu sayede, trafik ışıkları, sensörler ve diğer trafik yönetim bileşenleri arasında veri alışverişi daha kolay ve uyumlu hale gelir.

trafik ihlali
traffic violation

Trafik yasalarına, yönetmeliklerine veya kurallarına aykırı hareket etme.

trafik işaretlerini gözlemleme
traffic signs monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak yol işaretlerinin gözlenmesi ve yorumlanması.

trafik izleme sistemi
traffic monitoring system

Trafik akışının anlık olarak izlenmesi ile yaşanan yoğunluğun tespit edilmesini sağlayan sistem.

trafik kaynaklı gecikme
traffic delay

Gecikmenin taşıtlar veya insanlar arasındaki etkileşimden kaynaklanan kısmı.

trafik kazası raporlama
traffic accident reporting, accident reporting

Trafik kazasının belirlenmiş bir formatta karakteristikleri ile ilgili olarak bilgi sağlanması ve raporlanması.

trafik kazası tespiti
traffic accident detection, accident detection

Araç içi ve yol kenarı donanımlar ile trafik kazasının tespiti.

trafik kirliliği
traffic pollution

Trafiğin yoğunlaşması ile artan ve araçlardan kaynaklanan atmosfer ve gürültü kirliliğinin oluşturduğu kirlilik bütünü.

trafik kontrol merkezi
Traffic Control Center (TCC)

Şehir içinde bulunan yol ve kavşakların anlık olarak izlenmesine olanak sağlayan izleme merkezi.

trafik kontrolü
traffic control

Yol işaretleri ve levhaları, trafik sinyal ve lambaları ve diğer yasal uyarıcı tedbirler ile trafik akışının düzenlenmesi.

trafik kontrolü kaynaklı gecikme
traffic control delay

Gecikmenin trafik kontrol önlemlerinden kaynaklanması.

trafik koşulları

traffic conditions

Trafik akışı, araç türlerinin dağılımı, yönlü dağıtım ve sürücü davranışı dahil olmak üzere belirli bir tesisteki ilgili trafik özelliklerinin açıklaması.

trafik koşulları uyarısı

traffic condition warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye trafik koşullarındaki geçici değişiklikten (kaza, ilerideki trafik sıkışıklığı vb.) kaynaklanan potansiyel risk hakkında verilen bilgi.

trafik kuralı ihlali

traffic rule violation

Trafik yasalarına, yönetmeliklerine veya kurallarına uymama, ihlal etme.

trafik modelleme

traffic modelling

Uygulanabilir teorilere, bilimsel yöntemlere, tarihsel verilere, güncel ölçülere ve tahminlere dayalı olarak trafiğin tanımının matematiksel gösterimi.

trafik olay bilgisi

traffic incident information

Trafik durumunu etkileyebilecek önemli olayların bilgisi.

trafik olay yönetimi

traffic incident management

Trafiği olumsuz yönde etkileyen olağan dışı ve plansız hadiselerle ait bilgilerin çeşitli araç içi donanımlar aracılığıyla toplanması ve bu bilgiler ışığında gerekli aksiyonların alınması.

trafik olayı

traffic incident

Trafiği olumsuz yönde etkileyen olağan dışı ve plansız hadise.

trafik olayı raporlama, olay raporlama

traffic incident reporting, incident reporting

Belirli bir formatta sunulan bir trafik olayının özellikleri hakkında bilgi sağlanması.

trafik ölçüm sistemi

traffic measurement system

İstenilen bölgedeki araç yoğunluğunun tespit edilmesi, istatistik çıkarılması, araç sayılması gibi süreçlerin gerçekleştirildiği sistem.

trafik raporlama

traffic reporting

Araçlardan veya sürücülerden olayları da içeren trafik durumu hakkında bilgilerin sağlanması.

trafik sakinleştirme

traffic calming

Kentsel yol ağı kullanımının tüm ulaşım türleri (yaya, bisiklet, toplu taşıma, otomobil) arasında dengeli paylaşılmasının sağlanması, motorlu taşıt kullanımının yol açtığı olumsuz etkilerin azaltılması ve motorlu araç sürücüleri dışındaki yol kullanıcıları için mevcut şartların iyileştirilmesi amacıyla yapılan trafik mühendisliği çalışmaları ve alınan önlemler.

trafik sayımı
traffic count

Şehir içi ya da şehirlerarası yollarda belli bir sürede, belli bir noktadan geçen taşıt sayısının belirlenmesi.

trafik sıkışıklığı (1)
traffic jam

Araçların belli sürelerde durmak zorunda kaldığı ve hareket edemeyecek noktaya gelmesi durumu.

trafik sıkışıklığı (2)
traffic congestion, road congestion

Karayolu ağının herhangi bir kesimindeki taşıt talebinin karayolunun pratik kapasitesini belirli periyot boyunca aşması.

trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme
traffic congestion based pricing

Şehirdeki trafik problemini çözmek için trafiğin yoğun olduğu saatlerde ve bölgelerde araç sürmek isteyen sürücülerin daha fazla ücret ödemesi şeklindeki ücretlendirme politikası.

trafik sıkışıklığı uyarısı
jam ahead warning

Sürücülerin yaklaştıkları trafik sıkışıklığına karşı uyarılmasını sağlayan K-AUS hizmeti.

trafik sıkışıklığı yardımcısı
traffic jam assistant

Araçlar için trafik sıkışıklığı zamanlarında farklı bir yola yönlendirilme, rota belirleme gibi fonksiyonları olan yardımcı mekanizma.

trafik simülasyon modeli, simülasyon modeli
traffic simulation model, simulation model

Araçların ve kişilerin gerçek hareketini simüle etmek için trafikteki rastgele değişikliklere, sürücü davranışına ve diğer faktörlere dayalı trafik modeli.

Araçların ve kişilerin gerçek hareketini simüle etmek için trafikteki rastgele değişikliklere, sürücü davranışına ve diğer faktörlere dayalı trafik modeli.

trafik simülasyonu
traffic simulation

Gerçek trafik davranışlarının küçük (bireysel araçlar) veya büyük seviyelerde (trafik akışları) matematiksel modellemesi.

trafik sinyal gözlemleme
traffic signal monitoring

Trafik sinyal işletimine ilişkin veri toplanması ve durum değerlendirmesi.

trafik sinyal kontrol cihazı
traffic signal controller

Bir veya daha fazla yerde trafik sinyallerini kontrol eden cihaz.

trafik sinyal koordinasyonu
traffic signal coordination, signal coordination

İki veya daha fazla yakın trafik sinyalinin birbirleriyle koordineli olarak çalıştırılması.

trafik sinyal önceliği

Traffic Signal Priority (TSP)

Sinyal kontrollü kavşak, yol kesimi ya da ağında, otobüsler veya kurtarma araçları gibi belirli kategorideki yol kullanıcılarına öncelik verilmesi.

trafik sinyal yönetimi

traffic signal management

Trafik sinyal sisteminin verimliliğini, tutarlılığını, güvenliğini ve güvenilirliğini artırmak üzere politika tabanlı hedeflere ulaşmak için bir trafik sinyal sisteminin planlanması, tasarımı, entegrasyonu, bakımı ve proaktif yönetimi.

trafik sinyali

traffic signal

Trafığı kırmızı, sarı ve yeşil renkli ışıklar, oklar ve benzeri işaretlerle kontrol eden sistem.

Trafik Sinyal Denetleyici (TSD)

traffic signal controllers

Sinyalize bir kavşak ya da bölgede yer alan trafik ışıkları ve diğer benzer trafik işaretçilerinin durum geçişlerinin kontrolünü sağlayan elektronik birim.

trafik sirkülasyonu

traffic circulation

Belirli trafik sınıflarının kullanımına yönelik yolları, trafik kontrol istasyonlarının konumunu ve trafiğin hareket edebileceği yönleri gösteren, dolaşım haritası.

trafik şeridi

traffic lane

Trafik akışının sağlandığı yol üzerinde tek yönlü gidişe müsaade edilen alan.

trafik tahmini

traffic prediction (traffic forecasting)

Trafik talebi, modal bölünme, hatlar üzerindeki trafik hacmi ve hız gibi ulaşım sistemlerinin tahmini.

trafik talep yönetimi

traffic demand management

Seyahat talebini azaltmak veya bu talebi mekânda veya zamanda yeniden dağıtmak için strateji ve politikaların uygulanması.

trafik uyarımlı kavşak sinyal kontrolü

vehicle actuated intersection signal control

Trafik algılayıcıları ile gözlemlenen güncel talebe göre otomatik olarak ayarlanan kavşak sinyal kontrolü.

trafik ve seyahat bilgileri

traffic and travel information

Mevcut veya tahmin edilen trafik durumu veya seyahatle ilgili olaylar hakkında bilgiler.

trafik veri sınıflandırması

traffic data classification, vehicle type classification

Trafik verilerinin taşıt türlerine göre gruplandırılması.

trafik verileri

traffic data

Karayolu trafik özelliklerine ilişkin tarihi ve gerçek zamanlı veriler.

trafik verimliliği

traffic efficiency

Karayollarında trafik sıkışıklığı problemlerini en aza indirerek taşıtlar için en iyi ulaşım koşullarının sağlanması. Trafik performans kalitesini gösteren ölçü.

trafik verisi toplama

traffic data collection

Trafik hacmi, ortalama hız, ulaşım süresi, taşıt doluluğu gibi trafiğe özgü mekâna veya zamana bağlı veriler toplama.

trafik yönetim kanalı

Traffic Management Channel (TMC)

Gerçek zamanlı trafik ve hava durumu bilgilerini yayınlamak için kullanılan FM Radyo Veri Sistemi (RDS)'nin özel bir uygulaması.

trafik yönetim merkezi

Traffic Management Centre (TMC)

Ulaşım yönetim sisteminin bir bileşeni olan, gerçek zamanlı trafik bilgilerinin toplandığı, işlendiği, yolcuları bilgilendirmek ve ulaşım ağını yönetmek için diğer operasyonel ve kontrol verileriyle birleştirildiği, gerektiğinde trafik sinyal programlarını revize edildiği ve sürücülerini trafik olayları, sıkışıklık, şerit kapanmaları, yapım gecikmeleri vb. konularda bilgilendirmek için hizmet veren merkez.

trafik yönetimi

Traffic management

Yayalar, bisikletliler ve her türlü araç dahil olmak üzere hem sabit hem de hareketli trafiğin organizasyonu, düzenlenmesi, yönlendirilmesi ve kontrol edilmesi. Trafik yönetimi, kişilerin ve yüklerin güvenli, düzenli ve verimli bir şekilde hareket etmesini sağlamayı ve trafik tesisleri üzerindeki ve bitişindeki yerel çevrenin kalitesini korumayı ve mümkün olduğunda geliştirmeyi amaçlamaktadır.

trans Avrupa ulaşım ağları

Trans European Transport Networks (TEN-T)

Avrupa Birliği tarafından tanımlanan ana Avrupa ulaştırma ağları.

trans Avrupa yol ağı

Trans European Road Network (TERN)

Avrupa Birliği tarafından tanımlanan ana Avrupa karayolu ağı.

transfer noktası, değişim noktası

transfer point, interchange point

Yolcuların mod veya rota değiştirdiği toplu taşıma durağı veya istasyonu.

tren geçiş uyarısı

train crossing warning

Araç üstünde bulunan yerleşik donanım aracılığıyla öndeki bir demiryolu geçidine yaklaşan bir trenle ilgili sürücüye bilgi verilmesi.

tur hazırlığı

tour preparation

Bir seyahat ya da sevkiyat için gerekli araç hazırlığı, yol, trafik ve hava durumu ile ekip, ekipman ve evrakların kontrolü.

turizm danışma

tourist information

Cazibe merkezleri, konaklama ve diğer turistik yerler hakkında bilgiler.

tünel acil durum hizmetleri

tunnel emergency services

Tünelde meydana gelen herhangi bir trafik olayı için itfaiye, ambulans, polis ve çekiciyi de ilgilendiren bir vaka durumunda ister kamu ister özel veya işletmeci personel müdahalesini içeren tüm servisler.

tünel acil durum yürüyüş yolu

tunnel emergency walkway, emergency walkway

Acil bir durumda yaya olarak tahliye için ayrılmış, tünel enkesitinin yükseltilmiş ya da yükseltilmemiş parçası.

tünel ara bağlantısı

tunnel cross connection

Tünel tüpleri arasındaki, yangın çıkış kapıları ile donatılmış koridor.

tünel aydınlatması

tunnel lighting

Tünelin tüm bölümlerinde sürücülere gece ve gündüz uygun görüş sağlayan aydınlatma.

tünel çapraz bağlantısı, çapraz bağlantı

tunnel cross-connection, cross-connection

Yangın kapıları ile donatılmış tünel tüpleri arasındaki koridor.

tünel doğal havalandırma, doğal havalandırma

tunnel natural ventilation, natural ventilation

Doğal kuvvetler veya hareketli araçların neden olduğu havalandırma.

tünel emniyet görevlisi

tunnel safety officer

Tünel içerisinde çalışan personelin ve kullanıcıların güvenliğini sağlamak için idari tünel otoritesinin ön onayıyla tünel yöneticisi tarafından görevlendirilen ve güvenlik önlemleri koordine eden personel.

tünel havalandırma kontrolü

tunnel ventilation control

Günün belli bir saati, ölçülen emisyon seviyeleri, duman ve ısı algılaması, hava akış ölçümü, trafik durumu, yangının durumu ve operatör iletişimi gibi tanımlı kriterlere dayalı havalandırma yönetimi.

tünel inceleme varlığı

tunnel inspection entity

Yüksek düzeyde yetkinliğe sahip ve tünel incelemeleri, değerlendirmeleri ve testleri yapan tünel yöneticisinden bağımsız bir kuruluş.

tünel işletmecisi

tunnel operator

Bir tünelin dizaynı, yapımı veya işletim safhalarının yönetiminden sorumlu olan, idari tünel otoritesi tarafından belirlenen kamu veya özel sektör kurumu.

tünel stand-by aydınlatması, stand-by aydınlatması

tunnel stand-by lighting, stand-by lighting

Tünel kullanıcılarının normal işlemlerine devam etmeleri için minimum aydınlatma sağlayan normal tünel aydınlatmasının bir kısmı.

tünel tahliye aydınlatması, tahliye aydınlatması

tunnel evacuation lighting, evacuation lighting

Tünel kullanıcılarının acil bir durumda tüneli yürüyerek boşaltmalarına yardımcı olan aydınlatma.

tünel tahliye güzergâhı aydınlatması

tunnel evacuation route lighting

Yayalara kılavuzluk eden ve acil çıkış için tahliye yolunu gösteren aydınlatma.

tünel trafik yönetimi

tunnel traffic management

Tünelde özellikle trafik olayı ve acil durumlarla ilgili paydaşlar arasındaki iş birliğini içeren tünel trafiğinin yönetimi.

tünel uzunluğu

tunnel length

Tünelin tamamen kapalı kısmında ölçülen en uzun trafik şeridinin uzunluğu.

tünel yarı enine havalandırma, yarı enine havalandırma

tunnel semi transverse ventilation, semi transverse ventilation

Taze hava enjeksiyonu veya hava veya duman tahliyesi için ayrı bir kanala dayalı tünel havalandırma prensibi.

tünel yöneticisi

tunnel manager

Tünelin tasarım, inşaat veya işletme aşamasında olup olmadığına bakılmaksızın, bir tünelin yönetiminden sorumlu idari tünel yetkilisi tarafından belirlenen kamu kurumu veya özel kuruluş.

tünel yönetim sistemi

tunnel management system

Tünellerin içerisinde gerçekleşebilecek kaza ve acil durumların tespit edilebilmesi amacıyla veriye dayalı olarak tünellerin kontrolünün sağlandığı sistem.

tünel yönetimi

tunnel management

Bir tünelin yapısı, sistemleri, işletimi ve trafiğinin yönetimi.

türel dağılım, türel paylaşım

modal split, modal share

Ulaşım modları arasındaki seyahatlerin dağılımı.

Türkiye'nin ödeme yöntemi (TROY)

Türkiye's payment method

Bankalar arası Kart Merkezi A.Ş. tarafından kurulan ve işletilen bir kartlı ödeme sistemi.

U

uç bilişim

edge computing

Hesaplama ve veri depolamayı yanıt sürelerini iyileştirmek ve bant genişliğinden tasarruf etmek için ihtiyaç duyulan konuma yaklaştıran dağıtılmış bir bilgi işlem paradigması.

ulaşım (taşımacılık) varlık yönetimi

Transportation Asset Management (TAM)

Fiziksel varlıkları yaşam döngüleri boyunca etkin bir şekilde çalıştırma, sürdürme, yükseltme ve genişletmeye yönelik stratejik ve sistematik bir süreç.

ulaşım ağ yöneticisi

transport network manager

Ulaşım planlama ve yürütmesi ile ilgili bütün mevcut altyapı bilgilerini toplayıp ulaşım kullanıcısına ve ulaşım hizmeti sağlayıcısına sunan kişi veya kuruluş.

ulaşım ağı gözlemleme

network monitoring

Belirli bir yol ağı üzerindeki trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

ulaşım altyapısı

transport infrastructure

İnsanların ve malların taşınması için kullanılan temel yapı ve sistemler. Kanallar, su yolları, hava yolları, demiryolları, yollar ve terminallerin sabit kurulumlarının yanı sıra limanlar, yakıt ikmal depoları, kamyon terminalleri, depolar, otobüs istasyonları, tren istasyonları ve havaalanları gibi boru hatlarından oluşan yapılar.

ulaşım ana planı

transportation master plan

Şehrin mekânsal, sosyal ve ekonomik özelliklerine göre ulaşım ihtiyaç ve talepleri ile sürdürülebilir gelişmeyi dikkate alarak; şehir ve yakın çevresinin ulaşım sistemini, ulaşım ağını, standart ve kapasiteleri ile ulaşımın türlere dağılımını, kara, deniz ve hava ulaşımı ve bu ulaşım türlerinin birbirleriyle entegrasyonu, bu türlere ait transfer noktalarını, depolama ve aktarma merkezlerini, ticari yük koridorlarını ve toplu taşıma güzergâhları ile gerektiğinde otopark, bisiklet ve yaya yolları, erişilebilirlik ve trafik konularında gereken ayrıntıları belirleyen, toplu taşımaya ağırlık veren ve öncelikli kılan, kısa ve uzun dönemde ulaşım türlerine ait sorunlara çözüm önerilerini ortaya koyan, gerektiğinde şehrin üst ve alt kademe planları ile eşgüdümlü olarak hazırlanabilen, plan paftası ve raporuyla bir bütün olan ulaşım planı.

ulaşım araştırma ve yenilik görüntüleme ve bilgi sistemi

Transport Research and Innovation Monitoring and Information System (TRIMIS)

Ulaştırma araştırmaları ve yenilikleri hakkında açık erişim bilgileri sağlayan, Avrupa Birliği ve üye devletler düzeyinde ulaştırma politikalarının uygulanmasını destekleyen ve Avrupa taşımacılık sektöründeki teknoloji eğilimlerini, araştırma ve yenilik kapasitelerini analiz eden bilgi sistemi.

ulaşım bakım yönetimi

transportation maintenance management

Ulaşım araçlarını ve tesislerini kullanıma hazır ve uygun durumda tutmak için gerekli faaliyetlerin yönetimi.

Ulaşım Bilgilendirme Merkezi (UBM)

Transportation Information Center (TIC)

Ulaşım sistemleri hakkında bilgi toplayan, işleyen ve kullanıcılarla paylaşan merkez. Bu merkez, trafik durumu, toplu taşıma saatleri, yol koşulları ve diğer ulaşım bilgilerini toplayarak, bu verileri çeşitli platformlar aracılığıyla (örneğin, web siteleri, mobil uygulamalar veya ekranlar) kullanıcılarla paylaşır.

ulaşım düzenleyicisi

transport regulator

Ulaşım ile ilgili düzenlemeler, yasaların uygulanması, idari hükümler ile uluslararası anlaşmalardan sorumlu organizasyon.

ulaşım envanteri veri tabanı

transport inventory database

Ulaşım ağındaki tüm bileşenlerin (yol, durak, kavşak vb.) tutulduğu veri tabanı.

ulaşım güvenliği

transport security

Güvenliği sağlamak amacıyla tüm ulaşım bileşenlerinin ve yolcu alanlarının gözlenmesi ve gerekli eylemlerin uygulanması.

ulaşım güvenlik açığı

transport vulnerability

Ulaşıma ait bir varlık veya sistemin saldırganlar tarafından kötüye kullanılabilecek zayıflığı.

ulaşım hesabı

transport account

Kullanıcının hizmet sağlayıcısı ile yaptığı sözleşmeye göre kullanılabileceği ve karşılığını ödediği veya ödeyeceği ulaşım servis haklarının içeren hesap.

ulaşım hizmet kullanımı

transport consumption

Tek bir ulaşım hizmetinin kullanılması.

ulaşım hizmeti

transport service

Ulaşım ile ilgili kullanıcıya sunulan tüm hizmetler.

ulaşım işlemleri yönetimi

transport operations management

Depoların, terminal trafiğinin, araçların, sistemlerin ve personelin yönetiminin yanı sıra tarifelerin, sürücülerin ve araçların tahsisini içeren, toplu taşıma hizmetlerini kontrol etme faaliyetleri.

ulaşım işletme kontrolü

transport operations control

Servislerin planlanan seviyesi ve araç gözlemeye dayanan düzeltici eylemlerin yürütülmesi.

ulaşım koridoru

transport corridor

İki nokta arasında birbirlerine paralel olarak çalışan farklı ulaşım modları seçeneklerinin sunulduğu ulaştırma hizmetlerinin bütünü.

ulaşım modu

transport mode

Malların veya insanların kara, hava veya deniz yoluyla bir yerden diğerine taşınmasının farklı türleri.

ulaşım odaklı planlama, geliştirme

Transit Oriented Planning, Development (TOD)

Fiziksel olarak bir toplu taşıma istasyonuna yönelik geliştirme; toplu taşıma bağlantısı ile dikkatli bir şekilde entegre edilmiş ve sadece bir demiryolu, tramvay veya otobüs durağı veya kavşağa bitişik olmayan kompakt, karma kullanımlı, yaya dostu bir gelişme. (Toplu taşıma hizmetleriyle bağlantı noktası olmasının yanı sıra, erişilebilir konumdan yararlanmak ve sürdürülebilir seyahat modlarını teşvik etmek için diğer toplumsal hizmetler de sunulabilir.)

ulaşım ödeme işlemi

transport payment transaction, transport transaction

Bir veya bir grup ulaşım hizmetinin kullanımı için yapılan ödeme işlemleri.

ulaşım planlama süreci

transportation planning process

Bir bölgedeki seyahat ve ulaşım konularını ve ihtiyaçlarını inceleme süreci. Bir topluluğun demografik analizinin, seyahat modellerinin ve eğilimlerinin incelenmesinin yanı sıra öngörülen gelecekteki talepleri karşılamak ve topluluğun amaç ve hedeflerini karşılayan bir ulaşım sistemi olmasını sağlamak için alternatiflerin analizi.

ulaşım servis sağlayıcı

transport service provider, service provider

Ulaşımla ilgili bir hizmeti sağlayan kuruluş.

ulaşım talep yönetimi

transport demand management

Ulaşım ihtiyacını, yer ve zamana göre trafik dağılımını ve ulaşım modu seçimini etkilemeyi amaçlayan önlemler.

ulaşım telematiği, ulaşım bilişimi

transport telematics, transport informatics

Trafik kontrol yönetimi, trafik optimizasyonu, trafik izleme, yönlendirme, erişim kontrolü, rezervasyon ve biletleme, toplu taşıma önceliği, filo yönetimi, gerçek zamanlı bilgilendirme, değişken mesaj işaretleri, seyahat planlama ve akıllı telefon uygulamaları gibi akıllı ulaşım sistemleri uygulamalarını, sürücü/yolcu davranışlarını etkilemeye yönelik veri aktarımını ve analizlerini içeren sistemler.

ulaşım ve akıllı ulaşımında sanal ikiz simülasyonu

virtual twin in transport and ITS simulation

Kentlerin ulaşım anlamında kopyasının sanal ortamda oluşturulmasıyla (sanal ikiz) olası güncellemeler veya afet durumlarında yönetimini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen simülasyon çalışması.

ulaşım yönetim merkezi

Transport Management Center (TMC)

Tüm ulaşım modlarının tek bir merkezden yönetiminin sağlandığı kontrol merkezi.

ulaşım yönetişimi

transport governance

Ulaşımın planlanması, işletim ve bakımı, iyileştirme ve değişimin yönetimi, sürekliliği ve entegre yönetimi.

ulaşımda erişilebilirlik

accessibility in transport

Toplumun ve özellikle dezavantajlı grupların ulaşım hizmetlerine erişimi ile ilgili düzenlemeleri ve faaliyetler (ulaşım seçenekleri için yapılan ön bilgilendirmeler ve engellilere yönelik geliştirilen sistemler).

ulaşımda iç mekân haritalama

indoor mapping in transportation

Ulaşım ağında yer alan kapalı alanlarda (istasyonlar) insanların ve objelerin yerini belirleyen sistem.

ulaşımla ilgili hizmet

transport related service

Güzergâh boyunca oteller, restoranlar vb. dahil ulaşımla ilgili hizmet.

Ulaştırma Araştırma Kurulu

Transportation Research Board (TRB)

Güvenilir, zamanında, tarafsız ve kanıta dayalı bilgi alışverişi, araştırma ve tüm ulaştırma modlarıyla ilgili tavsiyeler aracılığıyla ulaşım iyileştirmeleri ve yeniliklerinde liderlik sağlayan kurul.

ultra düşük emisyonlu araç

Ultra Low Emission Vehicle (ULEV)

75 g/km'den daha az resmi egzoz borusu karbondioksit emisyonuna sahip olan araç.

ultrasonik dedektör

ultrasonic detector

İnsan işitme sınırlarının üzerinde bir frekansa sahip ses basınç dalgalarını ileten ve alan aktif algılayıcı.

ulusal erişim noktası

National Access Point (NAP)

Taşımacılık ve mobilite ile ilgili verilerin merkezi olarak toplanmasını ve paylaşılmasını sağlayan bir platform. Ülkedeki çeşitli veri sağlayıcılarının verilerini standartlaştırarak, bunları kullanıcılar, hizmet sağlayıcılar ve yetkililer için erişilebilir hale getirir. Bu platform, ulaşım verilerinin entegrasyonunu ve paylaşımını kolaylaştırarak, Akıllı Ulaşım Sistemleri ve diğer taşımacılık hizmetlerinin verimli bir şekilde çalışmasını destekler.

ulusal inceleme kurumu

National Investigation Body (NIB)

Ulaştırma modlarında meydana gelen kazaları incelemekle yetkili ve görevli, işletici kurum, kuruluş ve şirketlerden bağımsız, resmi kaza inceleme birimi.

Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi
*National Highway Traffic Safety
Administration (NHTSA)*

ABD Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi.

Uluslararası Demiryolları Birliği (UDB)
*Union Internationale des Chemins de fer
(Fransızca)- (UIC)*

Demiryolu sektörünü temsil eden ve demiryolu taşımacılığını teşvik eden dünya çapındaki profesyonel birlik.

Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO)
*International Maritime Organization
(IMO)*

Uluslararası denizlerde seyir güvenliği yönünden gerekli teknik önlemleri almak ve buna ilişkin uluslararası normların düzenlenmesini teşvik etmek, deniz işletmeciliğinin verimli olmasını sağlamak üzere, en etkili kuralların kabulünü teşvik etmek, denizlerin gemiler tarafından kirletilmesinin önlenmesine yönelik olarak, ülkeler arasında iş birliği yapılmasını sağlamakla görevli uluslararası kuruluş.

Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı
*International Organization for
Standardization (ISO)*

Çeşitli ulusal standart kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan uluslararası bir standart belirleme organı.

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
*International Telecommunication Union
(ITU)*

Telekomünikasyon alanında düzenleme ve standardizasyon için uluslararası organizasyon; örneğin radyo frekanslarının koordinasyonu.

uydu destekli navigasyon
satellite assisted navigation

Mevcut konumun, önceki konum göz önüne alınarak, güzergâh ve alınan yol ya da güzergâh, ortalama hız ve geçen zaman bilgileri kullanılarak hesaplanması.

uygulama
application

Belirli bir görevi yerine getirmek için gerçek bir ortamda kurulu ve çalışan sistem veya hizmet.

uygulama programlama arayüzü
Application Programming Interface (API)

Bir yazılımın başka bir yazılımda tanımlanmış işlevlerini kullanabilmesi için oluşturulmuş bir tanım bütünü.

uzak araç
remote vehicle

Bir ana araca, periyodik ve dinamik olarak aracın durumu hakkında mesaj ileten bağlantılı araç.

uzaktan araç bloke etme
remote vehicle immobilisation

Uzaktan kontrol ile araç işlevlerinin devre dışı bırakılması.

uzaktan donanım gözlemlleme
remote equipment monitoring

Saha donanımının, uzaktan veri toplama ve durum değerlendirmesi; örneğin bir trafik kontrol merkezinde.

uzaktan erişim
remote access

Kullanıcıların her nerede olursa olsun belli izinler dahilinde sistemlere uzak bir konumdan erişebilmesi ve denetleyebilmesine imkân tanıyan erişim türü.

uzaktan gözlemlleme
remote monitoring

Trafik kontrol merkezlerince saha donanımları kullanılarak uzaktan veri toplanması, durumlarının değerlendirilmesi.

uzatma aralığı
extension interval

Bir algılamanın neden olduğu ek yeşil süre.

uzlaşma
settlement

Takas sonuçlarına göre operatörler arasında ücret transferi, mali konuların sonuçlandırılması.

uzun menzilli geniş alan ağı
Long Range Wide Area Network (LoRaWAN)

LoRa uç cihazlarının haberleşebilmeleri için LoRa Alliance tarafından geliştirilmiş bir haberleşme protokolü. (LoRaWAN ağında, mesaj iletimi için merkezi bir görev üstlenen cihazın bulunduğu ve diğer cihazların bu merkezi cihazın altında olduğu “Yıldız Topolojisi” kullanılır. Uç cihazlar ile gateway arasındaki iletişim çift yönlü olarak sağlanır.)

uzun menzilli haberleşme
Long Range (LoRa)

Nesnelerin interneti (IoT) ağları oluşturmak için yaygın bir teknoloji seçimi olan uzun menzilli, düşük güçlü bir kablosuz haberleşme platformu.

Ü

ücret

fee

Belirli bir hizmet için ödenecek meblağ.

ücret sistemi, tarife

fare system, tariff

Bölge, zaman ve mesafe gibi parametreleri dikkate alan ücret yapısı.

ücret tahsilatı

fee collection

Bir hizmetin kullanımı için kullanıcı ulaşım hesabının borçlandırıldığı, ödeme transferi aracı.

ücret tarifesi

tariff of fares

Bölge, zaman, mesafe ve bunlarla ilgili ücret ürünleri gibi değişkenlerin oluşturduğu ücret yapısı.

ücret toplama

toll collection

Ulaşım hizmeti karşılığında kullanıcıdan manuel olarak ya da ücret toplama sistemleri vasıtasıyla otomatik olarak ücret tahsil edilmesi işlemi.

ücretli şerit

paid lane

Sürekli olarak veya belirli zamanlarda araçların ücretli olarak kullanımına tahsis edilen yol şeridi.

üçüncü taraf lojistik sağlayıcısı, 3PL sağlayıcısı, nakliye şirketi, nakliye görevlisi

third party logistics provider, 3PL provider, freight forwarder, freight dispatcher

Kendine ait herhangi bir taşıma kaynağına sahip olmadan lojistik hizmetleri sunan bağımsız kuruluş.

üst geçit köprüsü

grade separation

Trafik akışı çatışmalarını ortadan kaldırmak için bir yol veya otoyol eğiminin, başka bir yol veya otoyol üzerinden/altından köprüye yükseltilmesi veya alçaltılması.

V

varış akış hızı, varış hızı *arrival flow rate, arrival rate*

Araçların veya kişilerin belirli bir noktaya geldiği akış hızı.

varış zamanı tahmini *arrival time estimation*

Bir aracın güzergâh üzerinde verilen bir noktaya ulaşma zamanının tahmin edilmesi.

veri akışı *data flow*

Süreçler arasında veya bir süreç ile sonlandırıcı arasında akan verilerin temsili gösterimi.

veri ambarı *data warehouse*

Açıkça tanımlanmış veri nesnelerinin girişini (depolanmasını) ve alınmasını (teslimini) destekleyen veri depolama tesisi.

veri arşivleme *data archiving*

Tipik olarak ulaşım verilerinin sistematik olarak saklanması ve yeniden kullanımı. Veri arşivleme ayrıca veri ambarlama veya işlem verileri arşivleme olarak da adlandırılır.

veri deposu *data store, data repository*

Veri analizi, paylaşımı ve raporlaması için veri kümelerini toplayan, yöneten ve depolayan birçok veri tabanından oluşan kümelenmiş veri tabanı altyapısı.

veri gizliliği, gizlilik koruması *data privacy, privacy protection*

Kişisel bilgilerin toplanması, kullanılması, saklanması, ifşa edilmesi ve imha edilmesine ilişkin kişi ve kuruluşların hak ve yükümlülükleri.

veri görselleştirme *data visualization*

Bilgi teknolojileri varlıklarının performansı, işlemleri veya verilerin, bilgilerin grafik tablolarda, şekillerde görüntülenmesi amacıyla genel istatistikleri için kullanıcılara görsel raporlama sağlayan işlemler bütünü.

veri görüntüleme *data display*

İnsan ve makine etkileşiminde sistemlerde verilerin görsel olarak gösterimi.

veri güdümlü *data-driven*

Karar verme süreçlerinde yalnızca sezgi veya kişisel deneyim tarafından yönlendirilmekten ziyade, veriler tarafından yönlendirilen bir işlem veya etkinlik.

veri havuzu

data pool

Analiz amacıyla toplanan herhangi bir veri seti.

veri iletişim mimarisi

data communication architecture

Tanımlanmış bir ortamdaki alt işlevler için bir iletişim sistemi sağlayan bir dizi protokolün açıklaması.

veri işleme rızası

data subject's consent

Veri sahibinin, kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin mutabakatını, özel olarak bilgilendirildiğini ifade eden yazılı açıklaması.

veri işleme ve analiz altyapısı

data processing and analysis infrastructure

Bilgi teknolojileri yönetim hizmetlerini merkezileştirerek ve daha akıllı bir veri merkezi için süreçleri otomatikleştirerek, IoT ve analizlerin kullanıldığı, iş çevikliğinin artırılmasına yönelik altyapı.

veri koruma

data protection

Verilere yetkisiz erişimi ve verileri kullanmayı önlemek için alınan yasal, idari, teknik veya fiziksel önlemler bütünü.

veri kurtarma

data recovery

Donanım, sistem arızalarında, sistem verileri silindiğinde veya elde edilmesi zor verilerin kurtarılması ve korunması için kullanılan teknikler bütünü.

veri kümeleme

data clustering

Benzer verilerin gruplandırılması için istatistiksel veri analizinde kullanılan, belirli bir algoritma olmasa da birkaç algoritma ile çözülebilen bir küme modelleme tekniği.

veri madenciliği

data mining

Büyük miktarda verinin içerisinden anlamlı sonuçlar çıkarabilmek, katma değerli bilgi üretmek, gelecekle ilgili tahminler ortaya koyabilmek ve kararlar alabilmek için büyük verinin maden arar gibi aranması, çıkarılması, çeşitli yöntemlerle işlenmesi ve anlamlı hale getirilmesi işi.

veri merkezi

data center

Kuruluşların kritik uygulamalarını ve verilerini barındırmak için kullandıkları fiziksel tesis ya da alan.

veri mimarı

data architect

Bir organizasyonun veri mimarisini tasarlayarak verilerin, farklı veri varlıkları ve BT sistemleri tarafından nasıl depolanacağını, nasıl dağıtılacağını, nasıl yönetileceğini ve aynı zamanda bu verileri bir şekilde kullanan veya işleyen herhangi bir uygulamayı tanımlamaktan sorumlu olan ilgili uzman kişi.

veri mimarisi

data architecture

Bilgi mimarisinin analitik gereksinimlerini sağlamak için toplanan verilerin türünü yöneten, tanımlayan ve veri tabanı sistemleri içinde nasıl kullanıldığı, depolandığı, yönetildiği ile ilgili olarak gerekli şemalar, entegrasyon, dönüşümler için bir dizi kural, politika, standart ve model bütünü.

veri paylaşım standardı

data sharing standard

Verinin paylaşımında uyulacak kurallar bütünü.

veri sözlüğü

data dictionary

Bir veri tabanında, verilerin yapısını ve içeriğini kataloglamak ve iletmek amacıyla bilgi sisteminde veya bir araştırma projesinin bir bölümünde kullanılan, veri öğeleriyle ilgili adların, tanımların ve özniteliklerin bir koleksiyonu; veri tabanının metadatası.

veri standardı

data standard

Verinin yapısal bir şekilde tanımlanmasını sağlayan kurallar bütünü.

veri şifreleme standardı

Data Encryption Standard (DES)

Veri şifreleme standardı.

veri taşıma ekipmanı

Data Circuit-Terminating Equipment, Data Carrier Equipment, Data Communication(s) Equipment (DCE)

Veri Terminal Ekipmanı (DTE) olarak da bilinen uç cihazlar arasında düzgün iletişimi garanti altına alarak sinyal dönüştürme, zamanlama ve senkronizasyon gibi temel hizmetleri sağlayan donanım.

veri terminal ekipmanı

Data Terminal Equipment (DTE)

Kullanıcı bilgilerini sinyallere dönüştüren veya alınan sinyalleri yeniden dönüştüren bir uç donanım.

veri tümeleştirme

data fusion

Daha karmaşık modeller oluşturmak ve bir proje hakkında daha fazla bilgi edinmek için farklı ve bazen homojen olmayan kaynaklardan gelen bilgileri alarak kaynaşması için kullanılan metodolojiler kümesi.

veri üretimi

data generation

Mekâna bağlı nesnelerin konumunu ve tanımlayıcı özelliklerine dair bilginin sayısal ortamda oluşturulması.

veri yedekleme

data backup

Mevcut verilerin veri kaybını önlemek veya arşivlemek gibi nedenlerle başka bir yer veya ortamda kopyasının saklanması.

veri yoğunluğu
data density

Aynı fiziksel depolama alanı bloğu içerisinde bulunan veri sayısının depolama alanına oranı.

veri yönetimi
data management

Ulaşım planlamasını, performans izlemeyi, güvenlik analizini ve araştırmayı desteklemek için çeşitli ulaşım birimleri ve diğer kuruluşlar tarafından kullanılacak verilerin uçtan uca yönetimi.

veri yönetişi
data governance

Uygulandığında verilerin nasıl toplandığını, saklandığını, kullanıldığını ve paylaşıldığını tanımlayan politikalar ve prosedürler bütünüdür. Hayata geçirilerek verinin farklı süreçlerinin etkileşimli olarak yönetilmesi.

veri yönlendirme
forwarding

Verileri önemli bir süre boyunca değiştirmeden veya depolamadan başka bir varlığa (sistem kullanıcısı) gönderme işlemi.

verimlilik
throughput

Mevcut koşullar altında, belirli bir süre boyunca bir noktayı veya tek tip bir ulaşım tesisi bölümünü makul şekilde geçmesi beklenebilecek maksimum kişi veya araç sayısı.

veri tabanı
database

Elektronik olarak bir bilgisayar sisteminde depolanan yapılandırılmış bilgi veya veriden oluşan düzenli bir yapı.

video analiz tabanlı davranış tespiti
video analysis based behavior detection

Video analizinde, yapay zekâ gibi teknolojilerin kullanımı ile video içerik analizi, otomatik olarak geçici ve mekânsal olayların tespiti.

video görüntü dedektörü
video image detector, video detector

Nesneleri tanımlamak ve izlemek için video görüntülerini analiz eden algılayıcı.

video görüntü işleme
video image processing

Nesneleri tanımlamak ve izlemek için video görüntülerinin çeşitli yazılım veya donanımlar ile analiz edilmesi.

W

WiMAX haberleşme teknolojisi

WiMAX telecommunication technology

IEEE 802.16 olarak da bilinen geniş bant kablosuz erişim teknolojisi.

X

X-by-Wire

X-by-Wire

Geleneksel olarak mekanik bağlantılarla sağlanan araç işlevlerini yerine getirmek için elektrikli veya elektro-mekanik sistemlerin kullanılması. Frenleme veya direksiyon gibi mekanik veya hidrolik sistemlerin elektronik sistemlerle değiştirilmesini ifade eden genel bir terim.

Y

yakın alan iletişimi

Near Field Communication (NFC)

Bilgi paylaşımı, veri alış-verişi, toplu taşıma, ödeme ve benzeri alanlarda kullanılan yeni nesil yakın mesafe kablosuz haberleşme teknolojisi.

yakıt hücreli elektrikli araç

Fuel Cell Electric Vehicle (FCEV)

Elektrik motorunu çalıştırmak için bir yakıt hücresi kullanan veya bir akü veya süper kapasitörle birlikte kullanan bir elektrikli otomobil türü.

yakıt tüketimi, yakıt ekonomisi

fuel consumption, fuel economy

Kullanılan yakıt miktarı ile gidilen mesafe veya süre arasındaki ilişki.

yan bağlantı

SideLink

Geleneksel hücresel ağ yardımıyla ya da yardımı olmadan, cihazların birbirleriyle doğrudan iletişimini sağlayan, 3. Nesil Ortaklık Projesi (3GPP) tarafından standartlaştırılmış bir cihazdan cihaza (D2D) haberleşme teknolojisi.

yanal uyarı sistemi

lateral warning system

Yerleşik sensörleri kullanarak aracın yan taraflarını izleyen ve sürücüyü yanal çarpışma riski konusunda uyarı veren uyarı sistemi.

yangın algılama

fire detection

Akıllı sensörler ve algılayıcılar yardımı ile yangını algılayıp, erken müdahale edilmesi ve/veya güvenilir şekilde ilgili yerlere alarm verilmesini sağlayan uygulama.

yanlış yolda sürüş uyarısı

wrong road driving warning

Sürücüye araç üstü donanım aracılığıyla yanlış yolda gittiğine dair bilgi verilmesi.

yapay sinir ağları

Artificial Neural Networks (ANNs)

İnsan beyninin bilgi işleme tekniğinden esinlenerek geliştirilmiş bir bilgi işlem teknolojisi.

yapay zekâ

artificial intelligence

Bir bilgisayarın veya başka bir makinenin, öğrenme, mantıksal çıkarım, muhakeme etme, geçmiş deneyime dayanarak kararlar alma, yetersiz ya da çelişkili bilgilere dayanarak konuşulan dili anlama yeteneği gibi insan zekâsı ile ilgili eylemleri gerçekleştirmeye yönelik bilgisayar bilim dalı.

yaptırım, denetim, politika uygulanması

enforcement, policing

Kanunlara, düzenlemelere veya kurallara uygunluğu sağlamak için icra makamları tarafından gerçekleştirilen önlemler veya eylemler.

yardımlı park sistemi

Assisted Parking System (APS)

Sürücünün otomatik park etmesine yardımcı olmak için çevredeki uygun park yerlerini tarayan, park yörüngesini hesaplayan ve park sırasında aracı otomatik olarak yönlendiren sistem.

yarı otonom sürüş (seviye 2)

partial driving automation (level 2), partially automated driving, partial automation, low automation

Yol ile ilgili tüm altyapı bilgilerinin otomatik paylaşımının yapılarak sürücüye sürüş desteğinin sağlandığı otonom sürüş.

yarı trafik uyarmalı sinyal kontrolü

semi actuated signal control

Sinyalize kavşakta tüm akım kollarından en az birinde mevcut trafik yoğunluğunun algılanarak yeşil sürelerin belirlendiği sinyalize kavşak yönetimi.

yasal taşıma kapasitesi

legal transport capacity

Bir aracın tescil belgesine göre taşımaya izin verilen yolcu sayısı ya da yük miktarı.

yaşam döngüsü

life cycle

Bir şeyin (birey, kültür veya üretilen ürün gibi) yaşamı boyunca (başlangıcından kullanımının bitimine kadar) içinden geçtiği form ve fonksiyonel faaliyetteki aşamalar dizisi.

yaşam döngüsü maliyeti

life cycle cost

Ürün geliştirme, üretim, test, dağıtım, operasyon, destek, eğitim ve elden çıkarmanın toplam indirimli maliyeti.

yaşam kalitesi

quality of life

Barınma, eğitim, ulaşım altyapısı, iklim, istihdam olanakları, tıbbi ve sağlık hizmetleri altyapısı ve çevresel kaynaklar gibi bir bölgenin yaşam koşullarının tüm özellikleri.

yaşanabilir topluluk

livable community

Farklı kullanım amaçlarına hizmet eden, arabaların etkisini en aza indiren ve istihdam, eğitime, rekreasyona, eğlenceye, alışverişe ve hizmetlere erişim için yürüme, bisiklet ve toplu taşıma erişimini teşvik eden; kompakt, çok boyutlu arazi kullanım modellerine sahip bir mahalle, topluluk veya bölge.

yaşanabilir topluluklar

livable communities

Bulunulan alanda yaşayan insanlara daha iyi hizmet sunmak için ulaşım, konut ve ticari geliştirme yatırımlarının koordine edildiği yerler.

yaşanabilirlik

livability

Daha geniş toplum hedeflerine ulaşmaya yardımcı olmak için mevcut ulaşım tesisleri ve hizmetlerinin kalitesini, konumunu ve türünü kullanma.

yaşayan laboratuvar *living lab*

Akıllı şehir çözümlerinin gerçek ortamlarda gerçek kullanıcılarla geliştirilmesi, test edilmesi ve iyileştirilmesine yönelik toplumun, yeni ürün ve hizmetlerin gerçek katma değerlerini deneyimlemelerini sağlayan bir deneyim, araştırma ve inovasyon ortamı.

yavaş giden veya duran araç uyarısı *Slow or Stationary Vehicle Warning (SSV)*

Sürücülerini öndeki yavaş veya duran araçlar hakkında uyarmak için tasarlanan K-AUS hizmeti.

yavaş hareket eden araç uyarısı *slow-moving vehicle warning*

Yakında bulunan ve tehlike yaratacak kadar yavaş hareket etmekte olan araç hakkında araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye bilgi verilmesi.

yaya *pedestrian*

Yürüyerek yolculuk yapan birey.

yaya algılama *pedestrian detection*

Bir yayanın varlığının veya geçişinin tanınması.

yaya çarpışma sistemi *pedestrian crash system*

Bir kaza durumunda yayaya çarpma etkisini azaltan güvenlik sistemi.

yaya çarpma uyarısı *Pedestrian Collision Warning (PCW)*

Araçların yayalarla çarpışma riskini tespit ederek sürücüyü uyan bir sistem. Araç çevresindeki yayaları algılamak için sensörler ve kameralar kullanır ve olası çarpışma tehlikelerini belirleyerek sürücüyü sesli, görsel veya titreşimli uyarılarla bilgilendirir.

yaya etki sistemi *pedestrian impact system*

Kaza durumunda yaya etkilerini azaltan güvenlik sistemi.

yaya safhası *all pedestrian stage, pedestrian scramble*

Yalnızca yaya geçişi için yeşil ışığın yandığı faz.

yaya uyarısı *pedestrian warning*

Sürücüye araç içi donanım aracılığıyla yakındaki bir yaya hakkında sürücüye iletilen uyarı.

yaya yoğunluğu *pedestrian density*

Belirli bir yol kesimi veya alanın o yol kesimi veya alanını kullanan insan sayısına oranı.

yaya-altyapı haberleşmesi *Pedestrian-to-Infrastructure Communication (P2I)*

Bir ulaşım altyapısı ile yaya üzerinde taşınan donanım arasındaki iletişim türü.

yaya-araç haberleşmesi

Pedestrian-to-Vehicle Communication (P2V)

Yaya üzerinde taşınan bir donanım ile yaya ile çevresindeki araçlar arasındaki çift yönlü iletişim türü.

yaya-her şey haberleşmesi

Pedestrian-to-Everything Communication (P2X)

Yaya üzerinde taşınan donanım ile yayanın çevresindeki herhangi bir sistem, donanım ve altyapı arasındaki çift yönlü iletişim türü.

yayalaştırılmış bölge

pedestrianized zone

Araç girişine tamamen kapalı; yaya kullanımına ayrılmış bölge.

yayalaştırma

pedestrianization, pedestrianisation

Kentsel yolların araç trafiğine tamamen kapatılarak yürünebilir yerlere dönüştürülmesi ya da yapılacak düzenlemeler ile yaya kullanımına daha geniş alanlar ayrılması.

yayın

broadcast

Bir noktadan çok alıcıya network, radyo dalgaları gibi iletişim yöntemleri ile yerel veya uydudan da yapılabilen bilgi iletim türü.

yazılım destekli sürüş

software assisted driving

Sürüş ortamına ilişkin bilgileri kullanarak ve dinamik sürüş görevinin kalan tüm yönlerini insan sürücünün yerine getirmesi beklentisiyle, bir direksiyon veya hızlanma / yavaşlama sürücü destek sistemi tarafından kontrol edilen sürüş moduna özgü yürütme.

yazılım geliştirme kiti

Software Development Kit (SDK)

Geliştiriciler tarafından belirli platformlara uygulama oluşturmak için kullanılan bir dizi yazılım aracı ve programları.

yazılım tanımlı radyo

Software Defined Radio (SDR)

Radyoların yazılımsal olarak konfigüre edilebileceği ve programlanabileceği düşüncesiyle başlamış olan yeni bir radyo teknolojisi kavramı.

yedekleme

backup

Bir sistem ögesinin, bir sistem ögesinin arızalanması durumunda, başka bir sistem ögesinin işlevselliğini değiştirmesi yeteneği.

yenı Avrupa sürüş çevrimi

New European Driving Cycle (NEDC)

Otomobil motorlarının emisyon seviyelerini ve binek otomobillerdeki yakıt ekonomisini değerlendirmek için tasarlanmış bir sürüş döngüsü.

yenı nesil araç

new generation vehicle

Elektrikli, hibrit araç gibi çevre dostu araçlar ile otonom araçları kapsayan araç.

yenı nesil erişim ağları

Next Generation Access (NGA)

Tamamen veya kısmen optik elemanlardan oluşan ve halihazırda mevcut bakır şebekeler üzerinden bağlanlara kıyasla daha yüksek verim gibi gelişmiş özelliklere sahip, geniş bant erişim hizmetleri sunabilen kablolu erişim ağları. Nihai müşterilere 30-50 Mbps'nin üzerinde veri hızları sağlayabilen telekomünikasyon altyapıları ve bunları destekleyen teknolojiler.

yenı nesil haberleşme teknolojileri

next generation communication technologies

Video, veri ve ses gibi çok sayıda hizmeti geleneksel iletişim teknolojilerinden daha yüksek bir hızda sunabilen telekomünikasyon altyapısı.

yenı nesil ulaşım modelleri

new generation transportation models

Farklı ulaşım modlarının bir arada kullanımı ve inovatif yaklaşımların entegre edildiği ulaşım modeli.

yenilemeli frenleme

regenerative braking

Kinetik enerjisini bataryada depolanabilen elektrığe dönüştüren bir mekanizma ile bir aracı yavaşlatma.

yenilenebilir enerji

renewable energy, clean energy, green energy

Fosil yakıtlar yerine güneş enerji panelleri, rüzgâr tribünleri gibi yenilenebilir enerji kaynakları aracılığıyla gerçekleştirilen enerji üretimi.

yenilenebilir enerji kaynağı

renewable energy resource

Enerji kaynağından alınan enerjiye eşit oranda veya kaynağın tükenme hızından daha çabuk bir şekilde kendini yenileyebilen enerji kaynağı. (Yenilenebilir enerji kaynakları şunlardır: Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, hidrolik (hidroelektrik) enerjisi, jeotermal enerjisi, biyokütle enerjisi (biyoyakıt enerjisi de dahil), Hidrojen enerjisi, dalga enerjisi, gelgit enerjisi.)

yenilikçi hareketlilik
innovative mobility

Yeni ulaşım seçenekleri ve hizmetleri geliştirmek için elektronik ve kablosuz iletişim sistemleri ve alternatif yakıtlar dahil olmak üzere gelişmiş teknolojileri entegre eden yeni iş modellerini ve hizmetlerini anlamaya ve geliştirmeye odaklanılması.

yer ayırma
booking, reservation

Bilet, koltuk ve ulaşım ile ilgili hizmetler için yapılan rezervasyon işlemi.

yerel dinamik harita
Local Dynamic Map (LDM)

Bir AUS istasyonu içindeki mevcut ortamın bir temsili. (örneğin araç veya yol kenarı ünitesi)

yerel olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu

Locally determined route guidance
Yönlendirmelerin araç içi yerleşik donanım ve yol ağ bilgisi gibi veri tabanları kullanılarak belirlendiği yol kılavuzu.

yerel operatör
home operator

Kullanıcının bir ödeme sözleşmesinin olduğu ödeme sistemi operatörü.

yerinde kabul testi
site acceptance test

Tedarikçinin, alıcıya bir ürünün, bir işlemin veya bir hizmetin gerçek çalışma ortamında gerektiği gibi çalıştığını kanıtladığı, bir sözleşme ile atıfta bulunulan resmi test.

yeşil aklama
greenwashing

Bir şirketin çevresel sorumluluğa sahip olduğu imajını vurgulamak amacıyla yaydığı yanlış bilgi.

yeşil bant genişliği
green bandwidth, bandwidth

Yeşil dalga hattı boyunca tüm trafik sinyalleri için ortak yeşil yanma süresi.

yeşil dalga
green wave

Sinyalize kavşaklar arasında belirlenmiş bir hızla gidilmesi halinde kırmızı ışığa takılmadan seyahat etme imkânı veren sistem.

yeşil dalga hızı
green wave speed

Yol boyunca sürekli yeşil ışıkla karşılaşılabilecek olan kuramsal hız değeri.

yeşil ışık ayrımı
green split

Bir sinyalizasyon kavşağında tüm akımlar için yanan toplam yeşil ışık zamanının trafik akımlarına dağılımı.

yeşil ışık bitiş süresi uzatımı

past-end green time

Yeşil ışık süresinin güvenlik gibi gereçlerle uzatılması.

yeşil ışık optimum hız uyarısı

Green Light Optimal Speed Advisory (GLOSA)

Sinyalize kavşağa yaklaşan sürücülere hız tavsiyesi vererek kavşakta durmadan yeşil süre boyunca kavşağı geçmelerini sağlayan K-AUS hizmeti.

yeşil ışık süre dağılımı

green time distribution

Bir döngüdeki toplam yeşil ışık süresinin sinyal gruplarına dağılımı.

yeşil ışık talebi

green demand

Yeşil ışık veya yeşil ışık süresini uzatma talebi.

yeşil ışıklar arası matris

intergreen matrix

Yeşil ışıklar arası sürelerden oluşan matris.

yeşil ışıklar arası süre

intergreen time

Çakışan iki sinyal grubunun yeşil ışıkları arasındaki en küçük süre.

yeşil lojistik, sürdürülebilir lojistik

green logistics, sustainable logistics

Ekonomik, çevresel ve sosyal hedefler arasında daha sürdürülebilir bir dengeye katkıda bulunan lojistik hizmetler.

yeşil süre sonu

end gain time

Görüntülenen yeşilin sonu ile etkin yeşil zamanın sonu arasındaki süre.

yeşil ulaşım

green transport

İklim ve çevre dostu, sürdürülebilir ulaşım.

yeşil yol

greenway

Koruma veya rekreasyon amacıyla yönetilen korumalı açık alan koridoru.

yeşile dönme zamanı

Time to Green (TTG)

Yeşil ışığa kalan süre.

yetki sertifikası

authorization certificate

Bir kullanıcının sisteme erişim yetkisini doğrulamak için kullanılan dijital sertifika.

yetkilendirme

authorization

Dosyalar, hizmetler, bilgisayar programları, veriler ve uygulama özellikleri dahil olmak üzere sistem kaynaklarıyla ilgili erişim düzeylerini veya kullanıcı / istemci ayrıcalıklarını belirleyen bir güvenlik mekanizması. (kullanıcının kimliğine bağlı olarak kullanıcının çeşitli kaynaklara erişmesine izin veren bir ağ kaynağına erişim izni verme veya reddetme işlemi)

yığılma

bunching

Aynı güzergâhtaki iki veya daha fazla toplu taşıma aracının hemen hemen aynı anda bir otobüs durağına veya benzeri bir noktaya varması.

yıkıcı inovasyon

disruptive innovation

Bir ürünün veya hizmetin, mevcut tekliflerden daha düşük maliyetle daha iyi ve genellikle daha iyi performans gösteren ve böylece piyasa liderlerinin söz konusu pazardaki yerini alan ve sektörü dönüştüren yenilikçilik.

yıkıcı teknoloji

disruptive technology

Kendisinden önceki teknolojilerin yerini çok hızlı bir şekilde alan teknoloji.

Yıllık Ortalama Günlük Trafik (YOGT)

Annual Average Daily Traffic (AADT)

Yolun bir kesitinden, bir yıl boyunca iki yönde de geçen toplam trafik niceliğinin, bir yıl içindeki gün sayısına bölünmesi ile elde edilen değer.

yoğunluk

density, concentration

Belirli bir yol kesimi veya alanını kullanan araç veya insan sayısının oranı.

yoğunluk algılayıcı sensör

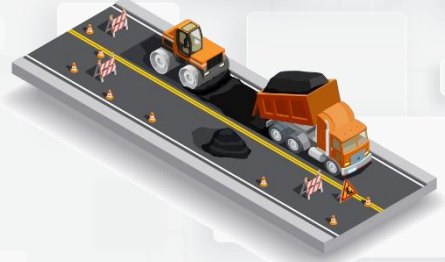
traffic density detector sensor

Trafik yoğunluğunu ölçmek için, belirli parametreler göre veri toplayan ve bu bilgileri yönetim sistemlerine aktaran yollara yerleştirilmiş algılayıcı.

yol bakımı

road maintenance

Yol altyapısının kullanılabilir ve güvenli şartlarda tutulması için alınan kurallı ve kurlsız önlemler.

yol bölümü ücretlendirmesi

road section charging, road section tolling

Yolların önceden tanımlanmış bölümlerinin kullanılması durumunda bedel ödenen ücretlendirme prensibi.

yol çalışması alanı yönetimi

work zone management

Yol çalışması alanlarında etkili işletme ve güvenli trafik sağlamak için alınan önlemler.

yol çalışması bilgisi

roadwork information

Mevcut veya planlanan yol çalışmaları hakkında bilgi.

yol çalışması uyarısı, çalışma bölgesi uyarısı

Road Works Warning (RWW), Work Zone Warning

Yol boyunca yol çalışmalarında araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyeye bilgi verilmesi.

yol çizgilerini gözlemleme
road markings monitoring

Yol çizgilerinin yerleşimi ve yasal yönden gözlenmesi ve yorumlanması.

yol dedektörü
road detector

Yol üstüne, yüzeyine, altına yerleştirilen algılayıcı.

yol durum bilgisi
road status information

Gerçek zamanlı ya da tahmini yol koşulları hakkında sunulan bilgiler.

yol durumu gözlemleme
road status monitoring

Yol altyapısı donanımları da dahil olmak üzere yol koşulları hakkında verilerinin toplanması ve değerlendirilmesi.

yol durumu kaydı
road status recording

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak performans analizi veya kaza ile ilgili yol verilerinin kaydedilmesi.

yol geometrisini gözlemleme
road geometry monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak yol geometrisinin gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

yol hava durumu bilgi sistemi
Road Weather Information System (RWIS)

Hava ve yol durumu bilgilerini toplayan, ileten, modelleyen ve yayan teknolojilerin birleşimi.

yol hava durumu bilgisi
road weather information

Yol kullanıcılarını ilgilendiren gerçek zamanlı ya da tahmin edilen yol hava durumu bilgisi.

yol hava durumu izleme
road weather monitoring

Yol ve trafiği etkileyebilecek hava durumunu gözleme ve verileri değerlendirerek izlenmesi.

yol hava durumu yönetimi
road weather management

Yol hava koşulları hakkında bilgi toplanması, yol veya trafik yönetimiyle ilgili gerekli önlemlerin alınması.

yol hava istasyonu
Road Weather Station (RWS)

Yol üzerinde sensörler aracılığı ile hava durumu kontrolü yapan yol üstü ekipmanları.

yol içi dedektör
in-road detector

Yol yüzeyinde veya altında bulunan algılayıcı.

yol kenarı
roadside

Yol kenarı boyunca yer alan.

yol kenarı AUS istasyonu *roadside ITS station*

Yol kenarına veya mevcut altyapı üzerine tesis edilen ve tesis edildiği noktadan geçen araçlarla kısa mesafe veri alışverişinde bulunan, araçlardan aldığı verileri bağlı bulunduğu merkeze ileten veya merkezden gelen verileri araçlara ileten K-AUS sistemi içerisinde yer alan donanımsal bileşen.

yol kenarı bilgisi *roadside information*

Yol kenarı donanımı aracılığıyla sağlanan bilgi.

yol kenarı cebi, tünel cebi *lay-by, tunnel lay-by*

Yolun veya tünelin yolculuk şartları dışında, servis araçlarının kullanımı veya acil durumlarda taşıtların geçici park edebilmesi için ayrılmış alan.

yol kenarı dedektörü *roadside detector, above-road detector*

Yol kenarına yerleştirilen algılayıcı.

yol kenarı denetim istasyonu *roadside check facility*

Araç ve sürücüyü hızlı bir şekilde incelemek için eldeki cihazlar kullanılarak yol kenarı güvenlik denetim sürecini otomatikleştirme yetenekleri sağlayan; tesise yaklaşan ticari araçların ve nakliye ekipmanının kimliğinin tespit edildiği, sensörler aracılığıyla, farklı araç türleri arasında ayırım yapıldığı, dingil sayısının, brüt araç ağırlığının, güvenliğe duyarlı tehlikeli maddelerin varlığı ile aracın ve yükünün kimliğinin belirlenebildiği yol kenarı denetim istasyonu.

yol kenarı birimi *Roadside Unit (RSU)*

Yol boyunca yerleştirilmiş araçlarla merkezlerle ve birbiriyle haberleşebilen donanım.

yol kenarı ekipmanı *roadside equipment*

Yol boyunca bulunan donanım; örneğin yolun yanında, altında veya üstünde.

yol kesimi trafik kontrolü *section traffic control*

Bir karayolu kesitinde trafik akışını kontrol etmek için önlemlerin uygulanması.

yol kış bakımı

road winter maintenance

Belirli kış koşullarına sahip yol bakımı.

yol servisi, yol yardımı

road service, roadside assistance

Yol kullanıcılarına teknik yardım veren kuruluş.

yol trafik gürültüsü

roadway noise, road traffic noise

Hareket halindeki taşıtların lastiklerinin yol yüzeyiyle teması, frenleme, aerodinamik etkiler gibi nedenlerden dolayı motor ve transmisyon gibi kaynaklardan gelen gürültülerin tümü.

yol trafik koridoru

road traffic corridor

İki nokta arasında birbirlerine paralel olarak hizmet veren yolların bütünü.

yol trafik sinyali

road traffic signal

Trafiği kırmızı, sarı ve yeşil renkli ışıklar, oklar ve benzeri işaretlerle yöneten sistem.

yol ücret beyanı

road toll declaration, toll declaration

Ödeme hizmeti sağlayıcısı tarafından ücret uygulayıcıya yapılan, bir aracın ücretlendirme alanındaki ücretli bir altyapıyı kullandığının teyidinde dair bildirim.

yol ücret işlemi

road toll transaction, toll transaction

Otoyol ücret beyanındaki her türlü faaliyetin ücret uygulayana aktarılması.

yol ücreti

road toll, road user fee, toll, road user charge

Belirli bir karayolu altyapısının kullanımı için ödenecek vergi, harç veya ücret.

yol ücretlendirmesi

road pricing, tolling, road tolling

Yol kullanımı için ücret uygulanması (vergilendirme düzeni, sıklıkla fiyatlandırma, kordon fiyatlandırma, yol, köprü veya tünel ücretleri vb.).

yol ver işareti ihlali uyarısı

give-way sign violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye kendi aracının veya başka bir aracın yol ver işareti ihlali yaptığı ya da yapmak üzere olduğu bilgisinin verilmesi.

yol ver işareti uyarısı

give-way sign warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülere ilerideki yol ver işareti bilgisinin verilmesi.

yol yönetimi

Road management

yol ve çevresinin gözlenmesi (örneğin yol yüzeyi, kar ve buz, rüzgâr, sis) ve olumsuz veya tehlikeli şartların olması durumunda gerekli uyarıların ve bakım faaliyetlerinin yönetilmesi.

yol yüzeyi bilgisi

road surface information

Gerçek zamanlı ya da tahmin edilen yol yüzeyi koşulları bilgisi.

yol yüzeyi izleme

road surface monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak sürtünme, sıcaklık ve nem gibi yol yüzeyi koşullarının gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

yolcu araç birimi

Passenger Car Unit (PCU)

İçinde çeşitli türden araç olan bir trafik akımının, sadece otomobil olarak ifade edilmesi.

yolcu bilgilendirme

traveller information

Yolculara seyahatleri öncesinde ve seyahat sırasında ulaşım ağı ve seçenekleri hakkında bilgilerin sabit tabelalar ya da araç içi cihazlar vasıtasıyla sunulması.

yolcu bilgileri, gezgin bilgileri

passenger information, traveller information

Duraklarda, terminallerde, araçlarda, internette toplu taşıma kullanıcılarına sağlanan bilgiler.

yolcu bilgisi

passenger (traveller) information

Duraklarda, terminallerde, araçta, internette ve benzeri ortamlarda toplu taşıma kullanıcılarına sağlanan bilgiler.

yolcu hareketliliği

passenger mobility

Yolcuların şehir içerisindeki hareketlerini, kat ettikleri yol uzunluğunu, kullanılan ulaşım modlarını ifade eden hareketlilik.

yolculuk anı bilgileri

on-trip information, en-route information

Yolculuk sırasında sağlanan bilgiler.

yolculuk eşleştirme

ride matching

Yolculuk paylaşımının gerçekleştirilebilmesi için, kullanıcıların diğer kullanıcılarla seyahatlerini eşleştirmeleri işlemi.

yolculuk hızı

travel speed, journey speed

Bir aracın katettiği mesafenin yolculuk süresine oranı.

yolculuk öncesi bilgi

pre-trip information

Yolculuktan önce yolcuya sunulan bilgiler.

yolculuk paylaşımı

ride sharing (car-pooling)

Aracında boş koltukları bulunan sürücülere aynı yöne giden farklı yolcular ile buluşturarak birlikte yolculuk yapmalarını ve yol masraflarından tasarruf etmelerini sağlayan anlık ya da planlı bir ulaşım yöntemi.

yolculuk planlama

travel planning, journey planning, trip planning

Seyahat modu, seyahat güzergâhı, gidiş veya varış zamanı ve benzeri yolculuk kriterleri seçilerek yolculuğun baştan sona planlanması.

yolculuk planlama yardımı

travel planning assistance, journey planning assistance

Ulaşım türü, alternatif güzergâhlar, seyahat süresi, maliyet veya çevresel etki gibi seyahat seçenekleriyle ilgili bilgi sağlanması.

yolculuk süresi

travel time, journey time

Belirlenen iki nokta arasında park etme, yürüme, bekleme ve ulaşım modu değiştirme sürelerini de içeren yolculuk süresi.

yolculuk süresi gözlemleme

travel time monitoring

Gerçek zamanlı yolculuk süreleri verilerinin toplanması ve durum değerlendirmesi.

yolculuk süresi tahmini

travel time estimation, travel time computation

Belirli bir seyahat, güzergâh veya yol kesimi için beklenen yolculuk süresinin kestirilmesi.

yolculuk talep yönetimi

travel demand management

Yolcuları bilgilendirmek, daha iyi hareket kabiliyeti, daha az trafik sıkışıklığı ve daha düşük araç emisyonları sağlayan bir ulaşım sisteminin verimliliğini en üst düzeye çıkarmaya teşvik etmek için stratejilerin kullanımı.

yolun kısıtlanması

road restriction

Yol kullanımının sınırlandırılması veya kısıtlanması.

yönetilen şeritler

managed lanes

Trafik akışını ve araç verimini optimize etmek için proaktif olarak uygulanan ve aktif olarak yönetilen şeritler.

yönetim bilgi sistemi

Management Information System (MIS)

Karar verme ve bir organizasyondaki bilgilerin koordinasyonu, kontrolü, analizi ve görselleştirilmesi için kullanılan bir bilgi sistemi.

yönlendirilen trafik

diverted traffic

Bir olay sonucu olarak bir ulaşım modundan, rotadan, günün saatinden, başlangıçtan veya varış noktasından diğerine geçiş yapan yük, yolcular veya araçlar.

yöntemsel birlikte çalışabilirlik

procedural interoperability

Farklı donanımların birbirleriyle haberleşmesi için veri elemanı tanımlarının, işleyiş yöntemlerinin, veri dağıtımı ile birlikte sunum biçiminin ortak olması.

yönünü değiştirme, rotadan sapma
diversion, detour

Alternatif bir yolun kullanılması.

yukarı akım
upstream

Trafik akışının tersi yönü.

yumuşak hareketlilik
soft mobility

Çevre dostu ulaşım modlarının tasarımını, uygulamasını, işletimini ve yönetimini kapsayan, bireylerin hareket etme hakkını koruyarak kentsel yaşanabilirliği optimize edebilen, insan ve çevre dostu sürdürülebilir hareketlilik biçimi. Örneğin Yürüme, bisiklete binme, tramvay, elektrikli araçlar

yük operasyon hazırlığı
freight operation preparation

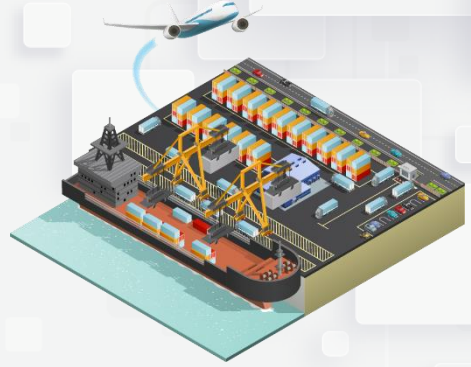
Taşıma emirleri, gümrük beyannameleri, tehlikeli mal beyanları ve sevk irsaliyeleri gibi taşıma belgelerinin hazırlanması.

yük taşıma yönetimi, yük yönetimi
freight transport management, freight management

Yük taşımacılığının planlanması, yerine getirilmesi ve izlenmesi.

yük taşımacılığı
freight transport

Belirli bir ağda malların toplam hareketi.

yük ticari işlemleri
freight business transaction, cargo business transaction

Piyasa araştırmalarının toplanması, teklif ve tedarikçi değerlendirmesi ile teslimat koşulları, faturalama ve ödemeler gibi işleri kapsayan sözleşmelerin yönetimi.

yük ve filo yönetimi
freight and fleet management

Yük yönetimi ve filo yönetiminin birleşik faaliyetleri.

yük, navlun
freight

Herhangi bir ulaşım moduyla taşınan mallar.

yük, yükleme işleri değerlendirmesi
freight operations evaluation

Yük istatistiklerinin hazırlanmasına ek olarak yük operasyonlarının maliyet ve performans analizi.

yük, yükleme operasyon kontrolü
freight operation control

Yük takibi, gönderi ve nakliye durumunun izlenmesi ve teslimat bilgilerinin alınması.

yükleme donanımı
unit load device

Birim yükleri taşımak ve araca yüklemek için kullanılan palet ya da konteyner.

yüklenici
contractor

Üzerinde anlaşılmış olan şartnameler, hüküm ve koşullara uygun şekilde kuruluşa hizmet sağlayan harici kuruluş.

yükleyici
shipper

Konşimentoda belirtilen ve taşıma sözleşmesi ile yük, eşya taşıtan özel veya tüzel kişi.

yüksek coğrafi kapsama
high geographic coverage

İnsan ve sistemlerin olduğu hemen her yerde yüksek performansla kesintisiz bağlantıya sahip olunması.

yüksek doluluklu araç şeridi
High Occupancy Vehicle Lane (HOV lane)

İki veya daha fazla kişi taşıyan belirli araç türlerine ayrılmış şerit.

yüksek doluluklu ücretli şerit
High Occupancy Toll Lane (HOT lane)

Yüksek doluluk geçişli geçiş şeridi, yüksek doluluk oranına sahip araçlara ve diğer muaf araçlara ücretsiz, diğer araçların talebe göre ayarlanmış değişken ücret ödediği bir trafik şeridi veya yol türü.

Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı (YHT)
high speed railway line

250 km/s ve üzeri hız yapılan demiryolu hattı.

yüksek otonom sürüş (seviye 4)
high driving automation (level 4), highly automated driving, high automation

Aracın, üzerinde yer alan özel donanımlar ve yazılımlar sayesinde insan müdahalesine gerek kalmadan; direksiyon idaresi, frenleme, hızlanma/yavaşlama, araç ve yol takibi gibi sürüş kontrolünün gerekli işlemleri ile şerit değiştirme, dönme, sinyal verme gibi karar gerektiren eylemleri kendi kendine yerine getirebildiği sürüştür. Ancak güvenlik koşullarının gerektirdiği durumlarda sürücü, araç idaresini eline alabilmektedir.

Yüksek Performanslı Hesaplama (YPH)
High-Performance Computing (HPC)

Kişisel bilgisayarlar ve iş istasyonlarının kapasitelerinin üzerindeki çok sayıda hesaplama ve çok miktarda veri içeren problemleri çözebilmeleri amacı ile ortaya çıkan bir kavram. Bahsedilen hesaplamaları yapabilmek ve büyük veriyi işleyebilmek için YPH sistemlerinde süper bilgisayarlar ya da bilgisayar kümeleri kullanılmaktadır.

yürünebilirlik

walkability

Bir bölgenin ne kadar yürüme dostu olduğunu gösteren yürüyebilme koşullarının durumu.

yüz tanıma

face recognition

Kişiye sayısal görüntü veya video kaynağından tanımlayabilen veya doğrulayabilen bir teknoloji.

yüz yüze ödeme

face to face payment

Ödeme hizmeti sağlayıcısına yüz yüze yapılan ödeme.

yüzey dedektörü

surface detector

Sensörü yol yüzeyinde bulunan dedektör.

yüzey ulaştırması

surface transport

İnsanların veya malların uçak yerine karayolu, tren veya gemi ile taşınması.

Z

zaman aralığı

time gap, gap

Birbirlerini takip eden iki aracın bir noktadan geçişi sırasında, bir aracın arkası ile diğer aracın önü arasında oluşan zaman farkı.

zaman aralığı kontrolü, taşıt aralığı kontrolü

time gap control, headway control

Sürücünün öndeki araç için belirlediği zaman aralığını otomatik olarak sabitleme.

zaman aralığı uyarısı

time gap warning

Öndeki araçla olan zaman aralığının çok az olabileceği bilgisi.

zaman maliyeti

Value of Travel Time (VOTT)

Ulaşım için harcanan zamanın maliyeti. (İşletmelere, çalışanlarının ve araçlarının seyahat için harcadıkları zamanın maliyetlerini ve seyahat için harcanan kişisel zamanın (ücret ödenmeyen) tüketicilere olan maliyetlerini içerir.)

zaman ortalama hızı

time mean speed

Araçların kısa bir mesafe üzerinde ölçülen hızlarının ortalaması; araçların noktasal hızlarının aritmetik ortalaması.

zamanında varış
on-time arrival

Belirli bir seyahat süresi ile tanımlanan, seyahat süresi güvenilirlik performans ölçüsü; belirli bir seyahat süresi içinde tamamlanan yolculuk.

ZigBee
ZigBee

ZigBee ittifakı tarafından yönetilen, IEEE 802.15 spesifikasyonunu temel alan, 802.15.4 telsiz fiziksel arabirim standardında çalışan, kontrol ve sensör ağları için üretilmiş; düşük güç tüketen M2M ve IoT uygulamaları için kullanılan, düşük maliyetli, kısa menzilli bir kablosuz teknoloji. Farklı radyo bantlarında çalışır ve 100 metreye kadar bir mesafeden iletim sağlayabilir.

zincirleme hizmetler, bağlantılı hizmetler
chained services, linked services, connected services

Entegre ödeme sistemiyle birbirlerine bağlanmış hizmetler.

zirve saat faktörü
peak hour factor

Zirve saati boyunca trafik değişim ölçüsü, tüm zirve saati içerisindeki trafik akışının, aynı saat içerisindeki maksimum 15 dakikalık akış değerine bölünmesiyle elde edilen değer.

zirve saat, yoğun saat
peak hour, rush hour

Belli kriterlere göre trafik talebinin en yüksek olduğu belirli bir zaman aralığı.

zirve saatler dışı
off-peak time

Trafik talebinin en yoğun olduğu saatler haricindeki zaman aralıkları.

zorunlu alternatif güzergâh
mandatory diversion route

Yol çalışması veya başka bir trafik olayı nedeniyle normal güzergâh yerine zorunlu olarak yönlendirilen alternatif yol.

zorunlu hız sınırlama
compulsory speed limiting

Sürücüye sistemin müdahalesini reddetme seçeneği sunulmaksızın, referans hız dikkate alınarak araç hızının otomatik kontrolü.

İNDEKS

Terim	İngilizce Karşılığı	Sayfa
Bilgi ve İletişim Teknolojileri		
açık anahtarlı şifreleme	<i>public key cryptography</i>	3
açık kaynak	<i>open source</i>	3
açık sistemler ara bağlantı modeli	<i>Open Systems Interconnection model (OSI model)</i>	3
açık standart	<i>open standard</i>	3
açık şarj noktası protokolü	<i>Open Charging Point Protocol (OCPP)</i>	3
açık veri	<i>open data</i>	3
açık veri platformu	<i>open data platform</i>	4
afet bilgi sistemi	<i>disaster information system</i>	5
akıllı araç otoyol sistemi	<i>intelligent vehicle highway system</i>	6
akıllı kavşak	<i>smart intersection</i>	7
akıllı ulaşım sistemi için bulut bilişim	<i>Intelligent Transportation Systems Cloud (ITS-Cloud)</i>	9
akıllı ulaşım sistemleri için frekans bandı	<i>ITS-G5</i>	9
akıllı yönlendirme sistemi	<i>smart guidance system</i>	10
aktarıcı, alıcı verici	<i>transponder</i>	11
AlexNet	<i>AlexNet</i>	12
alternatif akım	<i>Alternating Current (AC)</i>	12
altyapı-arac haberleşmesi	<i>Infrastructure-to-Vehicle Communication (I2V)</i>	13
altyapı-arac veri alışverişi	<i>In-Vehicle Information (IVI)</i>	13
altyapı-her şey haberleşmesi	<i>Infrastructure-to-Everything Communication (I2X)</i>	13
anonimlik	<i>anonymity</i>	14
araç alan ağı	<i>Vehicle Area Network (VAN)</i>	14
araç arıza tespit cihazı	<i>On-board diagnostics 2 (OBD-II)</i>	14
araç bulutu	<i>vehicle cloud</i>	15

Araç İçi Bilgi ve Haberleşme Sistemi (ABHS)	<i>in-vehicle information and communication system</i>	16
araç kimlik tanımlama, mutlak araç kimliği, kesin araç kimliği	<i>vehicle identification, absolute vehicle identification, unambiguous vehicle identification</i>	17
araç konumlandırma	<i>vehicle positioning</i>	17
araç ortamları için kablosuz erişim	<i>Wireless Access in Vehicular Environments (WAVE)</i>	17
araç tanıma	<i>vehicle recognition</i>	18
araç verisi	<i>probe vehicle data</i>	19
araçlara özel ağ	<i>Vehicular Ad-Hoc Network (VANET)</i>	19
araçların interneti	<i>Internet of Vehicles (IoV)</i>	19
araçtan ağa	<i>Vehicle-to-Network (V2N)</i>	19
araçtan altyapıya	<i>Vehicle-to-Infrastructure (V2I)</i>	19
araçtan araca	<i>Vehicle-to-Vehicle (V2V)</i>	20
araçtan her şeye	<i>Vehicle-to-Everything (V2X)</i>	20
araçtan savunmasız yol kullanıcısına	<i>Vehicle-to-Vulnerable Road User communication (V2VRU)</i>	20
araçtan şebekeye	<i>Vehicle-to-Grid (V2G)</i>	20
araçtan yayaya	<i>Vehicle-to-Pedestrian (V2P)</i>	20
arayüz standardı	<i>interface standard</i>	20
artırılmış gerçeklik	<i>Augmented Reality (AR)</i>	21
ASCII	<i>American Standard Code for Information Interchange (ASCII)</i>	21
asimetrik şifreleme algoritması	<i>asymmetric encryption algorithm</i>	22
AUS için ulusal ulaşım haberleşme protokolü	<i>National Transportation Communications for Intelligent Transportation System Protocol (NTCIP)</i>	22
Avrupa Birliği konumsal veri altyapısı	<i>Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE)</i>	23
bağlanabilirlik	<i>connectivity</i>	26
bağlantı yönelimli haberleşme	<i>connection-oriented communication</i>	26
bağlantısız iletişim	<i>connectionless communication</i>	27

basit ağ yönetim protokolü	<i>Simple Network Management Protocol (SNMP)</i>	28
BeiDou uydu konumlandırma sistemi	<i>BeiDou Navigation Satellite System</i>	28
bilgi güvenliği	<i>information security, data security</i>	29
bilgi güvenliği ihlali	<i>information security incident</i>	29
bilgi güvenliği olayı	<i>information security event</i>	29
bilgi ve iletişim teknolojileri	<i>Information and Communication Technology (ICT)</i>	30
bilgi yönetimi	<i>information management</i>	30
bilgi-eğlence, eğlenceli eğitim, eğitici eğlence	<i>infotainment, edutainment, educational entertainment</i>	30
birlikte çalışabilirlik	<i>interoperability</i>	31
birlikte çalışabilirlik standartları	<i>interoperability standards</i>	31
biyometrik tabanlı güvenlik sistemi	<i>biometric based security system</i>	32
blok zincir teknolojisi	<i>blockchain technology</i>	33
bluetooth işaretçisi	<i>bluetooth beacon</i>	33
bluetooth sensör	<i>bluetooth sensor</i>	33
boyuna uyarı sistemi	<i>longitudinal warning system</i>	33
bulanık veri	<i>fuzzy data</i>	34
bulut bilişim	<i>cloud computing</i>	34
bulut depolama	<i>cloud storage</i>	34
bulut hizmeti	<i>cloud service</i>	34
bulut paylaşımı	<i>cloud sharing</i>	34
bulut teknolojisi	<i>cloud technology</i>	35
bütünleştirme, birleştirme	<i>aggregation</i>	35
bütünlük	<i>integrity</i>	35
büyük makine tipi haberleşme	<i>Massive Machine Type Communication (mMTC)</i>	35
büyük veri	<i>big data</i>	35
büyük veri analitiği	<i>big data analytics</i>	35
büyük veri analizi	<i>big data analysis</i>	35

büyük veri ekosistemi	<i>big data ecosystem</i>	35
büyük veri etiği	<i>big data ethics</i>	35
büyük veri işleme	<i>big data processing</i>	36
büyük veri platformu	<i>big data platform</i>	36
büyükşehir bölgesi ağı	<i>Metropolitan Area Network (MAN)</i>	36
canlı veri	<i>live data</i>	36
CEN DSRC	<i>CEN DSRC</i>	36
cihazdan cihaza	<i>Device to Device (D2D)</i>	36
Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS)	<i>Geographical Information System (GIS)</i>	37
coğrafi çit	<i>geofencing</i>	37
coğrafi portal	<i>geographic portal</i>	37
coğrafi veri	<i>geographic data</i>	37
coğrafi veri paylaşım standartları	<i>geographical data sharing standards</i>	37
coğrafi veri tabanı	<i>geographic database</i>	37
çok yüksek kapasiteli ağ	<i>Very High Capacity Network (VHCN)</i>	40
çoklu ortam mesaj servisi	<i>Multimedia Messaging Service (MMS)</i>	40
çoklu radyo erişim teknolojisi	<i>Multiple Radio Access Technology (Multi-RAT)</i>	105
darboğaz	<i>bottleneck</i>	40
DATEX II	<i>Data Exchange II (DATEX II)</i>	40
denetleyici alan ağı	<i>Controller Area Network (CAN)</i>	42
derin öğrenme	<i>deep learning</i>	42
dijital ikiz	<i>Digital Twin (DT)</i>	43
dijital sertifika	<i>digital certificate</i>	43
dijital uçurum	<i>digital divide</i>	43
dijitalleşme	<i>digitalisation</i>	43
dinamik veri	<i>dynamic data</i>	45
doğrulama sertifikası	<i>enrollment certificate</i>	46
DoS, DDoS	<i>Denial of Service attack (DoS, DDoS)</i>	41
düşük güç geniş alan ağı	<i>Low Power Wide Area Network (LPWAN)</i>	48

eCall sistemi	<i>eCall system</i>	49
elektronik araç kimliği, elektronik plaka	<i>Electronic Vehicle Identity (EVI), electronic number plate, electronic license plate</i>	51
elektronik imza	<i>electronic signature</i>	52
elektronik kayıt cihazı	<i>electronic on-board recorder</i>	52
elektronik kontrol ünitesi	<i>Electronic Control Unit (ECU)</i>	52
elektronik ruhsat	<i>electronic licence</i>	52
elektronik veri değişimi	<i>Electronic Data Interchange (EDI)</i>	53
eliptik eğri kriptografisi	<i>elliptic curve cryptography</i>	53
erişim yönetimi	<i>access management</i>	57
erken uyarı sistemi	<i>early warning system</i>	58
eş zamanlılık	<i>concurrency</i>	58
eşler arası bağlantı protokolü	<i>Peer To Peer (P2P)</i>	57
etkinlik veri kaydedici	<i>event data recorder, black box</i>	59
evrensel kaynak tanımlayıcı	<i>Universal Resource Identifier (URL)</i>	59
evrensel mobil telekomünikasyon sistemi	<i>Universal Mobile Telecommunication System (UMTS)</i>	59
evrensel seri veri yolu	<i>Universal Serial Bus (USB)</i>	59
Femtocell (Home eNodeB, HeNB)	<i>Femtocell (Home eNodeB, HeNB)</i>	61
fiber optik iletişim	<i>fiber optic communication</i>	61
fiziksel internet	<i>Physical Internet (PI)</i>	62
fiziksel standart	<i>physical standard</i>	63
Flexray	<i>Flexray</i>	63
fonksiyonel gereklilik	<i>functional requirement</i>	63
gecikme (1)	<i>delay, public transport delay</i>	63
geçici ağlar	<i>ad-hoc networks</i>	64
geçmiş, tarihsel veri	<i>historical data</i>	65
gelişmiş şifreleme standardı	<i>Advanced Encryption Standard (AES)</i>	65
gelişmiş yolcu bilgi sistemi	<i>advanced traveller information systems</i>	65
geniş alan ağı	<i>Wide Area Network (WAN)</i>	66
geniş bant	<i>broadband</i>	66

gerçek zamanlı harita paylaşımı	<i>real-time map sharing</i>	67
gerçek zamanlı istihbarat sistemi	<i>real-time intelligence system</i>	67
gerçek zamanlı izleme	<i>real-time monitoring</i>	67
gerçek zamanlı veri paylaşımı	<i>real-time data sharing</i>	67
gerçek zamanlı video paylaşımı	<i>real-time video sharing</i>	67
gerçek zamanlı yolcu bilgilendirme	<i>Real-Time Passenger Information (RTPI)</i>	67
gizlilik	<i>confidentiality</i>	68
görev aktarımı	<i>tasks offloading</i>	69
görüntü işleme	<i>image processing</i>	69
görüntülerden insan davranışı tespiti	<i>detection of human behavior from images</i>	69
grafik kullanıcı arayüzü	<i>Graphical User Interface (GUI)</i>	69
GSM-R	<i>Global System for Mobile Communications-Railway (GSM-R)</i>	70
güvenilir nesne	<i>trusted object, trust object</i>	70
güvenilir üçüncü taraf	<i>Trusted Third Party (TTP)</i>	70
güvenli kimlik bilgisi yönetim sistemi	<i>Secure Credential Management System (SCMS)</i>	70
güvenli uygulama modülü	<i>secure application module</i>	70
güvenli veri iletimi	<i>secure data transmission</i>	70
güvenlik tehdidi	<i>security threat</i>	71
hareketli araç verisi	<i>floating car data</i>	72
hareketlilik veri tanımlaması	<i>Mobility Data Specification (MSD)</i>	73
harita güncelleme	<i>map update</i>	74
harita sunucusu	<i>digital map server</i>	74
harita verisi	<i>map data</i>	74
hassas konumlandırma	<i>precise positioning</i>	74
hava durumu bilgileri, meteorolojik bilgiler	<i>weather information, meteorological information</i>	74
hizmet sağlayıcı	<i>service provider</i>	77
hücresel	<i>cellular</i>	77

hücreyel ağ üzerinden araçtan her şeye	<i>Cellular Vehicle-to-Everything (C-V2X)</i>	77
hücreyel haberleşme	<i>cellular communications</i>	77
hücreyel iletişim için küresel sistem (GSM)	<i>Global System for Mobile Communications (GSM)</i>	77
IEEE 1609.X	<i>IEEE 1609.X</i>	78
IEEE 802.11	<i>IEEE 802.11</i>	78
IEEE 802.11bd	<i>IEEE 802.11bd</i>	78
IEEE 802.11p	<i>IEEE 802.11p</i>	79
ilişkisel veri tabanı yönetim sistemi	<i>relational database management system</i>	80
insan makine arayüzü	<i>Human Machine Interface (HMI)</i>	80
insan-makine etkileşimi	<i>human-machine interaction, man-machine interaction</i>	80
internet alan adı sistemi	<i>Domain Name System (DNS)</i>	81
internet güvenliği protokolü	<i>Internet Protocol Security (IPsec)</i>	81
internet protokolü sürüm 4	<i>Internet Protocol version 4 (IPv4)</i>	81
internet protokolü sürüm 6	<i>Internet Protocol version 6 (IPv6)</i>	82
iş zekâsı	<i>business intelligence</i>	82
kablosuz ağ	<i>Wireless Fidelity (Wi-Fi)</i>	84
kablosuz güncellemeler, iletişimler	<i>Over-The-Air Updates, Communications (OTA)</i>	84
kablosuz sensör ağı	<i>Wireless Sensor Network (WSN)</i>	84
kablosuz yerel alan ağı	<i>Wireless Local Area Network (WLAN)</i>	84
kapalı devre televizyon	<i>Closed Circuit Television (CCTV)</i>	85
kapsama alanı	<i>coverage area</i>	85
kapsamlı bilgi arşivi ağı	<i>Overview Comprehensive Knowledge Archive Network (CKAN)</i>	86
kapsamlı otomobil trafik kontrol sistemleri	<i>Comprehensive Automobile Traffic Control Systems (CACS)</i>	86
karar destek modeli	<i>decision support model</i>	86
karasal mobil sistemler haberleşme erişimi	<i>Communication Access for Land Mobiles (CALM)</i>	86
karma gerçeklik	<i>mixed reality (MR)</i>	88

K-AUS iletişim noktası	C-ITS Point of Contact (CPOC)	102
kentsel mobilite simülasyonu	Simulation of Urban MObility (SUMO)	144
kesin olmayan araç kimlik tanımlama	relative vehicle identification, non-unambiguous vehicle identification	91
kısa mesaj servisi	Short Message Service (SMS)	92
kimlik doğrulama	authentication	93
kimlik doğrulayıcı	authenticator	93
kimlik ve mahremiyet yönetimi	identity and privacy management	93
kiosk	kiosk	93
kişisel veri	personal data	93
kişiselleştirilmiş ulaşım bilgisi	personalized transport info	94
kişiye özel, gizlilik	privacy	94
konum tabanlı hizmetler	location based services	95
konum tahmini, yardımcı uydu navigasyonu	dead reckoning, assisted satellite navigation	95
konum verisi	location data	95
konumsal mesajlaşma	geo messaging	95
kooperatif altyapı-arac haberleşmesi	I2Car	96
kooperatif altyapı-her şey haberleşmesi	Cooperative Infrastructure-to-Everything Communication (C-I2X)	96
kooperatif araç-altyapı haberleşmesi	Cooperative Vehicle-to-Infrastructure Communication (Car2I)	97
kooperatif araç-arac haberleşmesi	Cooperative Vehicle-to-Vehicle Communication (Car2Car)	97
kooperatif araç-her şey haberleşmesi	Cooperative Vehicle-to-Everything Communication (Car2X)	97
kooperatif araç-savunmasız yol kullanıcı haberleşmesi	Cooperative Vehicle-to-Vulnerable Road User Communication (Car2VRU)	97
kooperatif farkındalık mesajı	Cooperative Awareness Message (CAM), CA Message	97
Koordineli Evrensel Zaman	Coordinated Universal Time (UTC)	99
kök sertifika	root certificate	99
kriptografi	cryptography	100

kullanılabilirlik, ulaşılabilirlik	<i>availability</i>	101
küresel konumlandırma sistemi	<i>Global Positioning System (GPS)</i>	102
küresel navigasyon uydu sistemleri	<i>Global Navigation Satellite Systems (GNSS)</i>	102
LIDAR	<i>Laser Illuminating Detection and Ranging, Light Detection and Ranging (LIDAR)</i>	103
Li-Fi	<i>Light Fidelity (Li-Fi)</i>	103
LTE	<i>Long Term Evolution (LTE)</i>	104
LTE-V2X	<i>Long Term Evolution - Vehicle-to-Everything</i>	104
makine öğrenmesi	<i>machine learning</i>	105
makinelere arası haberleşme	<i>Machine to Machine (M2M) communication</i>	105
mantıksal veri modeli	<i>logical data model</i>	106
mekânsal veri yönetimi	<i>spatial data management</i>	106
merkez-altyapı haberleşmesi	<i>Center-to-Infrastructure Communication (C2I)</i>	107
merkez-merkez haberleşmesi	<i>center-to-center communications</i>	108
merkez-saha haberleşmesi	<i>center-to-field communications</i>	108
mesaj doğrulama kodu	<i>Message Authentication Code (MAC)</i>	108
mesaj onayı	<i>message confirmation</i>	108
metaveri	<i>metadata</i>	108
meteorolojik erken uyarı sistemi	<i>meteorological early warning system</i>	108
mobil özel ağ	<i>Mobile Ad Hoc Network (MANET)</i>	110
mod değişikliği bilgisi	<i>modal change information, interchange information</i>	110
nesne tanıma	<i>object recognition</i>	111
nesne yönelimli veri tabanı	<i>object oriented database</i>	112
nesnel veri	<i>objective data</i>	112
nesnelerin interneti	<i>Internet of Things (IoT)</i>	112
nesnelerin internetinin güvenliği	<i>Security of Internet Of Things (IoT)</i>	112
optik karakter tanıma	<i>Optical Character Recognition (OCR)</i>	115
ortam erişim kontrolü	<i>Medium Access Control (MAC)</i>	116
otomatik araç konumlandırma	<i>automatic vehicle positioning</i>	117

otomatik araç tanımlama sistemi	<i>Automatic Vehicle Identification System (AVI)</i>	117
otomatik araç yer tespit sistemi	<i>Automatic Vehicle Locating System (AVLS)</i>	117
otomatik erişim kontrolü	<i>automatic access control, electronic access control, electronic clearance</i>	117
otomatik park bilgi sistemi	<i>automated parking information systems</i>	118
otomatik plaka tanıma	<i>automatic license plate recognition</i>	119
Otomotiv Uç Nokta Bilgi İşlem Konsorsiyumu	<i>Automotive Edge Computing Consortium (AECC)</i>	120
otoyol danışma radyosu	<i>Highway Advisory Radio (HAR)</i>	124
örüntü tanıma	<i>pattern recognition</i>	128
paylaşım platformu	<i>sharing platform</i>	130
PC5	<i>PC5</i>	131
protokol	<i>protocol</i>	132
protokol veri ünitesi (PDU)	<i>Protocol Data Unit (PDU)</i>	132
radio frekansıyla tanımlama (RFID)	<i>Radio Frequency Identification (RFID)</i>	132
radio haberleşmesi, telsiz haberleşmesi	<i>radio communication</i>	132
radio veri sistemi	<i>Radio Data System (RDS)</i>	132
reddedilemeyen	<i>non-repudiation</i>	133
referans veri	<i>reference data</i>	133
referans yerel veri paylaşım platformu	<i>reference local data sharing platform</i>	133
robotik nesnelerin interneti	<i>Internet of Robotic Things (IoRT)</i>	134
sabit noktalar arası iletişim	<i>fixed point - fixed point communications</i>	135
saha-arac haberleşmesi	<i>field vehicle communications</i>	135
sahte kimlik	<i>pseudo-id</i>	136
sanal gerçeklik	<i>Virtual Reality (VR)</i>	136
sanal trafik yönetim merkezi	<i>virtual traffic management center</i>	136
sanallaştırılmış ağ fonksiyonu	<i>Virtualized Network Function (VNF)</i>	136
sarmal arayüz	<i>immersive interface</i>	137

savunmasız yol kullanıcısı-araç haberleşmesi	Vulnerable Road User-to-Vehicle Communication (VRU2Car)	137
sayısal ses yayını	digital radio broadcast, Digital Audio Broadcasting (DAB)	137
sertifika imzalama isteği	certificate signing request	138
sertifika iptal listesi	certificate revocation list	138
sertifika yetkilisi	Certificate Authority (CA)	138
seyahat talep analizi	travel demand analysis	139
siber güvenlik	cyber security	141
siber olay	cyber incident	141
siber saldırı	cyber attack	141
siber suç	cyber crime	141
siber tehdit	cyber threat	142
siber tehdit araçları	cyber threat tools	142
siber uzay	cyber space	142
simetrik kriptografik algoritma	symmetric cryptographic algorithm	142
sinir ağları	neural networks	142
sinyal fazı ve zamanlama	Signal Phase and Timing (SPaT)	142
sürücü profili oluşturulması	driver profiling, creation of driver profile	146
şebeke bilişimi	grid computing	148
şebeke dilimleme	network slicing	149
şebekeden araca	Grid-to-Vehicle (G2V)	149
şifre çözme	decrypt	150
şifre çözme algoritması	decryption algorithm	150
şifreleme	encrypt	150
şifreleme algoritması	encryption algorithm	150
şifreleme sertifikası kuruluşu	key certification authority	150
şifreleme yönetimi	key management	150
taahhüt edilmiş kısa mesafeli haberleşme	Dedicated Short Range Communication (DSRC)	151
tasarım gereği gizlilik	privacy by design	154

tehlikeli konum bildirimleri	<i>Hazardous Location Notifications (HLN)</i>	155
tek noktaya yayın	<i>unicast</i>	157
telematik sistemler	<i>telematics systems</i>	158
telemetri sistemi	<i>telemetry system</i>	158
trafik durumu bilgisi	<i>traffic status information</i>	162
trafik için açık haberleşme arayüzü	<i>Open Communication Interface for Traffic (OCIT)</i>	163
trafik kazası raporlama	<i>traffic accident reporting, accident reporting</i>	163
trafik kazası tespiti	<i>traffic accident detection, accident detection</i>	163
trafik ölçüm sistemi	<i>traffic measurement system</i>	164
trafik sayımı	<i>traffic count</i>	165
trafik simülasyonu	<i>traffic simulation</i>	165
Trafik Sinyal Denetleyici (TSD)	<i>traffic signal controllers</i>	166
trafik sinyal gözlemleme	<i>traffic signal monitoring</i>	165
trafik veri sınıflandırması	<i>traffic data classification, vehicle type classification</i>	167
uç bilişim	<i>edge computing</i>	170
ulaşım araştırma ve yenilik görüntüleme ve bilgi sistemi	<i>Transport Research and Innovation Monitoring and Information System (TRIMIS)</i>	171
ulaşım envanteri veri tabanı	<i>transport inventory database</i>	172
ulaşım güvenlik açığı	<i>transport vulnerability</i>	172
ulaşım ve akıllı ulaşımında sanal ikiz simülasyonu	<i>virtual twin in transport and ITS simulation</i>	173
ulaşımında iç mekân haritalama	<i>indoor mapping in transportation</i>	174
ulusal erişim noktası	<i>National Access Point (NAP)</i>	174
uygulama programlama arayüzü	<i>Application Programming Interface (API)</i>	175
uzaktan erişim	<i>remote access</i>	176
uzaktan gözlemleme	<i>remote monitoring</i>	176
uzun menzilli geniş alan ağı	<i>Long Range Wide Area Network (LoRaWAN)</i>	176
uzun menzilli haberleşme	<i>Long Range (LoRa)</i>	176

veri akışı	<i>data flow</i>	178
veri ambarı	<i>data warehouse</i>	178
veri arşivleme	<i>data archiving</i>	178
veri deposu	<i>data store, data repository</i>	178
veri gizliliği, gizlilik koruması	<i>data privacy, privacy protection</i>	178
veri görselleştirme	<i>data visualization</i>	178
veri görüntüleme	<i>data display</i>	178
veri güdümlü	<i>data-driven</i>	178
veri havuzu	<i>data pool</i>	179
veri iletişim mimarisi	<i>data communication architecture</i>	179
veri işleme ve analiz altyapısı	<i>data processing and analysis infrastructure</i>	179
veri koruma	<i>data protection</i>	179
veri kurtarma	<i>data recovery</i>	179
veri kümeleme	<i>data clustering</i>	179
veri madenciliği	<i>data mining</i>	179
veri merkezi	<i>data center</i>	179
veri mimarı	<i>data architect</i>	179
veri mimarisi	<i>data architecture</i>	180
veri paylaşım standardı	<i>data sharing standard</i>	180
veri sözlüğü	<i>data dictionary</i>	180
veri standardı	<i>data standard</i>	180
veri şifreleme standardı	<i>Data Encryption Standard (DES)</i>	180
veri tabanı	<i>database</i>	181
veri taşıma ekipmanı	<i>Data Circuit-Terminating Equipment, Data Carrier Equipment, Data Communication(s) Equipment (DCE)</i>	180
veri terminal ekipmanı	<i>Data Terminal Equipment (DTE)</i>	180
veri tümleştirme	<i>data fusion</i>	180
veri üretimi	<i>data generation</i>	180
veri yedekleme	<i>data backup</i>	180
veri yoğunluğu	<i>data density</i>	181

veri yönetimi	<i>data management</i>	181
veri yönetişimi	<i>data governance</i>	181
veri yönlendirme	<i>forwarding</i>	181
video analiz tabanlı davranış tespiti	<i>video analysis based behavior detection</i>	181
video görüntü dedektörü	<i>video image detector, video detector</i>	181
video görüntü işleme	<i>video image processing</i>	181
WiMAX haberleşme teknolojisi	<i>wimax telecommunication technology</i>	182
X-by-Wire	<i>X-by-Wire</i>	182
yakın alan iletişimi	<i>Near Field Communication (NFC)</i>	183
yan bağlantı	<i>SideLink</i>	183
yapay sinir ağları	<i>Artificial Neural Networks (ANNs)</i>	183
yapay zekâ	<i>artificial intelligence</i>	183
yaya-altyapı haberleşmesi	<i>Pedestrian-to-Infrastructure Communication (P2I)</i>	185
yaya-araç haberleşmesi	<i>Pedestrian-to-Vehicle Communication (P2V)</i>	186
yaya-her şey haberleşmesi	<i>Pedestrian-to-Everything Communication (P2X)</i>	186
yayın	<i>broadcast</i>	186
yazılım geliştirme kiti	<i>Software Development Kit (SDK)</i>	186
yazılım tanımlı radyo	<i>Software Defined Radio (SDR)</i>	186
yedekleme	<i>backup</i>	186
yeni nesil erişim ağları	<i>Next Generation Access (NGA)</i>	187
yeni nesil haberleşme teknolojileri	<i>next generation communication technologies</i>	187
yetki sertifikası	<i>authorization certificate</i>	189
yetkilendirme	<i>authorization</i>	189
yoğunluk algılayıcı sensör	<i>traffic density detector sensor</i>	190
yol hava durumu bilgi sistemi	<i>Road Weather Information System (RWIS)</i>	191
yolcu bilgisi	<i>passenger (traveler) information</i>	194
yolculuk anı bilgileri	<i>on-trip information, en-route information</i>	194

Yüksek Performanslı Hesaplama (YPH)	High-Performance Computing (HPC)	197
yüz tanıma	face recognition	198
ZigBee	ZigBee	199

Genel Kavramlar ve Temel Terimler

acil durum	emergency	1
acil durum altyapısı	emergency infrastructure	1
acil durum çağrı yönetimi, eCall yönetimi	emergency call management, eCall management	1
acil durum çıkışı	emergency exit, tunnel emergency exit	1
açık anahtar altyapısı	Public Key Infrastructure (PKI)	3
açık inovasyon	open innovation	3
açık yönetişim	open governance	4
adaptif sistem	adaptive system	4
ağ video kaydedici	Network Video Recorder (NVR)	5
ağ yolculuk süresi	network travel time	5
ağ yolculuk süresi tahmini	network travel time estimation	5
ağır vasıta	heavy vehicle	5
ağırlık sınırını aşan taşıma	overweight transport	6
akıllı altyapı	smart infrastructure	6
akıllı aydınlatma	intelligent lighting	6
akıllı cihaz	smart device	6
akıllı durak	smart stop	6
akıllı enerji yönetimi	smart energy management	6
akıllı otoyol, akıllı yol	intelligent highway, smart highway, intelligent road, smart road	8
akıllı şehir	smart city	8
akıllı ulaşım hizmetleri	intelligent transport services	9
akıllı ulaşım için yol kaplaması	pavement for intelligent transport	9
akıllı ulaşım kaynak yönetimi	intelligent transportation resource management	9
Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS)	Intelligent Transportation Systems (ITS)	10

akıllı ulaşım sürdürülebilirliği	<i>intelligent transportation sustainability</i>	10
akıllı ulaşımın planlanması ve hayata geçirilmesi	<i>planning and implementing intelligent transport</i>	10
aktarma merkezi	<i>hub</i>	11
aktif darboğaz	<i>active bottleneck</i>	11
Aktif Trafik ve Talep Yönetimi (ATTY)	<i>Active Traffic and demand Management (ATM)</i>	11
Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi (AUTY)	<i>Active Transportation and Demand Management (ATDM)</i>	12
alternatif enerji sistemi	<i>alternative energy system</i>	12
alternatif yakıt	<i>alternative fuel</i>	12
ana taşıyıcı	<i>backhaul</i>	13
analitik hiyerarşi süreci	<i>Analytical Hierarchy Process (AHP)</i>	13
analitik trafik modeli	<i>analytical traffic model</i>	13
ara toplu taşıma	<i>paratransit</i>	14
arabellek endeksi	<i>buffer index</i>	14
araç AUS istasyonu	<i>vehicle ITS station</i>	15
araç havuzu	<i>car pooling</i>	16
araç içi birim uygunluk denetimi	<i>On-Board Unit (OBU) compliance check</i>	16
araç paylaşımı	<i>car sharing</i>	17
araç yoğunluğu	<i>vehicle density</i>	19
araç yönetimi	<i>vehicle management</i>	19
araç, taşıt	<i>vehicle</i>	19
araç-üstü ekipman takviye desteği, takviye destek	<i>obe augmentation support, augmentation support</i>	18
araç-üstü ekipman uygunluk kontrolü, uygunluk kontrolü	<i>obe compliance check, compliance check</i>	18
arazi kullanım planlaması	<i>land use planning</i>	21
arazi kullanımı	<i>land use</i>	21
arıza kapasitesi düşüşü	<i>breakdown capacity drop</i>	21
aşırı doygunluk	<i>oversaturation</i>	22
AUS alt sistemi	<i>ITS subsystem</i>	22

AUS istasyonu	ITS station (ITS-S)	22
AUS yapıtaşı	ITS element	23
Avrupa küresel navigasyon uydu sistemi (Galileo)	European global navigation satellite system (Galileo)	25
bağlantılı araç	connected vehicle, cooperative vehicle (CV)	26
bağlantılı araç ekosistemi	connected car ecosystem	27
bağlantılı otonom araç	Connected and Automated Vehicle (CAV)	27
bağlantılı ve iş birliğine dayalı navigasyon	Connected and Cooperative Navigation (CCN)	27
bağlantılı, kooperatif ve otonom araç hareketliliği	Connected, Cooperative and Automated Mobility (CCAM)	27
bakım	maintenance	27
banket	shoulder	27
banliyö treni	commuter rail	27
başlangıç noktası	origin	28
başlangıç ve varış noktası problemi	first- and last-mile problem	28
beyaz liste	white list	29
bilgi mimarisi	information architecture	30
bilgisayar korsanı	hacker	30
Binek Otomobili Eşdeğeri (BOE)	Passenger Car Equivalent (PCE)	30
bir hizmet olarak hareketlilik	Mobility as a Service (MaaS)	30
bireysel seyahat planlaması, özelleştirilmiş seyahat planlaması	individual travel planning, customised travel planning	31
birleşme	merging	31
birlikte geliştirme	co-creation	31
bisiklet	bicycle	32
bisiklet park et-devam et	bike and ride	32
bisiklet paylaşımı	bike sharing, bicycle sharing	32
bisiklet rotası	cycle route	32
bisiklet tesisleri	bicycle facilities	32
bisiklet yolu	bikeway	32
blok	block	33

bölge	<i>region</i>	33
bölge içi	<i>intraregional</i>	33
bölgeler arası	<i>interregional</i>	34
bölünme	<i>diverging</i>	34
bulanık mantık	<i>fuzzy logic</i>	34
cazibe	<i>attractiveness</i>	36
çalışma alanı	<i>work zone</i>	38
çalışma süresi, hareket halindeki süre	<i>running time, wheel turning time, moving time</i>	38
çevreye duyarlı araç	<i>green vehicle, environmentally friendly vehicle</i>	39
çok kriterli analiz	<i>Multi Criteria Analysis (MCA)</i>	39
çok modlu	<i>multimodal</i>	39
dayanıklı	<i>resilient</i>	40
dedektör doluluğu	<i>detector occupancy</i>	41
değerlendirme	<i>assessment</i>	41
değişken hız göstergeleri	<i>variable speed displays</i>	41
değişken hız limiti	<i>variable speed limit</i>	41
Değişken Mesaj İşareti (DMI)	<i>Variable Message Sign (VMS), Dynamic Message Sign (DMS)</i>	41
değiştirilebilirlik	<i>interchangeability</i>	42
demiryolu alt geçidi	<i>railway underpass</i>	42
demiryolu altyapı işletmecisi	<i>railway infrastructure operator</i>	42
demiryolu altyapısı	<i>railway infrastructure</i>	42
denetleme	<i>audit</i>	42
dış etki	<i>external effect</i>	43
dijital dönüşüm	<i>digital transformation</i>	43
dijital video kayıt cihazı	<i>Digital Video Recorder (DVR)</i>	43
dikey kalkış ve iniş	<i>Vertical Take-Off and Landing (VTOL)</i>	44
dikey otopark	<i>vertical parking</i>	44
dinamik kavşak kontrol sistemi	<i>dynamic intersection control system</i>	44

dinamik referans hızı	<i>dynamic reference speed</i>	44
Dinamik Şerit Ataması (DŞA)	<i>Dynamic Lane Assignment (DLA)</i>	45
disiplinler arası	<i>interdisciplinary</i>	45
diyalog	<i>dialogue</i>	45
diyalog yönetimi	<i>dialogue management</i>	45
doğru akım	<i>Direct Current (DC)</i>	46
doğrulama	<i>verification</i>	46
doluluk (toplu taşıma)	<i>occupancy (public transport)</i>	46
doluluk (yol, altyapı)	<i>occupancy</i>	46
donanım güvenlik modülü	<i>Hardware Security Module (HSM)</i>	46
doymun akım	<i>saturated flow</i>	46
doymamış akım	<i>undersaturated flow</i>	47
dönel kavşak	<i>roundabout</i>	47
dron	<i>drone</i>	47
durma süresi, duraklama süresi	<i>stopping time, standstill time</i>	48
dünya jeodezi sistemi	<i>World Geodetic System (WGS)</i>	48
ekspres şerit	<i>express lane</i>	50
elektrifikasyon	<i>electrification</i>	50
elektrik şarj alanı	<i>electric charging pool</i>	50
elektrikli araç	<i>Electric Vehicle, Electrical Vehicle (EV)</i>	50
elektrikli araç şarj altyapısı	<i>electric vehicle charging infrastructure</i>	51
elektrikli araç şarj ünitesi	<i>electric vehicle charging unit</i>	51
elektrikli menzil	<i>all electric range</i>	51
elektromanyetik uyumluluk	<i>electromagnetic compatibility</i>	51
emniyet	<i>safety</i>	54
emniyet analizi	<i>safety analysis</i>	54
emniyet yönetim sistemi	<i>safety management system</i>	55
emniyetli mesafe belirleme	<i>safety margin determination, safety margin assessment</i>	55
en yoğun saat	<i>peak hour</i>	55

endüktif döngü dedektörü	<i>inductive loop detector, loop detector</i>	55
enerji ağı yönetimi	<i>energy network management</i>	55
enerji verimliliği, yakıt verimliliği	<i>energy efficiency, fuel efficiency</i>	55
engel	<i>barrier</i>	55
engelli yaya butonu	<i>pedestrian button for the disabled</i>	56
engelsiz yaya yolu	<i>accessible sidewalk</i>	56
enine tünel havalandırması	<i>tunnel transverse ventilation, transverse ventilation</i>	56
entegre devre kartı, IC kartı, ICC	<i>Integrated Circuit Card, IC-Card, (ICC)</i>	56
Entegre Koridor Yönetimi (EKY)	<i>Integrated Corridor Management (ICM)</i>	56
entegre taşımacılık yönetim sistemi	<i>Integrated Transportation Management System (ITMS)</i>	56
entegre trafik yönetimi	<i>integrated traffic management</i>	56
entegre, birleşik	<i>integrated</i>	56
erişilebilir (engelsiz) trafik sinyalizasyonu	<i>accessible traffic signalisation</i>	57
erişilebilir (engelsiz) yaya yolu	<i>accessible pedestrian road</i>	57
erişilebilirlik	<i>accessibility</i>	57
erişim kontrolü, erişim koruması	<i>access control, access protection</i>	57
eski sistem	<i>legacy system</i>	58
esnek rota hizmeti	<i>flexible route service</i>	58
esnek şerit yönetimi	<i>flexible lane management</i>	58
eş modlu ulaşım	<i>co-modal transport</i>	58
eşik, başlangıç	<i>threshold</i>	58
etkiler	<i>impacts</i>	58
etkin kırmızı ışık süresi	<i>effective red time</i>	58
etkin yeşil ışık süresi	<i>effective green time</i>	58
etkinlik	<i>event</i>	59
etkinlik ölçüsü	<i>measure of effectiveness</i>	59
ev ile iş arasında gidip gelmek	<i>commute</i>	59
evrensel tasarım	<i>universal design</i>	59

eylem planı	<i>action plan</i>	59
fabrika kabul testi	<i>factory acceptance test</i>	60
farkındalık kampanyası	<i>awareness campaign</i>	60
fayda maliyet analizi	<i>Cost Benefit Analysis (CBA)</i>	60
fayda maliyet oranı	<i>Benefit-Cost Ratio (BCR)</i>	60
faz planlaması	<i>phase planning</i>	60
faz süresi	<i>phase duration</i>	60
feribot	<i>ferryboat</i>	61
fiziksel güvenlik	<i>physical security</i>	62
gar	<i>station</i>	63
gecikme (2)	<i>latency</i>	63
gecikme süresi	<i>delay time</i>	63
geçerlilik	<i>validation</i>	64
geçici sirkülasyon	<i>temporary circulation</i>	64
geçiş ağı tasarımı	<i>transit network design</i>	64
geçiş hakkı	<i>right of way</i>	64
geçiş hızı	<i>transit speed</i>	64
geçiş kesimi	<i>transition zone</i>	64
gelişmiş mobil geniş bant	<i>Enhanced Mobile Broadband (eMBB)</i>	65
gelişmiş toplu taşıma sistemi	<i>advanced public transportation system</i>	65
gelişmiş trafik yönetim sistemi	<i>advanced traffic management system</i>	65
Gemi Trafik Hizmetleri (GTH)	<i>Vessel Traffic Service (VTS)</i>	66
genel veri koruma yönetmeliği	<i>General Data Protection Regulation (GDPR)</i>	66
genelleştirilmiş paket radyo hizmeti	<i>Generalised Packet Radio Service (GPRS)</i>	66
genişleyebilirlik	<i>extensibility</i>	66
geometrik gecikme	<i>geometric delay</i>	66
gerçek zamanlı trafik yönetimi	<i>real-time traffic management</i>	67
gidiş-dönüş süresi	<i>circulation time, round trip time</i>	68
gizli darboğaz	<i>hidden bottleneck</i>	68

güvenilirlik	reliability	70
güvenli mod, geri çekilme modu	safe mode, fall back mode	70
güvenlik	security	71
güvenlik açığı, zafiyet	vulnerability	71
güzergâh saptırma	diversion route	71
güzergâh, rota	route	71
hacim (araç)	volume (vehicle)	72
Hacim-Kapasite (H/K) oranı	Volume-Capacity (V/C) ratio	72
hafif elektrikli araç	Light Electric Vehicle (LEV)	72
hafif hibrit	mild hybrid	72
hareket programı	timetable, schedule	72
hareketlilik performans ölçümü	mobility performance measure	73
hedef	target	74
hedef, varış yeri	destination	74
hemzemin geçit	railroad crossing	75
her gün işe gidip dönen kimse	commuter	75
hesap verilebilirlik	accountability	75
hız sınırı	speed limit	75
hızlı hat	rapid line	76
hızlı şarj	fast charging	76
hızlı taşıma	rapid transit	76
hibrit elektrikli araç	Hybrid Electric Vehicle (HEV)	76
hizmet bilgileri, seyahat hizmetleri bilgileri, sarı sayfalar bilgileri	service information, travel services information, yellow pages information	76
hizmet olarak her şey	X as a Service (XaaS)	76
hizmet sürekliliği	continuity of service	77
homologasyon	homologation	77
ihlal eden kimse	violator	79
ihtiyaç (ana plan)	need (master plan)	79
ilk mil ve son mil	first mile and last mile	80

iltisak hattı	<i>branch line</i>	80
indir bindir ve devam et	<i>kiss and ride</i>	80
İnsansız Hava Aracı (İHA)	<i>Unmanned Aerial Vehicle (UAV)</i>	81
insansız kara aracı	<i>Unmanned Ground Vehicle (UGV)</i>	81
intermodalite	<i>intermodality</i>	81
iş birliği	<i>cooperation, collaboration</i>	82
işletim seviyesi anlaşması	<i>Operational Level Agreement (OLA)</i>	82
işletmeci	<i>operator</i>	82
izlenebilirlik	<i>traceability</i>	82
kablosuz şarj etme	<i>inductive charging, wireless charging, cordless charging</i>	84
kabul edilebilir en uzun hizmet kesinti süresi	<i>Maximum Allowable Outage (MAO)</i>	84
kaldırım	<i>sidewalk</i>	85
kanıtlama, gösterim	<i>demonstration</i>	85
kapalı alan	<i>closed area</i>	85
kapasite (yol-aracı)	<i>capacity (road-vehicle)</i>	85
kapasite geliştirme	<i>capacity building</i>	85
kaplamasız yol	<i>unpaved path</i>	85
kara liste, sıcak liste	<i>black list, hot list</i>	86
karayolu	<i>highway</i>	86
karayolu demiryolu kavşağı	<i>highway rail intersection</i>	86
karayolu işletme ve bakım	<i>roadway operations and management</i>	87
karayolu kapasite el kitabı	<i>Highway Capacity Manual (HCM)</i>	87
karayolu taşıma işletmecisi	<i>road transport operator, haulier</i>	87
karayolu ulaşım telematiği	<i>road transport telematics</i>	87
karma taşımacılık	<i>accompanied transport</i>	88
katılım kontrolü, katılım yönetimi	<i>ramp metering, ramp control, motorway access control, ramp management</i>	88
kavşak kapasite kullanım oranı	<i>Intersection Capacity Utilization (ICU)</i>	89
kavşak sıklığı, tıkanma	<i>gridlock</i>	89

kavşak taralı alanı	<i>intersection gridlock area</i>	89
kaza önleme ve trafik emniyeti tedbirleri	<i>crash prevention and safety measures</i>	90
kentsel	<i>urban</i>	90
kesintili akış tesisleri	<i>interrupted flow facilities</i>	91
kesintisiz akış tesisleri	<i>uninterrupted flow facilities</i>	91
kesintisiz güç kaynağı	<i>Uninterruptible Power Supply (UPS)</i>	91
kesintisiz hareketlilik, kesintisiz taşıma	<i>seamless mobility, seamless transport</i>	91
kesit hızı	<i>section speed</i>	91
kestirme yol	<i>rat running</i>	91
kırmızı koruma süresi	<i>red light protection time at signalized intersections</i>	92
Kısmi mülkiyet	<i>fractional ownership</i>	92
kıyaslama, karşılaştırmalı değerlendirme	<i>benchmarking</i>	92
kimlik bilgilerine erişim	<i>access credentials</i>	92
kişisel bilgisayar	<i>Personal Computer (PC)</i>	93
kişiye özgü seyahat planlama	<i>personalized trip planning</i>	94
kitle kaynak kullanımı	<i>crowdsourcing</i>	94
kod bölmeli çoklu erişim	<i>Code-Division Multiple Access (CDMA)</i>	94
kombine şarj sistemi	<i>Combined Charging System (CCS)</i>	94
konaklama süresi	<i>period of stay</i>	94
konfor hızı	<i>comfort speed</i>	94
kontrollü hemzemin geçit	<i>controlled level crossing</i>	95
kontROLSÜZ kavşak	<i>uncontrolled intersection</i>	95
konumsal ağ katmanı protokolü	<i>GeoNetworking (GN)</i>	95
konvansiyonel hat	<i>conventional line</i>	95
konvoy kontrol mesajı	<i>Platooning Control Message (PCM)</i>	96
kooperatif adaptif seyir kontrolü, kooperatif adaptif hız kontrolü	<i>Cooperative Adaptive Cruise Control (C-ACC)</i>	96
Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri (K-AUS)	<i>Cooperative Intelligent Transportation Systems (C-ITS)</i>	96

kooperatif farkındalık	Cooperative Awareness (CA)	97
kooperatif farkındalık temel hizmeti	cooperative awareness basic service, ca basic service	98
kooperatif kavşak yönetimi	cooperative intersection management, cooperative junction management	98
kooperatif tahsisli şerit yönetimi	cooperative flexible lane management, cooperative dedicated lane management	98
koordinasyon	coordination	98
kordon hattı	cordon line	99
kör nokta uyarısı	Blind Spot Warning (BSW)	100
kör nokta, kör alan	blind sector, blind spot	100
kritik aralık	critical gap	100
kritik hız	critical speed	100
kullanıcı kabul testi	user acceptance test	101
kullanıcı, müşteri, tüketici, ulaşım kullanıcısı	user, client, customer, consumer, transport user	101
kullanım	utilization	101
kullanım senaryosu	use case	101
kurtarma hizmeti	rescue service	101
kurumsal entegrasyon	institutional integration	101
kuyruklanma	queue	101
kuyruklanma uzunluğu	queue length	102
küresel yörüngeli navigasyon uydu sistemi	Global Orbiting Navigation Satellite System (GLONASS)	102
LCD ekran	Liquid Crystal Display (LCD)	103
menzil genişletilmiş elektrikli araç	Range-Extended Ev (REx)	107
merkezi AUS istasyonu	central ITS station	107
merkezi olmayan çevresel bildirim	Decentralized Environmental Notification (DEN)	107
merkezi olmayan çevresel bildirim temel hizmeti	decentralized environmental notification basic service, den basic service	107
merkezi olmayan sıkışıklık kontrolü	Decentralised Congestion Control (DCC)	107
mesafeye bağlı ortalama hız	space mean speed	108

mikrodalga radar dedektör	radar detector, microwave radar detector	109
mikrotransit	microtransit	109
mod, tür	mode	110
modlar arası	intermodal	110
modlar arası ulaşım planlaması ve hazırlığı	intermodal transport planning and preparation	110
motosiklet emniyet bariyeri	motorcycle safety barrier	110
mutabakat zaptı	Memorandum Of Understanding (MoU)	111
mutlak öncelik, mutlak sinyal önceliği	absolute priority, absolute signal priority	111
müselles hattı	y track	111
nakil, taşıma	drayage	111
nesne	object	111
net sıfır	net-zero	112
niceliksel risk analizi	quantitative risk analysis	112
niteliksel risk analizi	qualitative risk analysis	112
olasılık	probability	113
olay kaynaklı gecikme	incident delay	113
olay yönetim sistemi	incident management system	113
olay, hadise, vaka	incident, event	114
operasyonel entegrasyon	operational integration	114
operasyonel konsept	operational concept	114
optimize sinyal kontrolü	optimized signal control	115
orijinal ekipman üreticileri	Original Equipment Manufacturers (OEMS)	116
ortalama arıza süresi	Mean Time to Failure (MTF)	116
ortalama kesit hızı, harmonik ortalama kesit hızı	average section speed, space mean speed, harmonic mean speed	116
ortalama noktasal hız	average point speed	116
ortalama onarım süresi	Mean Time to Repair (MTR)	116
otobüs	bus	116
otobüs bekleme süresi	bus stop time, dwell time	116

otobüs yolu	<i>busway</i>	117
otomatik meteorolojik gözlem istasyonu	<i>automatic weather observation station</i>	118
otomatik tanımlama sistemi	<i>Automatic Identification System (AIS)</i>	119
otonom araç	<i>Automated Vehicle, Automatic Vehicle, Autonomous Vehicle (AV)</i>	121
otonom araç sistemi	<i>autonomous vehicle system</i>	121
otonom mobil robotlar	<i>Automated Mobile Robot, Autonomous Mobile Robot (AMR)</i>	122
otonom sürüş sistemi	<i>Automated Driving System (ADS)</i>	123
otonom sürüş, otonom araç işletimi	<i>Automated Driving (AD), automated vehicle operation</i>	123
otopark doluluğu	<i>parking facility occupancy, parking occupancy</i>	123
otopark yönetim ve yönlendirme sistemi	<i>parking lot management and guidance system</i>	124
otoyol	<i>motorway</i>	124
otoyol varlık yönetimi	<i>motorway asset management</i>	125
otoyol yönetimi	<i>motorway management</i>	125
ödeme sözleşmesi sahibi, abone	<i>payment contract holder, subscriber</i>	126
öğleden sonra zirve saatler	<i>afternoon peak</i>	126
ölçeklenebilirlik	<i>scalability</i>	126
ölçüm	<i>measurement</i>	127
ölüm oranı	<i>fatality rate</i>	127
öncelik verilen faaliyetler	<i>prioritized activities</i>	127
öncelikli alan	<i>priority area</i>	127
öncelikli eylem	<i>priority action</i>	127
örgü yol	<i>mesh way</i>	128
örülme	<i>weaving</i>	128
özel şarj istasyonu	<i>private charging station</i>	128
özel-kamu ortaklığı	<i>Private-Public Partnership (PPP)</i>	128
özgünlük	<i>authenticity</i>	128
özgür araç	<i>free vehicle</i>	128

pan-tilt-zoom	<i>Pan-Tilt-Zoom (PTZ)</i>	129
pareto verimliliği	<i>pareto efficiency</i>	129
park et-devam et	<i>Park and Ride (P&R, P+R)</i>	129
paydaş	<i>stakeholder</i>	130
paylaşılan ekonomi, paylaşım ekonomisi, kolektif ekonomi	<i>shared economy, sharing economy, collective economy</i>	130
paylaşımlı sistemler	<i>shared systems</i>	131
paylaşımlı yol	<i>shared roadway</i>	131
performans değerlendirmesi	<i>performance evaluation</i>	131
performans göstergesi	<i>benchmark</i>	131
performans ölçümü	<i>performance measurement</i>	131
performans ölçütleri	<i>performance measures</i>	131
performans ölçütü	<i>performance measure</i>	131
planlı özel olay	<i>planned special event</i>	132
planlı özel olay yönetimi	<i>planned special event management</i>	132
programlanabilen grafik işareti	<i>full-graphic sign, full-graphic board</i>	132
rastgele ve aşırı doymuş gecikme, artımlı gecikme	<i>random and oversaturation delay, incremental delay</i>	133
referans model	<i>reference model</i>	133
rekaberlik	<i>coopetition</i>	133
risk	<i>risk</i>	133
risk analizi	<i>risk analysis</i>	133
risk iç dengesi, risk dengesi	<i>risk homeostasis, risk equilibrium</i>	134
risk tehlike indeksi	<i>risk hazard index</i>	134
risk telafisi, davranışsal uyum	<i>risk compensation, behavioural adaptation</i>	134
rotadan çıkma	<i>leeway</i>	134
sabah zirve saatler	<i>morning peak</i>	135
sabit gecikme	<i>uniform delay</i>	135
sabit zamanlamalı kavşak sinyal kontrolü	<i>fixed time intersection signal control, pretimed intersection signal control</i>	135
saha fiziksel nesneleri	<i>field physical objects</i>	135

Saha Operasyon Testleri (SOT)	Field Operation Tests (FOTs)	135
sahiplik	ownership	136
savunmasız yol kullanıcıları	Vulnerable Road Users (VRU)	137
savunmasız yol kullanıcısı koruması	vulnerable road user protection	137
senkronizasyon	synchronization	137
serbest akış hızı, serbest akış oranı	free flow speed, free flow rate	138
sertifika feshi	revocation	138
sertifikasyon	certification	138
seyahat	trip	139
seyahat süresi gösterme	travel time signing	139
sıfır emisyonlu taşıt	Zero Emission Vehicle (ZEV)	140
sıfır kaza vizyonu	zero vision, vision zero	140
sıkışıklık	congestion	140
sıkışıklık yönetim sistemi	Congestion Management System (CMS)	141
sıkışıklık yönetimi süreci	Congestion Management Process (CMP)	141
sıkıştırılmış doğal gaz	Compressed Natural Gas (CNG)	141
sınır işareti	landmark	141
sinyalle kavşak	signalized intersection	142
sinyalle kavşaklarda ofset	traffic signal offset	143
sistem bakımı	system maintenance	143
sistem değerlendirmesi	system evaluation	143
sistem mühendisliği	systems engineering	143
son kullanıcı	end user	143
son mil, son etap	last mile	144
sözleşme	contract	144
sözleşmeli birlikte çalışabilirlik	contractual interoperability	144
standart	standard	144
stratejik trafik yönetimi	strategic traffic management	144
sürdürülebilir seyahat	sustainable travel	145

sürdürülebilir ulaşım sistemi	<i>sustainable transport system</i>	145
sürdürülebilirlik	<i>sustainability</i>	145
sürünme hızı	<i>crawl speed</i>	146
SWOT analizi	<i>SWOT analysis</i>	147
şarj ağı	<i>charging network</i>	147
şarj ağı işletmecisi	<i>e-mobility service provider</i>	147
şarj edilemeyen elektrikli hibrit araç	<i>Non-Plug-In Hybrid Electric Vehicle (NPHEV)</i>	147
şarj hizmeti	<i>charging service</i>	148
şarj istasyonu işletmecisi	<i>Charge Point Operator (CPO)</i>	148
şarj ünitesi	<i>charging unit</i>	148
şerit yönetimi	<i>lane management</i>	150
şok dalgası sönmleme	<i>Shock Wave Damping (SWD)</i>	151
tahliye güzergâhı aydınlatması	<i>evacuation route lighting</i>	151
takip mesafesi	<i>following distance</i>	152
takip süresi, kuyruktan çıkan taşıt aralığı	<i>follow-up time, queue discharge headway</i>	152
talebe dayalı servisler	<i>on-demand services</i>	152
talebe duyarlı toplu taşıma	<i>demand responsive public transport, dial-a ride, dial-a-bus, on demand service</i>	152
talebe duyarlı ulaşım	<i>demand responsive transport</i>	153
talep	<i>demand</i>	153
talep akım oranı	<i>demand flow rate</i>	153
talep sınırlama	<i>demand restraint</i>	153
talep-kapasite oranı	<i>demand-capacity ratio</i>	153
tam elektrikli araç	<i>Pure Electric Vehicle (PEV)</i>	153
Tam Trafik Uyarımalı sinyal kontrolü (TTU)	<i>signal control with full traffic warning</i>	153
tam trafik uyarımalı sinyalizasyon kavşak	<i>signalized intersection with full traffic warning</i>	153
tamamen elektrikli menzil	<i>All-Electric Range (AER)</i>	153
taşınabilir (mobil) cihaz	<i>mobile device, nomadic device, portable device, movable device</i>	154

taşıt mesafe aralığı	<i>distance headway, spacing, space headway</i>	154
taşıt yolu	<i>roadway</i>	154
tehdit	<i>threat</i>	155
tehdit analizi	<i>threat analysis</i>	155
tehdit unsuru	<i>threat agent</i>	155
tehlike (1)	<i>danger</i>	155
tehlike (2)	<i>hazard</i>	155
teknik birlikte çalışabilirlik	<i>technical interoperability</i>	157
teknik entegrasyon	<i>technical integration</i>	157
tekrarlamayan sıklık	<i>non-recurrent congestion</i>	157
tekrarlayan sıklık	<i>recurrent congestion</i>	157
temel araç platformu, araç elektroniği platformu	<i>basic vehicle platform, vehicle electronic platform</i>	158
terminoloji	<i>terminology</i>	158
tersine çevrilebilir şerit kontrolü	<i>reversible lane control, tidal flow control</i>	158
test yolu	<i>test bed</i>	159
ticari araç işletimi	<i>vehicle operation (commercial vehicle) operation</i>	159
topluluk etki değerlendirmesi	<i>Community Impact Assessment (CIA)</i>	161
trafik analizi	<i>traffic analysis</i>	161
Trafik Ayrım Düzeni (TAD)	<i>Traffic Separation Scheme (TSS)</i>	161
trafik durumu	<i>traffic status</i>	162
trafik ışığı önceliklendirme	<i>traffic light prioritization</i>	162
trafik ihlali	<i>traffic violation</i>	163
trafik izleme sistemi	<i>traffic monitoring system</i>	163
trafik kaynaklı gecikme	<i>traffic delay</i>	163
trafik kontrolü kaynaklı gecikme	<i>traffic control delay</i>	163
trafik modelleme	<i>traffic modelling</i>	164
trafik olay yönetimi	<i>traffic incident management</i>	164
trafik olayı	<i>traffic incident</i>	164

trafik sinyal koordinasyonu	<i>traffic signal coordination, signal coordination</i>	165
trafik sinyal yönetimi	<i>traffic signal management</i>	166
trafik sirkülasyonu	<i>traffic circulation</i>	166
trafik şeridi	<i>traffic lane</i>	166
trafik tahmini	<i>traffic prediction (traffic forecasting)</i>	166
trafik talep yönetimi	<i>traffic demand management</i>	166
trafik uyarımalı kavşak sinyal kontrolü	<i>vehicle actuated intersection signal control</i>	166
trafik yönetimi	<i>traffic management</i>	167
trans Avrupa ulaşım ağları	<i>Trans European Transport Networks (TEN-T)</i>	168
tünel acil durum yürüyüş yolu	<i>tunnel emergency walkway, emergency walkway</i>	168
tünel aydınlatması	<i>tunnel lighting</i>	168
tünel çapraz bağlantısı, çapraz bağlantı	<i>tunnel cross-connection, cross-connection</i>	168
tünel doğal havalandırma, doğal havalandırma	<i>tunnel natural ventilation, natural ventilation</i>	168
tünel işletmecisi	<i>tunnel operator</i>	169
tünel stand-by aydınlatması, stand-by aydınlatması	<i>tunnel stand-by lighting, stand-by lighting</i>	169
tünel tahliye aydınlatması, tahliye aydınlatması	<i>tunnel evacuation lighting, evacuation lighting</i>	169
tünel tahliye güzergâhı aydınlatması	<i>tunnel evacuation route lighting</i>	169
tünel yarı enine havalandırma, yarı enine havalandırma	<i>tunnel semi transverse ventilation, semi transverse ventilation</i>	169
tünel yönetim sistemi	<i>tunnel management system</i>	170
tünel dağılım, tünel paylaşım	<i>modal split, modal share</i>	170
ulaşım (taşımacılık) varlık yönetimi	<i>Transportation Asset Management (TAM)</i>	170
ulaşım altyapısı	<i>transport infrastructure</i>	171
ulaşım ana planı	<i>transportation master plan</i>	171
ulaşım bakım yönetimi	<i>transportation maintenance management</i>	171

Ulaşım Bilgilendirme Merkezi (UBM)	Transportation Information Center (TIC)	171
ulaşım güvenliği	transport security	172
ulaşım hizmet kullanımı	transport consumption	172
ulaşım işlemleri yönetimi	transport operations management	172
ulaşım işletme kontrolü	transport operations control	172
ulaşım koridoru	transport corridor	172
ulaşım modu	transport mode	172
ulaşım odaklı planlama, geliştirme	Transit Oriented Planning, Development (TOD)	173
ulaşım planlama süreci	transportation planning process	173
ulaşım talep yönetimi	transport demand management	173
ulaşım telematiği, ulaşım bilişimi	transport telematics, transport informatics	173
ulaşım yönetişimi	transport governance	174
ulaşımda erişilebilirlik	accessibility in transport	174
ulusal inceleme kurumu	National Investigation Body (NIB)	174
uygulama	application	175
uzak araç	remote vehicle	175
üst geçit köprüsü	grade separation	177
varış zamanı tahmini	arrival time estimation	178
veri işleme rızası	data subject's consent	179
verimlilik	throughput	181
yakıt tüketimi, yakıt ekonomisi	fuel consumption, fuel economy	183
yaptırım, denetim, politika uygulanması	enforcement, policing	183
yaşam döngüsü	life cycle	184
yaşam döngüsü maliyeti	life cycle cost	184
yaşam kalitesi	quality of life	184
yaşanabilir topluluk	livable community	184
yaşanabilir topluluklar	livable communities	184
yaşanabilirlik	liveability	184

yaşayan laboratuvar	<i>living lab</i>	185
yaya	<i>pedestrian</i>	185
yaya safhası	<i>all pedestrian stage, pedestrian scramble</i>	185
yaya yoğunluğu	<i>pedestrian density</i>	185
yayalaştırılmış bölge	<i>pedestrianized zone</i>	186
yeni Avrupa sürüş çevrimi	<i>New European Driving Cycle (NEDC)</i>	187
yeni nesil araç	<i>new generation vehicle</i>	187
yeni nesil ulaşım modelleri	<i>new generation transportation models</i>	187
yenilenebilir enerji	<i>renewable energy, clean energy, green energy</i>	187
yenilenebilir enerji kaynağı	<i>renewable energy resource</i>	187
yerel dinamik harita	<i>Local Dynamic Map (LDM)</i>	188
yerinde kabul testi	<i>site acceptance test</i>	188
yeşil bant genişliği	<i>green bandwidth, bandwidth</i>	188
yeşil ışıklar arası süre	<i>intergreen time</i>	189
yıkıcı inovasyon	<i>disruptive innovation</i>	190
yıkıcı teknoloji	<i>disruptive technology</i>	190
Yıllık Ortalama Günlük Trafik (YOGT)	<i>Annual Average Daily Traffic (AADT)</i>	190
yoğunluk	<i>density, concentration</i>	190
yol kenarı AUS istasyonu	<i>roadside ITS station</i>	192
yol kenarı cebi, tünel cebi	<i>roadside detector, above-road detector</i>	192
yol kenarı dedektörü	<i>roadside check facility</i>	192
yol kenarı ekipmanı	<i>Roadside Unit (RSU)</i>	192
yol trafik koridoru	<i>road traffic corridor</i>	193
yolcu araç birimi	<i>Passenger Car Unit (PCU)</i>	194
yolcu bilgileri, gezgin bilgileri	<i>passenger information, traveller information</i>	194
yolculuk eşleştirme	<i>ride matching</i>	194
yolculuk hızı	<i>travel speed, journey speed</i>	194
yolculuk paylaşımı	<i>ride sharing (car-pooling)</i>	194

yolculuk planlama	<i>travel planning, journey planning, trip planning</i>	194
yolculuk süresi	<i>travel time, journey time</i>	195
yolculuk talep yönetimi	<i>travel demand management</i>	195
yönetilen şeritler	<i>managed lanes</i>	195
yönetim bilgi sistemi	<i>Management Information System (MIS)</i>	195
yöntemsel birlikte çalışabilirlik	<i>procedural interoperability</i>	195
yönünü değiştirme, rotadan sapma	<i>diversion, detour</i>	196
yüksek coğrafi kapsama	<i>high geographic coverage</i>	197
yüksek doluluklu araç şeridi	<i>High Occupancy Vehicle Lane (HOV lane)</i>	197
Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı (YHT)	<i>high speed railway line</i>	197
yürünebilirlik	<i>walkability</i>	198
yüzey ulaştırması	<i>surface transport</i>	198
zaman aralığı	<i>time gap, gap</i>	198
zaman aralığı kontrolü, taşıt aralığı kontrolü	<i>time gap control, headway control</i>	198
zaman ortalama hızı	<i>time mean speed</i>	198
zamanında varış	<i>on-time arrival</i>	199
zincirleme hizmetler, bağlantılı hizmetler	<i>chained services, linked services, connected services</i>	199
zirve saat, yoğun saat	<i>peak hour, rush hour</i>	199
zirve saatler dışı	<i>off-peak time</i>	199
zorunlu hız sınırlama	<i>compulsory speed limiting</i>	199

Gözlem ve Denetim

acil durum araç önceliği	<i>Emergency Vehicle Priority (EVP)</i>	1
acil durum eğitimi	<i>emergency training</i>	1
acil durum eylem planı	<i>emergency action plan</i>	2
acil durum güç kaynağı	<i>emergency power supply</i>	2
acil durum güzergâhı	<i>emergency vehicle routing</i>	2
acil durum hizmetleri	<i>emergency services</i>	2
acil durum istasyonu	<i>emergency station</i>	2

acil durum müdahale aracı	<i>emergency vehicle</i>	2
acil durum planlaması	<i>emergency planning</i>	2
acil durum yönetimi	<i>emergency management</i>	2
acil durum yönetişimi	<i>emergency governance</i>	3
adaptif kavşak sinyal kontrolü	<i>adaptive intersection signal control</i>	4
ağ durum gözetimi	<i>network state surveillance</i>	5
ağ kontrol hesaplaması	<i>network control computation</i>	5
ağ sinyal kontrolü	<i>network signal control</i>	5
ağ trafik kontrolü, alan trafik kontrolü	<i>network traffic control, area traffic control</i>	5
akıllı ulaşım izleme ve değerlendirme	<i>intelligent transportation monitoring and evaluation</i>	9
akış hızı, trafik yoğunluğu	<i>flow rate, traffic intensity</i>	11
akış yönü	<i>downstream</i>	11
aktif dedektör	<i>active detector</i>	11
aktif sinyal önceliği	<i>active signal priority, active priority</i>	11
akustik dedektör, sonik dedektör, sese duyarlı dedektör	<i>acoustic detector, sonic detector, sound sensitive detector</i>	12
alan trafik sinyal kontrolü	<i>area traffic signal control</i>	12
alternatif kavşak	<i>alternative intersection</i>	12
anahtar performans göstergeleri	<i>Key Performance Indicators (KPIs)</i>	13
araç algılama sistemi	<i>vehicle detection system</i>	14
araç tespiti	<i>vehicle detection</i>	18
araştırma aracı ile veri toplama	<i>probe vehicle data collection</i>	20
asgari yeşil ışık süresi	<i>minimum green time</i>	21
ayrılmış şerit, tahsisli şerit, öncelikli şerit	<i>reserved lane, priority lane, managed lane, dedicated lane</i>	25
azami yeşil ışık süresi	<i>maximum green time</i>	26
başlangıç kayıp süresi	<i>start-up lost time</i>	28
bekleme safhası	<i>rest stage, rest mode</i>	28
beklenen talep akış hızı	<i>expected demand flow rate</i>	28

belirli araçlar için trafik sinyal öncelik talebi	traffic signal priority request by designated vehicles	29
birincil sinyal çakışması	primary signal conflict	31
bisiklet algılama	bicycle detection	32
boyuna tünel havalandırması	tunnel longitudinal ventilation, longitudinal ventilation	33
bölgesel erişim kontrolü	Zone Access Control (ZAC)	34
çakışan sinyal grupları	conflicting signal groups	38
çevre koşulları	environmental conditions	38
çevre koşullarını gözleme	ambient condition monitoring	39
dedektör	detector	41
değişken yön işaretleme, yönlendirme yolu işaretleme	Variable Direction Signing (VDS), diversion route signing	41
değiştirilebilir mesaj gösterme	changeable message signing	41
değiştirilebilir mesaj işareti	Changeable Message Sign (CMS)	41
dinamik mesaj işaretleri bilgilendirmesi	dynamic message signing	44
dinamik rota rehberi, çevrimiçi rota rehberi	dynamic route guidance, on-line route guidance	45
doygun akımda taşıt aralığı	saturation headway	46
doygunluk akış hızı	saturation flow rate	46
doygunluk akışı	saturation flow	46
doygunluk hızı	saturation speed	46
döngü süresi, periyot süresi	cycle time	47
dur-kalk trafiği	stop-and-go-traffic	48
durma tespiti	standstill detection	48
Elektronik Denetleme Sistemi (EDS)	Electronic Enforcement System (EES)	52
emisyon izleme	emission monitoring	54
emniyet aydınlatması	safety lighting	54
emniyet şeridi yönetimi	hard shoulder running	55
erken kesim	early cut-off	57
faz	stage	60

faz kontrolü	<i>stage control</i>	60
geçerli koşullar	<i>prevailing conditions</i>	64
geçiş tespiti	<i>passage detection</i>	64
geometrik koşullar	<i>geometric conditions</i>	66
gerçek zamanlı seyahat bilgisi	<i>Real Time Travel Information (RTTI)</i>	67
geri sayım sinyali	<i>countdown signal</i>	67
giriş süresi	<i>entering time</i>	68
gizli talep, indüklenen talep, uyarılmış talep	<i>latent demand, induced demand, hidden demand</i>	68
gözetimli otoyol	<i>managed motorway</i>	69
gözlemlleme	<i>monitoring</i>	69
gürültü gözlemlleme	<i>noise monitoring</i>	70
güzergâh değiştirme	<i>route diversion</i>	71
hareket algılama	<i>motion detection</i>	72
hareket halinde ağırlık ölçüm sistemi	<i>Weigh In Motion System (WIMS)</i>	72
hareket halinde ağırlık ölçümü	<i>Weigh In Motion (WIM)</i>	72
hareketli gözler	<i>animated eyes</i>	73
Hareketsiz kalma süresi, boşta kalma süresi	<i>stop time, idle time</i>	73
hepsi kırmızı bekleme safhası	<i>all red rest stage</i>	75
hepsi kırmızı süresi	<i>all red time</i>	75
hız	<i>speed</i>	75
hız denetimi	<i>speed enforcement</i>	75
hız kamerası	<i>speed camera, safety camera, speed enforcement camera</i>	75
hızın izlenmesi	<i>monitoring of speeding</i>	76
idari tünel yetkilisi	<i>administrative tunnel authority</i>	79
ikilem bölgesi	<i>dilemma zone</i>	79
ikincil sinyal çakışması	<i>secondary signal conflict</i>	79
izole sinyal kontrolü	<i>isolated signal control</i>	83
kaçış güzergâhı	<i>escape route</i>	84

kaçış güzergâhı aydınlatması	<i>escape route lighting</i>	84
karayolu çevre koşullarını izleme	<i>road environmental monitoring</i>	86
kavşak kontrolü	<i>junction control</i>	89
kavşak sinyal kontrolü	<i>intersection signal control</i>	89
kavşak trafik kontrolü	<i>intersection traffic control</i>	89
kavşaktan ayrılma süresi, kavşak boşaltma süresi	<i>clearance time</i>	89
kaza kara noktası	<i>black spot</i>	90
kentsel trafik kontrolü	<i>urban traffic control</i>	91
kesim hız yaptırımı	<i>section speed enforcement</i>	91
kesit gözlemlleme	<i>section monitoring</i>	91
kırmızı ışık ihlal sistemi	<i>red light enforcement system</i>	91
kırmızı ışık ihlali cezası	<i>red light driving enforcement</i>	92
kırmızı ışık kamerası	<i>red light camera</i>	92
kış koşulları yol yönetimi, kışla mücadele	<i>winter road management</i>	92
kızılötesi dedektör	<i>infrared detector</i>	92
kirlilik gözlemlleme	<i>pollution monitoring</i>	93
kişi kapasitesi	<i>person capacity</i>	93
kombine algılama	<i>combined detection</i>	94
kontrol koşulları	<i>control conditions</i>	94
koridor hız denetim sistemi	<i>corridor speed enforcement system</i>	99
koridor kontrolü	<i>corridor control</i>	99
köprü trafik kontrolü	<i>bridge traffic control</i>	99
kritik yoğunluk	<i>critical density</i>	100
kuyruklanma algılama	<i>queue detection</i>	102
manyetik dedektör	<i>magnetic detector</i>	106
mekanik havalandırma	<i>mechanical ventilation</i>	106
menzil kaygısı	<i>range anxiety</i>	107
mesafe ve zamana göre hız yaptırımı	<i>speed enforcement based on distance and time</i>	108

mevcudiyet tespiti	<i>presence detection</i>	109
mobil izleme	<i>mobile monitoring</i>	110
mobil veri toplama	<i>mobile data collection</i>	110
mobil yol kenarı ekipmanı	<i>mobile roadside equipment</i>	110
nokta gözlemleme	<i>point monitoring</i>	112
noktasal hız, nokta hızı	<i>point speed, spot speed</i>	112
olay algılama, trafik olayı algılama	<i>traffic incident detection, incident detection</i>	113
olay çözüm süresi	<i>incident clearance time</i>	113
olay kurtarma süresi	<i>incident recovery time</i>	113
olay müdahale süresi	<i>incident response time</i>	113
olay tespit zamanı	<i>incident detection time</i>	113
olay yönetimi	<i>incident management</i>	114
operasyonel taşıma kapasitesi	<i>operational capacity</i>	114
optik dedektör	<i>optical detector, light sensitive detector, photocell detector</i>	114
optimize edilmiş kavşak sinyal kontrolü	<i>optimised intersection signal control</i>	115
otomatik hız denetimi	<i>automatic speed enforcement, automated speed enforcement</i>	118
otomatik olay tespiti	<i>Automatic Incident Detection (AID)</i>	118
otomatik Plaka Tanıma Sistemi (PTS)	<i>Automatic Number Plate Recognition System (ANPR) Number Plate Recognition, License Plate Recognition (LPR)</i>	119
otomatik trafik izleme sistemi	<i>automated traffic monitoring system</i>	119
otomatik yol kenarı araç emniyeti denetimi	<i>automated roadside vehicle safety inspection</i>	119
otomatik yol kenarı emniyet denetimi	<i>automated roadside safety inspection</i>	119
otomatik yolcu sayım sistemi	<i>automated passenger counter system</i>	120
otomatik yolcu sayımı	<i>Automated Passenger Counting (APC)</i>	120
otonom kavşak yönetimi	<i>Autonomous Intersection Management (AIM)</i>	121
otonom konumlandırma, otonom konum belirleme	<i>autonomous positioning, autonomous position determination</i>	121

otopark doluluk tespiti	<i>parking lot occupancy detection</i>	123
otoyol erişim kontrolü	<i>motorway access control</i>	124
otoyol kontrolü, otoyol trafik kontrolü	<i>motorway control, motorway traffic control</i>	124
öncelik iptali	<i>priority reversal</i>	127
öncelikli şerit denetimi, ayrılmış şerit yaptırımı	<i>priority lane enforcement</i>	127
para cezası	<i>enforcement fee, fine</i>	129
park alanı gözlemleme	<i>parking monitoring</i>	129
park alanı yönetimi	<i>parking management</i>	129
park tesisi yönetimi	<i>parking facility management</i>	129
park yeri yönetimi	<i>parking space management</i>	130
pasif dedektör	<i>passive detector</i>	130
pasif öncelik, pasif sinyal önceliği	<i>passive priority, passive signal priority</i>	130
programlanabilen grafik pano	<i>full-graphic board</i>	132
Radyo Dalgası Algılama ve Mesafe Ölçümü (RADAR)	<i>Radio Detection and Ranging (RADAR)</i>	132
sabit gözlemleme	<i>static monitoring, fixed monitoring</i>	135
sabit yol kenarı ekipmanı	<i>fixed roadside equipment</i>	135
saptama alanı, algılama alanı, algılama bölgesi	<i>detection area, detection zone</i>	137
seçenek bölgesi	<i>option zone</i>	137
serbest metin işareti, serbest metin panosu	<i>free text sign, free text board</i>	138
seyahat belgesi doğrulama	<i>travel document validation</i>	139
seyahat güvenliği	<i>travel security</i>	139
seyahat süresi endeksi	<i>travel time index</i>	139
seyahat süresi güvenilirliği	<i>travel time reliability</i>	139
seyahat süresi tampon indeksi	<i>travel time buffer index</i>	139
seyahat süresinden tasarruf	<i>travel time savings</i>	139
seyahat verileri	<i>travel data</i>	140
sinyal grubu	<i>signal group</i>	142

 sinyal grup kontrolü, grup kontrolü	<i>signal group control, group control</i>	142
 şartlı yol	<i>red route</i>	148
 şerit kontrolü	<i>lane control</i>	149
 şerit kullanım kısıtlaması	<i>lane use restriction</i>	150
 şerit sinyali	<i>lane signal</i>	150
 şok dalgası	<i>shockwave</i>	151
 şok dalgası hızı	<i>shockwave speed</i>	151
 taşınabilir işaret	<i>portable sign, movable sign</i>	154
 tespit noktası	<i>detection point</i>	159
 toplam olay süresi	<i>total incident time</i>	159
 trafik akışı, trafik hacmi	<i>traffic flow, traffic volume</i>	161
 trafik dedektörü	<i>traffic detector</i>	161
 trafik denetlemesi	<i>traffic enforcement</i>	162
 trafik gözlemleme	<i>traffic monitoring, traffic surveillance</i>	162
 trafik gürültü yönetimi	<i>traffic noise management</i>	162
 trafik işaretlerini gözlemleme	<i>traffic signs monitoring</i>	163
 trafik kontrolü	<i>traffic control</i>	163
 trafik koşulları	<i>traffic conditions</i>	164
 trafik kuralı ihlali	<i>traffic rule violation</i>	164
 trafik olayı raporlama, olay raporlama	<i>traffic incident reporting, incident reporting</i>	164
 trafik sakinleştirme	<i>traffic calming</i>	164
 trafik sıkışıklığı (1)	<i>traffic jam</i>	165
 trafik sıkışıklığı (2)	<i>traffic congestion, road congestion</i>	165
 trafik sinyal kontrol cihazı	<i>traffic signal controller</i>	165
 trafik sinyal önceliği	<i>Traffic Signal Priority (TSP)</i>	166
 trafik sinyali	<i>traffic signal</i>	166
 trafik verileri	<i>traffic data</i>	167
 trafik verimliliği	<i>traffic efficiency</i>	167
 trafik verisi toplama	<i>traffic data collection</i>	167

trafik yönetim merkezi	<i>Traffic Management Centre (TMC)</i>	167
tünel acil durum hizmetleri	<i>tunnel emergency services</i>	168
tünel ara bağlantısı	<i>tunnel cross connection</i>	168
tünel emniyet görevlisi	<i>tunnel safety officer</i>	169
tünel havalandırma kontrolü	<i>tunnel ventilation control</i>	169
tünel inceleme varlığı	<i>tunnel inspection entity</i>	169
tünel trafik yönetimi	<i>tunnel traffic management</i>	169
tünel uzunluğu	<i>tunnel length</i>	169
tünel yöneticisi	<i>tunnel manager</i>	169
tünel yönetimi	<i>tunnel management</i>	170
ulaşım ağı gözlemleme	<i>network monitoring</i>	170
ultrasonik dedektör	<i>ultrasonic detector</i>	174
uzaktan donanım gözlemleme	<i>remote equipment monitoring</i>	176
uzatma aralığı	<i>extension interval</i>	176
varış akış hızı, varış hızı	<i>arrival flow rate, arrival rate</i>	178
yarı trafik uyarmalı sinyal kontrolü	<i>semi actuated signal control</i>	184
yaya algılama	<i>pedestrian detection</i>	185
yeşil dalga	<i>green wave</i>	188
yeşil dalga hızı	<i>green wave speed</i>	188
yeşil ışık ayrımı	<i>green split</i>	188
yeşil ışık bitiş süresi uzatımı	<i>past-end green time</i>	189
yeşil ışık süre dağılımı	<i>green time distribution</i>	189
yeşil ışık talebi	<i>green demand</i>	189
yeşil ışıklar arası matris	<i>intergreen matrix</i>	189
yeşil süre sonu	<i>end gain time</i>	189
yeşile dönme zamanı	<i>Time to Green (TTG)</i>	189
yol bakımı	<i>road maintenance</i>	190
yol çalışması alanı yönetimi	<i>work zone management</i>	190
yol durumu gözlemleme	<i>road status monitoring</i>	191
yol hava durumu izleme	<i>road weather monitoring</i>	191

yol hava durumu yönetimi	<i>road weather management</i>	191
yol hava istasyonu	<i>Road Weather Station (RWS)</i>	191
yol içi dedektör	<i>in-road detector</i>	191
yol kenarı birimi	<i>lay-by, tunnel lay-by</i>	192
yol kenarı denetim istasyonu	<i>roadside equipment</i>	192
yol kesimi trafik kontrolü	<i>section traffic control</i>	192
yol kış bakımı	<i>road winter maintenance</i>	193
yol trafik gürültüsü	<i>roadway noise, road traffic noise</i>	193
yol trafik sinyali	<i>road traffic signal</i>	193
yol yönetimi	<i>road management</i>	193
yolcu bilgilendirme	<i>traveller information</i>	194
yolun kısıtlanması	<i>road restriction</i>	195
yönlendirilen trafik	<i>diverted traffic</i>	195
yukarı akım	<i>upstream</i>	196
yüzey dedektörü	<i>surface detector</i>	198
zaman maliyeti	<i>Value of Travel Time (VOTT)</i>	198
zirve saat faktörü	<i>peak hour factor</i>	199

Hareketlilik

adaptif trafik yönetim sistemi	<i>Adaptive Traffic Management System (ATMS)</i>	4
akıllı hareketlilik	<i>smart mobility</i>	7
akıllı ulaşım	<i>intelligent transportation</i>	9
aktif hareketlilik	<i>active mobility</i>	11
aktif yolculuk	<i>active travel</i>	12
ara toplu taşıma aracı	<i>paratransit vehicle</i>	14
araç doluluk oranı	<i>vehicle occupancy</i>	15
araç programlama	<i>vehicle scheduling</i>	17
arıza öncesi akış hızı	<i>prebreakdown flow rate, prebreakdown capacity</i>	21
arıza sonrası akış hızı	<i>postbreakdown flow rate, postbreakdown capacity</i>	21
aşırı doymuş akım	<i>oversaturated flow</i>	22

bağlantılı hareketlilik	<i>connected mobility</i>	27
başlangıç kuyruk gecikmesi	<i>initial queue delay</i>	28
biniş süresi	<i>in-vehicle time, riding time</i>	30
bir hizmet olarak toplu taşıma	<i>mass transportation</i>	30
bireysel hareketlilik aracı	<i>Personal Mobility Device (PMD)</i>	31
çok modlu toplu taşıma	<i>multimodal public transport</i>	40
çok modlu ulaşım	<i>multimodal transport</i>	40
dakiklik	<i>punctuality</i>	40
dinamik talebe duyarlı ulaşım	<i>dynamic demand responsive transport</i>	45
doymamış	<i>undersaturation</i>	47
dönüş hareketi	<i>turning movement</i>	47
durak süresi	<i>terminal time</i>	47
düzenlilik	<i>regularity</i>	49
elektrikli bisiklet, e-bisiklet	<i>electric bike, electric bicycle, e-bike</i>	51
elektrikli hareketlilik (e-hareketlilik)	<i>electromobility (e-Mobility)</i>	51
elektrikli kaykay	<i>electric skateboard</i>	51
elektrikli skuter (e-skuter)	<i>e-scooter</i>	51
erişilebilir (engelsiz) toplu taşıma	<i>accessible public transport</i>	57
geçiş zamanı	<i>passing time</i>	64
geçiş zamanı tahmini	<i>passing time estimation</i>	65
hareketliliğin interneti	<i>Internet of Mobility (IoM)</i>	73
hareketlilik	<i>mobility</i>	73
hareketlilik endeksi	<i>mobility index</i>	73
hareketlilik yönetimi	<i>mobility management</i>	73
hava taksi	<i>air taxi</i>	74
havacılık	<i>aviation</i>	74
hiper döngü	<i>hyperloop</i>	76
hizmet olarak bisiklet	<i>Bike as a Service (BaaS)</i>	76
kapsül taksi	<i>pod cars</i>	86

katarlamalı sürüş seyahat süresi yüzdesi	Percent Time Spent Following (PTSF)	88
kentsel hareketlilik	urban mobility	90
kentsel hava hareketliliği	Urban Air Mobility (UAM)	90
Kişisel Hızlı Geçiş (KHG), pod arabalar	Personal Rapid Transit (PRT), pod cars	93
kuyruklanma başlangıcı	front of queue	102
kuyruklanma sonu	back of queue	102
kuyruklanma taşması	queue spillback, spillback	102
maglev	Magnetic Levitation (Maglev)	105
metrobüs	Bus Rapid Transit (BRT)	109
mikromobilité	micromobility	109
minimobilité	minimobility	109
monoray	monorail	110
otobüs önceliği, toplu taşıma önceliği	bus priority, public transport priority	116
otonom hareketlilik	autonomous mobility	121
otonom insan taşıma	Automated People Mover (APM)	121
otonom raylı toplu taşıma	Autonomous Rail Transit (ART)	122
paylaşımlı alan	shared space	130
paylaşımlı e-skuter	shared e-scooter	130
paylaşımlı hareketlilik	shared mobility, sharing mobility, shared transport	130
paylaşımlı şerit	shared lane	131
planlanmış araç	scheduled vehicle	131
robo-taksi	robo-taxi	134
sevk	dispatching	138
seyahat verisi toplama	travel data collection	140
sürdürülebilir hareketlilik	sustainable mobility	145
Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SKUP), (SKHP)	Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)	145
sürdürülebilir ve akıllı hareketlilik stratejisi	Sustainable and Smart Mobility Strategy (SSMS)	145

sürücü değişim noktası	<i>relief point</i>	145
sürücü programlaması	<i>driver scheduling</i>	146
sürücü yönetimi	<i>driver management</i>	146
sürüş süresi	<i>driving time</i>	147
tahmini yolcu sayısı	<i>passenger load estimation</i>	151
talebe dayalı otonom hareketlilik	<i>Autonomous (Automated) Mobility on Demand (AMoD)</i>	152
talep toplama	<i>demand compilation</i>	153
talep üzerine hareketlilik	<i>Mobility on Demand (MoD)</i>	153
taşmış kuyruk	<i>overflow queue</i>	154
toplu taşıma	<i>public transport</i>	159
toplu taşıma ağı	<i>public transport network</i>	159
toplu taşıma ağı tasarımı	<i>public transport network design</i>	159
toplu taşıma bakım yönetimi	<i>public transport maintenance management, transit maintenance management</i>	159
toplu taşıma çağrı merkezi	<i>public transport call centre</i>	160
toplu taşıma GPS sistemi	<i>public transport gps system</i>	160
toplu taşıma güvenliği	<i>public transport security, transit security</i>	160
toplu taşıma güzergâhı, otobüs güzergâhı	<i>public transport route, bus route</i>	160
toplu taşıma hattı	<i>public transport line</i>	160
toplu taşıma hizmeti planlama	<i>public transport service planning, transit service planning</i>	160
toplu taşıma işlemleri kontrolü	<i>public transport operations control, transit operations control</i>	160
toplu taşıma işlemleri yönetimi	<i>public transport operations management, transit operations management</i>	160
toplu taşıma kamera sistemi	<i>public transport camera system</i>	160
toplu taşıma önceliği	<i>public transport priority, bus priority</i>	160
toplu taşıma planlaması	<i>public transport planning, transit planning</i>	160
toplu taşıma şeridi	<i>bus lane, public transport lane</i>	161
toplu taşıma yönetimi	<i>public transport management, transit management</i>	161

toplu taşımada gecikme	<i>public transport delay</i>	161
transfer noktası, değişim noktası	<i>transfer point, interchange point</i>	168
yasal taşıma kapasitesi	<i>legal transport capacity</i>	184
yayalaştırma	<i>pedestrianization, pedestrianisation</i>	186
yenilikçi hareketlilik	<i>innovative mobility</i>	188
yeşil yol	<i>greenway</i>	189
yığılma	<i>bunching</i>	190
yolcu hareketliliği	<i>passenger mobility</i>	194
yumuşak hareketlilik	<i>soft mobility</i>	196
İnsan ve Çevre		
çevre dostu hareketlilik, yeşil hareketlilik	<i>green mobility</i>	38
çevre kirliliği	<i>pollution</i>	38
Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)	<i>environmental impact assessment</i>	39
çevresel gecikme	<i>environmental delay</i>	39
doğal çevre	<i>natural environment</i>	45
düşük emisyon bölgesi	<i>Low Emission Zone (LEZ)</i>	48
egzoz emisyon yönetimi	<i>vehicle emission management</i>	49
eko-sürüş, yeşil sürüş	<i>eco-driving, economical driving, green driving, ecological driving</i>	49
eko-şerit	<i>eco-lane</i>	50
Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)	<i>Emissions Trade System (ETS)</i>	54
emisyon yönetimi	<i>emission management</i>	54
karbon ayak izi	<i>carbon footprint</i>	87
karbonsuzlaştırma	<i>decarbonisation</i>	87
salım, emisyon	<i>emission</i>	136
sera gazı emisyonunun azaltılması	<i>reduction of greenhouse gas emissions</i>	138
sera gazları	<i>Greenhouse Gases (GHG)</i>	138
toplum 5.0 (dijital toplum)	<i>society 5.0</i>	161
trafik kirliliği	<i>traffic pollution</i>	163
yeşil aklama	<i>greenwashing</i>	188

yeşil ulaşım

green transport

189

Organizasyon/Kurum

ABD Ulaştırma Bakanlığı (USDOT)	<i>United States Department of Transportation (USDOT)</i>	1
afet koordinasyon merkezi	<i>disaster coordination center</i>	5
akıllı kavşak çözüm merkezi	<i>smart intersection solution center</i>	7
akıllı ulaşım sistemleri ile ilgilenen ETSI teknik komitesi (ETSI TC ITS)	<i>ETSI Technical Committee Dealing with Intelligent Transportation Systems (ETSI TC ITS)</i>	10
Akıllı Ulaşım Sistemleri Ortak Program Ofisi	<i>The ITS Joint Program Office (ITS JPO)</i>	10
Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği	<i>American Association of State Highway Transportation Officials (AASHTO)</i>	13
Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü	<i>American National Standards Institute (ANSI)</i>	13
Amsterdam Grup	<i>amsterdam group</i>	13
Araçtan Araca Haberleşme Konsorsiyumu (C2C-CC)	<i>Car2Car Communication Consortium (C2C-CC)</i>	20
Avrupa Birleştirme Mekanizması	<i>Connecting Europe Facility (CEF)</i>	23
Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi	<i>European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC)</i>	24
Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü	<i>European Institute of Innovation & Technology (EIT)</i>	24
Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü	<i>European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organisation (ERTICO)</i>	25
Avrupa Komisyonu	<i>European Commission (EC)</i>	25
Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği	<i>European Association of Operators of Toll Road Infrastructures (ASECAP)</i>	25
Avrupa Standartlar Komitesi	<i>European Committee for Standardization (CEN)</i>	25
Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (ETSI)	<i>European Telecommunication Standards Institute (ETSI)</i>	25
Avrupa Yeşil Mutabakatı	<i>European Green Deal</i>	25
Avrupa Yol Yöneticileri Konferansı	<i>Conference of European Directors of Roads (CEDR)</i>	25
CEN/ ISO TC 278	<i>cen/ iso tc 278</i>	36

C-Roads Platformu	<i>c-roads platform</i>	37
Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği	<i>Permanent International Association of Road Congresses (PIARC)</i>	40
Elektrik ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü (IEEE)	<i>Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE)</i>	50
Federal Karayolu İdaresi	<i>Federal Highway Administration (FHWA)</i>	60
Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli	<i>Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)</i>	78
ITS4US	<i>ITS Transportation for All of US</i>	79
İngiliz Standartlar Enstitüsü	<i>British Standards Institute (BSI)</i>	80
İngiltere Ulaştırma Bakanlığı	<i>Department for Transport (DfT)</i>	80
ödeme sistemi operatörü, dolaşım operatörü	<i>charging operator, roaming operator</i>	126
teknik komite	<i>Technical Committee (TN-in Context Of CEN)</i>	157
trafik kontrol merkezi	<i>Traffic Control Center (TCC)</i>	163
trans Avrupa yol ağı	<i>Trans European Road Network (TERN)</i>	168
Ulaştırma Araştırma Kurulu	<i>Transportation Research Board (TRB)</i>	174
Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi	<i>National Highway Traffic Safety Administration (NHTSA)</i>	175
Uluslararası Demiryolları Birliği (UDB)	<i>Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)- (UIC)</i>	175
Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO)	<i>International Maritime Organization (IMO)</i>	175
Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı	<i>International Organization for Standardization (ISO)</i>	175
Uluslararası Telekomünikasyon Birliği	<i>International Telecommunication Union (ITU)</i>	175
yol servisi, yol yardımı	<i>road service, roadside assistance</i>	193
Rezervasyon ve Ödeme		
akıllı kart	<i>smart card</i>	7
akıllı otopark ödeme yönetimi	<i>smart parking payment management</i>	7
akıllı park etme	<i>smart parking</i>	8
alan ücretlendirme	<i>area charging, area pricing</i>	12
anında ödeme	<i>instant payment, immediate payment</i>	13

araç sınıflandırma	<i>vehicle classification</i>	18
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti	<i>European Electronic Tolling Service (EETS)</i>	24
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti alanı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) domain</i>	24
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti otoyol alanı beyanı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) toll domain statement</i>	24
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti sağlayıcısı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) provider</i>	24
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme kullanıcısı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) user</i>	24
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme uzlaştırma kuruluşu	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) conciliation body</i>	24
beyan edilen özellikler	<i>declared characteristics</i>	29
beyan edilen özelliklere göre sınıflandırma	<i>classification by declared characteristics</i>	29
biletleme, ücret işlemi	<i>ticketing, fare transaction</i>	29
bireysel hesap	<i>on-board account</i>	31
birlikte çalışabilirlik bileşeni	<i>interoperability constituent</i>	31
bölge bazlı ücret	<i>zone-based fare</i>	33
bölgesel ücret sistemi	<i>zonal fare system</i>	34
çok şeritli ödeme istasyonu	<i>multi-lane payment station</i>	40
değişim yönetimi, bağlantı kontrolü	<i>interchange management, connection control</i>	41
devralan	<i>acquirer</i>	42
dış kullanıcı	<i>external user</i>	43
dinamik fiyatlandırma	<i>dynamic pricing</i>	44
donanımlı kullanıcı	<i>equipped user</i>	46
donanımlı olmayan kullanıcı	<i>non-equipped user</i>	46
düzeltilici ödeme	<i>corrective payment</i>	49
ekspres ücretli gişeler	<i>Express Toll Lanes (ETL)</i>	50
elden ödeme	<i>manual payment</i>	50
elektronik bilet	<i>electronic ticket</i>	51

elektronik biletleme	<i>electronic ticketing, e-ticketing</i>	52
elektronik ödeme	<i>electronic payment, e-payment</i>	52
elektronik para, e-para, elektronik cüzdan	<i>electronic money, e-money, electronic purse</i>	52
elektronik park ücreti ödemesi	<i>electronic parking payment</i>	52
elektronik rezervasyon	<i>electronic reservation, booking</i>	52
elektronik ücret tahsilatı	<i>Electronic Fee Collection (EFC)</i>	53
elektronik ücret toplama	<i>electronic toll collection, electronic road pricing, phantom toll</i>	53
elektronik ücret toplama (EFC) oturumu	<i>efc-session, session, etc-session</i>	53
Elektronik Ücret Toplama işlemi	<i>efc-transaction, transaction, etc-transaction</i>	53
elektronik yol fiyatlandırması	<i>Electronic Road Pricing (ERP)</i>	53
entegre ödeme	<i>integrated payment</i>	56
erişilen özellikler	<i>accessed characteristics</i>	57
erişilen özelliklere göre sınıflandırma	<i>classification by accessed characteristics</i>	57
ertelenmiş ödeme	<i>deferred payment</i>	58
farklı ücretlendirme tablosu	<i>discrete toll scheme</i>	60
geçiş ücreti	<i>toll</i>	64
geçiş ücreti grubu	<i>toll cluster</i>	64
geçiş ücreti planı	<i>toll scheme</i>	64
gerçek olmayan çok şeritli ödeme istasyonu	<i>pseudo multi-lane payment station</i>	66
gölge otoyol ücretlendirmesi	<i>shadow tolling</i>	68
gri liste	<i>grey list</i>	69
icra operatörü	<i>enforcement operator</i>	79
indirim	<i>discount</i>	80
internet aracılığıyla araç çağırma	<i>ride-hailing</i>	81
internet ödemesi	<i>internet payment</i>	81
istisna işleme	<i>exception handling</i>	82
izin sahibi	<i>concession holder</i>	82

kademeli ücret sistemi	<i>graduated fare system, differentiated fare system</i>	85
karbon fiyatlandırması	<i>carbon pricing</i>	87
kartla ödeme	<i>card payment</i>	88
kordon ücretlendirme	<i>cordon charging, cordon pricing</i>	99
kullanıma dayalı ödeme, kullandığın kadar öde, KKÖ, sürdüğün kadar öde	<i>usage-based payment, pay as you drive, payd, pay how you drive</i>	101
kullanıma uygunluk	<i>suitability for use</i>	101
mahsuplaşma	<i>clearing</i>	105
mahsuplaşma işletmecisi	<i>clearing operator</i>	105
manuel katılımlı ödeme	<i>manually attended payment</i>	106
manuel sınıflandırma	<i>manual classification</i>	106
merkezi hesap	<i>central account</i>	107
mesafe bazlı ücretlendirme/ücret	<i>distance-based charging/fare</i>	108
nakit ödeme	<i>cash payment</i>	111
onaylanmış kuruluş	<i>notified body</i>	114
otomatik ödeme	<i>automatic payment</i>	118
otomatik sınıflandırma	<i>automatic classification</i>	119
otomatik ücret toplama	<i>automated fare collection</i>	119
otonom otoyol ücret sistemi	<i>autonomous tolling system</i>	122
otopark dinamik fiyatlandırma	<i>dynamic parking pricing</i>	123
otopark ödeme kaydedici cihazı	<i>parking payment recording device</i>	123
otopark ödemesi	<i>parking payment</i>	123
otopark rezervasyon sistemi	<i>parking reservation system</i>	123
otopark rezervasyonu	<i>parking reservation, parking booking</i>	124
otoyol ücret geçiş gişesi	<i>toll booth</i>	124
otoyol ücret içeriği	<i>toll context</i>	124
otoyol ücret içerik verisi	<i>toll context data</i>	124
otoyol ücret kuralı	<i>toll regime</i>	124
otoyol ücret uygulayıcı	<i>toll charger</i>	125

otoyol ücretlendirme alanı	<i>toll domain</i>	125
otoyol ücretlendirme servis sağlayıcı	<i>toll service provider</i>	125
oturum	<i>session</i>	125
ödeme	<i>payment</i>	125
ödeme aracı	<i>payment means</i>	125
ödeme istasyonu	<i>payment station, toll plaza</i>	125
ödeme işlemi modeli	<i>payment transaction model, transaction model</i>	125
ödeme kapsamı	<i>payment scope</i>	125
ödeme noktası	<i>payment point, charging point</i>	125
ödeme ortamı	<i>payment medium</i>	125
ödeme servis sağlayıcı	<i>payment service provider</i>	126
ödeme sistemi	<i>payment system</i>	126
ödeme sistemi işletmecisi	<i>payment system operator</i>	126
ödeme sonrası	<i>post-payment</i>	126
ödeme sözleşmesi durum listesi	<i>payment contract status list</i>	126
ödeme sözleşmesi listesi	<i>payment contract list</i>	126
ödeme şekli	<i>payment method</i>	126
ödeme şeridi, ekspres şerit	<i>pay lane, express lane</i>	126
ödeme zamanı modu	<i>payment mode</i>	126
ölçerek sınıflandırma	<i>classification by measuring</i>	127
ölçülen özellikler	<i>measured characteristics</i>	127
ön ödeme	<i>pre-payment</i>	127
ön yüz	<i>front end</i>	127
parkomat	<i>parking ticket vending machine</i>	130
paylaştırma	<i>apportionment</i>	131
sabit ücret sistemi	<i>flat fare system</i>	135
seyahat rezervasyonu	<i>travel booking</i>	139
seyahat tesisi rezervasyonu	<i>travel facilities booking, travel facilities reservation</i>	140

sıkışıklık ücretlendirmesi, trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme	<i>congestion charging, congestion pricing</i>	140
süre bazlı ücretlendirme	<i>time-based pricing</i>	145
sürekli geçiş ücreti planı	<i>continuous toll scheme</i>	145
tahsilat acentesi	<i>collection agent, collecting agent</i>	151
tarife planı	<i>tariff scheme</i>	154
tarife sınıfı	<i>tariff class</i>	154
tek kart ödeme sistemi	<i>single card payment system</i>	157
tek şeritli ödeme istasyonu	<i>single lane payment station</i>	157
temassız ödeme	<i>contactless payment</i>	158
trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme	<i>traffic congestion based pricing</i>	165
Türkiye'nin ödeme yöntemi (TROY)	<i>Türkiye's payment method</i>	170
ulaşım hesabı	<i>transport account</i>	172
ulaşım hizmeti	<i>transport service</i>	172
ulaşım ödeme işlemi	<i>transport payment transaction, transport transaction</i>	173
ulaşımla ilgili hizmet	<i>transport related service</i>	174
uzlaşma	<i>settlement</i>	176
ücret	<i>fee</i>	177
ücret sistemi, tarife	<i>fare system, tariff</i>	177
ücret tahsilatı	<i>fee collection</i>	177
ücret tarifi	<i>tariff of fares</i>	177
ücret toplama	<i>toll collection</i>	177
ücretli şerit	<i>paid lane</i>	177
yer ayırma	<i>booking, reservation</i>	188
yerel operatör	<i>home operator</i>	188
yol bölümü ücretlendirmesi	<i>road section charging, road section tolling</i>	190
yol ücret beyanı	<i>road toll declaration, toll declaration</i>	193
yol ücret işlemi	<i>road toll transaction, toll transaction</i>	193
yol ücreti	<i>road toll, road user fee, toll, road user charge</i>	193

yol ücretlendirmesi	road pricing, tolling, road tolling	193
yüksek doluluklu ücretli şerit	High Occupancy Toll Lane (HOT lane)	197
yüz yüze ödeme	face to face payment	198
Sistem Mimarisi ve Bileşenleri		
ampirik trafik modeli, ampirik model	empirical traffic model, empirical model	13
ARC-IT	The Architecture Reference for Cooperative and Intelligent Transportation (ARC-IT)	21
AUS hizmet sağlayıcısı	ITS service provider	22
AUS hizmeti	ITS service	22
AUS kullanıcısı	ITS user	23
AUS mimarisi	ITS architecture	23
AUS standartları	ITS standards	23
AUS uygulaması	ITS application	23
belirleyici trafik modeli, belirleyici model	deterministic traffic model, deterministic model	28
bölgesel AUS mimarisi	regional ITS architecture	34
fiziksel görünüm (mimari)	physical view	62
fiziksel katman	physical layer	62
fiziksel mimari	physical architecture	62
fiziksel nesne	physical object	62
fonksiyonel görünüm	functional view	63
fonksiyonel mimari, mantıksal mimari	functional architecture, logical architecture	63
FRAME	FRAME	63
görünüm	view	69
gün 1 ve gün 1.5 hizmetleri	day 1 and day 1.5 services	70
hizmet paketi	service package	76
hizmet seviyesi anlaşması	Service Level Agreement (SLA)	77
hizmet seviyesi, trafik akım kalitesi	Level of Service (LoS), traffic flow quality	77
karma trafik modeli, karma model	hybrid traffic model, hybrid model	88
kullanıcı hizmeti gereksinimi	user service requirement	100

kullanıcı hizmetleri	<i>user services</i>	100
kullanıcı hizmetleri paketi	<i>user services bundle</i>	100
kullanıcı ihtiyacı	<i>user need</i>	100
kurumsal görünüm	<i>enterprise view</i>	101
makro ölçekte trafik modeli, makroskobik model	<i>macroscopic traffic model, macro model</i>	106
merkezi fiziksel öğeler	<i>center physical objects</i>	107
mikro ölçekte trafik modeli, mikro model	<i>microscopic traffic model, micro model</i>	109
modlar (türler) arası ulaşım	<i>intermodal transport</i>	110
orta ölçekte trafik modeli, mezo model	<i>mesoscopic traffic model, meso model</i>	116
ortalama koşu hızı	<i>average running speed</i>	116
otomobil doluluğu	<i>car occupancy</i>	120
rastgele trafik modeli, rastgele model	<i>stochastic traffic model, stochastic model</i>	133
sistem entegrasyon testi	<i>system integration test</i>	143
sistem envanteri	<i>system inventory</i>	143
sistem mimarisi	<i>system architecture</i>	143
sistem özellikleri	<i>system specification</i>	143
sistem tasarımı	<i>system design</i>	143
sonlandırıcı	<i>terminator</i>	144
spesifikasyon (ister)	<i>specification</i>	144
tasarım hızı	<i>design speed</i>	154
taşıt aralığı	<i>time headway, headway</i>	154
trafik simülasyon modeli, simülasyon modeli	<i>traffic simulation model, simulation model</i>	165
ulaşım servis sağlayıcı	<i>transport service provider, service provider</i>	173
ulaşım yönetim merkezi	<i>Transport Management Center (TMC)</i>	173
Sürücü Destek ve Araç Teknolojileri		
acil durum aracı yaklaşıyor uyarısı	<i>Emergency Vehicle Approaching (EVA)</i>	1
acil durum çağırısı, e-çağrı	<i>emergency call, eCall</i>	1

acil durum fren lambası uyarısı	<i>Emergency electronic Brake Light (EBL)</i>	2
acil durum müdahale aracı uyarısı	<i>emergency vehicle warning</i>	2
acil durum yönlendirme yardımı	<i>emergency steering assistance, emergency routing assistance</i>	3
adaptif hız kontrolü, akıllı hız kontrolü, adaptif seyir kontrolü	<i>adaptive cruise control (ACC), intelligent cruise control</i>	4
adaptif ön far sistemi	<i>adaptive headlight system, adaptive front light system</i>	4
ağ güzergâh iyileştirmesi	<i>collective route optimisation, network route optimisation</i>	5
ağırlık aşımı uyarısı	<i>overweight warning</i>	6
akıllı hız adaptasyonu, otomatik hız adaptasyonu, akıllı hız yardımı	<i>intelligent speed adaptation, automatic speed adaptation, intelligent speed assistance</i>	7
akıllı şarj	<i>intelligent charging</i>	8
akıllı takograf	<i>smart tachograph</i>	8
aktif emniyet sistemleri	<i>active safety systems</i>	11
aküsü değiştirilebilen elektrikli araç	<i>exchangeable battery electric vehicle</i>	12
alternatif yol önerisi	<i>diversion advice</i>	12
altyapı tabanlı sistemler	<i>infrastructure based systems</i>	13
anlık iletim sistemi	<i>instant transmission system</i>	14
anti blokaj fren sistemi	<i>Anti-Lock Braking System (ABS), Anti-Lock Brake System wheel antilocking system</i>	14
araca takılı	<i>on-board</i>	14
araç çalışma durumu gözlemlleme	<i>vehicle operational status monitoring</i>	15
araç devrilme uyarısı	<i>rollover risk warning</i>	15
araç dinamiği izleme	<i>vehicle dynamics monitoring</i>	15
araç dinamiği kontrolü, aktüatör kontrolü, tahrik kontrolü	<i>vehicle dynamics control, actuator control</i>	15
araç durum kaydı	<i>vehicle status recording</i>	15
araç emniyet denetim uyarısı	<i>vehicle safety inspection warning</i>	15
araç hareket kaydı	<i>vehicle movement recording, vehicle movement logging</i>	15

araç içi bilgi	<i>in-vehicle information, on-board information,</i>	16
araç içi bilgisayar	<i>on-board computer, embedded computer, vehicle computer</i>	16
araç içi birim, araç içi donanım	<i>in-vehicle unit, On-Board Unit (OBU), On-Board Equipment (OBE), in-vehicle equipment</i>	16
araç içi hız limitleri uyarısı	<i>in-vehicle speed limit warning</i>	16
araç içi işaretler	<i>in-vehicle signage, in-vehicle signing</i>	16
araç içi trafik sinyal bilgisi	<i>In-vehicle traffic signal information, Traffic Light Information (TLI)</i>	16
araç izleme, otomatik araç konumu	<i>Vehicle monitoring, Automatic Vehicle Location (AVL)</i>	17
araç tabanlı sistemler, yerleşik sistem	<i>vehicle based systems</i>	18
aşırı hız uyarısı	<i>overspeed warning</i>	22
ataletsel navigasyon sistemi	<i>Inertial Navigation System (INS)</i>	22
bağlantı seyahat süresi tahmini	<i>link travel time estimation</i>	26
bağlantılı ve otonom elektrikli araçlar	<i>Connected Autonomous Electric Vehicles (CAEVs)</i>	27
başlangıç-varış tahmini, BV tahmini	<i>origin-destination estimation, od estimation</i>	28
bataryalı elektrikli araçlar	<i>Battery Electric Vehicle (BEV)</i>	28
bilgilendirici hız önerisi	<i>informative speed advice</i>	30
bireysel güzergâh iyileştirilmesi	<i>individual route optimisation</i>	31
bireysel yolculuk süresi tahmini	<i>individual travel time estimation</i>	31
bisikletli uyarısı	<i>cyclist warning</i>	32
boyut aşımı uyarısı, ebat uyarısı	<i>oversize warning, gauge warning</i>	33
buzlanma erken uyarı sistemi	<i>ice early warning system</i>	35
coğrafi mesajlaşma	<i>geomessaging</i>	37
çakışma bölgesi izleme	<i>conflict zone monitoring</i>	38
çarpışma öncesi otomatik manevra sistemi	<i>pre-crash auto-steering</i>	38
çarpışma önleyici sistem	<i>collision avoidance</i>	38
çarpışma risk tahmini	<i>collision risk estimation</i>	38

çarpışma risk uyarısı	<i>collision risk warning</i>	38
çevre ve yol gözlemleme	<i>environment and road monitoring</i>	39
çift modlu araç	<i>Dual Mode Vehicle (SAE Level 3 and 4)</i>	39
çift modlu rota rehberi	<i>dual mode route guidance</i>	39
değişken otopark bilgisi	<i>dynamic parking information</i>	41
demiryolu geçidi uyarısı	<i>railway crossing warning</i>	42
destekleyici hız tavsiyesi	<i>supportive speed advice</i>	42
devralma talebi	<i>request to take over</i>	42
devretme	<i>handover</i>	43
devrilme riski uyarısı	<i>roll-over risk warning</i>	43
dinamik güzergâh bilgisi	<i>dynamic route information</i>	44
dinamik güzergâh değiştirme	<i>dynamic rerouting</i>	44
dinamik hız sınırı bilgisi	<i>dynamic speed limit information</i>	44
dinamik park rehberliği	<i>dynamic parking guidance</i>	44
dinamik rota hesabı	<i>dynamic route computation</i>	44
dinamik rota optimizasyonu	<i>dynamic route optimisation</i>	45
dinamik şerit yönetimi	<i>dynamic lane management</i>	45
dinamik yolcu bilgisi	<i>dynamic passenger information</i>	45
dönüş yardımı	<i>turn assistance</i>	47
dur işareti uyarısı	<i>stop sign warning</i>	47
dur sinyali ihlali uyarısı	<i>stop sign violation warning</i>	47
düşük hızlı otomatik sürüş sistemi	<i>Low Speed Automatic Driving System (LSADS)</i>	48
eko-sürüş yardımı, yeşil sürüş yardımı	<i>eco-driving assistance, economical driving assistance, green driving assistance</i>	49
elektronik denge kontrolü	<i>Electronic Stability Control (ESC)</i>	52
elektronik stabilite programı	<i>Electronic Stability Program (ESP)</i>	53
emniyet işlevi devre dışı uyarısı	<i>safety function out of order warning</i>	54
emniyet sürücüsü, destek sürücü	<i>safety driver</i>	55
etkinlik bilgisi	<i>event information, traffic related event information</i>	59

filo öğrenmesi	<i>fleet learning</i>	61
gece görüş sistemi	<i>night vision systems</i>	63
gecikme tahmini	<i>delay estimation</i>	63
geçiş yapan tren uyarısı	<i>crossing train warning</i>	64
gelişmiş araç kontrol sistemleri	<i>advanced vehicle control systems</i>	65
gelişmiş sürücü destek sistemi (ADAS)	<i>Advanced Driver Assistance System (ADAS)</i>	65
gerçek zamanlı bilgi	<i>real-time information</i>	67
gölge modu	<i>shadow mode</i>	68
gönüllü hız sınırlama	<i>voluntary speed limiting</i>	68
göreceli konum hesaplama	<i>relative position determination</i>	68
görüş artırma	<i>vision enhancement</i>	69
görüş iyileştirme	<i>vision improvement</i>	69
görüş koşullarını izleme	<i>monitoring vision conditions</i>	69
gösterge ekranı	<i>dashboard</i>	69
güvenli duruş	<i>safe stop, blind stop</i>	70
güvenli rota belirleme	<i>safe route determination</i>	70
güzergâh bilgisi	<i>route information</i>	71
güzergâh hesabı	<i>route computation</i>	71
güzergâh optimizasyonu	<i>route optimisation</i>	71
güzergâh rehberi, yönlendirme	<i>route guidance, routing</i>	71
güzergâh tarifi	<i>route description</i>	71
güzergâh tavsiyesi	<i>route advice</i>	71
harici destekli hız ayarı	<i>externally assisted speed adaptation</i>	73
harici destekli konumlandırma, harici destekli konum belirleme	<i>externally assisted positioning, externally assisted position determination</i>	73
harici hız kontrolü	<i>external speed control</i>	73
harita eşleştirme	<i>map matching</i>	74
hayalet sürücü uyarısı	<i>ghost driver warning, wrong way driving warning</i>	74
hayvan uyarısı	<i>animal warning</i>	74

hız günlüğü	<i>speed logging, speed registration, speed recording</i>	75
hız kontrolü	<i>cruise control</i>	75
ileride trafik sıkışıklığı uyarısı	<i>Traffic Jam Ahead Warning (TJW)</i>	80
ilgi noktası bilgisi	<i>point of interest information, poi information</i>	80
istatistiksel hız tavsiyesi	<i>statistical speed advice</i>	82
itici güç	<i>propulsion</i>	82
Jiroskop	<i>Gyroscope</i>	83
kafa kafaya çarpışma uyarısı	<i>merge collision warning</i>	85
karşıt direksiyon yardımı	<i>counter steering assistance</i>	88
kavşak çarpışma riski uyarısı	<i>Intersection Collision Risk Warning (ICRW)</i>	89
kavşak ihlal uyarısı	<i>keep-clear violation warning</i>	89
kaygan yol uyarısı	<i>slippery road warning</i>	90
kaza uyarısı	<i>accident warning, collision notification, collision warning</i>	90
kırmızı ışıktaki geçiş uyarısı	<i>red light driving warning, signal violation warning</i>	92
kısıtlı görüş uyarısı	<i>reduced visibility warning</i>	92
kişisel AUS istasyonu	<i>personal ITS station</i>	93
kişisel dijital asistan	<i>Personal Digital Assistant (PDA)</i>	93
kontra manevra yardımı	<i>countersteering assistance</i>	94
konum belirleme	<i>position determination</i>	95
konumlandırma	<i>positioning</i>	95
kooperatif acil şerit değiştirme	<i>Cooperative Emergency Lane Change (CELC)</i>	96
kooperatif araç	<i>cooperative vehicle</i>	97
kooperatif araç kontrolü	<i>cooperative vehicle control</i>	97
kooperatif çarpışma riski uyarısı	<i>Cooperative Collision Risk Warning (CCRW)</i>	97
kooperatif konvoy (katarlama) sürüşü	<i>cooperative platoon driving</i>	98
kooperatif parlama azaltılması	<i>cooperative glare reduction</i>	98
kooperatif sistemler	<i>cooperative systems</i>	98

kooperatif şerit birleşim yardımı	<i>cooperative lane merge assistance</i>	98
kooperatif şerit değiştirme yardımı	<i>cooperative lane change assistance</i>	98
kör nokta bilgisi, kör alan bilgisi	<i>blind spot, sector information</i>	99
kör nokta gözlemleme, kör alan gözlemleme	<i>blind spot, sector monitoring</i>	99
kör nokta tespiti, kör alan tespiti	<i>blind spot, sector detection</i>	99
kritik rota belirleme, güvenli rota belirleme	<i>critical course determination, safe course determination</i>	100
kuyruklanma uyarısı	<i>queue warning</i>	102
lastik basınç bilgisi	<i>tyre pressure information</i>	103
manuel acil çağrı	<i>manual emergency call</i>	106
merkezi olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu	<i>centrally determined route guidance</i>	107
merkezi olmayan çevresel bildirim mesajı	<i>Decentralized Environmental Notification Message (DENM)</i>	107
mesafe kontrolü	<i>distance control</i>	108
mesafe uyarısı	<i>distance warning</i>	108
mobil bilgi hizmetleri	<i>mobile information services</i>	109
motosiklet yaklaşıyor uyarısı	<i>motorcycle approaching warning</i>	110
navigasyon	<i>navigation</i>	111
odometre	<i>odometer</i>	113
okul bölgesi uyarısı	<i>school area warning, school zone warning</i>	113
okul otobüsü uyarısı	<i>school bus warning</i>	113
olay uyarısı	<i>incident warning</i>	113
operasyonel tasarım alanı	<i>Operational Design Domain (ODD)</i>	114
optimum güzergâh planlama	<i>optimum route planning</i>	115
optimum hız yardımı, optimum hız bilgisi	<i>optimal speed assistance, optimal speed information</i>	115
otomatik acil durum çağrısı	<i>Automatic Emergency Call</i>	117
otomatik acil durum frenlemesi	<i>Automatic Emergency Braking (AEB)</i>	117
otomatik çarpışma önleme	<i>automatic collision avoidance</i>	117

otomatik far kontrolü	<i>automated beam control, automated headlight dimming, cooperative glare reduction</i>	118
otomatik frenleme	<i>automatic braking</i>	118
Otomatik Geçiş Sistemi (OGS)	<i>electronic toll collection system</i>	118
otomatik hız yönetimi, akıllı hız yönetimi	<i>automatic speed management, intelligent speed management</i>	118
otomatik park	<i>automated parking</i>	118
otomatik trafik raporlama	<i>automatic traffic reporting</i>	119
otomatik vale park	<i>automated valet parking</i>	119
otonom (bağımsız) hız uyarlaması	<i>autonomous speed adaptation, automatic speed adaptation</i>	120
otonom acil durum freni	<i>Autonomous Emergency Braking (AEB)</i>	120
otonom otoyol	<i>automated highway</i>	122
otonom sürüş	<i>autonomous driving</i>	122
otonom sürüş seviyeleri	<i>levels of autonomous driving</i>	122
otonom şerit	<i>automated lane</i>	123
otopark bilgisi	<i>parking information</i>	123
otopark kılavuzu	<i>parking guidance</i>	123
otopilot	<i>autopilot</i>	124
önden çarpışma uyarı sistemi	<i>Forward Collision Warning System (FCWS)</i>	128
önden ve arkadan çarpışma riski uyarısı	<i>Longitudinal Collision Risk Warning (LCRW)</i>	128
önerilen alternatif güzergâh	<i>recommended diversion route</i>	128
park yardımcısı	<i>parking assistant</i>	129
park yardımı	<i>parking assistance</i>	129
park yeri kılavuzu	<i>parking space guidance</i>	129
park yeri uygunluk bilgisi	<i>parking space availability information</i>	130
pasif emniyet sistemi	<i>passive safety systems</i>	130
referans hızı	<i>reference speed</i>	133
römork yardımı	<i>trailer assistance</i>	134
sabit araç uyarısı, duran araç uyarısı	<i>stationary vehicle warning, stopped vehicle warning</i>	135

sabit referans hızı	<i>static reference speed</i>	135
sanal asistan	<i>virtual assistant, digital assistant</i>	136
savunmasız yol kullanıcısı uyarısı	<i>vulnerable road user warning, cyclist or pedestrian warning</i>	137
servis yolu bildirimi	<i>detour notification</i>	138
seyahat sonrası bilgi	<i>post-trip information</i>	139
sıfır otonomluk (seviye 0)	<i>no driving automation (level 0), manual driving, no automation, traditional driving, human driving</i>	140
sıfır ve düşük emisyonlu araçlar	<i>Zero and Low Emission Vehicles (ZLEV)</i>	140
sıkışıklık uyarısı	<i>congestion warning</i>	140
sinyal uyarısı	<i>signal warning, traffic signal warning</i>	142
sollayan araç uyarısı	<i>overtaking vehicle warning</i>	143
statik rota bilgisi	<i>static route information</i>	144
statik rota hesabı	<i>static route computation</i>	144
statik rota optimizasyonu	<i>static route optimisation</i>	144
statik yolcu bilgisi	<i>static passenger information</i>	144
sürücü davranışı gözlemleme	<i>driver behaviour monitoring</i>	145
sürücü destek sistemleri	<i>driver assistance systems</i>	146
sürücü durum izleme	<i>driver status monitoring</i>	146
sürücü durum kaydı	<i>driver status recording</i>	146
sürücü izleme	<i>driver monitoring</i>	146
sürücü özel dersi	<i>driver tutoring</i>	146
sürücü yardımı ve araç kontrolü	<i>driver assistance and vehicle control</i>	146
sürücüsüz araç	<i>driverless vehicle, self-driving vehicle (SAE level 5)</i>	146
sürüş destek sistemleri	<i>Driving Assistance Systems (DAS)</i>	146
sürüş destekli otonom sürüş (seviye 1)	<i>driver assistance (level 1)</i>	147
sürüş süresi gözlemleme	<i>driving time monitoring</i>	147
şarj cihazı kaygısı	<i>charger anxiety</i>	147
şarj edilebilir araç	<i>Plug-In Vehicle (PiV)</i>	147

şarj edilebilir hibrit elektrikli araç	<i>Plug-In Hybrid Electric Vehicle (Phev)</i>	147
şarj istasyonu	<i>electric vehicle charging station, charging station, ev charging station</i>	148
şartlı otonom sürüş (seviye 3)	<i>conditional driving automation (level 3), conditional automated driving, conditional automation</i>	148
şerit birleşim yardımı	<i>lane merge assistance</i>	149
şerit değiştirme uyarısı	<i>Lane Change Warning (LCW)</i>	149
şerit değiştirme yardımı	<i>lane change assistance</i>	149
şerit kontrol sistemi	<i>lane control system</i>	149
şerit uyarı sistemi	<i>lane warning system</i>	150
şeritte tutma, yanal kontrol	<i>lane keeping, lateral control</i>	150
şeritten ayrılma uyarısı	<i>lane departure warning</i>	150
tahmin edilen bilgi	<i>predicted information</i>	151
takip mesafesi uyarısı	<i>following distance warning</i>	152
takip zaman aralığı uyarısı	<i>following time gap warning</i>	152
takograf	<i>tachograph</i>	152
tam otonom sürüş (seviye 5)	<i>full driving automation (level 5)</i>	153
taşıma modu bilgisi	<i>transport mode information</i>	154
tedarik kontrolü	<i>supply control</i>	154
tehlike uyarısı	<i>hazard warning</i>	155
tehlikeli bölge uyarısı	<i>hazardous location warning</i>	155
temel güvenlik mesajı	<i>Basic Safety Message (BSM)</i>	158
ters yönde sürüş uyarısı	<i>Wrong Way Driving Warning (WWD)</i>	158
toplu taşıma bilgileri	<i>public transport information</i>	159
trafik bilgisi	<i>traffic information</i>	161
trafik durumu uyarısı	<i>traffic alert</i>	162
trafik düzenlemelerini gözlemlleme	<i>traffic regulations monitoring</i>	162
trafik koşulları uyarısı	<i>traffic condition warning</i>	164
trafik olay bilgisi	<i>traffic incident information</i>	164
trafik raporlama	<i>traffic reporting</i>	164

trafik sıkışıklığı uyarısı	<i>jam ahead warning</i>	165
trafik sıkışıklığı yardımcısı	<i>traffic jam assistant</i>	165
trafik ve seyahat bilgileri	<i>traffic and travel information</i>	166
trafik yönetim kanalı	<i>Traffic Management Channel (TMC)</i>	167
tren geçiş uyarısı	<i>train crossing warning</i>	168
turizm danışma	<i>tourist information</i>	168
ultra düşük emisyonlu araç	<i>Ultra Low Emission Vehicle (ULEV)</i>	174
uydu destekli navigasyon	<i>satellite assisted navigation</i>	175
uzaktan araç bloke etme	<i>remote vehicle immobilisation</i>	175
yakıt hücresel elektrikli araç	<i>Fuel Cell Electric Vehicle (FCEV)</i>	183
yanal uyarı sistemi	<i>lateral warning system</i>	183
yangın algılama	<i>fire detection</i>	183
yanlış yolda sürüş uyarısı	<i>wrong road driving warning</i>	183
yardımlı park sistemi	<i>Assisted Parking System (APS)</i>	184
yarı otonom sürüş (seviye 2)	<i>partial driving automation (level 2), partially automated driving, partial automation, low automation</i>	184
yavaş giden veya duran araç uyarısı	<i>Slow or Stationary Vehicle Warning (SSV)</i>	185
yavaş hareket eden araç uyarısı	<i>slow-moving vehicle warning</i>	185
yaya çarpışma sistemi	<i>pedestrian crash system</i>	185
yaya çarpma uyarısı	<i>Pedestrian Collision Warning (PCW)</i>	185
yaya etki sistemi	<i>pedestrian impact system</i>	185
yaya uyarısı	<i>pedestrian warning</i>	185
yazılım destekli sürüş	<i>software assisted driving</i>	186
yenilemeli frenleme	<i>regenerative braking</i>	187
yerel olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu	<i>locally determined route guidance</i>	188
yeşil ışık optimum hız uyarısı	<i>Green Light Optimal Speed Advisory (GLOSA)</i>	189
yol çalışması bilgisi	<i>roadwork information</i>	190
yol çalışması uyarısı, çalışma bölgesi uyarısı	<i>Road Works Warning (RWW), Work Zone Warning</i>	190

yol çizgilerini gözlemleme	road markings monitoring	191
yol dedektörü	road detector	191
yol durum bilgisi	road status information	191
yol durumu kaydı	road status recording	191
yol geometrisini gözlemleme	road geometry monitoring	191
yol hava durumu bilgisi	road weather information	191
yol kenarı	roadside	191
yol kenarı bilgisi	roadside information	192
yol ver işareti ihlali uyarısı	give-way sign violation warning	193
yol ver işareti uyarısı	give-way sign warning	193
yol yüzeyi bilgisi	road surface information	193
yol yüzeyi izleme	road surface monitoring	194
yolculuk öncesi bilgi	pre-trip information	194
yolculuk planlama yardımı	travel planning assistance, journey planning assistance	195
yolculuk süresi gözlemleme	travel time monitoring	195
yolculuk süresi tahmini	travel time estimation, travel time computation	195
yüksek otonom sürüş (seviye 4)	high driving automation (level 4), highly automated driving, high automation	197
zaman aralığı uyarısı	time gap warning	198
zorunlu alternatif güzergâh	mandatory diversion route	199
Yük Taşımacılığı/Lojistik		
ağır yük taşıtı	Heavy Goods Vehicle (HGV)	6
ağırlık güç oranı	weight to power ratio	6
akıllı yük taşımacılığı	smart freight transport	11
araç mahsuplaşma, ticari araç mahsuplaşma	vehicle pre-clearance, commercial vehicle pre-clearance	17
araç performans değerlendirmesi	vehicle performance evaluation	17
araç tahsisi	vehicle assignment	18
araç takip	vehicle tracking	18
araç üstü emniyet izleme	vehicle on-board safety monitoring	18

araç ve kargo yönetimi, araç ve yük yönetimi, araç ve mal yönetimi	vehicle and cargo management, vehicle and freight management, vehicle and goods management	18
bağlantılı ağır vasıta konvoyu	connected truck platooning	26
birim yük	unit load, unitised load	31
dördüncü taraf lojistik acentesi, 4PL acente	fourth party logistics agent, 4pl agent	47
elleçleme	handling	54
e-lojistik	e-logistics	53
emniyet programı	safety program	54
filo	fleet	61
filo bakım yönetimi	fleet maintenance management	61
filo gözlemlleme	fleet monitoring	61
filo işlemleri kontrolü	fleet operation control	61
filo operasyon planlaması ve hazırlığı	fleet operation planning and preparation	61
filo performans değerlendirmesi	fleet performance evaluation	61
filo ticari işlemleri	fleet business transactions	62
filo yöneticisi	fleet manager	62
filo yönetimi	fleet management	62
gelen lojistik	inbound logistics	65
giden lojistik	out-bound logistics	68
gönderi tahsisi	shipment assignment	68
gönderi, konsinye	shipment, consignment	68
hizmet olarak teslimat	Delivery as a Service (DaaS)	76
intermodal mal taşımacılığı, intermodal yük taşımacılığı	intermodal goods transport, intermodal freight transport	81
kabotaj	cabotage	84
kamyon konvoyu, ağır vasıta konvoyu	truck platooning, heavy vehicles platooning	85
kararlı akış	stable flow	86
kargo	cargo	87
kargo mesaj sistemi	cargo community system	87

kargomat	<i>parcel locker</i>	87
kentsel lojistik	<i>urban logistics</i>	90
kombine taşımacılık, çoklu taşımacılık	<i>combined transport</i>	94
konvoy	<i>platooning</i>	96
liman	<i>port, harbour, seaport</i>	103
liman çıkış belgesi	<i>port clearance certificate</i>	103
lojistik	<i>logistics</i>	103
lojistik ana planı	<i>logistics master plan</i>	104
lojistik merkezi, lojistik köy	<i>logistics center, logistics hub, logistics village</i>	104
lojistik veri portalı	<i>logistics data portal</i>	104
lojistik yönetimi	<i>logistics management</i>	104
mal	<i>goods</i>	106
mal izleme, kargo izleme	<i>goods monitoring, cargo monitoring</i>	106
mal takibi, kargo takibi, gönderi takibi, navlun takibi	<i>goods tracking, cargo tracking, shipment tracking, freight tracing</i>	106
mesafe boşluğu, boşluk, aralık	<i>distance gap, gap, space gap</i>	108
metrik ton	<i>metric ton</i>	109
muaf taşıma	<i>exempted transport</i>	111
navlun	<i>charter rate</i>	111
Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)	<i>Organized Industrial Zones (OIZ)</i>	115
otomatik gruplama, kooperatif gruplama, otomatik konvoy oluşturma	<i>automated bunching, cooperative bunching, automated platooning, cooperative platooning</i>	118
otomobil taşıyıcı gemi	<i>car carrier</i>	120
ölçüyü aşan taşıma	<i>oversized transport</i>	127
refakatçi kombine taşımacılık	<i>companion combined transport</i>	133
ro-ro kargo	<i>roll-on, roll-off (ro/ro) cargo</i>	134
rutin bakım	<i>routine maintenance</i>	134
sarsma bandı	<i>rumble strip</i>	137
sevk görevlisi	<i>dispatcher</i>	138

slot rezervasyonu	slot booking, slot reservations	143
sürdürülebilir kentsel lojistik planı	Sustainable Urban Logistics Plan (SULP)	145
sürüş saati takibi	driving hour monitoring	147
şiddetli sıkışıklık	severe congestion	150
taşıma belgesi kullanımı	transport document handling	154
taşıma modu seçimi	transport mode selection	154
tedarik zinciri	supply chain	155
tedarik zinciri yönetimi	Supply Chain Management (SCM)	155
tehlikeli madde	dangerous (hazardous) materials	155
tehlikeli madde emniyet danışmanı	dangerous materials safety advisor	156
tehlikeli madde güzergâh planlama	dangerous (hazardous) materials route planning	156
tehlikeli madde izleme	dangerous (hazardous) materials monitoring	156
tehlikeli madde operasyonu	dangerous (Hazardous) Materials Operation	156
tehlikeli madde özellik bilgisi	dangerous (hazardous) materials characteristics information	156
tehlikeli mal	dangerous (hazardous) goods	156
tehlikeli mal güzergâh planlama	dangerous (hazardous) goods route planning, hazardous materials route planning	156
tehlikeli mal izleme	dangerous (hazardous) goods monitoring	156
tehlikeli mal operasyonu	dangerous (hazardous) goods operation	157
tehlikeli mal özellik bilgisi	dangerous (hazardous) goods characteristics information	157
tehlikeli mal yönetimi	dangerous (hazardous) goods management	157
terminal operatörü	terminal operator	158
tersine lojistik, iade lojistiği	reverse logistics, return logistics	158
tur hazırlığı	tour preparation	168
ulaşım ağ yöneticisi	transport network manager	170
ulaşım düzenleyicisi	transport regulator	171

üçüncü taraf lojistik sağlayıcısı, 3PL sağlayıcısı, nakliye şirketi, nakliye görevlisi	<i>third party logistics provider, 3pl provider, freight forwarder, freight dispatcher</i>	177
yeşil lojistik, sürdürülebilir lojistik	<i>green logistics, sustainable logistics</i>	189
yük operasyon hazırlığı	<i>freight operation preparation</i>	196
yük taşıma yönetimi, yük yönetimi	<i>freight transport management, freight management</i>	196
yük taşımacılığı	<i>freight transport</i>	196
yük ticari işlemleri	<i>freight business transaction, cargo business transaction</i>	196
yük ve filo yönetimi	<i>freight and fleet management</i>	196
yük, navlun	<i>freight</i>	196
yük, yükleme işleri değerlendirmesi	<i>freight operations evaluation</i>	196
yük, yükleme operasyon kontrolü	<i>freight operation control</i>	197
yükleme donanımı	<i>unit load device</i>	197
yüklenici	<i>contractor</i>	197
yükleyici	<i>shipper</i>	197

HAREKETLİLİĞİN GELECEĞİ AKILLI ULAŞIM SİSTEMLERİ

**T.C. ULAŞTIRMA VE
ALTAYPI BAKANLIĞI**

**HAKKI TURAYLIÇ CADDESİ NO:5
EMEK / ÇANKAYA / ANKARA / TÜRKİYE**

www.uab.gov.tr

[/uabakanligi](https://twitter.com/uabakanligi)

[/uabakanligi](https://facebook.com/uabakanligi)

[/uabakanligi](https://instagram.com/uabakanligi)